EESTI RAHVALAULUD

III

SISUKORD

IX. LAULUD KODUST JA LAPSEPÕLVEST 7

TEIE JA MEIE 11
OMA KÜLA KIITUS JA VÕÕRA LAITUS 20
OMA KODU — KULDNE KODU 30
KURI JA KURB KODU 42
KALLIS KASVUPÕLI 48
EMA ARM ON PÕHJATU 56
VANEMATE ÕPETUSED 71
TÜTREPÕLI 78
POEG 95
VEND JA ÕDE 103
SUGULASED 110
VASTUOLUD PEREKONNAS 115
LAPSEPÕLVEMÄLESTUS 129

X. LAULUD NOORTEST JA NENDE OMAVAHELISTEST SUHETEST 133

POISID 137
A. Poiste kiitlemine ja kiitus 137
B. Poiste pilge ja sõim 148
C. Ööhulkuja poiss 164
D. Poissmees ja vanapoiss 177

NEIUD 190
A. Neiupõli 190
B. Karske neiu 198
C. Neiut soota sõimatakse 205
D. Neiude pilge ja laim 211
E. Langenud neiu 216
F. Vanatüdruk 226

KOSJATEEMAD 234
A. Kosjafantaasiad ja -ootus 234
B. Poiss tahab naist 248
C. Millist naist poisid tahavad 260
D. Õpetuslaulud poistele 264
E. Ihaldatav ja põlatav neiu 280
F. Neiud ei taha poisse 297
G. Neiu tahab mehele 315
H. Millist meest tüdrukud tahavad 335
I. Õpetuslaulud neidudele 356
J. Tule mulle 381
K. Kosjad 410

EESTI RAHVALAULUD
ANTOLOOGIA
III
TOIMETANUD VIIO TEDRE
EESTI RAAMAT
1971

A-29820

EESTI NSV TEADUSTE AKADEEMIA
KEELE JA KIRJANDUSE INSTITUUT

EESTI RAHVALAULUD

ANTOLOOGIA

III

TOIMETANUD ÜLO TEDRE

„EESTI RAAMAT"
1971

TARTU ÜLIKOOLI
RAAMATUKOGU

R.S. III 225

EESTI RAHVALAULUD

ANTOLOOGIA

III KÖIDE • 1. VIHK

KIRJASTUS „EESTI RAAMAT" * TALLINN 1971

E F
E 20

Kunstiliselt kujundanud E. PARIS

HUMANITAAR-
RAAMATUKOGU
i 30172676

IX. LAULUD KODUST JA LAPSEPÕLVEST

Väga populaarseks teemaks regivärsilises rahvalaulus on kodu ja lapsepõlve ülistamine, vanemate tänamine, oma ja võõra kodu võrdlemine. Paraku ei kontsentreeru see teema ühte, kindlapiirilisse laulurühma. Vastupidi, ta on aldis liituma vägagi erinevate laulurühmadega, erinevate nii funktsiooni kui ka teema poolest. Me kohtame temaatiliselt siia kuuluvaid motiive ja arendusi vaeslapselauludes (oma ema ja võõrasema), neiupõlve ülistustes, pulmalauludes, abielulauludes (isa- ja mehekodu) ning juhuslikumalt mujalgi. Seetõttu ei kajasta järgnev peatükk oma 167 laulutüübiga mitte päris õigesti nimetatud teema populaarsust ning esinemust.

Peatükki «Laulud kodust ja lapsepõlvest» on koondatud kodust, perekonnaelust (mitte abielu mõttes) ja perekonnaliikmete omavahelistest suhetest kõnelev lauluaines. Lisatud on ka — meeleoluliselt ehk erinev, kuid temaatiliselt ligidane — laulumaterjal, mis räägib teie ja meie, oma ja võõra kodu või talu või pere võrdlusest ning lapsepõlve- ja noorusmälestustest.

Kui varasemates peatükkides enamasti laulude teema ja funktsioon õnnelikult kokku langesid (erandiks on muidugi lüroeepilised laulud ja laulud loodusest ning loomadest), siis antud juhul ei saa seda öelda vähemalgi määral. On üldse ebaselge, mis puhul lauldi laule kodust ja lapsepõlvest ning kas neil ülepea oli omaette lauluaega või -kohta. Funktsionaalsele ebaselgusele vastab meeleoluline mitmepalgelisus. Kohtame siin niihästi robustset pilget («Teie ja meie», «Oma küla kiitus ja võõra laitus») kui ka tundehella värsiveeret («Oma kodu — kuldne kodu», «Ema arm on põhjatu»), tagasivaatlevat nukrust («Kallis kasvupõli») ja kibedusega segunenud etteheiteid («Vastuolud perekonnas»); kõrvuti näeme regivärsilise lüürika parimaid näiteid süngete lüroeepiliste arendustega («Tütar vette!» jt.).

Nagu regivärsilise rahvalaulu enamikus, nii ka kodu- ja lapsepõlvelauludes kajastub eeskätt naise, antud juhul tütre elu. Jah, mõningad üksikud laulutüübid väljaarvatud («Poeg isakodus», «Isa

hoidis hiiemetsa», «Isa keelab poega» jt.), on järgnev laulurühm ehk eriti naiselik ja naisemeelne.

Neis lauludes kirjeldatakse üsna üksikasjalikult tütre elu kodus, tema asendit perekonnas, suhteid ema-isaga, vendade-õdedega ja teiste omastega. Mõnes laulus («Tütar vette!») kajastuvad üsna vanad tõekspidamised: tütred kui ülearused suud tuleb hukata. Selline suhtumine valitses meil enne XII sajandit ja mõnevõrra ehk pärast sedagi. Ent ka hiljem olid tütred põlatud või vähemalt teisejärgulised liikmed taluperes (vt. «Vastuolud perekonnas»). Arusaadavalt valitsesid sellises olukorras kõige soojemad ja intiimsemad suhted ema ja tütre vahel. Sellest kõneleb laulurühm «Ema arm on põhjatu». Osutada võiks veel loomulikule poolehoiutundele õe ja venna vahel («Meie ja teie poisid», «Vee võetud venda leinamas», «Õde otsimas», «Venna kiitus»), kui poleks ka otse vastupidist suhtumist tõendavaid laule («Toida või tapa») ja kui v e n d poleks sageli tarvitatav p e i u või üldse n o o r m e h e tähenduses. Tütre ja vennanaise vahekord on — laulude andmeil — olnud halb (vt. 1909—1914, võrdluseks ka laulurühma «Miniapõli»).

Käesolevasse peatükki kuuluvad laulurühmad on üldiselt varasemateski valimikes tuntud ja esile toodud. Uudsetena — vähemalt selles seoses — võiks nimetada alaosi «Teie ja meie», «Oma küla kiitus ja võõra laitus», «Vastuolud perekonnas» ja «Lapsepõlvemälestus». Esimest korda on tähelepanu juhitud regivärsilisele külalaulule (vt. tüüp 1783). Külalaul — laul, milles iseloomustatakse humoristlikult ühe küla kõiki peresid, — on väga tuttav riimilises rahvalaulurepertuaaris; regivärsilistest külalauludest pole seni juttu olnud.

Puhaste ning stabiilsete laulutüüpide kõrval on selles laulurühmas ohtrasti ebastabiilset ja kontaminatsioonilist lauluainest. Lõikumistele ning liidetele teiste laulurühmadega on viidatud juba eespool. Ühendavaks lüliks on siin laulud ja motiivid, mis kõnelevad tütre~neiu elust (s. o. enamik laulumaterjalist). Neiu elu isa- ja mehekodus, ema ja võõrasema hoolel, kosjaigatsused ja kosjadest keeldumised — need on teemad, mis samu motiive mitmeti seostavad ja temaatilis-tüpoloogilise liigestuse raskepäraseks ning mõneti konventsionaalseks teevad.

Peatükk on koostatud H ja EÜS-i käsikirjalise rahvaluulekogu põhjal. Teistest kogudest on näiteid valitud juhuslikult.

TEIE JA MEIE

1756. NAABRID.

1. 3654

Meie niiber-naaber mehed,
niiber-naaber poisikesed!
Meil on hoovid otsakute,
väravad on vastakute,
kaevukougud kuastiku,
linnupuud on ligistiku.
Mesilaised meie linnud,
herilaised eide linnud,
mesilaised toovad metta,
herilaised herne'eida,
vaabelad vana rahada,
sitikad sialihada,
putukad punaoluta.

Haljala. H II 9, 800 (80). 1890.

2. 3655

Meie ühesta külasta,
teine teisesta peresta.
Väravad meil vastastiko,
kaevokoogud kohastiko.
Teine'p tea teise nimeda,
teine teise hüüdemista:
hüiab hella, kutsub kulla,
hüiab hella herne'eksi,
kutsub kullakudruseksi,
nimetab nisoivaksi,
kaevab kaeraseemne'eksi.

Koeru. H II 13, 94 (40). 1888.

1757. TEIE JA MEIE KÜND. 3656

Muudki künnid mustadela,
külamehed küütudela,
vallamehed valgetela —
ei saand jõuluksi õluta,
lihavõtteks linnaksida,
kalliks ajaks kal'lapõhja!
Mina kündsin oinastela,
äestasin jääradela —
ma sain jõuluksi õluta,
lihavõtteks linnaksida,
kalliks ajaks kal'lapõhja.

Simuna. EÜS V 790 (33). 1908.

Kuda laulsid Kambi poisid?
Nii kui kured kuusikussa,
haned alla haavikussa,
pardid päeva paista'ella,
luiked luhamäella.
Kuda laulsid Peningi poisid?
Nii kui Kambi karjakoerad.

Harju-Jaani. H II 15, 475 (78). 1889.

1759. MEIE JA TEIE POISID.

A. Kirikuteel.

3658 1.

Kuksema valla noored mehed
lähvad juanipäev kiriku:
hobu alla kui see harki,
ise peale kui see pinki,
kuub oli seljas, kukal paljas,
püksid jalas, perse paljas,
ohjaotsuke võela,
köietükk kübara peala,
küsivad sandilta rahada,
kerjajalta kopikaida!

Metsataguse valla noored mehed
lähvad juanipäev kiriku:
hobu alla kui see ahju,
mees oli peale kui see päeva,
kuub kui kuu sulane,
vöö kui vihmavikerkuari,
annavad sandile rahada,
kerjajale kopikaida.

Järva-Jaani. H I 1 234, (104). 1888.

3659 A 2.

Meie küla nuored mehed,
meie valla valged poisid
lähvad jaanilla kiriku:
silmad pestud, pia suetud,
kübar kalluli piässa,
piip õieli suussa,
hõbepislad piibu küljes,
pikad piibupaelakesed.

Jõhvi. H III 1, 223 (18). 1888.

3660 A 3.

Oh neid uhkeid harjakaida!
Lähvad jaanipää kiriku:
täkud olid alla täpilised,
sabad olid soorini soetud,
lakad olid pandud palmikusse,
tukad olid turjani piiritud,
kül'led oli kullali kirjutud.
Oh neid vaesid Lääne poissa!
Läksid jaanipää kiriku:
täkud olid alla täil näritud,
lakad olid näl'lale näritud
ja tukad olid tulele põletud,
kül'led olid kirpudel kirjatud,
sabad olid saerastel söödud.

Vigala. H II 17, 467/8 (97, 98). 1890.

A 4. 3661

Kust ma tundsin Tumala valla?
Neist aga mustista mehista,
punnispõske poissidesta.
Kui nad käivad kerguteeda,
kerguteeda, kõrtsimaada —
hobu neil eesa õlgisista,
regi neil taga roogusista,
mees on peal kui peeletis,
naine kõrvas nartsakune.
Vares neil vaagub looga peal,
teine teise aisa peal,
ootab kõrbi kõngevad,
lina-aga-lakka langevad.
Kust mina tundsin Maasi valla?
Neist aga noorista mehista,
punapõske poissidesta.
Kui nemad käivad kerguteeda,
kerguteeda, kõrtsimaada —
hobu neil ees kui unnahaugi,
mees on peal kui päevalaasi,
naine kõrvas nukukeine.
Saen neil taga tammepuist,
saanikori saarpuist.
Lõge neil lõksub looga peal
ja teine teise aisa peal,
kardab kõrbi kargevad
ja lina-kui-lakka lippavad.

Jaani. H II 35, 34/6 (8). 1892.

A 5. 3662

Külätüdruku, sõsare,
kelles kitat oma velle,
kitnu muile, ei minule!
Mina tää teie velle,
mina tää teie velle viisi!
Teil om velle ku nii viisu,
onupoja ku hobese.
Kui na kiirav kirikusse,
kui na lasev laadatiida —
hoben alla harkijalga,
miis o päälä põua-nuia.
Ku na turguje tuleve,
kirikaiale ajave —
neli hiirta neil ehena,
viis o vesirotikesta,
kuus o kärnäst konnakesta.
Ku na turguje tuleve —
turg jääp taga tossamaie,
kirikaid jääp haisemaie.
Kae meie vellesida,
uhket onupoigesida,
kui nad turguje tuleve,
kiríkaiale ajave —
neli hiiru neil ehena,
viis o vesihallikesta.
Hobu o alla ku sii ahju,
miis o pääle ku sii pätsi,
pähän päevätu kübäre.

Karksi. H II 48, 81/2 (7). 1893.

A 6. 3663

Kaegõ noid Roosa nuurimihi,
ku na kävä kerikuhe,
astusõ altrihe:
viisu perän viit süldä,
kabla perän katsõt süldä,
jala all niu ahuluvva,
pää otsan pähnävõsu,
kiil suun niu kergu-uss,
hamba suun niu viruvärjä.

Rõuge. H II 32, 236/7 (6). 1888.

3664

Ena mehi, mis on meilla,
ena poissa, mis külassa:
kõnnivad küla vahella —
hoiavad sukke vöölla,
köietükk kübara pealla,
piibud suitsevad suussa,
seinasambelad seessa.
Ei mõista teha toruda,

3665

Meie külä nuored mihed
lähevät korgisti kosie,
korgist naista vottemaie:
hobu on alla täie süödüd,
saba saevande näritüd,
lakk on ludiga luetud,
korvad kirbu kirjüdädüd;
sugad jätkädud jalassa,
kübär pohjadu päässä,
niinine vüö vüöllä,

3666

Pootsi poisid pungassilmad,
pungassilmad, rõngaskaelad:
naervad välja vaesilapsi,
teotavad teotüdrikuida.
Ise nad viiest vigased,
ise nad kuiest kõverad,
ise nad seitsmesekilised
Seisvad Koopa kõrtsi ees,
Koopa kõrtsi ukse ees:
täiakord neil kaela taga,

3667

Kes tuli meilta tulda otsma?
külapoiss tuli tulda otsma:
hobu oli alla hallitanud,

B 1.

ei lüia lüpsiku loruda.
Vat kus, vat kus Kuru poisid:
kõnnivad küla vahella —
kübaral on lilla linti,
vöölla vööd ilusad.
Kõik mõistvad teha toruda
ja lüia lüpsiku loruda.

Ambla. E 7910/1 (41). 1893.

B 2.

kanepine kaularätti.
Toise külä nuored mihed
lähväd kehvästi kosie,
kehvast' naisi vottemaie:
hobu on alla kui sie ahju,
mies on päällä kui sie päivä;
saapad viksidud jalassa,
vüö on vüöllä linnalinti,
kübär päässä kirgukellä.

Kuusalu. H II 51, 700 (21). 1894,

B 3.

tatirida rinna eessa!
Vaat kus seisvad Selli poisid:
seisvad Koopa kõrtsi ees,
Koopa kõrtsi ukse ees
nii kui haljas haavatukka,
kallist koetud siidisukka,
kraekord neil kaela taga,
nööbirida rinna ees.

Tõstamaa. H II 19, 358 (24). 1889.

B 4.

mees oli peal päevatanud,
kübar oli päha külmetanud;
särgisiilud joosid sitta,

kuuehõlmad joosid kusta.
Meie poiss läks külasse:
hobu oli alla kui see ahju,
mees oli peal kui see päeva,
kübar oli peal kui see küisi;
särgisiilud joosid siidi,
kuuehõlmad joosid kulda,
kasukakäised joosid karda.

Suure-Jaani. H II 26, 832/3 (8). 1890.

B 5. 3668

Sõtsikene, linnukene,
kas nee velle, mis o teile,
või o poisi, mis talule?
Teil o velle kui nee vinna,
onupoea kui nee hundi,
tädipoea täievati!
Kui na liiguv linnateeda
kui na lasev laadateeda —
hoorahulga neil ehena,
pordupolgu neil perana.
Esa and hää hobesa,
veli kinkis kirja karja —
ära jõi hää hobesa,
ära kinkis kirja karja.
Mass ta linna litsi võlga,
alevisse hata võlga.
Hulga kävve kui nee hundi,
salge kävve kui nee sandi,
üle hulga üits hobene,
üle sa'a üits sadula,
üle kümne üits kübara.
Neil o kirpu kaukaenna,
täie vammuse vahele,
lutik neil ligi lehada.
Nee o mehe, mis o meile,
nee o velle, mis o meile,
nee o poisi, mis talule!
Meil o velle kui nee vitsa,
onupoja kui nee osja,
tädipoea täüve mehe.
Kui na liiguv linnateeda,
kui na lasev laadateeda —
hobu alla kui see ahju,
mees o pääle kui see päeva,
kübar pähän päevakirja,
kuub o sel'lan kuldatoime,
kasuk pääle kardarihma,
vammus peale vasketoime.
Egal o esi hobene,
egal sa'al oma sadul,
egal kümnel oma kübar.
Kübar mass kümme külada,
saapa mass sada taluda,
öö-räädsa Riia linna,
vammus valda viisi-kuusi.
Neil o hõbe kaukaenna,
vaske vammusse vahele,
kulda neil ligi lehada.
. . . . . .

Halliste. H III 5, 775/7 (4). 1889.

B 6. 3669

Oh te litsi Loodi poisi,
teete orun te õluta,
alla kalda haaningeta.
Kui te kalale tulede:
kusi teil lopub lootsikunna,
vesi pillub pikerinna,
konna välguv västerinna.
Kae meie vellesida!
Kui na kalale tuleve:
õlu neil lopub lootsikunna,
viin neil pillub pikerinna,
kala välguv västerinna.

Tarvastu. H II 25, 788 (113). 1890.

1760. VIRU JA HARJU POISID.

Pärgel võtaks Viru poisid:
petavad ja peksavad,
lubavad tuua siidimütsid,
siidimütsid, sitsipõlled —
panevad vitsad veantima
noore neiu pihta mööda.
Vaat Harju poisid — hellad peiud:
lubavad tuua siidimütsid,
siidimütsid, sitsipõlled.
Siis pea mul kannab siidimütsi,
kael mul kannab kudruseida,
õlad hõbenarmaseida,
käed mul kroogitud käikse'eida,
rinnad Riia rätikuida,
puusad poeseelikuida,
kõht mul kannab kõrgipõlle,
jalad ummiskingasida.

Väike-Maarja. H II 11, 289 (54). 1889.

1761. TEIE JA MEIE NEID.

1.

Neli oli neidu peressa,
viis oli noorta noorikuida.
Tuba luudada küsiksi,
ahi halguda haluksi,
pada vetta palvedeksi,
kibu aga nutab nuustikuta,
tuba oli põlvini põhku täis,
sasi oli sääreluieni,
kerbud kõndsid, kõrred suus,
täid läksid nurka, pakud jalas,
igas tunnis tõmbasivad,
tunni taga hammustasid.
Meil oli üksi, maksis kaksi,
seisis seitsme eesta,
kannab kümmema kübara,
üheksa hame hoidija:
loos olid tal lusikavarred,
pügalas olid piimapütid,
liivaraasud raamatussa.

Simuna. EÜS V 897 (162). 1908.

2.

Teil on neli neiukesta,
viisi virku pärjepeada:
tuba luuda teil nurubki,
ahi halgu teil palubki,
katel kulda küürimist
ja hõbehaljas hõerumist!
Meil on üksi ainus neidu:
tuba meil luuda ei nurugi,
ahi halgu ei palugi,
katel kulda küürimist
ja hõbehaljas hõerumist!
Ilusamad meie hiirid,
kasinamad meie kassid,
valgemad meie varesed,
puhtamad meie põllupeenrad
kui on teie noored neiud.

Hanila. E 32250/1 (17). 1897.

1762. LAISAD LÄÄNE NEIUD.

1. 3673

Ilu neiud — viksid neiud,
Muhu neiud muidu noped.
Oh te hargid Harju neiud
ja te laisad Leane neiud:
sui te tukute tuasa,
talve makate muase,
kamris poisi kainelusa.
Muhu neiud muidu noped,
hommingu nemad varased,
enne valget nad välised:
juuksvad läbi lepikud,
õlmilgid vammused õlala,
otsvad karja lepikusta.
Leane neiud üsna laisad:
veerendel verda palge'esa,
puolik piima neil nisasa.

Muhu. H II 6, 462/3 (106). 1890.

2. 3674

Oh te albid Harju naesed,
läbemata Lääne naesed!
Sui te tukute tuassa,
talve makate majassa —
põllud põllal kündemata,
kaerad põllul lõikamata!

Karuse. H II 2, 262 (376). 1889.

1763. JÄRVA JA HARJU NEIUD. 3675

Kelle need neiud tulevad?
Järva neiud tulevad:
pead valged, pärjad punased,
käed valged, käised valged,
selgas on neil siidisärki,
poeseelikud punased,
liivistükid lõivad laksu,
kirjud tehtud saapakannad,
sukad loogelised jalgas.
Kelle need neiud tulevad?
Harju neiud tulevad:
pead on mustad, pärjad mustad,
käed on mustad, käissed mustad,
särk on seljas ümberikku,
seelik selgas tootitagi,
kingad jalgas paelatagi.
See oli Harju neiu uhkus.

Ambla. E 12326 (4). 1894.

1764. VIGALAS OLID VIKKELSUKAD. 3676

Hiiu-tiiu Tiinusele,
mind aga viidi Vigalasse!
Vigalas olid vikkelsukad,
vikkelsukad, koppelkingad,
udusärgid, umiskingad,
kõige kõrgemad kübarad,
linnunahka mütsid peas.

Vigala. H II 17, 455 (65). 1889.

Külap tunned Muega valda
munde valdade vahelta,
kihelkonna keske'elta:
kui nad linna lähevad,
lasevad ju Lasnamäelta —
luogad pial neil loga-laga,
rangipuud neil riga-raga,
aisaotsad hallitanud.
Külap tunned Kuru valda
munde valdade vahelta,
kihelkonna keske'elta:
kui nad linna lähevad,
Lasnamäelt juo lasevad —
luogad pial kui luoja luodud,
rangipuud kui rahal tautud,
aisaotsad hal'lastatud.

Ambla. H II 14, 75 (94). 1888.

1766. TEIE JA MEIE TALU.

3678 1.

Mis sa, petis, petad mind
ja, valelik, ära valeta!
Eks mina eile käinud teile,
tunaeile tulnud teilta:
teil olid hiired ikke'essa
ja olid rotid rakke'essa,
kassid täides valjastessa.

Tule aga meile vaatamaie:
meil on härjad ikke'essa,
täkud täides valjastes,
mehed viksi saabastes,
naesed ummiskingades.

Jüri. H II 15, 359 (39). 1889.

3679 2.

Teil mulgu muaga topidu,
sainalahkõ saviga paigadu.
Tulgõ kaema mi kodu!
Mi kodu kullast koet,
vahasta ta valõtu,
ussõ tettü uibist,
ussõpulga uibupuust.

Urvaste, Karula. H II 36, 284 (460). 1893.

3680 3.

Tulgõ hummõn meid kaema:
meil om tsiga sulun,
tsiga sulun, tõnõ soolan,
kolmas kuan kokõ käen.
Mi lää hummõn teid kaema:
teil om susi sulun,
susi sulun, tõnõ soolan,
kolmas kuan kokõ käen.

Urvaste, Karula. H II 36, 240 (346). 1893.

Kelle küla siin tuleva?
Mõnego küla siin tuleva,
Mõnego aia siin algava!
Siin om hoone urvikulli,
tsia paha tsilke-tsälke,
mulgu muaga topidu,
saina saviga määritu.
Siin omma suekuri sulase,
norutaja noore mehe —
selle hoone urvikulli,
tsia paha tsilke-tsälke.
Ei ole muru puile puhas,
ei laastest lake;
ei ole külvet köömenille,
ei ka pillut pipparille,
ei ka tsikut sinepille.
Kelle küla siin tuleva?

Juksi küla siin tuleva,
Juksi aia siin alganesse!
Läki sisse kaemaie,
kas om muru puile puhas,
puile puhas, laastest lake,
kas om külvet köömenille,
kas om tsikut sinepille,
vaid ka pillut pipparille!
Küll om muru puile puhas,
puile puhas, laastest lake,
küll om külvet köömenille,
küll om pillut pipparille,
küll om tsikut sinepille;
küll võin minna minias,
küll võin käända kälusses,
küll võin väända vellenaeses.

Sangaste. H III 10, 524/6 (4). 1889.

OMA KÜLA KIITUS JA VÕÕRA LAITUS

1767. ILUS KÜLA.

3682 A 1.

Kui lähen läbi külade,
külvan köömelad külasse,
pillan pipperad pereje,
küla õitseb köömenale,
talu õitseb tatterale.

Simuna. H III 17, 120 (6). 1894.

3683 A 2.

Küladani, kullestani,
asetagi, armastagi!
Paigad on üliparaja,
istutud ilumäälla,
pandud päävapaiste'ella.
Hiis on alla, paas on pealla,
hiis on alla heina lüüa,
paas on pealla viljavoodu.
Küla haiseb köömenilla,
külaväljad veavelilla,
aiaääred äädikulla,
tänavad taherpärilla,
aiavitsad virde'ella.

Ambla. E 7690 (24). 1893.

3684 A 3.

Kehras on kena elada:
jõgi alla, väljad pialla,
küla keeru keske'ella;
küla haiseb köömenilla,
küla väljad viavelilla,
pere haiseb pipperilla,
talu haiseb tatterilla.

Harju-Jaani. EÜS VIII 2265/6 (5). 1910—11.

A 4. 3685

Meie hiljud ütelikku,
ütelikku ja mõtelikku.
Kust meie tunneme selle küla,
selle küla, selle pere?
Siis aga hiljud ütelikku:
küla haisis küislaugal,
pere haisis peetersellil,
õuest tal joosid õllejooned,
väravast küll viinasooned.

Pöide. H II 35, 442 (7). 1892.

B 1. 3686

Kelle sie küla näikse,
hõbedaine haljendaksi,
kelle kuldane kumaksi?
Kaavastu küla näikse,
hõbedaine haljendaksi,
kuldane kuma'aksi.
Kuldased käepidemed,
hõbedaised aidauksed,
vaskised väravasambad.
Võtku küla, Kõldu küla,
võtku küla kiidetavaks,
asemed austavaksi!
Küla keik on küllakalli,
rooviridvad ripakalli,
sarikad maha sajavad.
Õlgised on aidauksed,
kõlkased käepidemed,
sasised väravasambad.

Haljala. H II 38, 133 (12). 1892.

B 2. 3687

Kelle see küla näikse?
Kagavere küla näikse,
see see kuldne ju kumaksi,
hõbeharja haljendelleb.
Seal on kuldsed kaevukoogud,
hõbedased aidauksed;
õuest jooksid õllesooned,
väravast ju viinajoomed.

Järva-Jaani. EÜS VII 1705 (288). 1910.

B 3. 3688

Kelle see pere nähisse?
N. N. pere nähisse,
sealt see kullane kuulusse,
sealt see ilus hiilati!
All oli paasi, peal oli laasi,
keskel see pere punane.
Kuked seal laulvad kuldaharja
kuldaste katuste peal,
hõbedase õue peal,
vaskise värava peal.

Vigala. H II 17, 469 (101). 1890.

1768. KÜLA KUI LINN. 3689

Kelle see küla näisse,
kelle paari paistanessi?
Meie see küla näisse,
meie paari paistanessi!
Meie küla kui see liina,
meie aia kui alevi;

meie mehe kui isanda,
meie naise kui emanda,
meie poisi poodipoisi,
tütriku imeilusa,
latse hõbelastukese!

Puhja. H IV 3, 827/8 (11). 1888.

3690 **1769. KÜLA ALLA KÄIVAD LAEVAD.**

Kelle see küla näikse,
kelle aiad haljendavad,
kelle katuksed kajavad?
Vihasuu küla näikse,
see'p see kuldane näikse,
hõbedane haljendakse.
Vihasuus ilus elada:
all on aasud, peal on põllud,
kena küla keske'ela,
karil on hane karina,
pajus on pardi parina,
laanes luige loksumised.
Sinna'p sõudvad soolalaevad,
kallavad kalevilaevad,
õue alla õunalaevad,
sillale sibulalaevad,
vainul on vaskelaevad.

Kadrina. H I 10, 4 (14). 1896.

3691 **1770. OH SEDA KOLGA RANDA.**

Oo sidä Juminda nieme
ja sidä kallist Kolgu randa
ja Sagu sadamikesta,
Varesnieme varjupaika!
Oo sidä kallista koduda,
Jumindada niemekästä:
siel kasvid lapsed ladusad,
tousid tüttäred tosised,
ilma vitsata vilejäd,
kaseoksata kasinad,
lebäurvata tugevad.

Kuusalu. ERA II 200, 13 (1). 1938.

3692 **1771. MIS VIGA SAARES ELADA.**

Mis viga Saares elada!
Saares on ilus elada:
ligidal on linnulaul,
keevitajad, koovitajad —
kõik tulid koju munele,
ahjukappi haudumaie.

Ambla. E 7462. 1896.

1772. MIS VIGA VIRUS ELADA.

3693 **1.**

Mis viga Virus elada,
Harju karjassa karata!
Sead olid söömata siledad,
naised paksud paitamata,
lapsed laimuta lihavad,
neiud noomita nobedad,
poisid peksuta püredad.
Ilus on omalgi näha,
kena kõigilla külalla,
mukki muila rahva'alla.

Viru-Jaagupi. EKS 4°1, 368/9 (39). 1879.

2. 3694

Mis viga Virus elada,
Harju karjassa karata!
Virus söön ma vingerjaida,
Harjus söön ma angerjaida,
Järvas jätkasin sõnuda.
Viru virstid, Harju arstid,
Põltsamua pooled kuratid,
Soome sooladepuhujad —
need käivad Virus vihtelemas,
Narvas naba tõstemaies
ja käivad Harjus arstimaies.

Vaivara. H II 1, 97 (138). 1888.

1773. MISPOOLEST LINNAST HALVEM.

1. 3695

Siin on ilus elada:
all on orud, pääl on põllud,
all on orud heina niita,
pääl on põllud vilja leika.
Sest on linnast alemi,
et ei sõua soolalaeva
ega tule tubakalaeva,
ei kalla kalevilaeva
ega nõtku nõelalaeva
ega lippi lindilaeva.

Viru-Nigula. EKS 4°1, 112 (172). 1878.

2. 3696

Vilets kiidab Virtsu maid,
vaene kiidab Varbla maid,
alatu Alaküla,
õnnetu Õlaküla.
Ma kiidan oma külada:
sest ta linnast alama,
et põle kirikud külasse,
et ei hüüa öösed kellad
ega paugu päised kellad,
ei seal tuksu tunnikella,
ei seal lõksu lõunekella;
et põle vahti valli peal,
teist põle turu nurga peal.

Vigala. E, A 13 (22). 1886.

3. 3697

Mis viga Englemas elada!
Englema küla kui linna pesa.
Mis tema linnast alama —
et pole uusi uulitsaid
ega pole Viru väravaid.
Englema poisid kui need herrad;
mis nemad herrast alamad —
et pole siidiriideid
ega pole maani mantelid.

Risti. H III 15, 588 (3). 1877.

1774. MIDA KEEGI KIIDAB.

3698 1.

Muu küll kitiv, mis na kitiv:
peni kitt oma pesada,
siga kitt suurta songermusta,
lammas kitt laget kesada,
härg kitt hääda heinamaada,
härr kitt hääda mõisa'ida.
Mis kiti mina vaene?
Mina kiti Paistu puida,
Paistu puida, Paistu maida,
Paistu pal'lid kiveja,
kivilisi kingumaida,
lohulesi lombimaida,
kus oli poiste odranurme,
kasumeeste kaaranurme,
näidiste linadepõldu.
Oder nüüd kasve orunagi,
kaar nüüd kasve kallakulla,
lina niidu veere pääle.

Paistu. H II 25, 1091 (11). 1889.

3699 2.

Peni kitt oma pesäda,
härg kitt häädä heinamaada,
siga kitt suurta songermaada.
Mii kita mina vaene,
mii tii mina vaene
oma hullule pääle,
oma nõrgale nõule?

Tarvastu. E 42826 (26). 1902.

1775. MEESTETAGI MEIL ON KÜLLA.

3700

Mehitagi meil on külla,
saaretagi saab kalada,
rahvas rikas rannatagi:
hobu tuob kalad koduje,
lauk tuob latikad tubaje,
kimmel kiisid põrmandulle,
raha tuleb ise tubaje,
kopikad kodu tulevad,
ahju õtsile ajavad,
sängi servale säevad!

Jõhvi. H II 1, 520 (690). 1888.

1776. KÜLLAD KÜLAS.

3701 1.

Kolm oli küllada külasse!
Orus oli hooste külla,
sealt tuli kellade kõlina,
sealt tuli kabjade kabina.
Küla all oli karja külla,
sealt tuli sõrgade sõrina,
sealt tuli krappide krabina.
Mäe peal oli neiu külla,
sealt tuli helmede helinad,
kuldakeedide kõlina.

Koeru. H II 13, 82 (25). 1888.

Orgus on hobusi külla,
mäe peal on karja külla,
külas on külla neidusida.
Seal on helmede helina,
seal on pauade parina,
rublatükkide robina,
siidirätiku rädina.
Orus on hooste külla —
seal on kellade kelina;
mäe peal on karja külla —
seal on krappide krabina.

Vaivara. H II 7, 225 (100). 1889.

1777. KÜLLAD KODUS. 3703

Kolm oli küllada kodussa:
üks oli kodu rinnu rikas,
teine õues kõnnu kõrki.
Ait on kodus rinnu rikas,
koer on õues kõnnu kõrki,
kass toas tuline harki.

Koeru. H II 13, 82 (26). 1888.

1778. KOLM AITA. 3704

Mis meil viga elada!
Kolm oli leibada peresse:
üks oli lumega lömida,
teine taariga taguda,
kolmas kuivalt kugistada.
Kolm oli aita õuessagi:
üks meil rudjab rukki aita,
teine nikutab nisuda,
kolmas kogub kaerusida.

Türi. EÜS V 707 (158 b). 1908.

1779. VAENE VALD. 3705

Võtku pärgel Vao valda,
Vao valda kiidetama,
Vao valda reagitama
teiste valdade vahelta,
kihelkonna keske'elta!
Põle puida putru keeta,
ei ole konti koera lüüa,
ei kaigast kana visata.
See tütar isegi hullu,
kes tuleb Vaosse elama:
kivised on Vao väilad,
poasised Vao tänavad.
Kivimurdu murrab kingad,
paemurdu murrab paelad,
kivimurdu — kinga murdu,
paemurdu — paela murdu.

Väike-Maarja. H II 11, 342/3 (114). 1889.

3706

1.

Mistes sii maja madali,
õlgikatuse kasina,
roogurästatse rumale,
katus siin kanule kistu?

Sihen siin suikuja sulane,
magaja majapidaja,
hooletu siin otsaline.

Karksi. H II 5, 209 (24). 1883.

3707

2.

Melles maja siin madalan,
melles huune ussa-assa,
tsiapaha tsilge-tsälge?
Siin om suikuja sulase,
norutaja nooremihe —
selle huune ussa-assa,
tsiapaha tsilge-tsälge.
Melles nurme siin nurjatu,
melles vil'lä vigalidse,
tõuvillä hädälidse?
Siin om kündnu kühmäsälgä,
äestanu äglijalga —
selle põllu põdelidse,
tõuvil'lä vigalidse.

Sangaste. H III 10, 575/6 (9). 1889.

3708

3.

Siin suiguri sulase,
norutaja nooremehe —
viisi ennäst vihotõdõ,
sagõ'õde sannutõdõ:
täi haukva habenin,
konna kuukva kukru'un,
siupesä silmi all,
lõopesa lõõri all.
Hoonõ tettü ulpa-alpa,
tsiapaha tsilgõ-tsälgõ,
mulgu muaga topitu,
saina saviga paigatu.

Sangaste. H II 5, 434 (5). 1877.

3709

4.

Milles siin maja madale,
ruugurästa või rumale,
õlgikatusse õela?
Peremiis siin joomakoera,
perenaene luudu laiska —
makas tanute taren,
makas mütsulte murun:
ilma hädä oetsenna.
Selle siin maea madale,
ruugurästa või rumale,
õlgikatusse õela!

Karula. H II 24, 405/6 (184). 1887—89.

1781. INETU KÜLA.

A 1. 3710

Kelle sie küla nähikse?
Raka sie küla nähikse:
sie'p sie näl'lane nähikse,
kõlka'alle kollendelle,
aganalle hal'lendelle,
aganased aidauksed,
kõlkased kerstukuaned,
sammeldanud salvejaared,
leivakapid sienetanud,
silgukausid roostetanud,
sie'p sie näl'lane nähikse!

Ambla. H II 14, 50 (70). 1888.

A 2. 3711

Kelle see küla nähikse?
Kasti küla nähikse.
Kelle pere paistanessa?
Peenu pere paistanessa.
Mis siin sees tehtanessa?
Aganast leiba albitakse,
soola-leiba solgitakse,
lusteleiba lupsatakse
ja taari-leiba tambitakse.

Märjamaa. H II 17, 108 (147). 1889.

A 3. 3712

Oh te vaesed, Kastna rahvas,
mis te endid kiidate!
Siin maeas tuline nälg:
lammast lautas tapetakse,
nahka seljast nüllitakse,
päid aga patta pandanesse,
sõrgu lastel söödetasse.

Varbla. H II 17, 623 (26). 1890.

B 1. 3713

Siiä külä kükähtönnü,
siiä valda vakahtonnu:
nulga tukiga toetu,
saana saviga paigatu.
Ei või pääso pääle minnä,
haugas harja rabada.
Pääso hoit iks umma pääda,
haukakõnõ umma harja.
Müüda lää — ümbre müssä,
persega ümbre pessä.

Võnnu. H III 10, 286 (19). 1888.

3714 B 2.

Kelle see küla nähikse?
Kerite küla nähikse:
tare tapulattidesta,
katus soosammeldesta,
koda koerakaegastesta,
ait on aiateivastesta.

Suure-Jaani. H II 26, 643 (33). 1889.

3715 B 3.

Kies, kies, kiigekene,
kies, kiike korge'ella,
korge'ella, kauge'ella!
Mis sielt korgelta näikse,
mis sielt kaugelta näikse?
Nieme küla sielt näikse,
sielt sie sittane näikse:
olgised oueveravad,
aganaised aidauksed.
Kies, kies, kiigekene,
kies, kiike, korge'ella,
korge'ella, kauge'ella!
Mis sielt korgelta näikse,
mis sielt kaugelta näikse?
Ihasalu küla sielt näikse,
siep sie kuldine näikse:
kuldased nied oueveravad,
hobedased aidauksed.

Jõelähtme. EÜS X 2114/5 (404). 1913.

3716 1782. RANNAS LINDUDE KISA.

Neitsikene, noorukene,
ära tule randaje mehele!
Ei saa rannassa magada.
Rannas on tiirade tirina,
kajakate kaljumesta;
kisendavad kiivitajad,
kiivitajad, koovitajad,
kaljuvad merekajakad.

Haljala. H I 5, 95 (304). 1892—94.

1783. KÜLALAUL.

3717 1.

Kellel ehib lepametsa?
Koolmeistril ehib lepametsa.
Kellel haavad haljendavad?
Hiie haavad haljendavad.
Kelle need puud punavad?
Kristjani puud punavad.
Kelle õue on murune?
Tossi õue on murune.
Kelle need vaskised väravad?
Sepal vaskised väravad.
Kellel haugub halli krantsi?
Kullamäel haugub halli krantsi.

Jõhvi. H II 1, 653 (841). 1888.

2. 3718

Kellel see vesi ligidal,
kelle pihlakas punane?
Liblikul vesi ligidal,
Villemi pihlakas punane.
Kelle kitsel kriimud silmad,
kelle põrsad põuapalli?
Tirdi kitsel kriimud silmad,
Sahka põrsad põuapalli.
Kellel need siuakad sead,
kellel need vaskised väravad?
Vilgutel siuakad sead,
Toomal vaskised väravad.
Kesse on murumadala,
kellel see hagune aeda?
Juhani murumadala
Jaagupil hagune aeda.
Kellel uued aidauksed,
kellel õues kurjad koerad?
Mardil uued aidauksed,
Kangru õues kurjad koerad.
Kelle õunapuu ilusa,
kelle aed on okseline?
Niidu õunapuu ilusa,
Otsa aed on okseline.
Kelle lehmad kellakaela,
kellel need hallid härjad?
Kiige lehmad kellakaela,
Hansu Jüril hallid härjad.

Ambla. E 7457/8. 1896—97.

3. 3719

Kruusaaugul mudane õue,
Mätlikul tapud tasased,
Allikal laiad leivalauad,
Kärsal pikka piimakernu,
Kalamehe uksel uued piidad,
Määs'pa õues palju lapsi,
Proometi aitas hellad kullad,
Tõnuril mesipuu aeda,
Nuhja aitas lõuendida,
Paju õues uued laudad,
Nõmmel oli tinatänava.

Kose. EÜS XI 1250 (99). 1914.

OMA KODU — KULDNE KODU

3720 **1784. KODUIGATSUS.**

Kuu mina nutsin kummuliste,
pääva nutan pikaliste,
eluaja istukille
oma kullasta koduda,
ilusat isa aseta,
veikest venna õuekesta,
kus ma kallis kasvelesin,
mari aga moasta tõuselesin,
õieke ülesse ajasin.

Viru-Jaagupi. H II 10, 540 (317). 1889.

3721 **1785. MIS KODUS TEHAKSE.**

Koeda, taevas, jõeda, taevas,
koeda mu kodune kaadu,
isa õvve kõsta josta!
Mis tegi minu isake,
mis tegi minu emake,
mis nied sõõriked sõsared,
mis nied virved, hellad veljed?
«Isa hirnutas hobesta,
veli valki valjusida,
sõsar sõrmikinda'ida»!

Kodavere. H II 4, 579 (59). 1887.

3722 **1786. AMMU KODUNT TULNUD.**

Juba sest aast ammu aega,
ammu aega, palju päivi,
kui me kodunta tulime.
Kuu jäi kodu köögi peale,
tähti aida harja peale.
Kui lähen koju tagasi,
kuu paistis Kuura jõesta,
pääva Pärnu allikasta.
Kuu koob kangast kulda toime,
pää koob kangast pärja toime,
juust toime, jumala toime.

Peetri. EÜS VIII 879 (549). 1911.

1787. KODU POOLE, KULLA POOLE.

1. 3723

Koju poole kipub keeli,
maa poole mõlgub meeli,
üle metsa meel põlekse!
Koju eide tüterista,
koju taadi tüterista,
koju hauduja avista,
koju nõdrale nõusta,
peenele pää varasta!
Kodu eite keedab leeme,
hauduja teeb aseta,
sula soendab õluta,
kallis küpsetab kalada.

Kadrina. H II 10, 97 (99). 1889.

2. 3724

Ko'o poole, kulla poole,
elu poole, hella poole,
maja poole, marja poole!
Ko'o poole koidab silma,
elu poole helgib meeli,
maja poole maitseb meeli!

Kuusalu. H II 34, 691/2 (366). 1892.

3. 3725

Lähme aga koju, kulla poole,
elu poole, heina poole,
maja poole, marja poole!
Koju, kooruksi närima,
leivatükka tümmeldama,
vesikörti vemmeldama!
Saiakakk oli kaelamurdja,
võid panen vorsti otsa pääle.

Risti. H I 4, 159 (38). 1875.

1788. KULLAST KODU. 3726

Läki kodu, kullakene,
omma liina, linnukene,
omma majja, marjukene,
omma tarre, tuvikene!
Kodu om meil kullasta,
liin tettu linikista,
maea marjust ehitedu,
ait meil tettu hanimunest,
kammer tettu kanamunest,
paari pantu partsimunest,
lagi lüüdü linnassist.
Kodun meil kari kallunessa,
liinan lehmä nüssenessa,
maean söömi sõirakest,
taren joomi taarikest.

Karula. H II 24, 498 (296). 1887—89.

1789. KUST TUNNEN OMA KODU.

A. Kodunt tõuseb kullasuits.

3727 1.

Küll ma tunnõ oma kodo,
arvagi oma aia
külä kümne siastä,
valla viie vaie'elt:
kuast juusk meil kulda suitsu,
akenista hal'last savvu;
kuldaristi kua pääl,
hõpõristi riida pääl,
vaskiristi värte pääl;
kuan kulda keedetäs,
hõbõ'õda valõtas.

Sangaste. H II 5, 393 (42). 1877.

3728 A 2.

Kust me tunnemi oma kodu
küla kümnenda seasta,
valla viie vahelta?
Kuldarist om kua pääle,
hõperist om õvve pääle,
sannaharjan saareristi.
Kuast tõusi kuldasuitsu,
tareharjast haljast suitsu,
õvve päälta hõpesuitsu.
Kuan kulda keedeti,
taren vaske valati,
õvven hõpet hõeruti,
sannan raha sangati.
Heledest sääl ikva latse,
koledest sääl haukva koera,
käbevest sääl käiva näiu —
säält ep ma tuusi oma kodu,
oma kodu, oma kulla,
oma maja, oma marja.

Helme. H IV 3, 45/6 (16). 1888.

3729 A 3.

Kustes tunnem oma kodu,
oma kodu, oma kulla
küla kümnede seasta,
talu seitseme tagaje,
valla viie vaie'elta?
Meil o kuu korste'enna,
meil o agu akenenna,
päe o läve päälitsenna;
meil o kuan kullaseppa,
taren taaderte tegija,
sannan sangavitsutaja;
kuast meil tõuses kullasuitsu,
tareharjast hal'last suitsu,
sannast sangavitse suitsu.

Karksi. EÜS V 405 (96). 1908.

3730 A 4.

Kunas saa mina koduja,
kunas saa kodukuhale?
Kavvel om minu koduja,
kavvel om, kavvest nävvisse,
kavvest harja hallendelle,
kavvest paari paistunessa.

Kust mina tundsi oma kodu,
arvsi isa aseme?
Meil oli kodu kullasseppa,
taren taaderte tegija:
kodust tõusi kullasuitsu,
tare harjast hal'last suitsu,
sannast sangakirja suitsu.

Meil oli isa kullasseppa,
venda taaderte tegija,
onu sangakirjutaja —
säält ma tundsi oma kodu
talu seitseme tagata,
valla kümne kohtadelta.

Äksi. H II 50, 816/7 (96). 1894.

B . Vaskrist värava peal.

1. 3731

Kust me tunnem oma kodu,
oma kodu, oma kulla?
Sisse lää tii tinane,
väl'lä tule rada rahane.
Vaskiristi värädi pääle,
kardaristi katuse pääle —

säält me tunnem oma kodu,
oma kodu, oma kulla,
oma esä usseaia,
oma velle vil'läväl'la.

Karksi. H II 23, 13 (6). 1889.

B 2. 3732

Kaven om mede kodu,
kaven om, kavest näisse,
kavest ta harja haljendeve,
kavest paari paistaneve.
Kust me tuusim oma kodu?
Kuldarist oli koa peal,
hõberist oli õue peal,
vaskirist värati peal!

Juba meid kodu, sõtsikene,
juba meid kodu kutsutasse,
üle õue hõigatasse.
Kuub oli sel'län kutsujalle,
hõlmik sel'län hõikajalle,
vammus sel'län vaatajale.

Halliste. H II 22, 585 (8). 1889.

B 3. 3733

Kodun tuimas mind tõreldi,
kodun vaiki vannuti.
Emakene, ennekene,
ära kurja mul kuku,
paha sõnu mulle paku,
et ala uinun voodi'essa,
vilets, viibin ma magamas
kurja poisi koti pääle,
halva poisi asemele.

Lennaten ma nüssi lehma,
joosten ma vasika joodi,
karaten ma saadi karja.
Lepa alt tõi levavii,
tamme alt tõi taarivii,
puu alt tõi pudruvii,
Sai ma väl'la taha värava,
lõo põikma lõõritelt,
änilene teta häälta.

Kuis ma tunse oma kodu
valla viie varju alta?
Kuldariistu kua päälta,
hõberiistu õue päälta,
vaskriistu värava päälta,
kuast tuli kuldasuitsu,
hõbesuitsu õue päälta.

Tarvastu. EÜS IX 281/2 (21). 1912.

C. Toa ees tunnikell.

3734 1.

Kust ma tundsin taadi õue,
arvasin isa aseme?
Tua ees oli tunnikella,
väravas oli verstasammas,
õuest joosid õlle-sooned,
kaevu äärest kaljasooned,
väravista viinasooned —
õlut sai orjadel juua,
kalja kõige vallal juua,
viha viina meeste juua.

Torma. H II 50, 323 (15). 1894.

3735 C 2.

Kust ma tundsin taadi õue,
arvasin isä aseme?
Õues õõnapuud punavad,
kaevukoogud kollendavad,
värävis on verstasammas,
tua iis on tunnikellä.
Haugub koera kikikõrva
läbi laasise värävi,
laalab kukke kuldaharja
hõbedase õrre pialtä —
sialt ma tundsin taadi õue,
arvasin isä aseme.

Kolga-Jaani. ERA I 2, 63 (2). 1929.

3736 C 3.

Kust ma tundsin isa tuba,
arvasin isa aseme,
oskasin ma isa õue?
Õues oli õunapuu punane,
väravas oli verstaposti —
sealt ma tundsin isa tuba,
arvasin isa aseme,
oskasin ma isa õue.

Kose. H II 40, 794 (5). 1892.

3737 C. 4.

Kust ma tundsin taadi õue,
arvasin isä aseme?
Värävis on verstäsammas,
tua iis on tunnikellä,
tua taga tapuaida,
õues õõnapuud ilusad.

Pääva puult õõnad punased,
kuu puult õõnad kumedad,
eha puult õõnad heledäd,
sao puult õõnad saledad.
Laada taga laasi suuri,
saana taga saaremetsä,
kadakased karjalaadad,
tammitsed tarevärävad,
vaskised võrevärävad,
hõbedased õueaiad.
Viis olli aita viirastiku,
kuus olli aita kohastiku —
siält ma tundsin taaqi õue,
arvasin isä aseme.

Kolga-Jaani. H III 7, 951 (6). 1891.

D 1. 3738

Sain oma küla vahele,
kohe tundsin oma koha,
arvasin isa aseme:
kolm oli aeda õuessa,
sinendas sinepiaeda,
punendas punepiaeda.
Kodu mina lõngad kolletasin,
tagakambris kaunistasin:
väravas mul värvilõngad.
Isa tegi hiied õue'eni,
kasulinnad katuksele.
Mul põld hea hiies elada,
kasulinnas kasvetesse.
Ära mina hüppan hiiedesta,
kargan kasulinnadesta:
Sead on suured hiiedessa
ja karud kasulinnadessa.

Narva. H II 68, 674/5 (23). 1904.

D 2. 3739

Kui ma hakka kodu minema,
sis hakkas hale tulema:
kunas saa mina kodusse,
kunas saa kodu kuhala?
Kaven o, kavest näis,
kavest harjad hal'lendeve,
kavest paari paistunesse!
Kunas saa mina kodusse?
Ehen o pikkä pirrumõtsa,
ehen o laia lavvamõtsa,
ehen o kume kuusemõtsa.
Kunas saa mina kodusse!
Kelle nii külä tuleve,
kelle paika paistunesse,
kelle nii tare näisse?
Karksi külä tuleve,
Abja paika paistunesse,
Tarvastu tare näisse.
Kaven o meie koduje,
kaven o, kavest näis!
Kust ma tuusi oma kodu,
oma kodu, oma kulla,
oma maja, oma marja,
arvade esä aseme,
velle paika parepe?
Meil on rauditse redeli,
vaskise redeli-õrre,
hobeditse redelipulga.
Üles minnä uudi'esse,
maha tulla marjapuista.

Paistu. H II 42, 741/2 (5). 1892.

3740 D 3.

Kust ma tunnen ämma õue,
kust ma tunnen äia õue,
aimasin isa aseme,
veel enam venna värava?
Haukus koera kutsikalla,
vasta reakis reastavihku,
kaela hakkas kaevukooku,
suud andis väravasammas.

Harju-Jaani. EÜS X 769 (30). 1913.

1790. VANEMAD OOTAVAD KOJU.

3741 A.

Minu hella eidekene
kuuleb mu kodu tulema,
pöörab pööralt väravad,
sagarulta saunauksed:
«Jo tuleb tüdinud tütar,
jo tuleb väsinud värbu,
heinakaarelta kanake,
siust sirgulinnukene!»

Jõhvi. EÜS VI 1157 (48). 1908.

3742 B 1.

Kes tuu meidä kodo oodi?
Ime meidä kodo oodi,
ime uute, osa peon,
ise kaie, kala käen,
kunas tule tütarlatsi,
kunas astus armas latsi,
osa lõppi ootõ'õni,
kala kätte kaiõ'õni,
ei no tulõ tütarlatsi,
ei no armas latsi.

Sangaste. H II 5, 575/6 (5). 1877.

3743 B 2.

Imä iks uinus ooten,
imä vajus vahtin:
«Tule iks ku'u, tütärine,
kallu majja, kanasene!
Osa iks oot õrre pääl,
palakene parre pääl.
Tule iks ku'u, tütärine,
kallu majja, kanasene!
Mul om iks liha litsis keenü,
kala omma katski keenü.
Tule iks ku'u, tütärine,
kallu majja, kanasene!»

Hargla. EÜS I 768 (73). 1904.

1791. KOER—KASS OOTAVAD KOJU

1. 3744

Ke minu koduje ootab,
ke minu mainitse majaje?
Kueri ootab koduje,
kassi mainitseb majaje,
hiiri tarvitab taluje.

Jõhvi. EÜS VI 1194 (122). 1908.

2. 3745

Kesse mind koju ootab?
Koera mind koju ootab,
kass ju vahib vainu'elle,
koer ju leivakoorukesi,
lammas leivaraasukesi,
kass ju kalapeakesi.

Koeru. EÜS VI 1513 (249). 1909.

3. 3746

Nõnda laulvad Lalli poisid,
Uuemõisa Oti poisid:
kes see meid koju ootab?
Kassi meid koju ootab,
koera meid koju ootab!
Kass tahab karbi põhja katsta,
koer aga ootab koorukesi!

Kõpu. H II 26, 67 (11). 1888.

1792. OODATAKSE KOJU TÖÖLE.

1. 3747

Kodu minda oodetakse,
väravas mind vaadetakse:
kas tuleb tuletooja
või veereb veevedaja,
ukselingi liigutaja,
kaevukoogu kiigutaja,
lusikate loputaja,
luua paigale paneja,
vaagenate valgustaja!

Simuna. EÜS V 860 (118). 1908.

2. 3748

Kui lään mina kojuje
ehk lään Mari majajä:
kõik see õue õnnistelleb,
karjalaudad kaunisteleb,
tugiteivas tunnistelleb,
suud annab väravasammas,

kaela hakkab kaevukooku:
«Jo tuleb tugi kojujä,
abi astuksi majajä,
veereb virpi põrmandalle!
Jo tuleb tulepuhuja,
jo veereb veevedaja,
lusikate loputaja,
veeämbri harija,
kaljakappade kasija,
lähkerite läigitaja!»
Tuba luudadä küsikse,
kibu nuttis nustikud,
kapalauad kastijadä,
pada vetta palveleksi.

Väike-Maarja. H II 11, 842/3 (9) 1890.

3749

3.

Kodu minna vai ei minna,
kessi minu kodu ootab?
Kodu ootab uksekene,
vaatab väravakene:
kas tuleb tuletegija,
kaevulingi liigutaja!

Maarja-Magdaleena. H II 56, 388 (65). 1895.

3750

4.

Koju minda oodatasse,
väravasse voadatasse:
kas tuleb tulepuhuja
või veereb veevedaja,
lusikate loputaja,
vaagenite valgustaja,
lähkerite läigitaja,
piimapeekri pesija,
kaljakapa kaunistaja,
veeämbre veeretaja,
tooberite turrutaja.
Ma panin peekerid pinusse,
kapad köögikatusele,
ämbred kaevu ääre peale,
lähkred valged varna otsa.
Kui tuli kubjas külasse,
vana herra vaini'ule,
mõtles ta kuu kumava,
pääva valge jo valuvad,
vikerkaari virvendama,
ehatähe helkimaie.
Häilisivad ämbrelauad,
kumasivad kapakõrvad,
läikisivad lähkrepõhjad,
virvendasid toobrivitsad,
valgendasid vanniäärad.
Siin on tütar teinud tööda,
vaene laps on näinud vaeva.

Koeru. H II 13, 236/7 (9). 1888.

3751

5.

Ko'op minda uodetanne,
verävälta vaadetanne:
millas tulekse kulluke,
marjuke isä majasse,
marjuke emä majasse!
Kui mina ko'oje mennen,
siis sie oue oiganekse,
suud andab veräväsammas,
kaula hakkab kaevukouku,
rehepalki heitab riemu:
«Oh seda hüädä tütarlasta!»

Kuusalu. EÜS VIII 1564 (54). 1910—11.

1793. KOJU VETT TOOMA. 3752

Ikka peame meie käima,
ööse käima, päeva käima,
ööse käima öövilula,
päeva käima päe alala,
sõsara sõja ilula,
öö aga kuu paistelle.
Koju aga meida oodatasse,
väravas meid vuadatakse,
koju kaevult vetta tooma.
Toober ootab toa eessa,
ämber kaevuteerajale,
lüpsik leelõuka'alle.
Mis mina tõukan tooberille
ehk mis äigan ämberille?
Õla mina tõukan tooberille,
käed mina äigan ämberille.
Või mis lükkan lüpsikulle?
Sõrmed mina lükkan lüpsikulle.
Mu õla, ole tugeva,
oh käed, olge käredad,
mu sõrmed, seiske sõredad!

Järva-Jaani. H I 1, 240 (116). 1888.

1794. TULIN KOJU TUULE PEALT. 3753

Nüüd tulin koju tuule pealta:
nüid sõin saiad sarvilised,
mesileivad meelelised,
koogid kolmekarvalised,
sepikud seda paremad.

Vaivara. H II 7, 249/50 (119). 1889.

1795. KODU KOOLNUD.

1. 3754

Kunas käisin neile maile,
neile maile, neile puile,
neile maile mada'elle,
neile puile puhte'elle?
Toona käisim, ei me'i tunne,
mullu käisim, ei mälete,
ammu käisim, aiga palju.
Siis oli kuuse kuldaoksa,
siis oli kase kardalatva,
lepa sirge nii sinasiv,
haava noore haljendive.
Nüüd kuuse ära kujunu,
lepa jäänu leinamaie,
haava noore ikkemaie.
Lähme kodu vaatemaie,
kas om kodu, koe ma jätti,
isä ase, koe ma anni,
velle paika, koe ma panni,
sõtsi nurga, kus noeti?
Kodu jäi kullale elämä:
isä jäi tuppa tooli pääle,
emä jäi tuppa tooli pääle,
velle viinakellerisse,
sõtsi saiakammerisse,
uba jäi aida õitsemaie,
erm jäi lõkku lõgame,

lääts jäi sääri säädemaie.
Kodu koolu, koe om jäänu,
soo om usse sugenu,
kask om usse kasunu.
Keda lään teretamaie,
kellel kättä andemaie?
Teivast lään teretamaie,
aial kättä andemaie:
«Tere, teivas, mu esäja,
tere, teivas, mu emäja,
toeteivas, mu sõsare,
väänat vits, mu vellekene!»

Paistu. H II 25, 1167/8 (5). 1891.

3755 2.

Neiukene noorekene,
lähme kodu vaateme!
Kas om kodu, kui ma jätti,
isa ase, kui ma anni,
velle paika, kui ma panni?
Kodu jäi kullale elama,
isa uss hanisulile,
katus kaarapöörussille.
Kodun meil puhkva pulli suure,
lõõtsva nee lehma lihave,
uba jäi uhke aia pääle,
herne lõkkuna lõgasi.
Neiukene noorekene,
kodu oli koolu, järv oli jäänu,
soo oli ussele sadanu,
laas oli aiale lamenu.
Kodun meil puhkva puu pika,
lõõtsva nee lepa lihave.

Paistu. H I 7, 579/80 (17). 1895.

3756 **1796. KAUGE KODU.**

Kavvõn om iks mi kodu,
üle ilma mi elu:
kuus saa kodu minnä,
ajastajas majja astu.
Kuu lää kuusõmõtsa,
ajastaga haavamõtsa.

Urvaste, Karula. H II 36, 127 (146). 1892.

3757 **1797. MINU KODU KUUSIKUS.**

Kodudasa kiitis korpi,
asetasa halli lindu.
En kiidä mina koduda,
austa oma aseta.
Kodu siella, kus mina konnin,
maja siella, kus mina marsin,
ase siella, kus mina astun.
Minu kodu kuusikussa,
minu maja männikussa,
minu talu tammikussa,
ase armas haavikussa.

Kuusalu. H IV 6, 189/90 (33). 1894.

1798. PAREM KODUS KUI METSAS. 3758

Kodo minnä, mis no tetä,
vai mõtsana maada?
Susi mõtsana maaku!
Mina maka isä tarõn,
veerü velle põrmandul.

Paremb isa pikä pingi
kui nee velle laia lavva,
pikä pengi pedäjätse,
laia lavva kadajatsõ.

Sangaste. H II 5, 390 (36). 1877.

1799. HULKUJA KODU. 3759

Kunnes kodu kõndjal,
kunnes maja marssjal?
Kodu kotka siiva all,
ase haki hänna all.

Paistu. H I 7, 436 (5). 1894.

KURI JA KURB KODU

3760 **1800. SINU JA MINU KODU.**

Sa lä'äd, sa lä'äd, uoekkane,
sa lä'äd kuo kulla pääle,
hobejase ouve pääle,
vaskise verävä pääle;
kodu sul voita voine leibä,
anneda hanelihada,
kanneda kanamunija!
Ma lä'än, ma lä'än, uoekkane,
ma lä'än kuoje kurja pääle,
uoelate ouve pääle,
valjude verävä pääle;
kodu mul voitta voised vitsad,
anneda hanepajused,
suost aga tuuva sitkejämmäd,
pajust nie parajad vitsad,
mil mul lüüvä pikki pihta,
pikki pihta, servi selge,
otsite olade pääle,
latsite labade pääle!

Kuusalu. H IV 6, 307/8 (18). 1894.

3761 **1801. MINA HALB LAPS.**

Mina eide halba lapsi,
vendade viha-alune,
sõsarie sõimatava!
Lõpu õtsast lõikas särgi,
halgu õtsast andas tõise.
Muile keskelt keeretasse,
vahepäälta vaalitasse.

Iisaku. H II 1, 558 (729). 1888.

1802. LÄHEN MÖÖDA ISA KODUST.

3762 **1.**

Lätsi mööda memme kotu,
mööda taadõ tarõ lävve.
Es no kuulõ memme koera,
es no haugu memme hata.
Memmel koera korussõn,
taadõl pini piiritsen,
taadõl hata ahelan.

Urvaste, Karula. H II 36, 11/12 (2). 1892.

2. 3763

Mööda lään isa toasta,
mööda lään ema toasta,
kaudu venna kammerista,
Sead on isa toassa,
sead on venna kammeris.
Metsasõnnid teevad tööda,
metsakollid kandvad hoolta.

Paide. H, GrQ 157 (26). 1892.

1803. KURI KODU.

1. 3764

Kui lähen mina kojuje,
kodu võitud võised vitsad,
hautud hanepajusid,
kaigas keetud katelessa,
toa ees on toomingane,
pingi all on pihlakane.
Kui lähen mina kojuje —
ei seal kõrred kõnele,
ei seal parred pajata,
ei seal reagi reastas vihku,
kui ep ma, hani, ei aluta,
tedrekene, teene healta!

Väike-Maarja. H II 11, 267 (26). 1889.

2. 3765

Kuda pean koju minema,
kodu kurjale sõnule,
haledalle palve'elle!
Kodu kurjad kuulutasse,
halvad sõnad annetasse,
pahad sõnad paisatasse
kelle muile kui minule,
tütterille vaevatselle!
Kõik pean, vaene, vastu võtma.

Kuusalu. H II 40, 475 (4). 1892.

3. 3766

Kodu lääsi, kui ma tohisi!
Kodu kurja perenaise,
vihadsemba vellenaise:
annava leiba — haugutava,
lõikava leiba — loriseva.
Lätsi alla haavikude,
sääl mina leie lehepilli
ja sorapuusta sarvekesta,
lehmaluusta lutusarve.

Puhja. H II 30, 67 (9). 1889.

3767 4.

Tohi mina kodu minna,
kodu poolegi kaeda!
Kotun omma kurja rahvas,
ülihalva haugutuse —
läävа läbi mo söame,
läbi luu, läbi liha,
läbi viimaste varbaste,
läbi säitsme säl'läluu,
läbi katte kaalaluu,
läbi kümne kül'leluu!

Sangaste. EÜS VI 381 (73). 1909.

1804. KODU KUUS, KÕIK KURJAD.

3768 1.

Kui mina lähen kojuje —
kodu viisi, kõik vihased;
kodu kuusi, kõik on kurjad;
kodu seitse, kõik segased;
kodu kaheksa, kõik kadedad;
kodu üheksa, kõik ülemad;
kodu kümme, kõik on külmad!
Kõik mu peale tulevad,
silgu silmile sajavad,
lapse rüppe langenevad!

Väike-Maarja. H II 11, 271 (32). 1889.

3769 2.

Kodu viisi, kõik vihased,
kodu kuusi, kõik kurjad;
kodu seitse, kõik segased;
kodu kaheksa, kõik on kallal;
kodu üheksa, kõik ülemad;
kodu kümme, küüned püsti!

Vändra. EKS 4°2, 625a (22). 1868.

3770 3.

Kohes peä mina minemä?
Kodu peä minemä,
kodu kurjulõ sõnulõ,
valusilõ vande'ilõ!
Kodon kuusi — kõik kurja;
kodon viisi — kõik vihatsõ;
kõik mino tutulõ tulõva,
kõik mino harjalõ astusõ:
tsiga sõknu sõglapõhja,
varsakõnõ vakapõhja.

Sangaste. H II 5, 526 (2). 1877.

1805. VÕÕRAS VÕÕRITI EES.

3771 1.

Kuda pian koju minema?
Koju kurjella sõnula,
haledalle haugutelle!
Kodu kurjad kukutasse,

halvad sõnad annetasse —
kelle muila kui minule.
Võeras võereti iessa,
süda sõereti siessa,
nuga nurgeti käässa.

Paugub kui pagan tuassa,
kärgib kui käre kadakas,
tuba kõik tulevalulla,
kamber kurja-kieruline.

Kadrina. H I 1, 85 (28). 1888.

2. 3772

Võeras kurja, võeras karja,
võeras võeriti eesa
ja süda sõrvite seesa.
Võeras ihub mule hingerauda
ja karastab mule kaelarauda.

Pöide. H II 35, 414 (2). 1892.

1806. VALJUD VANEMAD. 3773

Miks me, kallid, oleme kurvad,
kallid kurvad, vaesed vaiksed,
haned, halvaste elame?
On meil valjud vanemad,
hoolekandjad karedad,
leivasööjad liiga kurvad?
Vali oli minu isagi,
vali oli minu emagi.
Minge te muremäele,
kandke hool kandijale,
võia-võia, võtan viisi,
riila-raila-railalaa!

Järva-Jaani. EÜS VII 764 (21). 1910.

1807. LAPSED LAUTA.

1. 3774

Eit läks eile heinamaale,
tuat läks täna tammikusse.
Pani lapsed lauta kinni,
andis peoga põhku ette,
pisut tema andis piimamärga,
kasinaste kaljamärga.

Türi. EÜS V 681 (123). 1908.

2. 3775

Eit läks eila heinamaale,
taat läks toona tammikusse,
viskas lapsed loanikusse,
pimedasse pilliroogu,

kus ei kuulnud kukelaulu
ega kana kõerutamist,
vaid aga hundi ulgumista,
vana karu karjumista,
sisaliku sihistamist,
kärnkonna krooksumista,
kurja kulli kuikamista.

Kose. H II 16, 151 (188). 1887.

1808. POLE ISA OLNUDKI.

3776 1.

Mul pole isa ollessagi,
ema ilmal tullessagi:
mustad linnud mind munenud,
harakad mind haudelenud,
varesed mind valmis teinud,
kajakad mind kasvatanud!

Peetri. EÜS VIII 563 (71). 1911.

3777 2.

Mul pole esä ollessagi,
émad ei ilma tullessagi!
Minnu tennu tedrekese,
munenu musta linnukese,
haudnu halli hanikese,
kokku korjanu koovitaja!

Puhja. EÜS VI 752 (20). 1909.

3778 3.

Oh mina ilma isata
oh mina ilma emata!
Mul pold isa ollessana,
ema ilmal' tullessana.
Ma olen sündind soode pealla,
kasvand karjamaade pealla.
Hunt on minda uisutanud,
karu minda kasvatanud,
jänes kiigus kiigutanud.

Viru-Nigula. H II 9, 157 (5). 1890.

3779 4.

Ei mina tea, kes mind teinud,
kas on teinud tetrekene
vai on haudunud harakas,
kas on munend musta lindu
vai on koorind koovitaja!
Oleks mind teinud tetrekene,
see oleks teinud teede pääle;
oleks mind munend musta lindu,
siis oleks mustassa munderissa;
kui oleks haudunud harakas,
siis oleks haudund haavikussa;
oleks mind koorind koovitaja,
siis oleks koorind pika noka.
Mind on teinud teine naine,
teine naine näinud vaeva,
teisel piimalla peetud,
teisel voilla voerutatud.

Haljala. H I 5, 88 (256). 1892—94.

Oh mina isatu lapsi,
oh mina ematu lapsi,
vanemata vaenelapsi!
Otsin ilmalta isada,
otsin ilmalta emada,
pealta ilma peastijada,
alta ilma haudujada!
Ei leia ilmalta isada,
ei leia ilmalta emada,
pealt ei ilma peastijada,
alt ei ilma haudujada.
Tühi teaneb, kes mind teinud!

Kas mind teinud tedrekene
vai on haudunud harakas
vai on koorind koovitaja
vai on munenud musta lindu?
Oleks teinud tedrekene —
see oleks teinud teerajale;
oleks haudunud harakas —
see oleks haudunud allikasse;
oleks munenud musta lindu —
see oleks munenud mudaje.

Kadrina. EÜS VII 320/1 (81). 1896.

1809. KOLM KÄTKIT.

3781

1.

Kolm oli kätkida tuassa,
kolm oli kätkis kiikujaida,
kolm oli kätki kiigutajaid.
Üks oli eide sängi eessa —
seda eite kiiguteles,
eide vennad veeretelid
ja suisutid eide sulased.
Mis oli keske pormandulla —
külatsed seda kiigutasid,
veetoojad veeretasid,
tuisutasid tuletoojad.
Mis oli liidetud lageje —
seda suitsu suisuteles,
liiga leili liiguteles,
vinga-auru veereteles,
paras soe pani magama.

Haljala. H I 5, 49 (85). 1892—94.

3782

2.

Uni aga uksesta küsikse:
«Kas teil lapsida tuassa,
pisukeisi pormandulla?»
Mina aga kuulin, kostsin, vastsin:
«Kolm meil kätkita tuassa:
üks oli eide sängi iessa,
teine keske pormandulla,
kolmas on ligi lageni.
Mis oli eide sängi iessa,
seda eideke imetas.
Mis oli keske pormandulla,
seda aga hoidsid orjalapsed,
suisutid sulanne naised.
Mis oli ligi lageni,
seda suitsi suisuteles,
kibe vingu kiiguteles.»

Kuusalu. EÜS VIII 1381 (83). 1910—11.

3. 3783

. . . . . .

Sul oli kolmi kätke'eta:
üks oli põllupeenra-kätki,
teine oli heinakaare-kätki,
kolmas oli kodune kätki.
Mis oli põllupeenra kätki,
see oli põdra põlveluusta;
mis oli heinakaare-kätki,
see oli karu kaelaluine;
mis oli kodune kätki,
see oli siase siareluista.

Kätki oli a'a kaare peale,
vibu oli nurme nurga peale.
Seal sind võtsid orjad hoida,
orjad hoida, karjad kaitsta,
sulased sind suitsutasid,
palgapoisid sind palusid.
Said sa suureks kasvanuda,
sa panid sulased sulile,
palgapoisid patju tõstma.

Pilistvere. EÜS IV 1990/1 (32). 1907.

4. 3784

Millal maksan eide vaeva,
eide vaeva, hella vaeva,
taadi vaeva, kulla vaeva!
Kui aga sa mind kasvatasid,
üles tõstsid, hüpatasid,
vastu taevast tantsutasid,
kolmel kätkil kiigutasid.

Üks oli alla heinamaale,
teine väljal, põllu peale,
kolmas kodu, parde alla.
Üks oli linnul liigutada,
tõine tuulel tuigutada,
kolmas suitsul suigutada.

Türi. H II 13, 591 (10). 1888.

5. 3785

Kõssi-kõssi, äia-äia!
Kolm oli kätkida minul:
üks oli kodu toassa,
teine väljale mäele,
kolmas alla heinamaala.
Mis oli kodu toasse,
see oli suitsu suisutada.

Mis oli väljale mäele,
see oli tuule tuigutada.
Mis oli alla heinamaale,
see oli linnu liigutada.

Järva-Jaani. EÜS VI 1701 (164). 1909.

1810. NÄLJAPÄEVAD KÄTKIS.

1. 3786

Senni nägin näljapäivi,
kui ma kiigun kätkissa,
nõtkun norgassa vibussa:
keelt põlnd suussa, meelt põlnd peassa,
jalgu all ei astumas.

Kui sain pisut kangemaksi,
kasvin eidele abiksi,
kasvin taadile toeksi,
eidele äestajaksi,
taadil toarilaskijaks.

Jüri. EÜS X 760 (16). 1913.

3787 2.

Seni mina sõin küll sõrmeluida,
närisin aga näpuluida,
seni kui kiiksin kätki'essa,
parde alla paeladesse,
nõrkusin nõrgassa viussa.
Ei olnd keelta mul küsida,
polnud jalgu järel joosta.

Halliste. H II 22, 635 (2). 1890.

3788 3.

Kui mind kätkis kiigutati,
vibu otsas vintsutati,
siis mul olid näljapäevad.
Aru mul anti haga'st leiba,
ükskord päevas tuhkakooki.

Noarootsi. H, GrQ 248 (112). 1888.

1811. KALLIS KASVUPÕLI.

A. Kui sai särgilla karata.

3789 1.

Oi seda endista eluda
ja seda kaunist kasvupolve,
kui sain särgilla karata,
linasel sain lusti lüüa,
takusel sain tantsu lüüa.

Kuusalu. EÜS II 719 (210). 1905.

3790 A 2.

Oh seda ennista eluda,
kallist kasupõlvekesta,
kui sai särgila karata,
lina sees sai lipertada,
takusel sai tantsu lüüa,
mustal kuuel muidu jooksta.
Oh seda vaesta vana põlve:
ei saa särgila karata,
linasele lipertada,
takusele tantsu lüüa —
otsi leiba orjates,
katsu leiba kerjates.

Jüri. H III 3, 221 (1). 1890.

B. Kus kasvasin vitsata.

1. 3791

Oh mu ennista eluda,
kallist kasupõlvekesta,
kui ma eidega elasi,
marjaga maja pidasi!
Oh minu kullasta koduda
ja minu marjasta majada,
ilusat esä aseta,
kos ma, kana, kasvalesin,
mari, maasta tõuselesin,
kasvi latsen ladusaste,
tõusi tütteris tugevas,
ilma vitsata väledas,
kõivuossata kasinas.

Otepää. H II 44, 276 (9). 1891.

B 2. 3792

Oh seda endista eluda,
kallist kasupõlvekesta,
kui ma eidega elasin,
marjaga maja pidasin!
Oh minu kallista koduda
ja minu marjasta majada,
ilusat isa aseta,
kus ma kaua kasvalesin,
mari, maasta tõuselesin!
Sääl kasvid lapsed ladusad,
tõusid tüttered tõsised,
ilma vitsata viledad,
lepaturvata tugevad,
kaseoksata kasinad.

Viljandi. H I 7, 302 (6). 1895.

C. 3793

Oh seda ennista eluda,
kallist kasupõlvekesta:
heitsin mureta magama,
ilma hooleta oetesse,
viskasin hoole õrre peale,
mure musta parre peale,
vaeva vana varre otsa.

Pärnu. H II 20, 137 (9). 1889.

D 1. 3794

Oh seda endista eluda,
kallist kasvupõlvekesta,
kui ma alles kasvanesin,
mari, maasta tõusenesin,
angervaks, üles ajasin —
ei mind täidind eidel lüia,
ei mind täidind taadil lüia,
villasalk oli eide vitsa,
takukoonal taadi rooska.

Viljandi. H I 5, 514 (4). 1895.

HUMANITAAR-
RAAMATUKOGU

TARTU ÜLIKOOLI
RAAMATUKOGU

3795 D 2.

Oh seda endista eluda,
kallist kasupõlvekesta,
kui ma alles kasvanesin,
mari, aga maasta tõuselesin,
angervaaks, üles ajasin.
Kasvin kui kanep aiassa,
sirgun kui sibul salussa,
pikka putke puu vilussa.
Ei mind täidind eidel lüüa,
ei mind täidind taadil lüüa,
hellal vennal vemmeldetta.
Õlekõrss oli venna vemmal,
takukoonal taadi rooska,
villasalk oli eide vitsa.
Nüüd mind kopib koerapoissi,
näpistab näljatse sulane.

Viru-Nigula. H II 10, 603/4 (362). 1889.

3796 E.

Oh seda õnnista eluda,
kallist kasupõlvekesta,
kus mina enne heitelesin
ja mina kallis kasvelesin,
kasvin kaskede tagaje,
õunaõite keske'elle,
tomingate tuulevarjus.

Järva-Madise. EÜS VII 1633/4 (166). 1910.

3797 F.

Oh seda endista eluda,
kallist kasupõlvekesta,
kui mina enne elasi
ja mina kodu kasusi!
Eit pidas lebamureta,
taat kandis kala kärinal,
ma pean pilli mureta,
katan kandle karita.

Ridala. H II 54, 373 (20). 1896.

3798 G.

Emakene, memmekene,
kui sa minda kasvatasid,
kasvatasid, kallistasid,
üles tõstsid, hüpatasid,
maha panid, mängatasid!
Oh seda ennista eluda,
kallist kasupõlvekesta,
kui me käisime kodussa,
istsime isa toassa,
veeresin vendade seassa,
käisin kui käbi kenasti,
olin kui uba ilusa!

Põltsamaa. H II 26, 1058 (22). 1889.

H. 3799

Oh minu ennistä eluda,
kallist kasupõlvekestä:
kohe viitsin — sinna veerin,
kohe tahin — sinna tantsin,
mängin kui märähobene,
tantsin kui see tallitäkku
tõiste sälgude seäna.

Kodavere. EÜS II 413 (148). 1905.

I. 3800

Oh mino ennist elokesta
noore iä saisusen,
kallist kasvopõlvekesta,
kui mina elli esä koton:
lätsi esä põllu pääle,
sääl mina heidi rõõmsat nalja,
es minä väsü kunagi.

Räpina. EÜS IX 1512 (104). 1912.

1812. KURDAN KAUNIST KASVUPÕLVE.

1. 3801

Iki, iki, ma vaene,
iki alan marja aian.
Kes iks sinnä kaema tul'l?
Sinetsiiba tsirgukõnõ!
«Kas sa ikõd ehtemid
vai taht tõisi rõivi'id?»
«Ei ma ikõ ehtemid,
ei tah' tõisi rõivi'id!
Ikõ õnnist elokõst,
kaunist kasupõlvõkõst,
hius mul jäie esä tarrõ,
vanik velle vaja pääle.»

Karula. EÜS VII 1029 (78). 1910.

2. 3802

Iki, iki, ma vaenõ,
iki alan marja aian.
Kes no sinnä kaema tulli?
Sinisiiva tsirgukõnõ,
vahajalga vaimukõnõ.
«Mis no ikõd, neiu noori?
Kas no ikõd tõeste sedä —
tahad tõisi rõiva'ida?»
«Ei ma ikõ tõestõ sedä,
ei taha tõisi rõiva'ida.
Ikõ innist elukõist,
kaunist kasupõlvõkõist,
mis ma elli esä kotun
veeritelli velle tarõn.
Esä andsõ ilma süvvä,
veli lask hoolõtun elädä,
juus ol'l sorrõ sugimada,
lahe ilma laabimata,
palõ vasõvaluline.»

Urvaste. H II 6, 806 (20). 1890.

1813. KARJAS KASVANUD.

3803

1.

Ütliv mo kodun kasuved,
villavakan venuved.
Ma ei ole kodun kasunud,
ei villavakan venunud!

Mina kasvsi karjamaala,
sinilillede sülena,
kullerkupu külle all.

Halliste. H III 19, 287 (18). 1894.

3804

2.

Külänaised võlelikud,
liiderlihti linnukesed,
ütliv mu kodun kasvaved,
villavakan venuved.
Mina es kasva koduna,
venü es villavakana.
Mina ju kasvi karjana,
tõusi tõbraste seana.
Kõne kõnnib — ei ma kõigu,
juttu jooseb — ei ma joose.
Kõne kõnnib kõrtsiteeda,
juttu jooseb jooduteeda.

Paistu. H III 6, 902 (92). 1889.

3805

3.

Pandi mu karja kasuma,
võsu alla võrsuma;
karjan kasvi kaharikku,
võsu all pikas võrsu.

Karula. EÜS VII 1193 (15). 1910.

1814. PILLIL PEETUD.

3806

1.

Pillila minu peeti,
kannelile mind kasvadeti,
veedi pillila magama,
kannelile minu kammerie.
Pill õli ukse piida päälä,
kannel kammeri lävällä.
Sain mina tõiseje taluje,
pere'eie võõra'aie:
sääl minu piitsalla peeti,
kaika all minu kasvadeti.
Piits õli ukse piida päällä,
kaigas kammeri lävällä.

Lüganuse. H IV 4, 28 (8). 1892.

Hüia, pilli, laala, pilli,
hüia, pilli ümmargune,
laala, pilli latergune!
Pilli lõid minu pidajad,
kannelt lõivad kasvatajad.
Pillile minu peetie,
kandelal mind kasvadadi.
Emakene, memmekene,
kui sa minda kasvatasid,
üles tõstsid, hüpitasid,
maha panid, mängitasid,
panid parmaste vahele,
sületäite keske'elle;
mõtlid kaksi kasvevada,
ühesa ülenevada —
kasvis üksi, kangekaelne,
sai üksi, sugaraselga,
veeris vemmalde-alune.

Põltsamaa. H I 2, 219 (33). 1889.

EMA ARM ON PÕHJATU

1815. MEMME VAEV.

3808

1.

Millal maksan eide vaeva,
eide vaeva, hella piima,
hea ema imetisvaeva,
käe peala kandemise,
suu juures suiskumise!
Mitu ööd oli uneta,
mitu suitsu suurukseta,
mitu päeva lõune'eta,
mitu hommikut osata!
Ei lõppend tuli toasta,
säde ei sängisamba'asta,
hobu halli rakke'esta,
naine ei noori riide'esta!

Otsis lapse lausujaida,
noore nutuvõttijaida;
lubas lamba lausujale,
kitse keelekatsujale,
tuhkru ruuna tuusijale!
Mina kiusta kiljatasin,
soota suuda maigutasin!
Mõistaksin suul tänada,
keelel anda aitümada,
keelepaelula paluda.

J. H. Gressel, Eesti-ma rahva Kalender ehk Täht-ramat 1829. aasta peale.

3809

2.

Emakene, ennekene,
isakene, taadikene!
Mis said sina minusta:
silmavett, söämeverda,
ikke said imetamasta,
silmamärga mähkimasta.
Mitu ööd olid uneta,
mitu koitu kulmutagi,
mitu sööki jäid söömata,
mitu jooki jäid joomata;

lõpe es tuli toasta,
säde sängisamba'asta,
hobu halja raketesta,
naine noori riietesta —
ot's ta latsel lausujada,
kidakeelel katsujada.
Ta lubas lamba lausujalle,
kitsi keele peastajalle.
Emakene, hellakene.

Otepää. H, R 6, 542. 1871.

3. 3810

Küll ole käinud, küll ole näinud,
küll ole valdas vaeva näinud.
Millal aga maksan eide vaeva,
hea ema imetisvaeva,
suu juures soigumista,
käte peale kõigutamist!
Mitu ööd oli uneta,
mitu homingut osata,
mitu pääva lõune'eta;
ei kustund tuli toasta,
küinal naiste küisista,
naine noori riide'esta,
hobu halli rakke'esta.
Otsisid lapse lausujad,
nõdra nutu võitejad.
Eit lubas lamba lausujale,
kitse keele katsujale,
tuhkru ruuna tundejale.
Mina aga kiiksi kiiratele,
suude suuda maigutele.
Mõistaksin suul tänada,
keelepaelula paluda,
keelel anda aitimaled:
eide hinge Eesusele,
südant Eesuse sülese,
käsi Maarja kädeje,
põlvi Looja põrmandise.
Kesse kopsus ma kosunend,
kesse maksas ma maganud,
alla rinna ringutanud,
purbse eide puusaluida.
Eit viis põlle sees põllale,
pani mind parmaste vahele,
takisjalgade tahaje,
hüidis ussi hoidejaksi,
tuulekiili kiigutama.
Mina oli titelta tigeda,
mina oli kuri karjumaie:
kohutasi ussid hoidemasta,
tuulekiilid kiigutamasta.

Pöide. H II 35, 561/3 (14). 1892.

4. 3811

Titeema tillukene,
nurganaene nõrgukene,
mitu ööd ilma uneta,
mitu suitsu suurukseta.
Ei lõpe tuli toasta,
säde ei sängisamba'asta.
Titt aga kiuste kiljatelleb,
viha tõttu viiksatelleb.
Oh seda hella eide vaeva,
taadi vaev ja koera vaev.

Simuna. EÜS V 963 (230). 1908.

1816. MILLAL MAKSAN EIDE VAEVA.

A. Marjul maksan memme vaeva.

1. 3812

Millal maksan eide vaeva,
eide vaeva, hella piima,
eide suured surmapäävad,
eide valjud vaevapäävad,
eide kalli kasvatuse?
Las lähen metsa marjule,

siis toon metsast marjusida,
siis toon matil maasikaida,
poolel vakal pohlesida.
Marjad ei maksa eide vaeva,
pohlad eide pooltki vaeva,
sõstrad eide suurtki vaeva —
jõuaksin suul tänada,
keelel kiita eidekesta.

Haljala. H IV 1, 152 (92). 1888.

3813 A 2.

Millal maksan memme vaiva,
hea ema piima vaiva,
tasun taadi hoidimista?
Las kasvab suode sinikida,
valla alla vaarikida,
linna alla lillakuida —
sis lään suhu sinikile,
valla alla vaarikile!
Sis ma maksan memme vaeva,
tasun taadi hoidimista.

Rannu. H II 30, 395/6 (5). 1889.

3814 A 3.

Millal maksan memme vaeva,
tasun ärä taadi vaeva?
Las saab soho sõsterida,
linna alla lillakida,
valla alla vaarikida,
muile maile maasikida —
siis lähän soho sõsterille,
valla alla vaarikille,
linna alla lillakille,
muile maile maasikille.
Siis ma maksan memme vaeva,
tasun taadi hoidemised.

Kolga-Jaani. H III 7, 917 (1). 1890.

3815 B. Teen eidel heagi haua.

Millal maksan eide vaeva,
eide vaeva, hella piima,
eide helli hoidemista,
käte peale kandemista?
Kui eite ära sureksi —
ma teen eidel heagi haua,
raiun sisse raudsed ristid,
raudsed ristid, kuldsed kroonid,
hõbedast teen istepingid,
vanast vasest teen värava!

Järva-Jaani. EÜS VI 1707 (175). 1909.

1817. ENAM VAEVA NÄGID MINUST.

3816 1.

Emakene, memmekene,
enamb vaiva näid minusta,
kui neist tõistest tütterista:
sülen hoidsid süvve'ena,
kaelan karja saate'ena,
põllen hoidsid põime'ena,
rüpen rükki lõigatena.

Puhja. H II 30, 141 (5). 1889.

2. 3817

Imekene, memmekene,
inämb vaiva näid minosta,
kui muista tütterista:
üü istõd ülevän,
päävä istõd pähitsen,
mühü pirde palatid,
tõse mühü tõrvasiid,
külümütü küündeliid.
Muu rahvas une magasi,
külärahvas kääni külle —
läpe es ime maada,
ime minno hällüti,
kallis ime minno kandsõ.

Sangaste. H II 5, 410/11 (68). 1877.

3. 3818

Emäkene, memmekene,
enäm nägid vaeva minusta,
kui aga teistest tütterista.
Ma ollin kuri karjumaie,
vilets ma vihastamaie:
ei lõpnud tuli toasta,
säde ei sängisamma'esta;
otsid lapsel lausujada,
noorel nutuvõttijada,
lubasid lamma lausujalle,
kitsi keele katsujalle,
tuhkru ruuna tundijalle.

Viljandi. H, Peet 147 (160). 1879.

1818. SÕID EIDE SÜDANT.

1. 3819

Titekene, tillukene,
masajalga marjukene,
eide maksassa magasid,
eide kopsu kougadelle,
rikkid eide rinnaluida,
katkud eide kaelaluida,
sõid eide südameluida,
pürgid eide puusaluida.

Simuna. H II 37, 294 (2). 1892.

2. 3820

Mitu ööd õlin uneta,
mitu süöki süömatagi,
mitu tundi tastemata.
Ütlid südat süödaneva,
puretava puusalueda,
katkutava kaalasuoni.
Ma seien sinu südata,
purin nenne puusalueda,
katkin nenne kaalasuonta.
Ma õlin sulge nenne suussa,
havi nenne hamba'assa,
päesku nenne peä sulissa,
luige nenne lõvvaluessa.

Kodavere. H II 4, 606 (87). 1887.

3821 3.

. . . . . magasi memme massa all,
Mina miis meremehe poig, kulsi memme kopsu all,
mina kallis kalamehe poig, sääl ma sei süämeverd,
kasvi üles ime üsän, maidsi memme massaverd.
kalli ime kässi pääl;
magasi ma, magasi, Sangaste. H II 5, 457/8 (28). 1877.

3822 1819. EMA NÄINUD SUURE SURMA.

Kes must näinud suure surma, lunastas luu-lihale.
suure surma, valju vaeva? Isa mind ostis odradelle,
Ema must näinud suure surma, sai mind salve pühketelle.
suure surma, valju vaeva;
ema mind ostis ilma peale, Koeru. H II 13, 63/4 (2). 1888.

1820. AITÜMA IMETAMAST.

3823 1.

Emakene, memmekene, lesel lepakarvaline.
kui sa mind ju kasvatasid, Olga terve, memmekene!
üles tõstsid, hüpitasid, Olga terve hoidemasta,
maamarja mängitasid, aituma imetamasta,
mähk'sid kolme mähkme'ella: imetas piimal ilusal,
villatselle valge'ella, kasvatas kakul kasinal —
kaleville kalli'ella, ei annud sigade süia,
linatselle peenikselle; tunnusse sigade söödud —
ei anud hoora imeta, sinine sigade söödud;
ei annud pordu poeta, ei annud kanade närida —
lesenaise lepita. katkine kanade näritud;
Tunnusse hoora imetud, ei annud hobuste lüia,
tunnusse pordu poetud — tunnusse hobuste löödud —
hooral on piima haleda, rauamärgid hobuste löödud.
pordul on piima punase,

Põltsamaa. H III 7, 575/7 (28). 1889.

3824 2.

Heä emä meid imetie, Anna es hata imete,
käte pääl meid kasvatie, anna es lese lepite.
lõpe es tuli tuasta, Hata piimä — halba piimä,
säde sängisamba'asta. pordul om piimä punane,

lesel lepäkarvaline.
Heä emä meid imetie.
An's ta lamba lausujalle,
kitsi keele kirmetajal,
tuhkru ruuna tuusujalle.

Millek massa eide vaeva,
eide vaeva, enne piimä?
Pää tal looja rüppe'esse.

Helme. H II 25, 50 (25). 1888.

3. 3825

Hillä, hillä, tassa, tassa,
hillä imä minnu imet,
tassa minnu võõrutelli.
Anna es amme imetelle,
läskänaist lepiteme.
Ammel om hapu piim,
leselnaesel lepä lehm.
Oma imä esi imet
alt sõle, alt sõba,
alt alka kõrige,
läbi viie viru helme,
läbi kuvve kuldasõle.
Tuu sai tennu mu imäle,
kua kasvu kasuimä:
sant sai sanna kütmisest,
vesi viha havvumest,
tuul tule puhkimisest.
Kon näk'k nõrga kõo,
säält tõi vipe viha;
kon kuuli kuiva kuuse,
säält tõi helle puu.
Tuu sai tennu mu imäle,
kua kassu kasuimä.

Urvaste. H II 24, 498/9 (297). 1887—89.

1821. KUIDAS SA MIND KASVATASID. 3826

Oh minu hella eidekene,
kuidas sa mind kasvatasid,
suu küll juures suisutasid,
üles aga tõstsid, upatasid,
kaenlus võtsid, kaisutasid!

Hiiumaa. H II 6, 35 (38). 1890.

1822. EMA VIIS PÕLLES PÕLLU PEALE.

A. Et ei tuul tulnud peale.

1. 3827

Millal maksan memme vaeva,
hea ema piimavaeva,
kahel käel kandemise,
suu juures suisumise?
Kasvatasid tütterida,
viisid põlles põllu peale,

panid parmaste vahele,
sületäie keske'elle,
et ei tulnud tuuli peale,
ei sadand sadu rumala
ega veerend vihmahoogu.

Viru-Jaagupi. H II 10, 605 (365). 1889.

3828 A 2.

Millal maksan eide vaiva,
ema imetuspiima?
Mitu öed oli uneta,
mitu suitsu suurusetta.
Viis mind põlles põllu pääle,
pani pienarde vahele,
sületäie keske'elle,
et ei tulnud tuul mul piale
ega vierend vihma pääle;
pandis kiiga kesamaale
ja viis alla heinamaale,
pani käo kiigutama,
suvelinnu liigutama,
sääl mind kägu palju kiikus,
suvelindu palju laulis.

Jõhvi. EÜS VI 1148 (30). 1908.

3829 A 3.

Olgu terve, memmekene,
minu helli hoidemasta!
Ei tema viinud vihma kätte
ega saatnud saju kätte.
Viis mind viljavälja peale,
pani parmaste vahele,
seljatäite keske'elle.
Emakene, nennekene!
Ei sa sundind sulaste kuuldes,
noomind noortemeeste keskel.

Põltsamaa. H I 2, 292 (31). 1890.

B. Ohaka pani hoidema.

3830 1.

Ikke kiidan eidekesta,
paremada taadikesta,
kes mu sirgest sülle võttis,
põllepaelul põllul viis,
ohaka pani hoidemaie,
takja pani tantsitama.

Ambla. EÜS X 2240/1 (9). 1913.

3831 B 2.

Eit läks rukist lõikama,
taat läks rukist lõikama,
pani mind iel istuma,
parmastesse paisumaie.
Siis pani otra hoidemaie,
kaerakõrt mind kiigutama,
nisu-aga-lemmest lepitama.
Oder ei võtnud minda hoida,
kaerakõrs mind kiigutada,
nisulemm es lepitada.

Märjamaa. H II 2, 15 (28). 1889.

B 3. 3832

Oh minu hella eedekene,
mesimarja memmekene!
Viis mu põllega põllale,
pani parmaste vahele,
odraokkad hoidema,
kibuvitsad kiigutama.
Ei mind hoidnud ju ohakad,
kiigutanud kibuvitsad.

Tori. H II 21, 292 (11). 1888.

B 4. 3833

Ema mind süötis, ema mind juotis,
alla hammaste puretas;
peale kiele kievad liemed.
Viis mind põllel põllu pääle,
pani parmaste vahele.
Uhaka pani hoidemaie,
ussi pani hoidemaie,
kibuvitsa kiigutama,
kärnakonna kiigutama,
kivivarre vahiks juure.
Karisin ussi hoidemasta,
kärnast konna kiigutamasta.

Muhu. H II 6, 724/5 (65). 1890.

1823. KES TOIDAB.

A. Isa härjad toitnud.

1. 3834

Oi-toi, toi-toi, toomioksad,
toomioksad, loomimarjad!
Mind pole toitnud toomioksad
toomioksad, loomimarjad —
mind o toitnud isa härjad,
isa härjad, ema lehmad,
venna ostet hobused,
sõsse suured sõiduruunad,
venna pätsu, piirat lakka!

Pöide. H II 35, 389 (1). 1892.

A 2. 3835

Ei meid toeda toomeossa,
kata ei kadajakübena,
varja ei kase kahara!
Meida'p toitva äti härjä,
meida'p katva taadi karja,
äti härjä, taadi karja,
velle valgepää vasika,
nänni või lehmä lehava,
sõtsi või lamba sõreda.

Tarvastu. H III 14, 278 (21). 1893.

3836 A 3.

Ohakas ei hoidnud mind,
kibuvits ei kiigutand,
takerpuu ei tantsitand,
mängerpuu ei mängitand.
Mind küll toitsid isa härjad,
isa härjad, ema lehmad,
õe ostetud hobused,
venna kasvatud kanased.
Siis mind viidi eede koju,
eede koju, taadi koju,
eedel heinaniitejaks,
taadil tammeraiujaks.

Märjamaa. H II 17, 52 (40). 1889.

3837 A 4.

Ei mind toitnud toomeoksad,
kasvatand karuohakad,
elatand emanõgesed.
Mind aga toitsid taadi härjad,
taadi härjad, kabe sarved,
memme lehmad, maani hännad.

Pilistvere. H IV 7, 256 (19). 1896.

B. Mind on toitnud toomeoksad.

3838 1.

Mind pole söötnud isa härjad,
isa härjad, ema lehmad,
venna ostetud hobused.
Mind on toitnud toomioksad,
toomioksad, loomioksad,
kasvatand mind kadakamarjad!

Jaani. H II 66, 8/9 (4). 1879.

3839 B 2.

Vihased on velje armud,
sõgedad sõsara armud:
veli vilu vinge tuuli,
õde kui hagune aida,
isa külma kaivupõhja,
ema sooja päivapaiste!
Minu hella eidekene:
jätsid toomed tõiste toita,
kanad tõistel kasvateta,
haned muie haugutata,
linnud muie lepitata.
Minda toidid toomeoksad,
kasvatid kadakamarjad,
lepalehed lepitasid,
haavakoored armastasid,
paju klink tõi pastlipaari,
muda-auk tõi mustad sukad,
kask tõi valgeda kasuka,
haab tõi halli kuuekese,
pihlakalt sain piine särgi,
vahteralt sain valge särgi!

Jõhvi. H II 1, 381 (539). 1888.

1824. EMA HOIDIS HÄDADE EEST.

1. 3840

Minu hella eidekene,
hoidis mind kolmista kovista:
küll hoidis tule eesta,
küll hoidis vee eesta,
ei söötand sigule sõrmi,
varekselle varba'aida,
harakalle hamba'aida,
ei küüsi küla kanule.

Haljala. H III 2, 325 (8). 1891.

2. 3841

Küll või ma emä tänäde,
emä henge ma ülende,
emäl anda hengearmu
õppamesta, hoidamesta,
lasta noorta noomimesta!
Hois mut tulest, hois mut veest,
kaits mind keevast kattelesta,
tõmmas tõbraste jalusta,
suure sõnni süütakusta,
valits varsa joosakusta.
Kust tunnus sigade söödu?
Sinine sigade söödu
Kust tunnus tulen palanu?
Punane tulen palanu.
Kust tunnus kanade kistu?
Kahmane kanade kistu.

Karksi. H II 42, 928 (13). 1893.

3. 3842

Kui iks ime minnu olli,
kallis ime minnu kandi —
hoisõ uman süämen,
kasvi uma kandli all!
Imä ol'l mul uibu upin,
esä ol'l mul orsikas;
imä jõi pikäst pihlõ'õst,
esä orsikõtsõst uiu'õst,
imä uiki uiu'õn,
esä viilisk vislapuin.
Imä no hois hobõstõ jalust,
kaits karjateie päält.
Imä no hillä imetelli,
taadõ tassa võõrutõlli,
alt no sõle, alt sõba,
alt pal'la kõrigõ,
alt viie Viru helmi.

Karula. H II 36, 158/9 (203). 1892.

1825. EMA HOOLEST ILUS. 3843

Peremees, peremeheke,
ütlid levast mind lihava,
ütlid viinast mind vereva,
ütlid saiast mind sileda,
ütlid pudrust mind punase.
Ole ei levasta lihava,
ole ei viinasta vereva,
ole ei saiasta sileda,
ole ei pudrusta punane —
ema puustest ma punane,

ema varjust valge'ema.
Kui om jumal minda loonu,
naine kallis minda kandan,
ta es söö maasta maasikaida,
ligi maada lillakaida.
Ta sei uhkest uibu'ista,
ta sei sirgist sarapista,
ta sei kõrgest kuhlapista.
Uhke kasvi uibu'ista,
sirge kasvi sarapista,
kõrge kasvi kuhlapista.

Viljandi. H II 26, 121 (7). 1888.

1826. ARMID NÄKKU LÖÖDUD.

3844 1.

Minu hella memmekene!
Tõid mind ilmale ilusa,
maa peäle maalikese:
ei old armi palgessa,
tähti täiessa näussa.
Ilmal olid ise jumalad,
maa peäl olid moalid targad,
kes lõid armid palge'esse,
tähed täiesse näussa.
Ei siin võinud arstid aita
ega palberid paranda,
tohtrid teha terve'eks.
Nüüd anna arstile rahada,
tohtri'elle tervisida,
palberile palve'ida.

Peetri. ÕES, EK 72, 28 (14). 1828.

3845 2.

Olgu terve mu isani,
olgu terve mu emani,
kes tegi ilmale ilusa,
moa peale moalikese,
rohu peale roosikese;
ei old plekki palge'essa,
armi allaje juuste.
Ütlen jälle uuest ümber,
uuest uusile sõnule,
varsti vana järje peale:
kurat meie kubja sisse,
teine tema naise sisse,
kes lõi plekki palge'esse,
armi allaje juuste!

Harju-Jaani. EÜS IX 861 (30). 1912.

3846 3.

. . . . . .
Olga terve, memmekene,
teiseks terve, taadikene,
minu hästi hoidemasta,
minu kallist kasvatamast!
Hoidsid minu, kandsid minu,
viisid minu minnessagi,
tõid nad minu tullessagi,
ei jätnud hobuste lüüa,
ei jätnud sigade süüa,
ei jätnud tule põleda.
Tõid mu ilma ilusa,
kandsid maale maalikese,
peäle ilma peelikese.

Ei olnd mul märki palge'essa,
ei olnd armi alla lõua,
tähte täiessa näussa.
Ilmal on isi jumalad,
maal on isi maalissepad,
kes löövad märgid palge'eie,
kes löövad armid alla lõua,
tähed täideje näguse.

Äksi. H II 28, 273/4 (7). 1889.

4. 3847

Sest ma tänan eidekesta,
sest ma tänan toadikesta,
et mind kaunist kasvatanud,
et mind õigest õpetanud,
sundind tööle suuremaile,
käskind tööle kärmemale,
tervitanud targemale;
hoidnud mind hooste jalusta,
et põle rikkund rinnaluida,
katki teinud kaelaluida,
põrutanud põlveluida,
ei olnd armi palge'esse,
tähte täiesse näusse.

Koeru. H II 13, 113 (68). 1888.

1827. EIT TEGI SUKAD, TAAT KINGAD.

1. 3848

Eit tegi mulle hellad sukad,
taat tegi mulle targad kingad,
käskis mu kenaste käia,
üle õuve õige'esta,
üle silla sirge'esta,
üle puie puhta'esta,
üle vainu valge'esta!
Minul on kodu kolmed kingad,
ühed puised, tõised luised,
kolmandad kivised kingad;
puised onvad pulmakingad,
luised onvad lustikingad,
kivised — kirikukingad.

Jõhvi. H II 1, 203/4 (301). 1888.

2. 3849

Ui-ui, ui-ui, upastand,
kingad-sukad räpastand.
Külap see eit teeb uued sukad,
külap taat teeb targad kingad,
targad kingad talve ajaks,
uued sukad uhtuma,
kõvad kingad krõpsuma.

Ridala. EÜS VIII 359 (45). 1911.

1828. KUI EMA TEAKS — TOOKS SÜÜA.

1. 3850

Oles no tiias emakene,
mõistas memme meelekene,
kuis mu süä süvvä tahas,
kuis mu kurku juvva kutsus —
siis ta ruttu ruvva keedas,
parral ajal pa'a mõses!

Otepää. H II 44, 233 (16). 1880.

3851

Oles iks tiiäs minu imä,
kavatses kasuimä,
et viil tüttäri söömata,
marjaivä maitsemata,
tahis süvvä tütterida —

2.

kannis ravi kanasele,
alt kireve kerikule,
päält vahatse varikule.

Sangaste. EÜS VI 373/4 (63). 1909.

3852

Peaks mul teadma eidekene,
peaks mul teadma taadikene,
et mul tükib tühja kõhtu,
näpib nälga vöö vahele —

3.

taat tooks kirstust kinnitusta,
kaane alt tooks kannatusta.

Narva. EÜS X 2903 (75). 1913.

3853

Tiada'eleks eidekene,
arva'eleks haudujani,
kurta'eleks kuarijäni,
määraks mähkme kierajani,
tiaks juo tühja tüttarilla,
tiaks tühja tükkimassa,
arvaks näljä näpimassa —
juostes aitaje meneksid,
juostes leiva leikaneksid,

4.

juostes või võidaneksid,
laseks käia ruunad ruttu,
märad käia mängidessa,
tuoks jo süia tütterilla,
tuoks juua jänunella!
Süda haige, süia tarvis,
kurk on kuiva, juua tarvis,
pia haige, magada tarvis.

Jõhvi. H III 1, 249 (42). 1888.

3854

1829. MEMM TULI MEELE MITU KORDA.

Meeli tuli memmekene,
meeli memme armukene,
meeli tuli mitu kõrda,
söamesse setu kõrda,
meele tuli mõtelena,
söämesse süüe'ena.

Halliste. EÜS XII 1297 (60). 1914—15.

1830. HAME HARGNEDES MEENUS MEMM.

1. 3855

Lätsi kodu kolmekeisi,
üle niidu neljakeisi,
läbi vii viiekeisi,
üle suu kuvvekeisi
üle kate kaarakõrre.

Naksi hame hargeneme,
ihukatus kakeneme —
sis tuli miilde memmeke,
miilde memme armuke.

Sangaste. H II 59, 811 (96). 1898.

2. 3856

Naksi hame hargenema,
ihukatus kakkenema —
sis tuli miilde memmekene,
miilde memme armukene.
Miilde tulli minne'enne,
kõrvu tulli kõnde'enne,
süämede süvve'enne.
Emakene, memmekene,
tule ilmule elame!
Ma lää kalmule kaeme,
küta sanna küümenista,
viha havvu villalatakista,
laudi tii laasist, pakkulista.

Memme mõistab, vasta kostab:
«Ei või ilmule elada,
ei või kalmulta kaeda!
Suu man om surmahaisu,
käte man om kääpahaisu.
Armas lats, mu Annekene,
kallis lats, mu Katrekene,
ema hauda laskenesse,
armu alla langenesse,
ei lövvä teda liinadelta,
ei tuvva teda turudelta.»

Sangaste. H IV 3, 892/3 (11). 1890.

1831. EMA JA MUUD OMAKSED.

1. 3857

Õde mul on õõlmeaeda,
veli vinge põhjatuuli,
isa külma kaevupõhja,
ema hele päevapaiste.

Äksi. H II 56, 483 (9). 1895.

2. 3858

Ema mul hele päävapaiste,
isa kui külma kaevukooku,
õde kui hagune aeda,
vend kui vilu vihmahoogu.
Ma ise ilusikene,
veeren kui muna murule,
keeran kui kera kesale,
õunukene alla õue.

Koeru. H II 13, 60 (34). 1888.

3859 3.

Vesi voolas — velle arm,
sõke — sõsare arm,
taivas lag'a — taade arm,
meri musta — memme arm.

Sangaste. H II 44, 646 (144). 1893.

3860 **1832. MILLAL NUTAN EIDE LÖÖMA.**

Millal nutan eide lööma,
millal nutan taadi lööma,
nutan nurgeti sõnuda,
parajaida palve'eida?

Kose. EÜS XI 1219 (55). 1914.

VANEMATE ÕPETUSED

1833. EI ÕPETAND ÕLUT JOOMA.

1. 3861

Emakene, memmekene,
hoia mind sinna hoone'essa,
kaetse mind sinna kammerissa,
kus võib kanga'eid kududa,
hõbelõnga lõksutada,
vaskevarvu veeretada.
Olgu terve, memmekene,
minda hästi õpetamast!
Õpsin tööle, õpsin maale,
õpsin tööle õige'elle,
õpsin maale madarille.
Ei õppind õluta juuma,
viinaruusi ruukimaie,
saksa taari tahtemaie.
Õlut ta'ab paelu rahada,
viinaruus ta'ab ruubelida,
saksa taar ta'ab taaderida.

Suure-Jaani. H II 26, 450 (17). 1889.

2. 3862

Mino hella eidekene!
Sest kiidan oma isada,
sest kiidan oma emada,
annan au haudujalle —
ei õppind õluta jooma,
viha viina võttemaie,
saksa taari tahtemaie.
Õppis tööle õige'elle,
seädis tööle seädussele,
vahtis tööle valge'elle,
heledale heinatööle,
väledale väljatööle.
Viis mind vihkude segaje,
pani parma keske'elle,
seadis sirbipea pihoje.
Hoidis mind aga hooramasta,
varjas mind varastamasta,
keelas keeli kandemasta,
tühja juttu tõstemasta.
Jumal hoidko tütarlasta,
hoidko kolmesta kovasta,
keelgo neljasta nimesta!

Kadrina. H, R 1, 75 (2). 1869.

1834. EMA EI LASKNUD LAISELDA.

3863 1.

Sest ep ma enne tänäsi,
enne andsi hengearmu,
et es sunni suikumaie
egä es lase lasklemaie;
tuus ta une tulevet,
laiskuse või laskunevat —
sund ta suure töö pääle,
käsk ta kärme käsu pääle.

Paistu. H II 25, 1130 (24). 1889.

3864 2.

Aitümma mi imäle!
Lase joht halvas harineda,
lase ei veerdä videlikus!
Kätte and ta käe käpe,
suuhte and ta sõna sõrre.
Es sööda ma sõrmi tseole,
labajalga lambelle.
Kirstuh hois ta kipõ vitsa,
all iks kaasõ kasva ladva.
Kui ta viise, sis virodi,
kui ta sutse, sis sopudi.

Võnnu. H III 10, 276/7 (11). 1888.

3865 3.

Olgu tervest, mu emake,
tuhat tervit, kes on toonud,
sada tervit, kes on saanud!
Ei lasnud laval magada,
ahju paistella ajada.
Sundis mind sukka tegema,
looma vööda loogelista,
säädma särjesapilista,
katsma kassikäpalista.
Nüüd olen tütar töötegija,
nüüd olen vallasta valitud,
külast keige ülembi.
Nüüd teen sukad suitsukarva,
kindad keriksekarva,
andid ahju otsa karva.
Mis on sesta, seepärasta,
et on sukad suitsukarva,
kindad keriksekarva,
andid ahju otsa karva —
kui olen kärme ja käreda,
kui olen valmis ja valusa,
esimine heinamaale,
pealimine peale põllu,
viimine vao vahela.
Siis on eidel kodu kollapütti,
väravas on värvipütti,
miska sukad superdellen,
miska kindad kaperdellen,
sulaselle värvin suured sukad,
peremelle pikad püksid,
eidele teen heinamütsi,
taadile teen targa kuue,
lapsele lebased särgid.

Vaivara. H II 7, 238/40 (109). 1889.

1835. LAISAL LAISK EMA. 3866

Ärge laitke latsõkõist,
laitke latsõ laiska immä,
kiä lask latsõl laisal maata,
pikäl küllel küünütellä!
Singutõlli sinekuul,
kõttu põssi kõllakuul,
magasi maranõkuul,
haigutõlli hainakuul.
Tuu ol'l iks laisk latsõst saani,
loid loomupõlvõst saani,
üle iks juuskva joogituuja,
üle kääuvä käskijala!

Hargla. H II 32, 175 (149). 1889.

1836. ÄRA KÄI KÜLASSE.

1. 3867

Isa ütles surressa,
ema hinge mennessa,
kerstu kinni lüüessa,
väravassa viiessa:
«Nüüd jääte minust järele —
oimuke õdede juure,
veike vendade varale!
Ärge te käige külassa,
ärge veerge vainulla,
pugege poiste pulmadessa,
vahtige naiste varrudessa!
Lae kenad käia külassa,
uhked käia uulitsalla,
valged veerda vainulla.
Senni teeb tütar tüki tööda,
vaenelaps koob vaksa vööda
kui kenad külassa käivad,
uhked käivad uulitsalla,
valged veerid vainulla!»

Viru-Jaagupi. H II 10, 325 (48). 1889.

2. 3868

Ninda'p ütles mu emani,
ninda'p ütles surressanna,
hinge ära mennessanna,
kirstu kinni lüiessanna.
naelu kinni naelatessa,
tuast ära tuuessanna,
ouest ära mennessanna,
veravasta viiessanna:
«Ann, minu armas ümmardaja,
Kai, minu kallis käskujalga!
Nüüd jääd minu järele,
pärgapää minu pärani.
Ära käi kära tuassa,
jookse jutu pormandalle,
ära pue poiste jootuteie,
vahi naiste varrudeie:
kärad saad kära tuasta,
pooled jutud pulmadesta,
valed naiste varrudesta.
Kui sina säälla hoone'essa,
kus nee kerad keritasse,
loimelangad luetasse,
viied langad viipsitanne,
kovad kangad kuoatanne —
siis sinu hüieta hüvasta
ja sinu kiideta kenasta,
hüva naise tüttarista,
targa naise taimedesta,
keda naine hüpitanud,
naine tark oli tantsitanud,
veel parem mehele pannud!»

Haljala. H I 5, 62/3 (146). 1892—94.

3869 3.

Isa mul ütles olle'essa,
ema ilmal tulle'essa:
«Võta minu õiget õpetust:
ära sina kipu kiige peale,
ära sina taha tantsu peale
ega sina vaata valtsi peale!
Kena kipub kiige peale,
uhke tahab tantsu peale,
valge vaatab valtsi peale;
Sa käi teul kui tihane,
korral kui kodukanake,
läbi sita, läbi sopa,
läbi roja roomates,
leivasekk sul selja peal,
kaljalähker kaela peal.»

Läänemaa. H I 4, 188 (14). 1874.

1837. ÄRA MINE MUSTALT MUUDE HULKA.

3870 1.

Isa minu õpes koolde'esse,
ema hinge heite'esse:
«Tütar, noori linnukene!
Kui saad ilmas elama,
pääle ilma pääd pidama —
ära mine mustalt muude hulka,
tõrvakand, ei tõiste hulka!
Mine sina, ilus, heinamaale,
valge, mine väl'la vahele,
kena küla keske'elle!
Siis sind hüvaks ütlenessa,
hüva naese tütre'essa!»
Tütar kuuli, kosti jälle,
varsi vastu vastelida:
«Kunas mina uhan kurna,
kunas mina pesen särgi?»
«Kuu valul uha kurna,
ao helul pese hamme!
Et sa küll esi vaene —
ole ei vesi vaene,
oled sa esi leinaline —
ole ei libe leinaline;
et sa esi kurvaline —
ole ei kurna kurvaline;
et sina esi segane —
ole ei seepi segane!»

Viljandi. H II 55, 558/9 (3). 1895.

3871 2.

Emä õpes koolde'ennä,
murets mulda minna'ennä:
«Tüdärlats, sa linnukene!
Kui jääd ilma sa eläme,
kates päeväs pääle ilma,
tunnis jääd taade tuleme —
ole sa hoolik hommukule,
varajene enne valget:
kuu valgel uta kurna,
peräst päeva pese rõõva,
ao valul vii aia pääle,
enne päeva ehi ennäst —
mine ei mustalt muude sekkä,
tahmane ei talu tareje!
Mine sa nukus nurme pääle,
mine nirgis niidu pääle!»
Võõras varjulta valati,
võõras kaie kauge'elta:
kumbas näid oli nägusembe,
või oli piiga pesemete.
Vaenelats oli valge'embe,
talutüdär tahmatetu,
perepiiga pesemete.

Helme. H II 25, 35 (8). 1888.

1838. LÖÖ POISIL POOL PEAD.

1. 3872

Isa mul ütles ollessani,
ema hinge mennessani,
väravilla viiessani,
kirstu kinni lüiessani:
«Tütarlapsed, lapsukesed!
Kui te viivite eläma
ja jääte minu järele,
jääte teeda kondimaie,
pidage piitsuke pihussa,
kandke kaigas kainelassa;
kui tuleb vasta poissi parve,
poissi parve, kelmi kilda,
kui tuleb poissi puutumaie,
heris nalja heitemaie —
vota piitsuke pihusta,
vota kaigas kainelasta,
löö sina poissil poole päädа,
herikse silmad molemad,
naisemeest löö natukese,
et ei kuule kuuel kuulla,
nää ei seitsmenel nädalal!
See saab poissi puutumisest,
heris nalja heitemisest,
naisemees saab narrimisest.»

Kuusalu. H II 15, 64/5 (16). 1889.

2. 3873

Imä opas koolde'en,
manits maale minne'en:
«Ku iks nakkat vällän käümä,
sis hoia kääri käüssen,
aheravva hamme'en!
Kui iks poesi sinnu putte,
naasemihe naaratelli —
poesil püä puul pääd,
naesemihel mõlembe poole!»

Karula. H II 24, 469/70 (256). 1887.

1839. ÄRA MINE MEESTE HULKA. 3874

Ema üttel surressanna,
kerstu kinni lüüessanna,
väravasta viiessanna:
«Jääd minu tütrike järelle,
pärgepää minu päralle.
Ära mine mieste hulka,
poe poiste tropi hulka!
Mene sinna hoone'eie,
karga sinna kammerie,
kus nied kanga'ad kuota,
lõvvendida lõksuteta,
paberida pauguteta!
Siis sinu hüüeta hüvasta,
hüa naise tüttarista.
Hüa naine hüpitanud,
naine kallis kasvatannud.»

Jõhvi. H II 1, 219 (322). 1888.

1840. HÕIKA MEHI ONUDEKS.

3875 1.

Emä mind õppes koolde'enna,
mainits maale minne'enna:
«Tüdarlaits, sa linnuke!
Kui jäed ilma sa elama,
pääle ilma pääd pidama —
hõika nee mihe onusse,
tänite naise tädisse,
külapoisi pooles velles,
külatüdruku sõsares!
Ära mine mustalt munde sekka,
tahmane tõisele talule!
Kuuvalul uta kurna,
aol laiale laota —
siis saab päevas pääle panna,
aastas selga aeada.
Siis mine nirgis niidu pääle,
siis mine ilusi heinamaale
ja mine kaunis kaari pääle.
Siis sind hüväs üteldesse,
siis sind kallis kaevetesse,
hüvä naese tütterisse:
hüvä naene hüpitennu,
kaunis naene kasvatennu,
ilus naene imetennu.»

Tarvastu. H II 25, 770 (40). 1890.

3876 2.

Ema mind õpes koolde'en,
manits maa ala minnen:
«Kuule, kulla poega noorí!
Jäät sa ilma nüüd eläme,
pääle ilma pääd pidame.
Lääd ku mõisa teole —
kutsu kubjas sa onusse,
kilter elläva esässe,
külapoisi puules velles,
külanaise nännisse,
külatüdruku sõsaresse —
siis su hüvasse üteldes,
siis su kallis kaevates!»

Tarvastu. EÜS III 520 (1). 1906.

1841. KÕRTS ÕPETAJAKS.

3877 1.

Mul põle õiget õpetajat,
ei ole kallist kasvatajat.
Kõrtsipink ja kõrtsilaud —
need minu õiged õpetajad,
need minu kallid kasvatajad.

Põltsamaa. H II 58, 789 (28). 1896.

2. 3878

Mina üksi vaene lapsi,
keske küla kehva poissi!
Põle mul isa, põle mul ema,
põle mul õiget õpetajat!
Arukõrts ja koardilaud —
see mu isa, see mu ema,
see mu õige õpetaja
ja mu kallis kasvataja.

Harju-Jaani. EÜS X 1916 (96). 1913.

3. 3879

Oh me kaksi vaesta lasta,
paar kui pardipojukest!
Me vastamesi ojume:
põle meil isa, põle meil ema,
põle meil õiged õpetajad,
ei ole mure kandijad!
Kirikupost ja kaagisammas,
kõrtsiuks ja kaardilaud —
nee meie isa, nee meie ema,
nee meie õiged õpetajad
ja meie murekandijad.

Risti. EKS 4°5, 635 (115). 1887.

TÜTREPÕLI

3880 **1842. OLE TERVE RIIETAMAST.**

Olga terve, emakene,
teiseks terve, taadikene —
tegid mulle tõlgi särgi,
põlvist saadik põllekese!

Palamuse. H II 43, 750 (2b). 1893.

1843. MARIST SAAB MARJATOOJA.

3881 1.

Marist saab mul marjatooja,
marjatooja, karjaskäija,
metsast maasikavedaja,
arult härgadeajaja.
Mari tõi marjad muulta maalta,
jõhvikad üle jõgede,
kurg aga jäi siis kuulamaie,
vana vares vahtimaie,
harakas aru pidama.

Põltsamaa. H, GrQ 352 (7). 1889.

3882 2.

Mari mul mummu, Mari mul mammu,
Mari mul muasikas mäella,
sinilille lepikussa,
kullerkuppu kuusikussa,
karikakkar karjateella.
Mari toob marjad memmellani,
kuremarjad kullallani,
Mari me marjatooja,
arust härgadeajaja.

Põltsamaa. H III 7, 569 (20). 1889.

1844. MIS VIGA VANEMATE VARJUS. 3883

Mis meil viga viksi olla
või mul hädä hästi käüä,
viga viisakast elada!
Allep mul olejad ehenna,
muretseja põrmanduna.
Kui tuleb kohus lävele,
rahamassu või majasse,
isä ette hõigatessa,
emä ette hõigatessa,
velle ette viitanessa.
Taga ma seisä suure tamme,
kõrvanni kuuse kõvera,
varjun ma vana pedaja.

Paistu. H III 6, 789 (9). 1888.

1845. EMA EI SUNNI SULASTE NÄHES.

1. 3884

Minu hellä eidäkene
õpetäs minu hüvälä tüölä:
ei sundind sulästä kuuldäs,
nuomind nuordä miestä kuuldäs.
Sala nuomis saunä'ässä,
sala punä kammerissä.
Ei laskend lavalä mennä,
ligi lied juo sõisätättä,
ligi ahjudä ajädä.
Laisäd kasvaväd lavallä,
ligi lied juo liigä maiäd,
ligi ahju aivä laisad.

Jõhvi. H III 1, 198/9 (3). 1888.

2. 3885

Küllat või emä tenäda,
emä henge ma ülenda
oppamesta, sundimesta!
Kui ma olli tillukene,
olli ladus laitsepõlvi —
ei ta's sunni suikumaie,
ega's lase laiskeleda.
Tund's mul une tulleveda,
paha suigu paisuveda,
sund's mu'd suurele tüüle,
ai mu pake askemelle,
käsk ta kärm'salla käsule.
Sunni es sulaste näten,
pessä es pere seana,
noomi noorte poiste näten.
Sund's mu'd suve kellerenna,
pes's mu'd pimme kammerenna.
. . . . . .

Karksi. H II 5, 197/200 (19). 1883.

3. 3886

Ema, hella memmekene,
ää sunni sulaste kuuldes,
noomi noorte meeste kuuldes!
Vii mind senna kamberisse,
kus need noored noomitakse,
tütar tööle õpetakse!
Sunni seal mind suuda mööda,
kässi sääl mind kätta mööda!

Peetri. EÜS X 2288 (99). 1913.

3887 4.

Ää mind, ää mind, memmekene,
ää mind sunni suurte kuuldes,
noomi noorte meeste kuuldes!
Vii mind tühja tubaje,
ilusasse hoone'esse,
kallimasse kammerisse,
paremaisse paikadesse!
Seal mind sunni suuda mööda,
õpeta õlasid mööda,
käsi käevarssa mööda!
Kui sa mind sunnid suurte kuuldes,
noomid noorte meeste kuuldes —
kõik mind noored noogutavad,
alamad mind haugutavad.

Põltsamaa. H II 58, 788 (27). 1896.

1846. KODUS EI TÄINUD KEEGI LÜÜA.

3888 1.

Üks taimeke isala,
teine taimeke emala,
kopukene kuue vennala.
Ei mind täidind eidel lüia,
ei mind täidind taadil lüia,
ei täind vennal vemmeldada.
Villasalk oli eide vitsa,
takukuonal taadi rooska,
vihaleht on venna veäti,
õlekõrs õdede vemmal.

Väike-Maarja. H II 12, 327 (141). 1890.

3889 2.

Oh seda ilust hiiekesta,
kallist kasemetsakesta:
siin kasvid koeod kasinad,
eide tütterid ilusad,
toadi tütterid tasased.
Ei neid täidind eidel lüüa
täidind toadil lüüa
ega čele osata
ega vennal veeretada.
Eit lõi õlekõrrelagi,
toat lõi takukoondellagi,
vend see viskas villadega,
takutükiga taotas —
ruttu kargas katsumaie,
kartis hella ehmatama,
kartis kulla kohkumaie,
armsa õe haiget saama.

Koeru. H II 13, 39/40 (9). 1888.

1847. VÕTSIN VÕID — EI VÄHENEND.

3890 1.

Oh minu ennist elukesta,
kaunist kasupõlvekeista,
mis ma elli esä kottun,
viirdü velle põrmandun.
Esä minnu kutse hellikussa,
emä — hellä tütterissa,

muu pere — murumunassa,
karjalaits — karjamunassa,
veli — Riia ristikassa,
tsõtsi — tsõõri ubinassa.
Võtti võidu — es vähänä,
kaksi kalla — es kahane.
Ema ütel hiire pääle,
esä kaivas kassi pääle.
See'p minu illus hiirekene,
kattejalga kassikene.
Panti pirdu purde'essä,
õlekõrta kõnnikussa.
Murru es pirdu purde'ennä,
õlekõrsi kõnnikunna.
Saie ära saanuvalle:
jäie ära jäänuvalle:
võtti võidu — seo vähasi,
kaksi kalla — seo kahasi.
Ema ütel immisessä,
esä kaivas kaamelissa.
Panti palki purde'essa,
kõivu panti kõnnikussa.
Murdu palki purde'ennä,
kõivu murdu kõnnikunna.

Kanepi. H II 56, 939/40 (7). 1895.

2. 3891

Üks tütar ollin isale,
üks tütar ollin emale,
üks õde viie vennale.
Kasvasin kui kanepikiudu,
lipsin kui linane kiudu,
harvast käisin aedateeda,
mõni kord ka köögiteeda —
pea puutus sialihasse,
sõrmed silguveerendisse.
Võtsin võid — ei vähänend,
katsin kala — ei kahanend.
Eit aga mõtles hiiri katsvad,
taat aga mõtles kassi katsvad.
Tütar eide hiirikene,
taadi kambri kassikene.

Vändra. H II 47, 659 (19). 1893.

3. 3892

Orst oli ahju otsa pääl,
karask kambren kapi pääl,
säält ma näpse, säält ma nipse,
säält ma küllest küünisti.
Emä arvas hiire pääle,
isä kaevas kassi pääle —
mea'p oli hilpi hiireke,
katejalgne kassike.

Paistu. EStK 10, 406 (7). 1920—21.

1848. EMA MULLE AEGA ANDNUD. 3893

Ole terve, memmekene,
teeseks terve, taadikene!
Andis mulle aega alati:
lubas päeva pesta peada,
teese päeva pead sugeda,
kuu juuksid kuevatada.

Pärnu-Jaagupi. EStK 5, 204/5 (16). 1921.

1849. TÜTAR TÖÖLE TARKA.

3894

Minu tütar roosikene,
rukivälja roosikene,
odravälja õilekene.
Minu tütar tööle tarka,
tööle tarka, maale marka,
kabu kangasta kuduma,
väle väljal lõikamaie.

Vaivara. H II 1, 316 (474). 1888.

1850. EIDE KIIDUTÜTAR.

3895

3.

Pudru keedan, potti lõhun —
ikke olen eede kiidutüttar,
ahju kütan, toa põletan —
ikke olen eede kiidutüttar,
lapse söödan, silma pistan —
ikke olen eede kiidutüttar.

Jõhvi. H II 37, 397 (2). 1891.

3896

2.

Sead, sead, eidekesed,
mustad sead, taadikesed,
sead söödan, sead suretan,
ahju kütan, toa põletan,
lapse söödan, silma pistan,
lehma lüpsan, piima pillan,
kitse lüpsan, sarve veanan —
siiski eide hella tütar,
taadi kasvatud kanake,
venna leitud linnuke.

Rapla. H I 7, 103 (1). 1895.

3897

3.

Süüd mina tegin süüessana,
kahju kaevul käiessana:
härja joodin, teise jätin,
lapse söödin, silma pistin,
ahju kütin, tua põletin —
ikke olin eide kiidupoega,
taadi kallis kasvandikku!

Viru-Jaagupi. H II 10, 468 (230). 1889.

1851. KASVA, TÜTAR, EHTED OOTAVAD.

3898

1.

Nõndap ütles mu emani,
kõneles mu koorijani:
«Mari, marja tüterini,
kasva kallissa üleni,
kasva, kuldine kõrenda,
hõbedine õrrekene,
valandiku varrekene!
Sõõrik õrrela ootab,
valandikud päälla varna,
lõad sängisamba'assa.»

Nüüd sain kallis kasvanesta,
Mari maasta tõusenesta:
sõõrik mennud soola ette,
lehed laiad leiva ette,
keid keerud kurgu ette,
valandikud vatsa ette.

Vikast õrrela uotab,
sirpi sõisab sõina päälla,
haru katsub katussella,
ootab kalli kasvamaie.

Jõhvi. H II 1, 500/1 (662). 1888.

2. 3899

Ema käsk minu jõude jõuda,
jõude jõuda, tõude tõusta:
«Kasva ruttu, tütar noori,
sirgu ruttu suureksagi,
veni pia pikaksagi!
Valmis sõbu, valmis sõlgi,
valmis lillitud liniku,
valmis kõllutud kõriku,
valmis tekki tedrekirja!»
Mina jõusi jõude kasva,
ema jõusi jõude koolda,
võti emalta küsida:
«Emakene, ennekene,
kus om sõbu, kus om sõlgi,
kus om kõllutud kõriku,
kus om lillitud liniku,
kus om tekki tedrekirja?»
«Tütarlaits, sa linnukene,
tulle jäi, tuli paluti,
aita jäi, varas varasti.
Sõbu sul sõidab lambi'inna,
kõrik villuli kõneli,
pallapoolik pakelinna.
Sääl om sõbu, sääl om sõlgi,
sääl om kõllutud kõriku,
sääl om lillitud liniku,
sääl om tekki tedrekirja.»

Viljandi. H II 26, 136 (4). 1888.

1852. EIDE EHITUD TÜTAR.

1. 3900

Läksin, ilus, heinamaale,
marjukene, muile maile,
kaunikene, kaarelagi.
Küla mind ütles luikedeksi,
rahvas arvas haneksi,
mõisamehed meevahaksi.

Mina kuulen, kostan vasta:
«Ma olen memme viimik tütar,
pesapõhi peenikene,
kaapekakk olen kaunikene!»

Peetri. EÜS VIII 576 (90). 1911.

2. 3901

Emakene, memmekene,
löö sina otsa oinastelle,
lapi pääri lammastelle,
tee mulle kena kasukas!
Puusa pane pullinahka,
kaela pane kassinahka,
vahele vassikanahka,
hõlma pane õhvanahka,
kintsu kirju kitse nahka!
Hõlmas ammub õhvanahka,

puusas puhub pullinahka,
kintsus kirju kitse nahka,
vahele vasikanahka,
kaelas kallis kassinahka.
Siis mina puhun puhkudessa,
liigun linnunahkadessa.
Emakene, memmekene,
pese mulle piimasärki,
vaali valge'ed käissed:
ma lään, ilus, heinamaale,
kallis, karja saatemaie.
Küla mind luulis, küla mind laalis,
küla mind luulis luikedeksi,
küla arveles haniksi.
Mina luike memme tütar!
Ei läind, luike, lõikamaie,
ilus, ei heina niitemaie,
kallis, ei karja saatemaie.
Ma lään merde mõskemaie,
arule virutamaie.
Pesen aga kullad kuivamaie,
linad laiad leekimaie,
kartinad kabisemaie,
siidisärgid seisemaie.

Põltsamaa. H I 2, 270 (3). 1889.

3902 3.

Eedekene, hellakene,
tee mulle pikad peened särgid,
vaali mulle valged särgid!
Ma läksin mõisa välja peale —
kubjas mõtles kuu olema,
kilter pääva tõusema.
Ma olin eede hella lapsi,
kalli naese kasvandik.

Märjamaa. H II 17, 43 (27). 1889.

3903 4.

Ma olin eide üksik lapsi,
äti kasvatud kanane.
Eit tegi pika peene särgi,
ätt laskis laia vöö kududa,
siidilõngule siduda,
poelõngule punuda.
Ma pannin selga peene särgi,
pannin vööle laia vööda.
Siis läksin väl'lale, väleda,
heinakaarile, kabeda.
Kubjas hüüdis: kuuvaluda!,
mõisapoiss: meevahada!,
sulane: sula hõbeda!,
junkur: juustutükike,
sakste saiakakuke!
Mina küll mõistsin, neile kostsin:
«Mina pole ilma irvitada,
mina olen eide üksik lapsi,
sinilill, mis lepikus,
punalill, mis põõsikus,
kullerkupp, mis kuusikus,
maasikas, mis mätta otsas!»

Audru. H, R 6, 666/7 (9). 1874.

3904 5.

Sina olid eidel üksik tütar,
kodu kasvatud kanaje.
Eit tegi pika piini särgi,
laskis laia üö kududa.
Saatis sind saksale salusa,
mõisapaigale mõnusa.
Saks teda hüidis saiatükiks,
opman uaõiekeseks,

kilter kirju lillekeseks.
Tema oli tarka, mõistis kosta:
«Kurat oli kubja kullatükk,
saadan saksa saiakakku,
opmani uaõiekene,
kilteri kirju lillekene.
Ma kui maasikas mäelle,
alla õue õunakene.»

Pilistvere. EÜS IV 1980 (25). 1907.

1853. TÜTAR LÄHEB AITA EHTIMA.

1. 3905

Emakene, nennekene,
anna mulle aidavõti,
kingi mulle kirstuvõti!
Ma lään aita ehtimaie,
kirstule kenitamaie,
aidast võtan halli kuvve,
kerstust võtan kena räti,
laekast võtan laia lindi.

Maarja-Magdaleena. H III 8, 174 (2). 1888.

2. 3906

Minu hella eidekene,
anna mulle aidavõti,
kingi mulle kirstuvõti!
Ma lään aita ehtimaie,
kerstule kenitamaie.
Panen selga siidisärgi,
kätte kroogitud käiksed,
vööd vööle loogelised,
helmed kaela jo heledad,
pähe need punased pärjad.
Läksin mõisa välja peale,
mõisanaesed mõistatasid:
«Kust see laps on seie tulnud?»
Mina kuulin, kostsin vastu:
«Avanduselt halba lapsi,
Katku külast kadund lapsi.»

Simuna. H II 11, 980/1 (12). 1891.

1854. ÕLLE ASEMEL TÜTRELE HELMEID.

1. 3907

Esakene, taadikene,
kui sa kõnnid kõrtsiteele,
kui sa liigud liinateele,
ära vahtku viinavaadi pääle,
ära kaegu ollekanni pääle!
Heida silmi helmi pääle,
kae kaalakirja pääle:
sul om palju tüttarida,
enam helme tahtejida.

Viljandi. H I 9, 761/2 (122). 1896.

3908 2.

Esakene, taadikene,
kui sa liigud liinatiida,
kui sa kõnnid kõrtsitiida —
ära vahtku viinavaadi pääle,
ära kaegu õllekanni pääle,
heida silmi helmi pääle,
kae kaalakirja pääle!
Sul om palju tütterida,
enamb helme tahtejida.
Esäkene, kõrtsi läts ta,
kõrtsi läts ta, kõrtsi jäi ta,
es ta enne kodu tule,
kui sai seppa silma nätta,
vaadipunni puusa pääle.

Sangaste. H IV 3, 888 (3). 1890.

1855. OSTA PÕLL, MUIDU ...

3909 1.

Emakene, memmekene,
osta mulle põllekene,
peale põllepaelakene,
sisse siidilindikene!
Kui sa ei osta põllekesta,
peale põllepaelakesta,
sisse siidilindikesta —
ära mina võtan härjapaari,
teine tütar teise paari,
kolmas kõrvi ruunakese,
neljas valgepea vasika.
Siis jäävad maad kündemata,
kiviäärad kiskumata,
rannaäärad kakkumata,
puujuured pudistamata.
Pane siis parmu kündemaie,
sitikas äestamaie,
kui tuleb suuri vihmahoogu —
parmu lendab lepikusse.

Kolga-Jaani. H III 7, 616/7 (5). 1888.

3910 2.

Ätekene, memmekene,
osta aga mulle uuta kuube,
uuta kuube, uuta põlle!
Kui ep osta uuta kuube —
ära aga võtan härjapaari,
teine tütar teise paari,
kolmas tütar lauʒu lehma,
poeg aga võttis vana hobuse.
Siis jäid põllud kündemata,
aiaäärad äästemata,
toeteivad torkamata,
kännuäärad kaevamata,
kiviäärad kiskumata.

Pärnu. H II 20, 130 (4). 1889.

3. 3911

Emakene, memmekene,
osta mulle põllekene,
põlle alla aelukene,
põlle peale paelukene!
Kui sa'p osta, ei palugi.

Mina aga viin so veske kentu,
teine tütar teise kentu,
kolmas tütar kõrvi ruuna.

Karja. H II 18, 494 (60). 1889.

1856. TÜTAR KODUS.

1. 3912

Üits ep ma tüdar emale,
sõsar viiel vellele.
Kasve kui oblik oruna,
kasve kui maasik mäele.
Ma olli jõude kasvamaie,
veli olli vali vahkimaie.
Pands ta vahi värädi pääle,
tõise nurme nurga pääle.

Täi es mind emä hõiku,
täi es mind esä hõiku.
Emä hõiks mind hellinkuse,
esä hõiks mind hellinkuse,
velle kutsev kul'lusese,
muu pere munasorase.

Karksi. H III 5, 860/1 (9). 1888.

2. 3913

Üks oli õde viiel vellel:
oli kui uba ilusa,
käis kui käbi kenasti,
veeris kui õuna õue pääla,
veeris kui muna murula.
Kui ellis isa kodussa,

kui ellis ema kodussa:
oli kui orassiheina,
kasvi kui kanepikiudu,
pütsikas püha pajussa.

Viljandi. H III 7, 60/1 (5). 1888.

3. 3914

Olin enne eide kodu,
kasvin kulla taadi kodu:
olin kui osi ilusa,
käisin kui käbi kenasti,

oaõisil uhke'esti,
hernevarsil valge'esti.

Põltsamaa. EÜS IX 544 (36). 1912.

4. 3915

Kui mina kasvin, kannikene,
maasta tõusin, marjukene,

veerin kui muna murula,
nii kui õuna õue peala,

olin kui pilli peressa,
viiul viie valla peala!
Ei lõbend määlta mängi,
tänavalta tantsuringi,
poiste hulka uulitsalta,
piiga parve pinu tagant.

Haljala. H II 46, 347 (48). 1894.

3916 5.

Oh mu illus hiussekõne,
va'alatva var'kukõne:
hoit mu ola, kat't mu kaala,
pidi mu pia ilusa!
Imä ütel hellikussa,
esä hellä tütterissa,
muu pere murumunassa,
karjusse kanamunassa!
Imä ütel hiire pääle,
esä kaivas kassi pääle.
Mina illus hiirekõne,
kaunisjalga kassikõne.
Oh minu õnnista elukeista,
kallist kasupõlvekeista,
mes ma elli esä kotun,
veeritelli velle majan.

Otepää. EÜS V 69 (65b). 1908.

3917 6.

Kodu magi maksin kulla,
isa õueski hõbeda,
vase venna vainu'ella.
Kasvin, putke, puuvilussa,
vaher, valla keske'ella,
mändi, jo mäe salussa.
Ei mind toitnud toomeoksad,
kasvatand kadakamarjad.
Ma kasvasin kanamunala,
sirgusin sealihala,
piksin piimapealiksella.

Laiuse. H II 50, 176 (3). 1894.

3918 7.

Üks ma ep tütar isale,
üks ma ep tütar emale,
üks olin õde viiel vennal,
kupukene kuiel vennal,
nadu nellal vennanaisel!
Tihti ma käisin teole,
alati abivaemuksa.
Suu ei saanud sooja leiba,
keel ei saanud keeva leenta,
kodus koogid kopitasid,
saialeivad läpatasid.

Audru. EStK 5, 22 (6). 1921.

1857. TÜTAR ON KODU EHTEKS.

3919 1.

Olin kui muna murulla,
käisin kui kena kesalla,
olin ouna pääle oue,
sibulana pääle silla,
kakku karjatee rajalla.
Mööda käisid mehed noored,

kaugelt käisid kannusjalad,
küsisivad eide käesta,
küsisivad taadi käesta:
«Kelle see muna murulla,
kelle see kena kesalla,
kelle see ouna pääle oue,
kelle see sibul pääle silla,
kakku karjatee rajalla?»
Mööda käisid mehed noored,
kaugelt käisid kannusjalad:
«Müü see muna minule,
kauple see kana kesalta,
anna ouna päälta oue,
anna sibul päälta silla,
kakku karjatee rajalta!»
Eite kuulis, vasta kostis:
«Ei muna muruda riku,
ei kana kesada kaabi,
oun ei riku ouekesta.
Muna teeb muru ilusaks,
kana teeb kesa kenaks.
oun oue ümmarguseks,
sibul silla sirgemaksi,
kakku karjatee tasase.»

Haljala. H I 5, 22/3 (32). 1892—94.

2. 3920

Olin üks tütar isale,
olin üks õde viiel vennal,
nadu viie venna naesel.
Vend viis kui muna murule,
viis kui õuna õue peale.
Külapoisid küsitlesid:
«Müige see muna minule!»
Ei või müia, hellad vennad,
muna teeb muru ilusas,
lill teeb liiva tasases,
õun pühib õue puhtas!

Hanila. H II 2, 625 (780). 1889.

3. 3921

Üks olin tütar emale,
üks olin tütar isala,
olin kui muna murula,
kerin kui kera kesala,
olin kui õuna alla õue.
Küsisid külatsed poisid,
oma otsa noored mehed:
«Kelle see muna murula,
kelle see kera kesala,
kelle see õuna alla õue?»
Eite vastu kostemaie:
«Minu see muna murula,
minu see kera kesala,
minu õuna alla õue!»
«Müü, müü, eidekene,
müü see muna minule,
kauple see kera kesalta,
anna õuna alta õue!»
«Ei minul müüa munada,
ei mul kaubelda kerada,
anda ei õuna alta õue!
Muna teeb muru ilusa,
kera teeb kesa kenaksa,
õun teeb õue ümarguse,
sai teeb kaevutee tasase!»

Halliste. H II 22, 587 (12). 1889.

3922

1.

Kui mina koduna kasvin,
istusin isa tuassa,
veerin venna õue'essa —
siis olid mäella mängid,
siis oli kisa külassa,
ilu imme koppelissa,
tänaval olid tantsiringid,
meestehulgad uulitsalla,
poistetropid põrmandalla.
Kui veedi minu kodusta —
siis kadus kisa külasta,
ilu imme koppelista,
tänavalta tantsiringid,
meestehulgad uulitsalta,
poistetropid põrmandalta.

Haljala. H IV 1, 57/8 (12). 1888.

3923

2.

Seni'p mu isä isändä,
seni'p mu emä emändä,
seni'p pojad noored härräd;
õuest juusvad õllesooned,
kajo äärest — kal'lasooned,
värävista — viinasooned;
seni'p o ilu tuasse,
naeste laulu lauassagi,
poeste pulma põrmandalle —
seni kui tüterid kodosse,
tanutahtijad tuasse.
Tuba jäeb tühjäs tüterista —
ait jäeb arvas riietestä,
kõik jäid nurgad nutemaie,
istmed istjid igatsemä.
Nurgad nutsid noorukesi,
pingid pere neidissida,
Uluma jäid uued uksed,
karjuma jäid karjalaadad:
lehmäd muusid lüpsijäidä,
talled määsid talitajad.
Siis lõpis ilu tuasta,
naeste laulu lauastagi,
poeste pulma põrandalta.
Õuest lõpsid õllesooned,
kajo äärest kal'lasooned,
värävista viinasooned.
Ei olnd isä isändä,
ei olnd emä emändä,
ei ole pojad noored härräd.

Kolga-Jaani. H III 7, 890/1 (4). 1890.

3924

3.

Elli ku mina külana,
elli ku — küla helisi;
kasvi ku mina külana,
kasvi ku — küla kõlisi.
Sis es saa küla maata,
küla kündja es ruvata,
soolatooja es suigata.
Katte kui mina külasta,
lõppi kui mina külasta —
lõppi ku küla lõgina.
Sis sai küla maata,
küla kündja ruvata,
soolatooja suigata,
külavelle veidikesta,
külanaise natukesta.

Kambja. EÜS VII 2649 (12). 1910.

4. 3925

Emakene, memmekene,
kasvatasid tütterida,
laotasid rinda laia,
paisutasid pihta paksu,
kus ma need rahad laoksin,
kus ma need sõled seaksin,
kus ma panen pader paksu.
Senni, senni, memmekene,
senni õue õnne täisi,
lauta kaksi karja täisi,
laadad täis sul lamma'aida,
laadad lammaste emasid,
põhud täis sul põrsa'aida,
põhud põrsaste emasid,
senni kui tütterid kodussa,
tanutahtijad toassa,
rätikkaelad kammerissa!

Põltsamaa. H III 7, 579/80 (30). 1889.

1859. TÜTREST KASVAB KANNIKENE. 3926

Vaata, vaata, eidekene,
vaata, vaata, taadekene,
vaadake minu järele!
Minust kasvab kannikene,
rohiaia roosikene,
saksamaa sibolikene,
meeste meemarjakene,
poiste pohlaõiekene!

Keila. EKÜ, 232 f I, 11 (16). 1818—63.

1860. TÜTRED TOA TÜLIKS. 3927

Mis oli kasu tüterista?
Parem on küdide külla,
parem kui nadude nalja:
küdi läheb välja kündimaie,
nadu nokutab toasse,
otsib sõimata sõnuda,
vahetada vande'eida.
Mis on kasu tüterista?
Ilusad punased neiud,
siledad-saledad neiud —
neid aga petvad peened saksad,
matvad mantelialused.
Lühikesed jämedad neiud,
madalad-matsakad neiud —
neist saab pereminijäd.
Tütred on tua tüliksi,
ajaviiduks, ei abiksi —
andvad suuda soldanile,
musu mõegakandijale,
ihu hingevõttijale.

Põltsamaa. H II 58, 777 (7). 1896.

1861. PALJU TÜTREID — PALJU VÄIMEHI.

1. 3928

Emäkene, ennekene,
esäkene, taadekene,
ütlit pal'lu tüterida,
üliliialt linapäida:
«Pal'lu, pal'lu, koes panna,
üliliiga, koes liita?»

Emäkene, ennekene,
esäkene, taadekene!
Ollag är' hirmu teil ihena
ega pelgü siiperästa,
et teil pal'lu tüterida,
üliliiga linapäida.
Kui teil o kümme tüdart,
saade sis sada väida;
sis teid turust tuntanes,
linnapaigust leitanes,
kõrdsist saat pal'lu kõneta.
Viina-sis-laasi veerenesse,
õllekannul kannetes,
kos'su kodu sis tuleve,
au usse teil ajave;
kuul tule kolmi kosilisi,
minudille viie viina.

Karksi. H II 5, 200/1 (20). 1883.

3929 2.

Emakeine, ennekeine,
ütlid paillu tüterida,
ütlid paillu, koes ma pane,
ütlid küllad, koes ma külva,
üliliiad, koe ma liida.
Mina kuuli, kosti jälle:
«Emakeine, ennekeine,
küllab paillu lõuab paiga,
üliliig lõuab aseme.
Pane paari jahvamaie ,
tõine paari tõmbamaie,
kaits pane kangast kudame,
viis pane villu nokumaie!»
Emakeine, ennekeine,
kui o sul kümme tüdarta,
sis saad sada väuda,
tuhant sa meesta tutavessa,
sada naista naaberes.
Kui sa kõnnid kõrdsiteeda,
või sa lased laadateeda,
sis sul toobi toodanes,
õllekannu kannetes,
viinalassi veerenes.
Sõrmus sõrmest sul kulunes,
tõine tõisesta käesta
omasid terete'enna,
kälul käta anta'enna.
Sis so turun tuntanes,
linnapaigun lõutenes.

Karksi. H, R 5, 50/1 (3). 1889.

3930 **1862. MITU TÜTART.**

Meie eidel mitu tütart:
ühe müüs ta möldrile,
teise kauples kangurile,
kolmas jäi kodu kuduma,
neljas niisa niksutama,
viies villu kraasima.

Risti. E 22976 (15). 1896.

3931 **1863. TÜTRE ISA.**

Veel minu tütar tillukene:
kiigub alles kätki'essa,
nõtkub nõrgasse veosse,
alla parte paeladesse —
küla kergitab kübarad,
poisikesed tõstsid päädа.
Viisi kord sain viina juua,
sada kord sain saia süia,
mõnda kord juua mõduda.

Põltsamaa. E 41066/7 (19). 1907.

1864. PALJU TÜTREID TEEB VANAKS. 3932

Kuule, meie vana isa,
miks su habe halliks läinud,
perse pikale veninud?
Et sul pailu tütterida:
üks see nutab noosi sülle,
teine karjub keedi kaela,
kolmas tahab taalderida.
Mul pole vaesel vakust anda!

Peetri. EÜS VIII 859 (517). 1911.

1865. KAUA KASVANUD. 3933

Vanad naesed valetasid,
tegid mul tüki tühja juttu,
tegid mul juttu juuste'esse,
kära käiste kordudesse,
vale valge särgi peale.
Ütsid mu kaua kasvavada,
isa toas istuvada.
Mina hella, kostan kulla:
«Kaua mina kasvan, au mina annan,
au mina annan oma isal',
au mina annan oma emal',
et mind kaua kasvatanud,
isa toas istutanud.»

Pärnu. H II 20, 97/8 (64). 1889.

1866. TÜTAR TULEB SÖÖMA. 3934

Jo tuleb tüdinud tütär,
jo tuleb väsinud värbu,
jo tuleb otsima osada,
jo tuleb katsuma kalada.
Oma eit on eideke
ja oma taat on taadike:
kepsi mennä kelderisse,
too säält tooresta lihada
ja helista, eideke, hernesida!

Jõhvi. H II 37, 187 (3). 1892.

1867. EMA, TOO SÜÜA!

1. 3935

Emäkene, memmekene,
too süvvä tüterile,
kanna juvva kanasele,
too mulle toobi juvva,
kanna mulle kanni õlle:
tütär süvvä tühünes,
kana juvva janunes.

Otepää. H II 44, 631 (95). 1893.

2. 3936

Memmekene, emäkene,
too süvvä tütterile,
kanna süvvä karjussile!
Tütär süvvä tüdines,
karjus sööki kaones;
süvvä tahtse süämekõne,

juvva kummer kurgukene!
«Ei ole, tütrekene!»
«Too iks kirstust kinnitust,
kaase alta kannatust!»

«Ei ole, tütrekene!
Kivi kirstun kolisase,
kannukese kaase all!»

Otepää. H II 44, 632/3 (98). 1893.

3937 3.

Emakene, memmekene,
juba tülbib tühja kõhtu,
nõrgub nõrka vööalune,
näpib nälvedes südame,
tülbib tööda tehessa!
Emakene, memmekene,
otsi kerstust kinnitusta,
alta kaane kannatusta!
Emakene, memmekene.
Tütar, noori nõrgukene:
kerstus on vitsad kibedad,
alla kaane kaseladvad,
kellega nõrgad õpetassa,
virsikud pandi vedama.
Emakene, memmekene,
too sa linnast lõngusida,
alevist too tunklid lõngad,
poest too punased lõngad,
poelõngast punuda,
linnalõngast lõksutada,
minu kiha kinnitada,
vatsa vaevase pidada!

Kursi. H IV 3, 741/2 (5). 1891.

3938 **1868. SAADA SADA KALA.**

Emakene, memmekene,
saada mul sada kalakesta,
anna mul ahi leibasida,
vea mul vaaditäis õluta!
Süda puhub pulli pääle,
haige halli täku pääle,
kõigub kõrvi ruuna pääle.

Palamuse. H II 27, 422 (12). 1888.

POEG

1869. TÜTAR VETTE!

1. 3939

Emäkene, memmekene,
tundsid mind ilma tulemä,
tundsid sülle sündivädа!
Isa oot hobestepoissi,
vennad tahtsid tallipoissi,
sõsar tahtis sõidupoissi —
jumal lõi lõngategija,
andis aspelde ajaja,
kedervarre keerutaja.
Isa käsk viia vesile,
vend kanda kalda'elle,
õed ojja uputada.
Mina mõistsin, vasta kostin:
«Oh mu kallis kaasakene,
mesimõrsja mehekene,
kudas viin vere vesile,
kannan armu allikalle?
Veri haeseb ju vesile,
armu haeseb allikalle.
Ennem vii veering vesile,
raha hal'las allikulle,
veering ei veere vesile,
raha hal'las allikulle.»
Ikki, ikki, naesekene,
ikki pead viima vesile,
kandma armu allikalle.
Läksin ma viima vesile,
kandma armu allikalle,
läksin vii veere pääle,
istsin maha mätta pääle,
istsin maha imetamaie,
viimast armu andemaie.
Kis mu juure või tullessi,
kis mu rüppe lendänesse?
Mesilane linnukene,
vahajalga vaimukene.
«Oh sa hullu naene noori,
kudas viid vere vesile,
kannad armu allikalle!
Veri ju haiseb vesile,
armu haiseb allikalle.
Ennem vii veering vesile,
raha hal'las allikalle!»
Jäin ma siis, kaunis, kasvamaie,
veibukene, veeremaie.
Olin kui uba ilusa,
käisin kui käbi kenäste,
õõnake õue pääle.
Verisilmä vennanaene
nägi mind kätkes kiikuvada,
hälli nokkes nõtkuvada —
käskis mind linus liguneda,
mähkemisse mind mädändä.

Viljandi. EÜS XII 415/9 (36). 1915.

3940 2.

Kui see ema minda oli,
kallis ema minda kandis —
minust kolmi oodetasse:
isa oot' hobustepoissi,
veli tarka tallipoissi,
ema oot' oma abida.
Isa lõi siidid seinde pääle,
taadred talade pääle,
lakke lõi laia rahada.
Viis tõi vaati viina täisi,
kuus tõi mustada mõduda.
Sai see looja minda loonu —
lõi ta mind ema abisse.
Võtsid siis velled vihasta,
isa põlgas põlve eesta,
ema põlgas põuesta;
isa lõhkus siidid seina päälta,
taadered talade päälta,
laest tõmmas laia rahada,
papre tõmmas parandalta;
viis pani vaati vetta täis,
kuus pani mustada mudada,
seitse selget äädikasta.
Isa käsk viia vesile,
velled lasta laine'ella!
Ema läks viima vesile,
läks ta laskma laine'elle.
Istus mere ääre pääle,
sääl ta ikkes ja imetas,
mähkis kolme mähkme'elle:
üks oli linane peenike,
tõine oli villane lämmene,
kolmas kore korikane.
Sääl ta ikkes ja imetas,
säält ta läks viima vesile:
«Kudas vii vere vesile,
lase armu laine'elle?»
Viis mind kodu kasvamaie,
vil'lasalve võrsumaie.
Sai see neiu kasu kasunu,
vil'lasalvel võrsunesse —
siis tulid kolmed kosilased:
üks oli kuu kõvera,
teine päike punane,
kolmas tähte tillukene.
«Kas sa tahad kuule minna?»
«Ei ma'i taha kuule minna!
Kuul on kolmi kurja viita:
kuu kord kasvab, teine kaob,
kolmas kord kaob koguni.»
«Kas tahad päevale minna?»
«Ei ma'i taha päevale minna!
Päe kord paistab, teine'i paista,
kolmas kord kaob koguni.»
«Kas tahad tähele minna?»
«Ja ma tahan tähele minna!
Tähel ase ammu valmis,
tähel tooli toodanessa.»

Häädemeeste. H II 24, 799/801 (17). 1889.

3941 3.

Kui mind ilma anneti,
kui mind ilma kanneti,
siis küssid külätsed naesed,
mõessatid ju üleaidsed,
mes one meele annetud,
mes one meele kannetud:
«Kas one poega vai one tütär?
Kui one poega, tuu tareje,
mähi poega mähkmeie,
sidu siidirätikuie!
Pojast suab tare tegijä,
tare lae lassu lüüjä,
tare nuka nummerdäjä.
Kui one tütär — vii vesile!»
«Kuidas viin vere vesile,
kannan armu allikale!

Las liäb aega, viäreb päevä,
mõnnitäb mõndä nädäläd —
lehmäd lüpsäb, karjad suadab,
karjad suadab kauge'ellä,
mullikad murudellä.»

Kodavere. H I 2, 386 (5). 1888.

4. **3942**

Ütte minust oodeti,
katte minust kaevati:
esä oots, veli valati,
esä oots hobestepoissi,
veli taht tallipoissi,
sõsar suurta sõameesta.

Minust sai tüdär emäle,
lats sai halba hoidajale,
et ei künna, sis äeste,
muidu niida, haina võta,
põllu põima kummakuli.

Helme. H IV 3, 48/9 (20). 1888.

5. **3943**

Ema oots hobestepoissi,
esa tahtse tallipoissi,
veli veevedäjädä,
sõsar tahtse sõidumiista.
Sündi vaene tütärlats!
Esa käsk ojja uputeda,
veli käskse vette viia,
sõsar kajju kaotede.
Ema ojas oodista,
palles ommista padjusta,
liigut ommista linusta:
«Kuis ma no vere vette viska,
armu lase allikale!»

Sangaste. H II 59, 787 (2). 1898.

6. **3944**

Emäkene, ennekene,
mis said sina minusta:
silmävett, süämeverd!
Esä oot hobesepoissi,
veli tahi tallipoissi —
ikki sai emä abisse.
Veli käsk viiä vesile,
laska lasta laine'elle.
Emä kuuli, kosti jälle:
«Kus lase vere veele,
lase laitse laine'ele!»
Emä ist imetamaie,
mättä pääle mähkimaie:
esi ik'k, esi imeti,
esi mähki, silmä märja.

Paistu. H II 68, 380/1 (31). 1898.

7. **3945**

Kui see ema minda oli
kallis ema minda kandis:
isa oot' oma abida,
ema oot' oma abida,
velled tarka tallipoissi.
Sai see jumal minda loonud —

lõi mind ema abissa.
Isa hakkas emat vihkamaie:
«Emakene, memmekene,
vii sa tütar vesile,
kanna armu allikasse!»
Ema võtt kätte hullu meele,
hullu meele, mehe keeli,
läks ta mere ääre pääle,
viis mind mere ääre pääle.
Isi imet, isi ikkes:
«Kudas viska vere vesile,
lase aga armu laenetele!»
Ema tõi mind koduje,
tõi mind põllel põrmandule,
pani mind aita kasvamaie,
villavakka mind venima.

Sääl mina kasvin kaksi kuuda,
venisin viisi heinaaega.
Sai mina suureks kasvatud,
kirstu nurka kinnitatud,
kui tulid kojast kosilased,
õue tulid Õisu mehed,
väravalta Vändra poisid.
Isa hakkas emalt ju küsima:
«Kellel need kos'ud tulevad,
kellel need kihlad kippunesse?»
Ema aga vastu kostanessa:
«Aidale kos'ud tulevad,
kirstule kihlad kippunessa.»

Häädemeeste. H II 24, 653/4 (1). 1889.

3946

Imä läts verda vette viimä,
vaiva kandma kauõtõllõ.
Tulli vasta vana naine:
«Kos sa lähät, noori naine?»
«Ma lää verda vette viima,
vaiva kandma kauõtõhe.»
«Oh sa hullu noori naine!

8.

Mis sa õks verest vette viit,
vaivast kannat kauõtõhe —
vii ko'o', kasvada üles,
sis saa sulle suur tugi,
astus sullõ suur abi!»

Hargla. EStK 9, 185 (56). 1921.

1870. PAREM TÜTREID KUI POEGI.

3947

1.

Kus on palju tütterida,
sääl on palju palve'ida,
enam heldemaid sõnumeid,
ei sääl kuulu kurjagi —
sääl kuuluks kuriku häälta.
Kus on palju poegasida,

sääl on palju vande'ida,
sääl on kirveste kirinat,
sääl on nugade nurinat,
raudariistade raginat.

Viljandi. H III 7, 125/6 (9). 1891.

3948

2.

Emäkene, memmekene,
sul om palju tütärida —
sul om palju palle'ida,

enäm emas kutsujida,
sul om viina viijida,
olletoobi tuujida!

Kel om palju poegasida —
sääl om kirveste kirine,
sääl om väiste välkumine,
sääl om roosa ropsimine,
sääl tulõ mõõga mõistamine,
sääl tulõ sõttasaatamine.

Sangaste. EÜS VI 352 (39). 1909.

3. 3949

Oles mul kümme tütterida,
sis saas sada vääda,
tuhat saas meesta tuttavessa,
sada naiste naaberessa.
Kätte sis tuuas viinatoobi,
kannetessa õllekannu.

Kui mul palju tüttarida,
sis mul pal'lu pallejida.
Kui mul pal'lu poigasida,
sis mul pal'lu vargi'ida.

Paistu. H III 6, 815 (12). 1888.

1871. PAREM POJAD KUI TÜTRED.

1. 3950

Oh mu hüva poegisida,
rataskaala kangesida:
veidu sööva, veidu joova,
vähämp veel küläle veevä.
Tütterida, vargehida,
ema kirstu kiskujida,
esa aida lahkejida:
suhu viiva soolavaka,
lepikule leivapätsi.

Sangaste. H II 59, 799 (47). 1898.

2. 3951

Kus on palju poegasida,
seal on palju palve'ida,
enam on häidisa sõnuda,
isa aida hoidijaid.
Kus on palju tütterida,
seal on palju varga'aida,
varga'aida, vande'eida,
isa aida andijaida,
ema kirstu kiskujaida.

Põltsamaa. H II 58, 801 (54). 1896.

3. 3952

Tühjaks on tüttar talussa,
kahjuks on kägu külassa,
ime'eksi kurge puussa.
Tütterida, varga'ida,
isa aida halgajaida,
ema kirstu kiskujaida,
venna raha raiskajaida,
õe luku rikkujaida.
Poegasida prullakaida,
isa põllu kündejaida.

Haljala. H III 2, 473 (2). 1888.

3953 **1872. PALJU POEGI — EMAL PALJU EHTEID.**

Kus on palju poegasida,
seal on palju paosida,
enam hõbehelmesida;
parem on poega põuessagi,
kui on pauad kaelassagi.

Põltsamaa. H II 58, 801/2 (55). 1896.

1873. TÜTRE JA POJA PULMAD.

3954 1.

Tütar viiakse mehele,
mis sel tütrel tehta'aksi?
Tehakse tegu õluta,
ahjutäis tehaks hapu leiba,
kakku seitse sepikuda —
see oli tütrele teoksi.

Poeg hakkab naista võttemaie,
pojale pulmad tehakse:
härja pea otsast väänatakse,
pea pannakse padaje.

Türi. EÜS V 717 (175). 1908.

3955 2.

Ilus tütar hüpitada,
kallis tütar kasvatada,
veel parem panna mehile:
ei ta küsi kütismaida
ega nõua nõmmemaida,
igatse isa aseta.
Poega pärib kütismaida,
taga nõuab nõmmemaida,
igatseb isa aseta.
Tee tütrel tegu õluta,
anna ahi leibasida —
siis läheb tütar kodusta
kui see õisi herne'esta.
. . . . . .

Simuna. H, Ostrov 295/7 (48). 1887.

3956 **1874. PALJU POEGI.**

Meie eidel mitu tükki:
neid sai taadil taga ajada
üle viie vilja välja,
üle künni, kesavälja,
otsekohe üle orase.
Ei ole meie eidel elu
ega ole pisiksel pojal pidu.

Paide, Türi. H II 54, 182 (75). 1895.

1875. KÜLANAISED KIITSID POEGI.

1. 3957

Külanaised, memmekesed,
linapõlle linnukesed,
tanupää tasasekesed
kiitsid oma poegisida,
kiitsid kivikõvasse,
pae või paksu raiujasse.

Saarde. H II 24, 662 (11). 1889.

2. 3958

Küla isad, taadikesed,
küla emad, memmekesed,
kiitsid oma poegasida,
kiitsid neid kivikõvasse,
paksu pae raidujasse.
Ei nad tõsta kaeravakka,
kergita humalanaela.

Kolga-Jaani. H I 2, 334 (3). 1888.

1876. EMA OOTAB POEGA MINIAT TOOMA. 3959

Ootan poega kasvamaie
kui seda päeva tõusemaie,
kuuda ülenemaie,
et poeg tooks eidele esiku,
haudujalle asteliku,
virvele veevedaja,
turvele tulepuhuja.
Tuleb aega, veereb päeva —
ehk toob eidele emanda,
haudujalle haugutaja,
virvele sõnavedaja,
turvele tümakatooja.

Simuna. H II 38, 617 (4). 1893.

1877. ISA KEELAB POEGA. 3960

Kes mind keelab kemplemasta,
hobuseid vahetamasta,
naise noore võtemasta?
Isa mind keelab kemplemasta,
hobuseid vahetamasta,
naise noore võtemasta.

Kose. H II 40, 795 (7). 1892.

1878. ISA HOIDIS HIIEMETSA. 3961

Isa hoidis hiiesida,
kasvatas seda kaasikmetsa;
mõtles poegadest pidajad,
tütardest töötegijad.
Ei saand poegadest pidajaid,
tütardest töötegijaid.

Isa hiied raiutakse,
taadi laaned laastatakse,
kasvandikud kaotakse.
Ei saand poegadest pidajaid,
tütardest töötegijaid —
koht jäi võeraste varale.

Vändra. H II 20, 627 (28). 1889.

1879. EMA KASVATAS POEGA.

3962 1.

Ku ma poiga kasvatõlli,
ilusalõ jehitelli —
igä pühäpää peenü hamõ,
igä iispää ilusa räti.
Särk om sällän sammõtinõ,
püksiseere pööreledse,
üü ol'l ööle riiaristi,
kinda käen kerigukirjä,
küpar küll pään kuldakirjä.
Selle täl nägu Riiga näkk,
palõ paist Pärnäle,
tah't tal võtt taha tallu,
küpär võtt kümme küllä,
pruut võtt poolõ valda.

Urvaste. H II 36, 162/3 (205). 1892.

3963 2.

Kui ma poiga kasvadi,
üsakirjä ülendi —
esi saisi saina takan,
esi kulsi kolga takan.
Kolm mähind mul peon:
üts iks ol'l üdsi villanõ,
tõnõ pal'las pakõline,
kolmas liinik ja linanõ.
Kon näi nõrga' kõo',
säält tõi vipõ' viha';
kon näi kuiva' kuusõ,
säält haari helle' halu',
sõs ma velle vihutõlli,
sagõ'õllõ sannutõlli.

Karula. H II 36, 211 (28). 1892.

3964 1880. POEG ISAKODUS.

Olin mina enne eide kodu,
eide kodu, taadi kodu:
kündsin eide küitidega,
äästasin taadi hallidega,
kodu mul suured sõiduruunad,
kimmelad olid kiriku taga.

Lääne-Nigula. EÜS IX 465 (86). 1912.

VEND JA ÕDE

1881. ÕDE KASVAS.

1. 3965

Oo mu sõtsi iluseke,
oo mu sõtsi hellake,
mu sõtsi murumadala!
Kasus ku kanepike,
idenes kui kasteheina,
kasus ku kala merena,
lõhe laia lainetesse,
havi haljassa veesa,
kasus õunapuu õlula,
marja mahlapuu vahela,
suure tammede tagada,
saaresalgu keske'ella.

Karksi. H III 13, 747 (11). 1891.

2. 3966

Minu õde madalukene,
sirgus kui sinepikene,
kasvas kui kanepikene,
oa-aedas humalukene:
kasvis kui kala meressa,
lõhe laia lainetessa,
haugi haljassa veessa;
oli kui muna murulla,
saksa õuna õue peale.

Pöide. E 42408 (41). 1902.

1882. TOIDA VÕI TAPA.

1. 3967

Toomas-venda, toida minda,
Hansu-venda, aita minda,
Madis-venda, mata minda!
Kui ei toida, siis sureta,
mata maha mätta'asse,
kalajärve kalda'asse!

Külap siis mind sealt leietakse,
kui ei enne, siis sügise,
kui ei enne, siis kevade,
kui oli saani sõitemine,
reetalla raksumine,
kodara kolisamine.

Türi. H IV 1, 473 (5). 1889.

3968 2.

Uiu-tuiu, toida minda,
kui sa'i toida — siis elata!
Vii mind metsa mätta otsa,
seal mind toitvad toomioksad,
elatavad emalepad,
kasvatavad kaelukased.

Häädemeeste. EÜS VI 467 (49). 1909.

1883. VEND KASVATAS, ÕDE IHKAB MEHELE.

3969 1.

Veli sõsard kasvatelli:
künden olli kübären,
äesten ol'l ägli pääl.
Saie sõsar kasuves,
kasuves ja jõudeves,
nakas kirju kudama,
nakas lüümä loogõlidsi.
«Sõsar, siidilinnukõnõ,
kelles kirju kuatõ,
kelle lüüte loogõlidsi?»
«Vellekene helläkene,
mul om meeli muilõ minnä,
muilõ minnä, muilõ jäiä.»
«Sõsar, siidilinnukõnõ,
olõ'i siin sinu omma,
siin vallan vaka asõnd,
kihkunnan kirstu asõnd.
Sõsar, siidilinnukõnõ,
kiä no mullõ muru pühki,
kiä lastõst mu lagõsti?»
«Vellekene helläkene,
võta maalta Marikõnõ,
võta liinast Liisukõnõ,
alõvista Annõkõnõ!»
«Sõsar, siidilinnukõnõ,
konas Mari manu tulõ,
konas Liisu ligi tulõ,
konas Annõ arinõsõ?»
«Vellekene helläkene,
astu vällä aidateele,
kiigu kellerdelävele,
lõika liha, lõika leibä,
võta võidu veidikene —
sõs ep Mari manu tulõ,
sõs ep Liisu ligi tulõ,
sõs ep Annõ arinõsõ.»

Otepää. H III 9, 825/7 (7). 1889.

3970 2.

Veli kasvati sõsarta:
«Kasva's, õde, jõua's, õde,
kasva usse hoidajesse,
muru musta pühkijasse,
marjavarre vahkijasse,
uibuaia hoidajesse,
kuatee kulutejes,
aidatee arutejes!»

Sai see sõdse kasvanesse,
kasvanesse, jõudanesse,
pia pikasse venune —
sõdse võt's kudade kinde'eida,
hakkas aama hamme'eida,
piluteta pihtessida,
käbärte käusesuida.
Veli sõtselta küsisi:
«Sõsar, noori linnukeine,
kellel kuad kinde'eida,
või sa ajat hamme'eida,
pilutet sa pihtessida,
käbärtet käusesuida?
Om sul meeli mundel minna,
süä armas muile anda,
käsi kinki kolmatelle?»
Sõdse kuuli, kosti jälle:
«Veli, hellä vellekeine,
sedä imet ei ole enne ollu,
enne ollu, muine kuulu,
et saa sõtsist velle orja,
esäst-emäst laste orja.
Sõdse loodud viitävesse,
üle aia antavesse,
tõisele tõotavesse.
Mul o meeli muile minnä,
süä armas muile anda,
käsi kinki kolmadele.»

Karksi. H, R 5, 87/8 (9). 1890.

1884. ÜKS ÕDE — SEEGI KAUGEL. 3971

Üks ep õde viiel vennal,
kupukene kuuel vennal,
seeme seitsme seassa.
Seegi kanti kauge'ela,
viidi ta Vene rajale,
pandi Pohla piiri peale.

Kursi. H III 8, 15 (8). 1888.

1885. ÕDE OTSIMAS. 3972

Õde mul hõlmista kadunu,
väravelt mul välja viitu:
maha jätnu jäl'lekesed,
pal'lajala jäl'lekesed.
Korra mina joosin koea poole,
vahel lasi laadateele —
ikki otsin õe jälgi.
Siis ma panin ette hobuse,
siis ma sõitsin tüki teeda,
tüki teeda, margi maada.
Tuli mul vastu uhke hoone,
uhke hoone, kõrge katus.
Siis läksin sisse vaatamaie:
õde ist kolme keskelle.
Mina õelta küsima:
«Õekene, linnukene,
kudas sa mulle nõnda tegid,
et sa hõlmist mul kadusid,
väravelt veel välja tulid,
maha jätsid jäl'lekesed,
pal'lajala jäl'lekesed?»
Õde kuuleb, vasta kostab:
«Ei saa sõtsest sõtse orja,
sõtsest ei sõtse käskejalga,
õde loodu viitavasse,
viitavasse, müütavasse.»

Saarde. H II 24, 705/6 (4). 1889.

1886. VEEVÕETUD VENDA LEINAMAS.

3973

1.

Vesi oli viinud meie vennad,
kallas kattanud õeksed.
Pärjäd jäiväd peale vete,
kübäräd küla ojaje.
Itkin päivä pärgi'anna,
kuu kaua kübäri'anna.

Itkin päivä, hellad vennad,
itkin päivä, siis sain pärjä,
kuu kaua, sain kübärä,
ea kõige — ei saand venda.

Jõhvi. H II 8, 816 (7). 1889.

3974

2.

Katsun kurjasta jõgeje,
vihasesta virde'eie,
haledaste allikaie.
Vesi vienud multa velja,
vesi vienud, tuul ajanud,
kallas kõrge kargutanud,
jätand pärjad päälle vetta,
kübarad küla aluje,

kuued ranna kalda'aie.
Päiva itken pärgijani,
kuu kaua kübarijani,
ia kõige vennakesta.
Päiva itken — saan mina pärja,
kuu kaua — saan kübara,
ia kõige — en saa venda.

Lüganuse. H II 3, 639/40 (245). 1890.

3975

3.

Vesi vottis multa venna,
vesi vottis, vuo vajutas,
kallas korgia kautas,
jogi laia juoksuteli,
meri musta mieliteli.
Jätt sie pärjäd pääle vette,
kübäräd küla alae,
kuldakannuksed karile.
Kuud mina nuttin venna kuldi,
päivad pikkad venna kuldi,
aestad pikkad venna armu.

Kuud mina nuttin kummuliste,
päiväd pikkad pikaliste;
kuud mina nutsin kuusikussa,
päiväd pikkad pärnikussa,
aestad pikkad haavikussa.
Kuud mina nuttin, et olid kullad,
päiväd nuttin, et olid pärjäd,
aestad nuttin, et olid armad.

Kuusalu. H IV 6, 228/9 (52). 1894.

3976

1887. ÕDE VENNALE KAASITAJAKS.

Oi minu veike vennakene,
ära võta enne naista,
kui mina kasvan kaasikusta,
saan saani sõitajasta,

kõdara kõrestajasta,
pitka pengi istujasta,
laia lauva laulijasta.

Jõhvi. EÜS VI 1041 (202). 1909.

1. 3977

Meil o velle kui nee vitsa,
onupoja kui nee osja,
tädipoja täüve meele.
Valge o vattu merena —
veel om valgemp meie velle;
uhke om ubin uibu'enna —
veel om uhkemp meie velle;
sarap om sirge Saksamaal —
veel om sirgem meie velle.
Te velle viiest vigatse,
kuuest kurja-na-tõbitse,
Virun na käüve vihtumenna,
Harjun käüve arstimenna,
Kõpun kõttu hõõrumenna.
Viru viha neil peona,
Harju hamme kannelena,
jõua ei arsti avite,
jõua ei palvel parate,
tohter tetä terve'essa.
Arstil anniv' halli täku,
tohterel tulipunatse.
Ku na kõnniv kõrdsiteeda,
või na lasev laadateeda —
suu neil viltu viina poole,
nina kõver kõrdsi poole —
sääl o viiste vingumine,
lõhmusviiste lõksumine,
pajuviiste paukumine.
Meie velle kõnniv kõrdsiteeda,
või na lasev laadateeda —
sääl om saabaste sabine,
pargit pastalte pagine.

Karksi. EÜS V 409/10 (101). 1908.

2. 3978

Oli mul üksi vennakesta,
mul oli üksi — see ilusa.
Teistel kaksi, nee kavala,
teistel kolmi, nee on kurja,
teistel viisi, nee vihase,
mul on üksi, see ilusa.
Küll oli valge merevahtu,
veel oli valgem minu venda.
Küll oli üleni uipuun uhke,
veel oli uhkem minu venda.
Kui tema sõidab kirikuteeda:
hobu alla nii kui ahju,
mees oli pääle nii kui pääva,
kuub tal seljas kuldatoime,
vammus seljas vasketoime,
kübar maksis kümme külada,
saabas maksis sada taluda,
ööräätsa Riia linna.

Suure-Jaani. EÜS IV 1719/20 (225). 1907.

3. 3979

Mul olli ütsi vellekõisi,
olli ütsi, massi katsi.
Kübar mass kümme külada,
saabas mass sada taluda,
kiha keiseri kirigu,
jala massiv Jaani linna,
pää tal mass Pärnu linna.

Karksi. H III 5, 867 (2). 1889.

3980 4.

Minu vend kui vikerkaare,
onipoeg kui roosioksa,
sui ta oli suitsukarva,
talve taeva ääre karva.

Vigala. H II 17, 331 (6). 1889.

1889. TALL TAEVA ALL.

3981 1.

Oli mul üksiainus venda,
ainus venda, armas venda,
seegi ise ilmatarka,
tegi talli taeva alla,
talli sisse laterida,
laterisse lauku ruuna,
laugu ruunale sadula,
sadulale saksa meesta,
saksa mehele kübara,
kübarale siidilinti,
siidilindile siduja,
kuldapaelale kuduja,
kudujale kuued teljed,
vidajale viied niied.

Pärnu. E A 623 (5). 1893.

3982 2.

Mul oli üksiainus venda,
seegi isi ilmatarka:
tegi talli taeva alla,
talli sisse lateruse,
lateruse lauku täkku,
laugu täkule sadula,
sadulale saksa meesta,
saksa mehele kübara,
kübarale kuldaporti,
kuldapordile kuduja,
kudujale kuied tel'led,
kuied tel'led, seitsmed niied,
kahessamad kammeladid,
ühessa ülesvädajad,
kümme üleskäärijad.

Audru. H I 2, 29 (3). 1888.

3983 **1890. VEND SÕJAS.**

Nutke, nutke, õekesed,
nutke, sõrmikud sõsarad:
jo vennake sõja seassa,
valge mõekade vahela.

Ambla. H II 38, 674 (4). 1891.

Saagu, saagu surma käde,
nähku, nähku nälja käde,
kes viis isa, kes viis ema,
jättis mind vara vaesekslapseks,
vara võeraste varale,
võera vaagna vaalijaks,
võera luusika lugejaks!

Oh minu kallis vennake,
võta mind oma varju alla!
Ma olen tüdind võera tööst,
võera laudas istumisest,
võera vaade väga vali,
võera taplus väga kare.

Pöide. EÜS VI 646 (13). 1909—10.

SUGULASED

1892. SUGU ÜTLES SUREMA.

3985

Mul om Soomõni sugulaisi,
Võrtsjärveni võsada.
Sugu minnu mõtõl koolõvat,
hõimu ärä häädünüt.
Ood-ot, ood-ot, suguvõsa,
nu-nu, nu-nu, suguvõsa,
las ma, sitikas, sigine,
vesiritsik, võta veere,
sõs ma sou kokku kutsu,
hõimu saaja hääleda,
lellä leibä lõikemaie,
tsõdsõ sõira puutomaie,
tädi tävve lavva manu.

Urvaste. H III 9, 898/9 (7). 1890.

1893. SUGU KAUGEL.

3986

1.

Minu sugu Soomemaala,
minu vennad Vene rajala,
õed on pooled Pohlamaala,
isa on mul Hiiumaa isanda,
ema Hiiumaa emanda,
vend Kuuramaa kuningas,
õde Rootsi keedikaela.

Vaivara. H II 7, 251/2 (122). 1889.

3987

2.

Ma vaene suguta lapsi,
asemeta halva lapsi,
mul põle sugu seia moale,
ei õde oma külassa.
Minu sugu Soomemoala,
isa vennad Hiiumoale,
pooled vennad Pohlamoale,
päris vennad Pärnumoale,
mo vennad Vene rajale.
Sugu räägib soome keelta,
isa vennad hiiu keelta,
pooled vennad pohla keelta,
päris vennad pärnu keelta,
mo vennad vene sõnuda.

Koeru. H II 13, 132/3 (26). 1888.

3. 3988

Ikka oli mul igava,
alati mul haleda,
mitu kord mul meeli kurva,
et minu kodu kaugela,
minu sugu Soomemaala,
mu vennad Vene rajala,
pillipuhujad Peedarissa,
kandlelööjad Kaubongissa.

Hageri. H III 3, 386 (2). 1889.

1894. SUUR SUGUVÕSA. 3989

Oh meida mere terida,
pitka pihlaka suguda,
valge vahteri võsada,
targa tamme poegasida!
Meid sai Järvani jägada,
Peterpurini prügada,
meid sai anda Harjumaale,
lähetada Läänemaale,
Rootsi laeva sai laduda,
Pihkvase sai pillutada.

Koeru. H II 13, 40 (10). 1888.

1895. SUGULASTEL KÜLAS. 3990

Nõnda mina laulan, kuida ma oskan,
kuida mu ema enne laulnud,
isa õed olid õpetanud.
Kui lähen väile käima —
väi keedab värsket räimeleenta.
Lähen naule käima —
nadu keedab nairileenta.
Kui lähen õele käima —
õde keedab õunaleenta.
Vend mul vesta varre leenta,
küdi külma kaalileenta.

Väike-Maarja. H II 11, 646 (2). 1889.

1896. EI JÕUA SUGU SÖÖTA.

1. 3991

Sest mind sugu suksutavad,
naisevennad nargutavad,
isavennad irvitavad —
et ei jõudnud sugu sööta,
sugu sööta, sugu joota,
sugu suuresta pidada,
võsa laialt lakutada.

Audru. EStK 5, 92 (8). 1921.

2. 3992

Miks ei võta sugu sooksi,
miks ei võta õed omaksi,
tädipojad teadavaksi,
vennanaesed nähtavaksi?
Et olen halvale ojunud,
saanud salvepühkijalle,

odramati otsijalle,
kaeramati katsujalle.
Ei või söödelda suguda,
vasta võtelda võsada.
Oodake, mu sugud suured,
kannatage, langud laiad!
Las teen õue õlleodrad,
tagavälla tangutatrad,
kaerad keerelde mäele —
siis võin söödelda suguda,
vasta võtelda võsada.
Küdi siis panen külge lauda,
tädi panen täisi lauda,
onu panen otsa lauda.
Siis mind kiidelda kenaksi,
hea naese tüttareksa,
hea naene on upitanud,
kallis naene kasvatanud,
nägus naene annud nänne.

Vaivara. H II 7, 141/2 (33). 1889.

3993 3.

Miks olen halva eide meelest
ja olen halva taadi meelest?
Et ei suuda sugu sööta,
sugu sööta, sugu joota,
sugu suureste pidada.
Las mind kasva kaksi aastat,
paisuda küll paari aastat.
Õue teen ma õlleodrad,
toa taha tanguodrad,
väravasse viinarukkid.
Siis mina suudan sugu sööta,
sugu sööta, sugu joota,
sugu suureste pidada,
õe lapsi hõemutleda,
venna lapsi lakutleda.

Vigala. H II 17, 341/2 (23). 1889.

3994 4.

Ootage, hellad vennad,
kannatage, kallid vennad,
andke aega, armsad vennad,
viitke aega, vikelsukad,
vikelsukad, kopelkingad!
Las teen õue õnneodrad,
kasukaerad koppelisse —
siis teen teu õluta,
vaadi viinada vihada;
siis kutsun soo koguje,
õemehed õluta jooma,
vennad virreta võttema!
Onusi sai otsad täide,
tädisi sai täide lauda,
miniaid sai mitu korda,
pojanaisi poole pulma.

Väike-Maarja. H II 11, 653 (8). 1889.

3995 5.

Oodake, mu omaksed,
kannatage ka, mu vennad,
las mul kasvab kaerapõldu,
las mul õitseb odrapõldu,
siis teen õele õluta,
kutsun venda võerassille.

Vaivara. H II 1, 148 (215). 1888.

1897. OODAKE, SAAN HOBUSE! 3996

Sugu, ärge suurustage,
võsa, ärge võerastage,
et mul õlgine hobune,
sasine mu saanikene!
Las tulen tuna tagasi,
tulevalla sella aalla —
siis mul alla hüppab halli,
käe kõrvas krõpsib kõrbi,
laseb jalga lehte lauku.

Harju-Jaani. H II 15, 637 (33). 1889.

1898. SUGU SAABASTES — ISE VIISKUDES. 3997

Kõik mu sugu saabastes
ja õed olid ummiskingades
ja vennad vene vestides —
ja mina vilets viiskujalga,
vana pastel, paelakinga.
Tahtsin minna tantsima —
ja kartsin viisku vinguma
ja pajukoori paukuma!

Jüri. H II 15, 321/2 (6). 1889.

1899. VAENE KUTSUB SUGUVÕSA KÜLLA. 3998

Sugu kõik mul saapasseared,
vennad kõik mul vestisseljad,
õeme'ed õlekübarad.
Mina vaene viiskujalga,
viiskujalga, kerikinga.
Oot-oot, sugu, noo-noo, sugu!
Las ma kõnnin kerjamaie:
on see maja, kust saan matti,
teisest majast teise mati,
kolmandest sain karbitäie.
Siis mina viinen veski'elle,
panin veski veeremaie;
kaksi kivi keeramaie.
Mölderille maksin matti,
teise koti tõstijalle,
kolmas kolu kallajalle.
Tõin ma veski'elt kojuje,
siis tegin tiu õluta,
kutsun suo võera'aksi:
«Tulge, sugu saapassääred,
vennad kõik mul vestisseljad;
õeme'ed hõbekübarad!
Tulge viisul' võera'aksi,
konsukandjal' kosti peale!»
Mina vaene viiskujalga,
viiskujalga, kerikinga.
Oot-oot, sugu, noo-noo, sugu,
las ma kasvan kangemaksi,
sirgun seasöödi aega.

Koeru. H II 65, 275/6 (11). 1884.

1900. ENNE TEEB MAJA, SIIS KUTSUB KÜLLA. 3999

Oot-oot, oot-oot, õed hellad,
kannatage, kasuvennad,
las mul tuba tehtaneksi,
koda uusi kroonitaksi,
maja uusi moalitakse.
Ette tien ihutud seina,

taha tien tahutud seina,
keskel seina kierulise.
Ette panen ihutud laua,
taha panen tahutud laua,
keskel lauad kroonilised.
Ette panen emikspraadi,
tahatuppa tallepraadi,
keskel praadi kroomilista.
Siis suan sugu söötamaie,
onusid suan otsa lauda,
tädisid suan täisi lauda,
onupoegi puoli lauda,
kälid laua keske'elle.

Kadrina. EÜS VII 310/11 (63). 1896.

4000 1901. RIIAS RISTITUD.

Mul on rikas ristieite,
mul on rikas ristitoati.
Viis mind Riiga ristimaie,
Tallinna nime panema.
Minu nimi Riia linnas
kuldroamatu seessa,
vaskiroamatu vahela,
laia kirja keske'ella.
Isa mul Kuramaal kuningas,
vend on Vene vürstiherra,
õde Riigas neitsikene.

Harju-Jaani. EÜS X 777 (44). 1913.

VASTUOLUD PEREKONNAS

1902. TÜTAR EI SAA TÖÖST PALKA.

A. Õuest õlesideme.

1. 4001

Mis saab tütar töösta,
mis saab vaene vaevastagi,
ori õue hoidemisest,
kana kaua käimastagi?
Ei saa neid eesta tükki,
ei saa vaipa vaevastagi,
käterätte käimastagi,
palakast ei palgastagi.
Õuest saab õlesideme,
väravast saab vitsaväädi —
seegi saab salaja võtta,
läbi aia läigitada.

Järva-Jaani. EÜS VI 1764 (265). 1909.

A 2. 4002

See tüttar isegi hullu,
hani, aiva peast rumala,
kes aeab isi ivida,
venna aitaje varada,
õe kerstu kinda'aida,
ema lauta lamba'aida!
Küll tegin minia viisi,
küll käisin küdide viisi,
veerin vennanaise viisi!
Mõtlin aidad annetama,
karjad kätte kannetama.
Tuli aida andemine,
karja kätte kandemine —
minialle anti aita,
kälidelle kanti karja.
Mulle sai ivitu aita,
tühi lauta lamba'ata.
Mis sain mina töösta,
mis sain, vaene, vaevastesta?
Õuest sain õlesideme,
väravast sain väendud vitsa,
mulgust sain puu mudase —

see sain mina töösta,
see sain, vaene, vaevatesta,
lind, sain liia jooksutesta,
kana, sain kallis käimatesta.
See sain mina salaja,
läbi aea läigitelles,
läbi viha veretelles,
läbi kurja kukkutelles.
Halvad sõnad annetie,
pahad sõnad pakutie,
kelle muile kui minule,
nooremalle tüterille.

Kadrina. EKS 4°4, 574 (30). 1871.

4003 **A 3.**

Mis sest, mis sest, Maiekene,
mis sest on kasu minule,
mis sest on kasu sinule,
et olen kaua karjas käinud,
kaua sibanud siussa,
kaua lauland lammastessa?
Mõtlid, mõtlid, Maiekene,
mõtlid aidad annetama,
karjad kätte kaubeldama.
Tuli aga tundi, veeres pääva —
minialle anti aidad,
kälidelle käändi karjad.
Mis sai, mis sai, Maiekene,
mis sai sulle? Ei midagi!
Keda sulle? Ei keđagi!
Õuest said õlesideme,
väravast said väändud vitsa.
Seegi, seegi, Maiekene,
seegi said salaja tuua
oma kuue hõlmallana,
oma põlle paelallana.

Viru-Jaagupi. H II 10, 406/7 (149). 1889.

4004 **A 4.**

Uekesed, hellakesed,
mis saab tüttar tüöteusta,
ode vendade jäusta?
Ouest saab olesideme,
veravast saab vääntud vitsa,
sie saab tüttar tüöteusta,
ode vendade jäusta.

Kuusalu. EÜS VIII 1372 (71). 1910—11.

B. Halgu anti.

4005 **1.**

Tegin tööda, tütarlapsi,
nägin vaeva, vaenelapsi.
Tegin tööda — ei tänätud,
nägin vaeva — vannutie.
Oodin oue annetava,
karja kätte käänetava —
oue anneti uele,
kari kääneti kälile.
Mulle halgu annetie,
tooverlaida tostetie,

loogapuida loobitie,
köüe lenki leigatie,
südamikku süüstetie,
kirvesvarta kingitie.

See sain tütar tööteusta,
vaenelaps vaevanäusta.

Kuusalu. H II 34, 667 (343). 1892.

B 2. **4006**

Oh ma vilets venna orja,
vilets vennanaise orja,
õnnetu õe sulane!
Rinnu mina peksi eide rehta,
rinnu peksi atti rehta,
õlani õdede rehta,
rinnu viie venna rehta.
Ootasi aita annetavad,
kirstutäita kingitavad.

Tuli sui, jõudis sügise —
õestele anti aita,
kälistele käändi käntsu,
poegel puid ja maida anti —
mulle halgu annetie,
lõukast lõmmu loobiti,
parsilt puida pilluti.

Varbla. H II 2, 529 (684). 1889.

B 3. **4007**

Tegin ma rinnu atil tööd,
tegin rinnu eedel tööd.
Mõtsin aita annetavad,
tuba mulle tõotavad.
Tuba tõoti poegadele,

ait aga anneti minile —
mulle halgu anneti
ja lõmmupõhja pakuti,
vitsakimpu kingiti.

Audru. H II 55, 12 (7). 1896.

B 4. **4008**

Kui ollin õdede orja,
kasvatsin õdede karja,
venna päris palgaline.
Uotsin aitu annetavat,
tua raitu raiutavat.
Eit läks õue, taat läks õue,
õde õiete nobeste,

venda vepseldes järele.
Siis tullid pinult pitkad piitsad,
siis tulli õuest õige ruoska,
otselt otsiti paremid.
Siis meil aitu anneti,
tua raitu raiuti.

Muhu. H II 6, 433 (91). 1890.

C. Kaevukook — kaelarätt.

4009 1.

Emäkene, memmekene,
mis sai tütär tegimäst,
varra vaiva nägimäst?
Egas aita mul ei anda,
egas kari mul ei kallu.
Aidad andas po'ele,
kari kallus mini'ile.
Kajukuuk — kaalarätt,
valdas valge — päälinik —
tuu saa tütär tegimist,
varra vaiva nägimist!

Otepää. H III 9, 845/6 (27). 1890.

4010 C 2.

Mis sai neile tüterile
suve suuresta töösta,
talve pikast astelist?
Kajukooku — kaalarätti,
valdas — valge päälinike.

Sangaste. H II 44, 602 (7). 1893.

D. Anti kehv kirstuke.

4011 1.

Mis saa tütre tüüst,
neiu vaivanägümist?
Ega mullõ aita ei saa
ega kari mul ei kallu.
Aida po'elõ saava,
kari kallus mini'ile.
Andas aher õhvakõnõ,
keerdäs kehvä kirstukõnõ.
Tuu saa neile tütärile,
andas neile armõ'ilõ.

Urvaste, Karula. H II 36, 260/1 (394). 1892.

4012 D 2.

Neiokõsõ noorõkõsõ!
Poigõ'õta, vargita,
rataskaala kangita —
nääle iks andas esä ait,
kallatas kodo kari.
Tütterita iks vaesita,
armesita imekannu —
nääle ei anta esä aita,
kallata ei kodo karja.
Neiokõsõ noorõkõsõ!
Minge iks aita, ankõ vällä,
minge salvõ, saatkõ vällä,

saagõ iks helmi hinele,
saagõ kaala kaalatsita,
kurgu ala kullatsita,
lõõri ala lõõvokõisi.
Neiokõnõ noorõkõnõ!
Veedü iks imä helmijät,
kasinahe kaalatsit.
Meä sai ma suvõ suurõst tööst,
talvõ tarõ asklõst?

Neiokõnõ noorõkõnõ!
Anti ütsi kiilo kirst,
kiilo kirsto, vaalo vakka —
tuugi iks tukil tokati,
silmapilgul pillati,
sada kõrd sarrati.
Tuu sai ma suvõ suurõst tööst,
talvõ tarõ asklõst.

Räpina. EKS 8°4, 468/9 (33). 1877.

E. Anti aida takka.

1. 4013

Tegin rinno eide tööd,
tegin rinno taadi tööd,
mõtel aita annetama,
karja kätte käänatama —
minialle anti aita,
poeanaesel käändi karja.

Mulle anti aida takka,
käändi karjalauda takka,
väänati väravi takka.

Kolga-Jaani. EKS 8°2, 576 (10). 1871.

E 2. 4014

Tegin tööda — ei tänatud,
nägin vaeva — vannuti,
kõik minu sõrmed sõimati,
labajalad laemati.
Tegin rinnu eide tööda,
eide tööda, tuadi tööda,
õlani õdede tööda,
käe-aga-varreni venna tööda.
Mis sain mina isalta,
mis sain mina emalta?
Mõtlesin aita andevada,
karja kätte käändevada —
anti mulle aeda takka,
väänati mulle värava takka,
käändi karjalaada takka.
Isalt sain õlesideme,
vennalt sain mina väänevitsa.

Türi. EÜS V 652/3 (82). 1908.

F 1. 4015

Mis sai tüttäri tüüsta,
näiu vaevanägemisest?
Tetti iks tegu õluta,
ülikonda rõivi'ita —
tuu sai tütarte tüüsta,
näiu vaevanägemisest.

Anna iks mulle aidakest,
kallu mulle karjakest,
ait andasse pojale,
kari kallus miniäle.

Sangaste. EÜS VI 374 (64). 1909.

Mis suab tüdrik tüösta,
vaenelapsi vaeva eesta?
Südamest tegin venna tüöda,
rinnu peksin venna rihte —
arvsin aita annetavat,
võtmekimpu kingitavat,
karja kätte käänetavat.
Sain elama, sain olema —
lahja lammas annetakse,
kidev lehma kingitakse.
Õuest suab õlesideme,
väravalt suab viäne vitsu,
läve kõrvast pühke'eida.
Seda suan venna teenimisest,
õe hella orjamisest.

Kihnu. H II 41, 602 (10). 1884.

1903. LUBADUSED TÄITMATA.

4017 1.

Kunnes mu sõsar vaene?
Ikka ojub orjusenna,
orjusenna, kurjusenna!
Käib ta mõisa mõskemaie,
preili riidid triitimaie,
proua rõõvid rullimaie.
Ikka käsk mind ema teeni:
«Teeni, teeni, tütar noori!
Teeni kivikelderinna,
hallitatud tuana!
Ma sul kingi kirstutäve,
ma sul anna aidatäve,
vaiuta sul vakatäve.
Ma sul kingi kirju lehma,
tõuta sul tõõsiklehma.»
Ikka käsk mind esa teeni:
«Teeni, teeni, tütar noori,
teeni kivikelderinna,
hallitatud toana!
Ma sul kingi kirju härja,
ma sul anna halli härja,
tõota sul tõisu härja.»
Ikka käsk mind sõsar teeni:
«Teeni, teeni, sõsar noori,
teeni kivikelderinna,
hallitetud toana!
Ma sul anna suure sõle,
ma sul kingi keeru kenga!»
Ikka käsk mind veli teeni:
«Teeni, teeni, sõsar noori!
Teeni kivikelderinna,
hallitetud toana!
Ma sul anna halli täku,
ma sul kingi kimmeltäku!»
Ära tei teunädali,
päästi kurja karjakorra.
Võti emalta küsida:
«Emakene, ennekene,
kus om antud aidatäisi,
kus om kingit kirstutäisi?»
«Tütarlaits, sa linnukene!
Lätsi kurna vaatamaie —
alt oli kurna hallitanu,
päält oli pesu päivatanu!»
Sääl ep antud aidatäisi,
sääl ep kingit kirstutäisi.
Lätsi lehma lüpsemaie —
lehm lüps vetta, tõine verda.
kolmas lüps piima punasta!
Sääl ep antud halli lehma,
sääl ep kingit kirju lehma,
tõotatud tõõsiklehma!
Ära tei teunädali,
päästi kurja karjakorra.
Võti esalta küsida:
«Esakene, taadikene,

kus om antud halli härga,
kus om kingit kirju härga,
tõutadud tõisu härga?»
«Tütarlaits, sa linnukene!
Lätsi karja saatemaie —
härja murdsi jala mulgu pääla!»
Sääl ep antud halli härga,
sääl ep kingit kirju härga,
tõutatud tõisu härga.
Võti sõsarilt küsida:
«Kus jäi kingit keeru kenga,
rinda pantud suure sõle?»
Sõsar läits sõlge rinda säädma,
sõlg tal sulle sõrmedele.
Läks kenga jalga panema,
kenga musta murdenessa!
Võti vellelta küsida:
«Veli, hella vellekene,
kus jäi antud halli täkku,
kus jäi kingit kimmeltäkku?»
«Sõsar, noori linnukene!
Lätsi soole sõitamaie,
aru teeda ajamaie.
Ette pani hobu haleva,
perra pani saani tinatse,
kaala ai rangi rahatse,
pääle pani luuse looga,
luuse looga, jõhvi ohja.
Mõtli tee tiltsuvada,
teeraa raksuvada!»
Sõsar kuuli, kosti talle:
«Ei see tee enne's tiltsu,
teeraa enne's raksu,
tiltseve saani tinatse,
rakseve rangi rahatse,
hõlluve aisa hõbetse.»
«Kuule, kulla sõtsikene,
sõites näi mõnda imeta:
kabja katteve karjamaale,
tutt jäi linna turu pääle,
look jäi linna alevese!»
Sääl ep antud halli täkku,
sääl ep kingit kimmeltäkku.

Viljandi. H II 26, 119/20 (5). 1888.

2. 4018

«Sõsarake, sõtsikene!
Teeni pääle, kui sa teenid —
tuleva kosja koduje,
asjalise või aiale,
mul om kolmi ratsukesta:
üits om ratsu raudakapja,
tõine ratsu kuldakapja,
kolmas ratsu vaskelihte —
saad kikk kolm sõs kaasasse!
Sõsar, noori linnukene!
Mina kingi kirju härja,
tõise kõrva tõisu härja,
küll ma kingi kirjätlehmä,
tõutan või tõõsiklehmä,
annan manu maariklehmä!»
Sai suvi, sai sügise,
tuliva kosja koduje,
asjalise või aiale.
Linalaka laskusive,
halli usse ojusive,
kõrvi usse kõhutive.
«Kelles nii kosja tuleva,
asjalise või ajave?»
«Sõsar, noori linnukene,
sinule kosja tuleva,
asjalise nii asuva!»
«Veli, hella vellekene!
Kos jääb kingit kirjätlehmä,
tõine tõutet tõõsiklehmä,
kolmas maalit maariklehmä?»
«Sõsar, noori linnukene!
Ku ma kingi kirjätlehmä,
tõise kõrva tõõsiklehmä,
anna viil manu maariklehmä —
mis mä's söödä sööjile,
pane lauvale laamijile?»

«Veli, hella vellekene!
Kos jääb kingit kirju härgä,
tõine tõutet tõisu härgä?»
«Sõsar, noori linnukene!
Ku mea kingi kirju härja,
tõises kõrva tõisu härja —
sõs jääs nurme nutemaie,
ikke halva ikemaie,
sõs jääs vagu vaalumata,
vao veere vedämätä,
adrakurg jääs kurtemaie!»
«Veli, hella vellekene!
Kos jääb ratsu raudakapja,
tõine ratsu kuldakapja,
kolmas ratsu vaskelihte,
mis sä tõutet minule?»
«Sõsar, noori linnukene!
Ku anna ratsu raudakapja,
tõise kõrva kuldakapja,
kolmas ratsu vaskelihte —
mikes sõidan kosjatiida?
Mul om naine naitamada,
tinarinda tingimata,
ummiskingä ostemata,
saamata saralinika.»
Mina kuuli, jälle kosti:
«Veli, hella vellekene!
Nüüd mea võtta kurja meele,
kurja meele kuusikusta,
leinä meele leppikusta,
nakan kurja kuulutama,
nakan halba arutama:
veli, hella vellekene,
ku paned kinni kirju härja,
tõise kõrva tõisu härja —
härja vakku sõs vajugu,
itsmeile ängästägu,
piindre pääle heitku henge —
mis sä lubasit minule!
Veli, hella vellekene!
Ku lääd lehmä nüssemaie —
nisa nii piimä pidägu,
nisa verda veeretagu —
mis sa lubasit minule!
Veli, hella vellekene!
Ku lääd naista kosimaie,
tõista puulta tõmbamaie,
lääd suure suuda müüdä,
lagetata laanta müüdä —
susi sii tulgu soovikusta,
laiakäppa laane alta,
susi söögu raudakapja,
susi kurja kuldakapja,
karu vaatku vaskelihte —
mis sä tõutit minule!
Veli, hella vellekene!
Nüüd lää mõtsast ma mehele,
kannu otsast kaasale.
Suur mul süüt om söögilauda,
peenär pikä istepenki,
sada mul sikka saajamiista,
kümme mul kitsi kaasikita!»

Tarvastu. H II 43, 130/2 (3). 1892.

1904. ÕNNETU ÕDEDE ORI.

4019 1.

Oh mina vilets venna orja,
õnnetu õdede orja,
vilets vennanaese orja,
õe orja kui hobune,
venna orja kui see koera.

Ambla. H II 14, 440/1 (7). 1889.

2. 4020

Vilets vaene vende ori,
õnnetu õdede ori:
õde ei anna õiget palka,
vend ei veeranditki —
viiel aastal sain ma villa,
kuuel aastal sain ma kuue,
seitsmel aastal sain seeliku,
kaheksal sain ma kasuka,
üheksal sain ülikonna,
kümnel aastal sain kübara.

Vigala. H II 17, 422 (18). 1889.

3. 4021

Õnnetu on õdede orja,
vilets venna palgaline,
kes sai õde orjamaie,
või sai venda teenimaie.
Tüdivad mehed tugevad,
väsivad mehed vägevad.

Kes on töö tegija?
Tüigas töö tegija.
Kes see maksab vaevapalga?
Mater maksab vaevapalga!

Tartu. EÜS VII 112 (34). 1909—10.

1905. ENNE EIDE, NÜÜD VENNA ORI.

1. 4022

Olin mina enne eide orja,
eide orja, äti orja —
siis mina kandsin kalevid,
iga päe sain peene särgi,
iga lõuna lõuendista.
Nüüd olen, vaene, venna orja,
õnnetu, olen õe orja —
nüüd mina kannan kaltsakuid,
vana jala nartsakuid,
et ei tohe tulega käia,
pisukeste pilbastega,
pikemate peergudega.
Tegin mina rinnu eide tööda,
eide tööda, äti tööda.
Arvasin aita annetavad,
võtmekimpu kingitavad.
Aita anneti pojale,
võtmekimpu miniale.
Mulle halgu anneti,
lõmmupõhja pakuti.

Audru. H I 2, 29 (1). 1888.

2. 4023

Oli mul enne eidepõli,
mesimagus memmepõli,
nüüd tuli virve venna põli,
virve vennanaese põli.
Ala sai süüa aidassagi,
sala sai süüa saunassagi,
veel enam elutoassa,
kahevõrra kamberissa.

Nüüd tuli virve venna põli,
virve vennanaese põli:
ala ei saa süüa aidassagi,
sala ei saa süüa saunassagi,
veel enam ei elutoassa,
kahevõrra ei kamberissa.

Väike-Maarja. H III 17, 409 (75). 1894.

4024 1906. ÕDE EI JÄÄ VENNA ORJAKS.

Veli kergitas kübarat,
vennanaine naerateles:
«Meie orjad ostemata,
sulased lunastamata.»
Mina mõistsin, kostsin vastu:
«Hellakene, vennakene,
pole ma su igine ori
ega põlvine sulane.
Hobu sul igine ori,
härg sul põlvine sulane.
Ma läen ää meremehele,
kaugele meremehele,
laia laeva madrussele!»

Torma. H II 43, 691 (4). 1892.

1907. AETI KÜLMAL KÜNDMA.

4025 1.

Vanem vend mul väga kelmi!
Ajas mind külmal kündema,
vilul veati väänama,
udul hoosta otsima,
sajul sahka seadima.
Mina aga kohe kostelema,
varsti vastu ütelema:
«Udusel küll hulgub hunti,
sadusella sõidab saksa.
Udu mul rikub uue kuue,
sadu saksa saani kirja,
härmatus herra hobuse.»

Väike-Maarja. H II 11, 286 (50). 1889.

4026 2.

Meid olli kolmi velitsita.
Üts ol'l kotoh kuri veli —
aie külmält kündimälle,
kahult atra kandimalle.
Här'ä ol'li ette härmätetü,
piits ol'li peio lumitetu,
adra kast ol'li kahutetu.
Sis tei tule toomistuiste,
sau tei saare veere ala,
sis tulli susi soomikusta,
lag'akäpp tuli laanikusta,
murd mu Musta mulla pääle,
Kir'o keskelle kesä pääle.

Räpina. H II 32, 937 (1). 1888.

1908. TÜTAR PALUB MAAD.

1. 4027

Oh mu hella vennakene,
anna mulle maada natukese:
sula maada, söödi maada,
pisut peenarte alusta,
vähe väila keske'elta,
kus ma külvan köömenida,
pillan peale piperaida,
tasutellen tateraida!

Harju-Jaani. H II 15, 644 (51). 1889.

2. 4028

Emakene, memmekene,
isakene, taadikene!
Tütar ei taha tubada —
anna maad mul adratäisi,
sita maad mul siilukene,
laia maada lapikene,
jäta jalajäl'le täisi,
kus ma külvan köömenida,
kus ma kastan kapsa'ida,
kus ma siputan sinepit!
Poega ju tahab tubada,
mini küsib kammerida.

Laiuse. H, Ostrov 83 (15). 1887.

1909. VIHA KAUGE VENNANAISE PEALE. 4029

Sest mul viha venna peäle,
viha vennanaese peäle:
vend läks kaugelt naesta tooma,
üle soode, üle maade,
üle raiutud rabade,
üle pikä piirumetsä,
üle laia lauametsä,
kus ei kuuldud kukehäälta
ega kana kõõrehäälta.

Vigala. H II 2, 122 (207). 1889.

1910. VENNANAINE, VILTUSILMA.

1. 4030

Vennanaine viltusilma,
viltusilma, lontukõrva,
tegi sukad suitsukarva,
kinda'ad keriksekarva,
paelad pahailma karva.

Haljala. H II 9, 225 (10). 1889.

4031 2.

Vennanaene, viletssilma:
tegi need sukad suitsukarva,
anded ahju ääre karva,
vöö viie viiru karva.

Viru-Jaagupi. EÜS XI 1105 (17). 1914.

1911. LAISK VENNANAINE.

4032 1.

Meil on viha munde peale —
minul viha venna peale,
viha vennanaise peale.
Olgu venda, viigu venda,
seda naista võttemasta,
oma raha raiskamasta.
Andis raha raipe eesta,
tibu tiiva poolikusta:
kuu tema kudus kotikangast,
poole aastat peenikesta,
aasta lassis labasta.
Niied nutsid, varvad vanksid:
«Siia suitsu me sureme,
palavassa pakatame!»
Viige küla vainijalle —
küla karjassed kuduvad,
õitsilised õiendavad,
sigurikud säädvad niied.

Äksi. H II 50, 754/5 (31). 1894.

4033 2.

Miks mu viha käib venna peale?
Sest mu viha käib venna peale,
viha vennanaese peale,
et mu vend läks kaugele kosja,
kogemata Kutikselle.
Sealt tõi pika, sealt tõi paksu,
sealt tõi laia, sealt tõi laisa:
perset sai perel pidada,
reit sai ruunal ringutada,
hallil ruunal aegutada,
kõrvil ruunal kõigutada,
linalakal liigutada.
Ei ta, niru, niitnud heina
ega, sõge, sõtkund leiba,
ikka, pime, pillas jahu.

Jõelähtme. H II 15, 235/6 (9). 1889.

4034 3.

Põle mul viha eide peale
ega põle viha äti peale,
viha mul oli venna peale.
Vend läks kaugel kosjama
ilust naista otsima,
eest aga Narva ilust naista,

takka Narva tarka naista,
Piterboorist peenikesta.
Puutus puusatu piosse,
sattus sarnane kädeje —
aitamata soa ahju peale,
panemata parsile,
kehetamata kerisele,
kamri kartsa tõstemata,
rihala repi raiumata.
Rööve sõlme suurdune,
õlepea pikkuke.
Kohu pean seda panema?
Seo ta seasabasse,
pane parmu perse'esse,
parm viib metsa minnessagi,
siga toob koeu tullessagi.

Varbla. H II 17, 637 (41). 1890.

1912. VENNANAINE SUNDIS SULASTE KUULDES. 4035

Vennanaene, verikoera
sundis mind sulaste kuuldes,
noomis noorte meeste kuuldes,
ütles mu tööle tössikese,
heenakaarel kassikese.
Mina aga tüdruk tööda vasta,
nii kui tamme tuulta vasta,
kuuske kurja ilma vasta,
leppa laia lunda vasta,
sarapuu vasta saduda.

Vigala. H II 20, 339/40 (3). 1889.

1913. KURI VENNANAINE.

1. 4036

Veli võt't vihatse naise,
mustakulmu kurja naise:
es ta sünni süvvenes,
es ta mahu maatenes.
Keeras jalgu kõrgenes,
pää pand üle päitselavva,
jala üle jalutsi,
külle üle küllelavva,
sällä üle sängilavva.
Emä sõimas emmisses,
taati Tartumaa tsias,
velle Venne verstatulbas,
sõsart sõa sõidumäräs.

Rõngu. H II 30, 647 (33). 1888.

2. 4037

Mul om viha velle pääle,
viha vellenaise pääle:
veli võtt vihatse naise,
tõralise tõisepoole.
Ei ta's sünni süvve'enna,
ei ta's mahu maate'enna,
käänd ta suuda saina poole,
luges sääl neid lutikida,
kirjut sääl neid kirpusida.
Mitus lutikat luanna,
mitus kirpu kirjanna?
Tuhat lutikat luanna,
sada kirpu kirjanna.

Rannu. H II 30, 648 (34). 1888.

4038 3.

Mul verrev vellenaane,
lepäpakust lellinaane,
uhmrõpakust ununaane.
Verrev iks om, vihas om,
pallav om, paasik om.

Enne iks suust tuli tulõ,
keeleotsast kipõn kargas,
kui tulõ suust sorrõ sõna,
meelest mesipajatus.

Hargla. EStK 9, 41 (16). 1921.

1914. HALB VANEMAILE JA VÕÕRAILE.

4039

Halb olin mina isale,
halb olin mina emale,
halb olin ammu võera'alle
tiul käies teiste hulgas,
vaimuks käies valla hulgas,
karjas kasupoiste hulgas.

Haljala. H IV 1, 225 (161). 1888.

1915. TULIN KOJU, TEGIN KURJA.

4040 1.

Lätsi mõtsa — teie mõnda.
Kodo tulli — teie kurja,
teie velile viha,
minijile meelepaha!
Lasõ kassi kammõrile,
pini piimahuunõ'õlõ:
kassi maha kallutõli,
pini perä lakatõli.

Karula. EÜS VII 1055 (99). 1910.

4041 2.

Lätsi kodu karjaga —
lassi kassi kambrede,
peni piimahoonede —
sääl võt't sõsar sõimata,
veli minnu vihata,
ema minnu ära aada,
esa värjist visata.
Lätsi alla haavistikku —
sääl ma leie lehepilli,
pajupuusta pasunakeist,
visnapuusta viiulikeist,
saarepuusta sarvekeist,
lehmaluusta lutukeist.
Kes tul'li väl'lä kullema?
Veli tul'li väl'lä kullema:
«Kulle, kon laulap minu sõsar,
lööp lehepillikeist,
pajupuusta pasunakeist,
visnapuusta viiulikeist,
saarepuusta sarvekeist,
lehmaluusta lutukeist.
Tule kodu, minu sõsar,
kae ette parembide!»

Rõngu. H II 30, 632/3 (6). 1888.

LAPSEPÕLVEMÄLESTUS

1916. NOORENA VÕTSIN KIRBU KINNI.

1. 4042

Kui mina enne noori olin,
noori olin, sääri seisin —
siis mina kirbu kinni võtin,
jänesal jooksin järele,
põdrale järgi põrutin,
karule järgi karasin.
hundile järgi hüppasin!

Torma. H II 50, 404/5 (6). 1894.

2. 4043

Kui ma enne noori oli,
Refr.: keturi, keturii!
noori oli, sääri saisi —
sis ma linnu kinni võti,
jänesele järgi joosi,
aste linnu hänna pääle,
varesele varba pääle.

Puhja. H II 30, 717 (6). 1889.

3. 4044

Ku ma mus'tõ nuur olli,
nuur olli, nopõ olli —
sis ma kirbu kinni võti,
jänesele järgi joosi,
oravalõ otsa teie,
parmu panni kammitsade.

Hargla. EStK 9, 208 (79). 1921.

4. 4045

Kui mina alla nuuri oli:
nuuri oli, saasi seisi —
sis ma kirbu kinni võti,
jänessel ma järgi joosi,
põdral ma järgi põruti,
sikal ma järgi siruti.

Nüid ma vaene vanas saanu:
tutu tullev otsa pääle,
sarve silmile sadanu;
nüid ei saa üle läveda,
üle voi põrsapõnnikese.

Paistu. H, GrQ 316 (9). 1893.

1917. ENNE SAIN ÜLE HOBUSE.

4046 1.

Olin mina enne noori meesi,
hüppasin üle hobuse,
kargasin üle katukse,
üle looga künnapuise.
Nüid jäin vanaks jätikeseks,
ei saa enam üle orika,
üle päise põrsakese
ega'p saa üle läävegi.

Pärnu. H II 20, 163 (31). 1889.

4047 2.

Kui mina olin noori meesi,
hüppasin üle hobuse,
kargasin üle katusse.
Nüüd ma'p saa üle orika,
üle ööse põrsukese.
Nüüd olen vana — tunnen vaeva,
pööran külje — tunnen külma,
pööran selja — tunnen seina,
pööran köhu — tunnen põhu,
pööran abu — tunnen ahu.
Alla pöle asemetegijad,
ölekörre kergitajad.

Muhu. H II 65, 143 (11). 1898.

4048 1918. VANADUS JA NOORUS.

Nüüd hüppan, nüüd kargan.
Kui vanaks saan — kus siis saan?
Kivi kaela — kabelaeda,
ront sappa, saueauku!

Muhu. H II 65, 100 (8). 1898.

4049 1919. VANAKS JÄÄNUD.

Kui ma enne noori olli,
noori olli, käisi kärku —
ei mud jõvva ohja hoida,
ohja hoida, kabla kaitsa.
Nüüd ike oma eluda,
kahitse oma kasuda,
et mul elu ikuline,
et mul kasu kahjuline.

Nüüd ole vanas vaibunesse,
nüüd ma saosse sadanu,
nüüd ei massa maasta heinä,
sügüsestä söödiheinä.
Nüüd ike ilu juusta,
kahitse ma kallist päädа,
nuta noorta põlvekesta:
oh mu hääda juustanni,
juustanni, karradanni;
oh mu hääda juustanni,
juustanni kõlladanni!
Sile kur'ts silitsemada,
lahe harja laskemada;
kui ma sutsi, sis sugisi,
kui ma tahi, sis tasosi —
nüüd om kui hobese hända,
täkerdet kui täku lakka,
rostedet kui ruunal kabja.

Karksi. H II 5, 177/8 (3). 1883.

1920. KUI VANA MA OLEN. 4050

Oh ime, oh ime,
kui vana mina jo ole!
Kui mina, kui mina,
kui mina karjas käisi —
olli Kärevere mõts kui karjavits
ja nüid on paras palgimõts.

Sangaste. H II 25, 821 (10). 1890.

1921. OLEN VANAKS JA HALVAKS LÄINUD.

1. 4051

Olin enne noor ja ilus:
kes mind eest ja taga vaatsid —
need mind enesele tahtsid.
Nüüd olen vaene vanaks saanud,
vanaks saanud, halvaks läinud:
kes nüüd tuleb tee peal vasta —
pistvad silmad mo eest tasku.

Tõstamaa. H II 19, 302 (14). 1889.

2. 4052

Oh seda õnnista eluda,
kallist karjapõlvekest:
istsin haavaoksa pääl,
puhusin pajuvileta,
lõin mina lepaluigekest,
ajasin haavapasunat.
Olin mina enne noor ja ilus,
nägu paistis peegle sees.
Nüüd mina olen vanaks läinud,
vanaks läind ja halliks jäänd,
nii kui halli haavalehte,
kollatand kui kobrulehte,
päevatand kui pajulehte,
vana lekind lepalehte.

Audru. EKS 4°2, 320/1 (28). 1874—75.

1922. MÄLESTUS.

4053 1.

Juba sest on ammu aega,
ammu aega, tükk on teeda,
ju saanud sada suveta —
kui siin õues hõisatie,
ilupingis istutie.

Ambla. H II 14, 442 (13). 1889.

4054 2.

Jubab seda ammu aega,
ammu aega, pailu päivi,
kui siin õues hõisutie,
kui siin lauas laulutie,
kui siin hõiskasid õetsed,
kui siin kärkisid kälitsed,
nelläd-viied vennanaised:
laud olli toomeõie piale,
sarapuusüdame piale,
kahe kase ladva piale.
Ära toome heitnud õie,
sarapuu süda sadanud,
kaseladvad lange'enud!

Kolga-Jaani. H I 2, 333 (15). 1889.

X. LAULUD NOORTEST JA NENDE OMAVAHELISTEST SUHETEST

4053.

Juba sest on ammu aega,
ammu aega, tükk on teeda,
ju saanud sada suveta. —

4054.

Jubab sada ammu aega,
ammu aega, paillu päivi,
kui siin õues hõisutle,
kui siin jauas laulutle,
kui siin hõiskasid öetsed,
kui siin kärkisid kälitsed,
nellä-viied vennanaised:
laud olli toomeõis piale,
sarapunsüdame piale,
kahe kase ladva piale.
Ära toome heitnud õie,
sarapuu südda sadanud,
kaseladvad lange'enud!

Järgnevasse peatükki on koondatud laulud, mis kõnelevad noortest (nii poistest kui ka tüdrukutest) ja nende omavahelistest suhetest, pilkega alustades ja kosja-ootustega lõpetades. See on regivärsis populaarne teema ning käesolev peatükk oma 452 laulutüübiga on pulmalaulude ja töölaulude järgmine laulurühm. Siia kuuluvaid laule on ka varasemates antoloogiates näidatud iseseisva laulurühmana (või -rühmadena), ehkki mitte nii ulatuslikult antuna. Laulumaterjal on grupeeritud kolme ossa: laulud poistest, laulud neidudest ja kosjateemad; need jagunevad omakorda veel alaosadesse, mis on põhiliselt enamvähem iseseisva ilmega. Neid seob eelkõige temaatika, funktsionaalselt on aga üksikud laulurühmad teineteisest sageli kaugelseisvad.

Lauludes noortest ja nende omavahelistest suhetest valitseb võib-olla kõige domineerivamalt naiselik ainekäsitlus, erandiks on muidugi poistelaulud. Siin kõneldakse neidude elust kodus, nende omavahelisest läbisaamisest, suhtumisest noormeestesse (kus näeme küll heatahtlikku, küll tigedat pilget, hoopis harva aga muid tundeid) ja nende kõrvalesattumisest käibelolevast moraalikoodeksist. Ka kosjafantaasiates, -ootustes ja -unistustes prevaleerib naiselik tunne. Rohkem on juttu valitavast või ihaldatavast peiust kui mõrsjast. Eriti peab nimetama vanapoiste ja -tüdrukute pilkeid. Vallalisus oli endises külaelus taunitav ja eetiliselt hukkamõistetav, sellest ka pilke teravus.

Siit ilmneb ka, et armastuslüürika selle sõna kitsamas mõttes regivärsilises rahvalaulus peaaegu puudub. Armastustundeid käsitletakse kas kehtivast moraalist hälbimisena (rühmas «Ööhulkuja poiss» ja «Langenud neiu») või abstraktse ihalemisena ja kosjafantaasiana üpris peidetult ning kaudselt. Suurem hulk siin esitatavaid laule ongi mitmesugused kosjaunistused, küll noormehe poolt ihaldatavast neiust, küll neiu poolt ihaldatavast noormehest. Pearõhk on soovil, et saaks «meelelise», s. o. meelepärase kaasa. Oli ju muistses külas abiellumisel rikkus ja jõukus olulisem kui miski muu. Eriti jälgisid seda neiu või

noormehe vanemad. Konflikt vanemate ja nooruki vahel kosilase või kositava pärast on populaarne meie vanemas kirjanduses ja ka rahvalaulus.

Erirühma moodustavad õpetuslaulud selle kohta, millist meest või naist valida. Neis avalduvad huvitavad ja sageli kaasaegseltki kõlavad tõekspidamised. Nii hoiatatakse kurja ja laisa neiu eest, soovitatakse valida kaasa töölt. Hindamist ei leia ka ilu. Parimaks peetakse töökat ja tasast naist, kes «teeb ise ja teetab teisi». Neidusid hoiatatakse eeskätt joodiku eest. Ka uhke ja ilus mees pole ihaldusväärne. Õige kaasa on must mees, kes «aitab ja avitab», kes paneb «kandlega magama» ja «pillimänguga äratab». Neis lauludes kohtame üllatavaid psühholoogilisi tähelepanekuid ja kristalliseerunud elutarkust. Palju huvitavat leiavad sellest poeetilisest didaktikast ka rahvapsühholoogia ja aja- ning elutingimuste mõjul kujunenud rahvusliku eripära, rahvusliku karakteri uurijad.

Nii temaatiliselt kui ka funktsionaalselt on järgnevatel lauludel lõikumisi muude laulurühmadega. Nii on ühist vanapoiste ja vanatüdrukute pilkelauludes ja laulikute pilkes. Ligidased on laulurühmad «Neiupõli» ja «Kallis kasvupõli». Ühiseid jooni viimastega on laulurühmas «Isakodu ja mehekodu» (abielulauludes). Rohkesti ligidast lauluainest on ka pulmalauludes. Üldse on kodu- ja lapsepõlvelauludes, abielulauludes, pulmalauludes ning käesolevas peatükis esinevates lauludes rohkesti ühist või paralleelset ainest, mida tihtipeale eraldab ainult funktsioon, kuna tüpoloogiliselt on tegemist vaid eriredaktsioonidega.

Ka funktsionaalselt on pilt kirev. Järgnevaid laule on lauldud peamiselt neidude ja noormeeste ühistel koosviibimistel, nii tööl kui ka puhkeajal. Tõenäoliselt on kosjateemalisi laule lauldud ka kosimisel. Paljusid kosjateemalisi laule lauldi aga pulmas (eriti laulurühm «Tule mulle»). Laule karskest neiust on esitatud enamasti õitsitule juures.

Tüpoloogiliselt on antud laulurühmas palju improvisatsioonilist, juhuslikku ja ebapüsivat materjali. Laulutüübid pole nagu selgelt välja kujunenud.

Peatüki koostamisel on kasutatud järgmisi rahvaluulekogusid: E, EÜS, H I seeria, III seeria ja II seeria köited 1—36. Mujalt on tekste võetud juhuslikult.

POISID

A. POISTE KIITLEMINE JA KIITUS

1923. KANGE MEES HOOPLEB.

1. 4055

Virulasi viisi-kuusi,
harjulasi kaitsi-kolmi
pane üte paela pääle,
keidä üte keidse pääle,
seo üte sidemega —
sis saab üitsi Tartu miisi,
Tartu miisi, Tamme poissi.

Rannu. H I 2, 517 (2). 1888.

2. 4056

Nõnna'p hellad, nõnna'p vennad,
nõnna'p käivad laulu korrad,
Villandis veiste korrad,
naistel naiste jalge korrad!
Äivere härjad, Purgi pullid,
Vaeda valgepea vasikad:
need mia neo niine peale,
panen ühe paela peale,
viskan margapuu ninasse —
siis saab üksi meie mies,
kaksi Harju karjapoissi.

Kose. EÜS II 627/8 (128). 1905.

3. 4057

Virulasi viisi-kuusi,
harjukaid seitse-kaheksa —
siiski üksi Järva poissi
ja viel Järva karjapoissi.
Niun ühe niine piale,
panen ühe paela piale,
viskan margapuu ninasse.

Ambla. H II 14, 36 (49). 1888.

1924. ÜHEST EI HOOLI, KAHTE EI KARDA.

4058 1.

Teraksest oli minda tehtud,
rauanaelusta nabitud,
hõbenaelust õiendatud,
kuldanaelust koputatud:
sest olin turjasta tugeva,
kaelajätkusta jämeda.
Ühest mehest ma ei hooli,
kahte ma ei kardagi,
kolme mitte koguni,
neli ei mahu kallale.
Ühe lõin ma üitsakille,
teise kõrva kükakille,
kolmandema kummuliste,
neljanda näu näitan,
viies läks ju viisipärast,
kuues läks siis kukerpalli,
seitsmes see läks seljaliste,
kaheksas läks kaela peale,
üheksas läks üle õla.
Siis tuli kümnes, küll oli rammu.
Ma rammu pärast raputasin,
viha pärast vinsutasin:
suure varba soon läks katki,
veike varvas läks veriseks.
Siis olid otsas ommetegi.

Juuru. H II 15, 529/30 (10). 1889.

4059 2.

Ühte uhket ma ei hooli,
kahte kanget ma ei karda,
kolm ei mahu kallale.
Uhked viskan uulitsalle,
kanged rehe katukselle.

Harju-Jaani. H II 15, 637 (34). 1889.

1925. LASEME KUPPU KAIELE.

4060 1.

Trillime ja trallime,
laskem kuppu Kaiele,
aadrit haige Annele,
mööda magu Maiele,
keset kõhtu Krõõdale.

Palamuse. H III 8, 714 (11). 1889.

2. 4061

Meie mehed kui mürakad,
meie poisid kui purakad:
ammume ja hõiskame,
mõisa pulla puistame,
lööme lusti, luikame,
vastastiku võitleme.

Trillime ja trallime,
laseme kuppu Kaiele,
aadrid haige Annele,
mahakukkund Maiele,
viimaks Viina Reinule.

Koeru. H II 13, 343/4 (7). 1889.

1926. MEHED KUI METSAPULLID. 4062

Meite mehed kui metsapullid,
Aru Jaani hallid sõnnid,
Kõrve kuulsad künnihärjad!
Need olid kanged kaevlema,
mõisapoissa puistama,
vallavargaid vapustama.

Ambla. E 7837 (2). 1893.

1927. OLGU MEES, KES LÖÖB.

1. 4063

Olgu miesi, kes see lööneb,
tulgu teine, tukastagu —
siis tuleb tugi turjastani,
emapiima pihtadesta,
säde sääremarjustana.

Viru-Nigula. H II 34, 422 (190). 1892.

2. 4064

Siin o mees, kes sööb ja joob,
ei pole naist, kes leiba teeb,
ega last, kes laksu lööb.
Tulgu mees, kes minda lööb,
tulgu teine, turgagu:
tule mina löön neil turjast välja,
sädemed sääremarjast välja,
valusalt varvaste vahelta.
Uhket lõin ma upaksilla,
kanget kaheköpaksilla,
vägevalle panni vastu pead.
Küll sa hoome isi tead,
et ma ei karda karvupäid,
ei neid Valgu valgepäid,
Koluvere kondinottijaid,
Lääneküla lehmalüpsijaid.

Tori. H II 21, 951/2 (38). 1889.

4065 **1928. OTSIN VALLAST VASTASEID.**

Alati mina ammuksin,
lusti pärast luikaksin!
Otsin vallast vastukseid,
kihelkonnast kiidukseid,
valla härgi vapustaksin,
mõisa pulla puista'aksin.

Simuna. EÜS V 955/6 (223). 1908.

1929. TAHATE TAPELDA, TULGE KOKKU!

4066 1.

Mis te tühja kiitelete,
endi aega viitelete!
Teid on pisut, meid on palju,
meid on ometi enama.
Meil on õues poiste hulka,
väravas on meeste troppi.
Kui te tahte tapeleda
ehk vägipulka vedada
ehk karupidi kiskuda —
siis tulge tuppa, trossijad,
ja kokku, kõrdilopsijad,
kel ninad suured-jämedad
ja hambad harvad, mokad paksud,
kel ninad kui niine kiskujad
ja niinekoore korjajad.

Väike-Maarja. H III 17, 380 (43). 1895.

4067 2.

Kas mõni mees tahab võidelda
või kaks meest kaigasta vedada?
Siin on mees, kes seisab ees,
kümme me'ega kempleb kangest,
viie me'ega vaidleb valjust.
Toodi Järvast jännakaida,
Kambilt kaksi kargujalga:
üks oli sita-äkadu,
teine leiva-kakadu.
Toodi mu vasta võitelema,
rinna vastu rapelema.
Ühe lõin ma upakille,
teise kõrva kükakille,
kolmadal lõin kurna lahti,
neljanda lõin lepikusse,
viies sai eest viduma,
kuuenda lõin kummuliste,
seitsmendema seljaliste,
kaheksas katsus kaelaluida,
üheksanda õla ühesta.
Toodi kümnes, küll oli võima.
Ma hakkan kiuste keeritama,
viha pärast vinsutama,
rammu pärast raputama:
lõuad tal jäivad lõuka'alle,
pea jäi ahju paiste'elle,
kaelajätk käis vastu kappi,
igemed tal itsitasid,
küllekonti krõpsatelle,
reieluuda laksatelle,
jalasear käis sisse-välja,
suure varba soon läks katki,
veike varvas läks veriseks,
valu varvaste vahele.

Harju-Jaani. H II 15, 621/2 (23). 1890.

Sest mind sõnniks sõimatie,
vanaks härjaks vannutie,
et olin kaua karjas käinud,
kaua kaela kasvatanud.
Sest olin turjasta tugeva,
kaelajätkusta jämeda —
ei saand vasta vallahärjad,
kihelkonna kiidupullid.
Siin aga seisab see meesi,
valdas valgepea poisike,
kes keerab aganast köiedki,
heinad lõngule heietab,
põhud pööral pöörab paelaks.

Kose. H II 16, 313 (1). 1891.

1931. IMETEGIJA.

1. 4069

Siin põle seltsis seda meesta,
polkus seda poisikesta,
kes küll kisub kivist peergu
ja küll lõhub lumest laudu,
aganast teeb keeruköie,
munal muudab sõlmi sisse
ja teeb laulusta hobuse,
tuulehoost teeb tukad-lakad,
päävavarjust päitsed pähe,
kuuvarjust valjad pähe,
raheterast rangid kaela,
lobjakast teeb looga peale,
vihmahoost teeb ohjad peale,
lumesajusta teeb sadula.
Ütlen uuest' ümber jälle,
varssi vana järje peale:
mina'p küll olen seegi meesi,
kes küll kisub kivist peergu
ja küll lõhub lumest laudu,
aganast teeb keeruköie,
munal muudab sõlmi sisse
ja teeb laulusta hobuse,
tuulehoost teeb tukad-lakad,
päävavarjust päitsed pähe,
kuuvarjust valjad pähe,
raheterast rangid kaela,
lobjakast teeb looga peale,
vihmahoost teeb ohjad peale,
lumesaust teeb sadula.

Vändra. H III 27, 129 (3b). 1896.

2. 4070

Siin ei ole seda meesta,
kes teeneb tule mereje,
lõetsub lõkke laine'esse,
aganast tema keerab köie,
viskab otsa taeva'asse,
teise Jordani jõesse,
kolmas armu allikasse.
Hellakene, vennakene!
Siina'p seisab seegi meesi,
kes teeneb tule mereje,
lõetsub lõkke laine'esse,
aganast tema keerab köie,
viskab otsa taeva'asse,
teise Jordani jõesse,
kolmas armu allikasse.

Simuna. H II 9, 865 (152). 1890.

4071 3.

Jumalal oli ütsi poiga,
Maarjal oli katsi lasta;
nee teive imet ilma pääl:
nee kiskiv kivista pirde,
nee lõhksiv lumesta laude,
nee heitsiv munale sõlme,
aganaist teiv keeru kövve.

Paistu. H III 6, 690 (12). 1889.

1932. ILMATARK.

4072 1.

Oli mul üksiainus venda,
see oli ise ilmatarka,
ilmatarka, maali marka.
Nisud tegi niinemetsa alla,
tanavasse tanguodrad,
õue alla õlleodrad.
Ütlen ümber teisipidi,
varsi vana jälgi mööda:
nisud sain niinemetsa alt,
tanavast tanguodrad,
õue alta õlleodrad.

Audru. EKS 4°2, 339/40 (48). 1874—75.

4073 2.

Üts ep velleke minule,
kuldatutuke tuvile,
hõpetutuke õele,
siigi seisi taeva'enna,
isteta kuu ihenna,
valus päevä päitse'enna,
raudaraamandu kähena,
raudatähe raamandunna,
kirjut puida, kirjut maida,
kirjut ilmale igädä,
kirjut tähti taeva'enna,
kirjut vallale vaheta.

Helme. H II 25, 154 (116). 1890.

4074 **1933. EI HOOLI UPPUMISEST.**

Ei mina, ei mina, hellad vennad,
ei mina hooli uppumisest,
karda kaevu kukkumisest:
jooksen otseti ojaje,
kaksiti karupesaje,
nurgeti nuateraje!

Haljala. H II 9, 802/3 (84). 1890.

1934. NOORMEHED NAGU METS.

1. 4075

Olgem uhked, noored mehed,
olgem uhked, seiskem sirged,
nii kui kuused külma vastu,
lepad laia lume vastu,
sarapuud vastu saduda!
Minge Riia linna alla,
Tallinna aga tänava otsa,
sääl siis seisvad noored mehed,
roodus noored soldatid,
kui see kuldne kuusemetsa,
hõbehaljas haavametsa,
kui see libe lepametsa
ja see kallis kasemetsa.

Peterburg. H II 33, 126 (85). 1889.

2. 4076

Olgem prisked, meie poisid,
olgem prisked, seiskem sirged,
nii kui kuused külma käe,
lepad laia lume käe,
saared suure sao käe,
tammed talve tuisu käe.

Risti. H I 4, 171 (29). 1875.

1935. KUULSAD POISID. 4077

Kus oli kuulda kuulus poissi
ja oli näha nägus poissi?
Võla valdas, Vaasi külas,
Vaasi külas, Taadi talus,
nime pärast Peebu Peedu —
see oli kuulda kuulus poissi
ja oli näha nägus poissi.
Kes oli kuulda teine kuulus
ja oli näha teine nägus?
Sauga valdas, Saksa külas,
Saksa külas, Taasi talus,
nime pärast Adra Andres!
Need olid kuulda kuulsad paarid
ja olid näha nägusad paarid:
nende ase ammu tehtud,
õled kõrgesse kergitud,
padjad pehmeste peksetud,
linad laiali lahutud,
linnukiri lina pealla,
tedrekiri teki pealla,
pardikiri padja pealla.

Viru-Jaagupi. H II 10, 451 (214). 1889.

1936. MÕLEMAD MÕISAMEHED. 4078

Meie mõisame'ed mõlemad,
kahekesti kameratid:
mõlemil on mõegad vööle,
mõega otsad mõetvad maada;
kannus kargutab hoosta,
mina noorta neitsikesta.
Hulgel sööme, hulgel joome,
hulgel ostame õluta,
marku maksame rahada,
lipus käime linnateele,
salkus saksa väl'la peale.

Koeru. H II 13, 108/9 (61). 1888.

1937. OLEKSIN OLEVI.

4079 1.

Oleksin mina Olevi,
kannaksin mina kalevi,
peaksin ma pika mõega —
kardan kandu kraapimaie,
jalaseari särpimaie,
kingapaelu kärpimaie,
varba'aid veristama.

Jõelähtme. H II 15, 189 (54). 1888.

4080 2.

Oleksin mina Olevi,
kannaksin mina kalevi —
peaksin mina pika moega!
Kardin puie puutumaie,
oksile ulatamaie.
Püss oli pikka ja pimeda,
raud oli raske ja rumala,
vask oli vali haljastada,
nied käisid käside peale,
minu piene pihtu mööda.
Küll minu pihad pienikesed,
olanukad oigukesed,
käävarred veigukesed,
sormed sostera-lülised!

Viru-Nigula. H II 34, 131/2 (150). 1892.

1938. KUI EI KUKKUR KUULE SÕNA.

4081

Meie kui meie poisikesed,
meie kui valla noored mehed,
nied valla valitu poisid:
lipul käivad linnatieda,
salgul saksa asjudel;
hulgel süövad, hulgel juovad,
hulgel ostavad õluta,
malgul maksavad rahada,
polgul pooli kopikuida.
Kui ei kukkur kuule sõna —
küllap taskud tasuvad.
Kui ep taskud tasu ära —
siis meil maksab mõisa ait.

Jõhvi. H II 1, 487/8 (647). 1888.

1939. VÕTAVAD VÕLGU — EI VARASTA.

4082 1.

Onupojad õiged mehed,
tädipojad täied mehed:
võtvad võlgu, ei varasta
ega halga aida uksi
ega kisu kirstu kaanta,
lõhkunud laekalaudu.

Koeru. H II 13, 61 (36). 1888.

2. 4083

Minu vennad kui need virved,
onupojad kui need osjad,
tädipojad — täied mehed.
Nad ei võtnd võlgu, ei varastand,
ei teind kurja kellegille,
üleliiga ühegille.
Saks ei pand samma'asse,
kihelkond ei kohtu'esse.
Muude vennad kui need konnad:
võtsid võlga ja varastasid,
saks ju pani neid samma'asse,
kihelkond ju kohtu'esse.

Ambla. EÜS VII 2513/4 (490). 1910.

1940. MIS VIGA — LOOMAD TEEVAD TÖÖ.

1. 4084

Mis meil viga viisatassa,
isa raha raisatassa,
mis on mullu muidu soadud,
koera kombel kokku pandud!
Härg meil metsas heina niidab,
lehm meil taga loogu võtab,
siga soadu sõtkumassa,
kukke kuhja tõstemassa,
siased taga tallamassa.
Parm meil paras reiepappi,
kerp on kärme kergitaja,
agana lattu ajaja.
Täi sie aita vilja talub,
sitikas sie sisse ajab.
Isa harkis aidamiesta,
kühvel kääs ja kilimit kõrvas,
mitid-mätid seila taga.

Jüri. H II 33, 983/4 (5). 1890.

2. 4085

Vennakene hellakene,
kis teind põllule vaole?
Vares teind põllule vaole.
Kis teil põllule äestab?
Tuul teil põllule äestab.
Kis teil viskab seemet peale?
Seasekene viskab seemet,
lõokene lõikab rukist,
sipelgad vihku seovad,
parmud parmasta panevad,
kanakesed kandvad kokku,
lutikas loob nabrasi,
narritsad teevad nabrasi,
peasuke paneb peasi peale,
sitikad sisse veavad,
harakas hakkas hangumaie,
parmud parmasse panemaie,
rebane reie peksemaie,
konnad kotti mõetemaie,
kerp läks linna killaga.

Juuru. H III 3, 467 (3). 1888.

4086

1.

Ühte sööme, ühte joome,
ühes me ööda magame,
ühte kallist me kanname,
ühte selga siidisärki.

Aga ühte naest ei võta:
teine võtab teise naese,
teine teise eide tütre.

Ambla. E A 197 (1). 1892.

4087

2.

Siin me seltsis seltsipoisid,
kahekesi kaemupoisid:
ühte sööme, ühte joome,
ühte ostame hobuse.
Ühte ei või naista võtta:
teine võtab teise naise,

teine võtab Kaie, teine Maie —
teine võtab Kaie karjasmaalta,
teine võtab Maie marjasmaalta.
Sa võtad Kaie karjasmaalta,
ma võtan Maie marjasmaalta.

Pärnu-Jaagupi. E 17479 (4). 1895.

4088

3.

Naabripoisid oleme:
väravad meil vastastikku,
kaevukoogud kohastikku.
Ühte sööme, ühte joome,
ühte ostame hobused —

ei või ühte naista võtta.
Võtame teine teise naise,
teine teise õekese —
siis saame kokku kälikesed.

Palamuse. H III 15, 112/3 (4). 1891.

4089

4.

Meie oimud, meie kaimud,
meie vennaksed mõlemad!
Hüiab hella, kutsub kulla,
hüiab hella herneksi,
kutsub kulla kudrukseksi,
nimetab nisuivaksi,
kaebab kaeraseemneksi.

Ühes sööme, ühes joome,
ühes me ööd magame,
kaheks me kalad jagame,
ühes piiga pigistame,
ühes neidu näpistame.

Ambla. E 7719 (24). 1893.

1942. TORE NOORMEES.

1. 4090

Olin allas, käisin karjas,
olin hollandi sulane,
Lihverlandi lambapoissi.
Holland tegi uue kuue,
Lihverland laia kasuka.
Läksin linna leisima,
alevisse hulkuma —
mõisnikuks mind mõeldi,
kuningaks mind kutsuti,
härraks ette hõisati,
mina'p aga Harju poisikene.

Simuna. EÜS V 769/70 (11). 1908.

2. 4091

Olin mina muiste noori meesi,
seda ennem poisikene,
ostsin püssi, ostsin mõega,
ostsin hollandi kübara,
kübara pääle laia lindi,
lagipääle kuldse paela.
Läksin läbi Lihulinna —
siis nutma jähid Lääne lülled,
Hollandi omad emandad —
kõik minu kalli kauba pääle,
sinisiidi kuue pääle,
rohelise laki pääle
ja laki kuldse paela pääle.

Mustjala. EÜS VI 1246 (27). 1909.

1943. NEIUD NOORMEHE SABAS. 4092

Olin enne noori meesi,
käisin kahe kõrtsi vahet:
neiusalk seisis sabassa,
piiaparv pealaela,
kaasakari oli kaendalassa.

Väike-Maarja. H II 12, 228 (74). 1890.

B. POISTE PILGE JA SÕIM

1944. VÕTKU POISSE, VIIVAD ÕE ÕUEST.

4093

Tühi võtku Kõrve poisid:
viivad õe õuestagi,
sirbi suure seina pealta,
varda valju varnastagi,
kaare laia heinamaalta,
parmas paras keske põldu,
villavõrgud varnastagi,
kangapakud kerstustagi,
teibid laiad lakastagi.

Harju-Jaani. E 15671 (174). 1895.

1945. LAENAVAD, ET NAIST VÕTTA.

4094 1.

Meie küla nuored mihed,
oli neil nou naista oda.
Ei ole joudu polle osta —
lähvad langult laenamaie:
«Kulla langu, laina raha,
küläp maksan, kui mina jaksan!»
Meie külä nuored mihed —
nied on puoleli pietud,
lakkast lakkaje vietud,
kadu alla hulgutetud.

Kuusalu. H II 34, 232 (122). 1892.

4095 2.

Aruküla poisid hooletumad,
ei nad vitsi vilja teha,
kasvatada kasukaeru.
Nõu teeb noorta naista võtta —
ei ole mütsi, ei ole põlle.
Armukene, anna mütsi,
langukene, laena põlle!
Ehk mina kerjän kepiga,
korjan musta kotiga —
siiski tahan tasuda,
maksemata ma ei jäta!

Jüri. H II 15, 358 (37). 1889.

1. 4096

Hellakesed vennakesed,
ärge naerge neidesida,
teutage tüdrikida! —
Kas ma ei tea teie vara!
Teie vara vammussissa,
uhkus uue kuue peale,
kenadus kübara peale,
priskus piibuvarre peale.
Kas ma eila ei käind teila,
tunaeila ei tulnd teilta:
teil õlid hiired ikke'essa,
rotid roomade vahela,
kassid kangivaljastessa.
Kolm õli aita õues teila:
üks oli hiiredel irada,
teine kassidel karata,
kolmas õli joosta joosikulla.
Hellakesed vennakesed,
tulge meile vaatamaie,
kolm on aita õues meila:
üks ju rudub rukki'essa,
teine taarub tatterissa,
kolmas nikutab nisussa.
Meil on härjad ikke'essa,
ruunad roomade vahela,
täkud täisi valjastessa;
siga meil söömas, teine soolas,
kolmed lapped meil laessa.

Palamuse. H III 8, 461/3 (2). 1889.

2. 4097

Oh te poisid tühjahuud,
tühjahuud ja näljäkõrgid.
Mis te tühja kiitelete,
üle-küll-liia hoopelete:
teil on rikkus rinnanagi,
raharikkus rätikuna,
uhkus uvve kuvve piäl;
täi teil vammusse vahela,
kirbu kõrtsu keske'ella,
lutikas ligi lihada.

Kodavere. EÜS II 411 (142). 1905.

3. 4098

Tühi uhkus nuordel miestel,
tühi uhkus, nälja kõrgus,
uhkus uue kuue päälle,
vara piibuvarre päälle,
kõik uhkus kübärä päälle.
Kui sai naine võetusta,
kutruskael sai kuulatusta,
tinarind sai tingitusta,
hõbehelm sai õssetusta —
kanasitt on nuordel miestel,
kanasitt on karmandussa,
kukesitt on kukalussa,
niinekellud niusi päälla,
kammits kahe kuue päälla,
vara piibuvarre päälla.

Lüganuse. H II 1, 628 (813). 1888.

1947. KÄIGE KOJU!

4099 1.

Mine kodu, koerapoissi,
peni perset pühkimaie,
litsi liuda lakkumaie,
kutsikid kusetamaie!
Litsi sul kõndva linnadena,
hoora ootva uulitsena.
Need aava turu tuiskamaie,
uulitsa udu sadama.

Rõuge. E A 602 (5). 1892.

4100 2.

Käige koju, Koigi poisid,
Koigi küla koerad poisid!
Teil on kodu kümme tööda,
kümme kohta katsumata:
teil on sead söötemata,
seanonnid noppimata,
kutsikad kusetamata,
koerasitta kasimata,
munaskanad katsumata,
hanepojad haudumata,
omal pea on pesemata,
turjalt täid on tapemata,
kirbud kinni püidemata,
nina tatist nuuskamata!

Ambla. E 7460 (4). 1896.

1948. KÄIVAD VIRUS VIHTLEMAS.

4101 1.

Enna mehi, mis on meila,
enna poissa Porkunis:
mehed kui Viru vareksed,
Harju haudujad harakad;
käivad Virus vihtelemas,
Harjus abi otsimas
ja Narvas naba tõstemas.

Väike-Maarja. H II 11, 494 (66). 1889.

4102 2.

Ena mehi, mis on meila,
ena poissa, mis peressa!
Mehed kui Viru vareksed,
Harju kõrvenud harakad:
piibud suus ja küirud seljas.
Käisid Virus vihtelemas,
Harjus abi otsimas,
Narvas naba tõstemas,
Riias riisi rikkumas;
Virus vahtisid viina peale,
Harjus hapu kalja peale,
Riias rõesa piima peale.

Harju-Jaani. H II 15, 463 (60). 1889.

Poisid, poisid, põndertikud,
ülejäänud jändertikud,
teutad teutüdrekuida,
naerad valla vaesi lapsi!
Ise nad viiesta vigased,
ise nad kuuesta kõverad,
ise seitsmesekilised,
ise kaheksakandilised,
ise üheksaümmargused,
ise kümnekärkalised.
Ise käivad Virus vihtlemas,
ise Harjus arsti all,
Kuresaares kuppu laskmas,
Narvas naba kergitamas.

Audru. E 12951 (55). 1894.

1949. NINA KUI NAISTE NÕELATOOS. 4104

Suu must, jalad mudaga,
pea peal kui pahnamets,
jalad all kui ahjuroobid,
nina kui naiste nõelatoos,
keel kui kirikuuks,
pale kui papi aida uks,
Miska säärast söödetakse,
säärast tonti toidetakse?
Kilingista keeda pudru,
sõmerista heida soola,
linaluista küpse leiba.
Seega säärast söödetakse,
säärast tonti toidetakse.
Miska säärast viheldakse,
säärast sadu sannatakse?
Võta nurgast suuri nuia,
hoone kolgast suuri kooti.
Seega säärast viheldakse,
säärast sadu saunatakse.

Audru. E 12947 (51). 1894.

1950. SUU KUI SUTI SITAAUK. 4105

Kuule, kus minu kuulutaja,
näe, kus minu näägutaja!
Suu kui suti sitaauku,
pale kui papi perselappi.
Ammus sa tullid toore'elta,
üle aia raipe'elta.
Suu sul sooliku limaga,
hammad alles verega.
Meil viide emmis eila orgu —
säält said nipet, sealt said näpet,
säält rasva raasuksid.

Viljandi. H III 7, 193 (21). 1888.

1951. PEKSTUD POISID. 4106

Kes need on, kes tulevad?
Käina poisid tulevad:
suud on suured, lõuad laiad,
persed taga peksetud,
seljad selgas sinised!

Pühalepa. H II 6, 192 (245). 1890.

1952. MINGE, SÖÖGE HUNDILUID!

4107 1.

Poisid, poisid, pulgassilmad,
pulgassilmad, rõngaskaelad,
minge kuradi kopelisse!
Seal on hunik hundiluida,
sälits sääse sääreluida,
külimit kirbu kül'leluida.
Kui teil himu — siis imege,
kui teil nälga — siis närige!

Tori. H II 21, 117 (44). 1889.

4108 2.

Poisid, poisid, pungassilmad,
pungassilmad, rõngaskaelad!
Kus ma nägin sihuksed poisid?
Soossa, suure mätta otses,
uuritsesid hundi perset,
kaabitsesid karu perset,
rooksid vana ruuna perset!

Hanila. H II 2, 593 (747). 1889.

1953. EI OLE MEHE MEELT.

4109 1.

Keik on mehed, kel mütsid,
keik on poisid, kel kübarad.
Ei ole mehe meelta päässa,
poisi poolta arvukesta,
mihe ei uiduda otsa eessa.
Ei tunne tubada teha,
lüüa ei luuale loruda,
panna ei pangale voruda,
toa-ei-nurka nummerdella,
saunaseina sammeldaie,
aidaviiluda vedada.
Küll tunneb tubakat süia,
kena piipuda pidada,
monusaste lüia mokka,
ladusaste lasta suitsu.

Haljala. H I 5, 58 (131). 1892—94.

4110 2.

Kõik on mehed, kel on mütsid,
kõik on poisid, kel kübarad.
Ei ole mehe mielta peassa,
poisi hoolta otsa iessa!
Tunneb ta tubaka juua,
kena piipuda pidada —
ei tunne tubada teha,
tuanurka ei nukistada,
kiukõrva kirjutada,
panna pangele varuda,
lülitelle ei lüpsikuda.
Lähen mööda, väänan peada,

tõstan pärge kõrgemaile,
neile noorile mehile,
ubasuile uhke'ille.
Mis on mehed, mis on mütsid,
mis on poisid, mis kübarad,
kui ei tunne tubada teha,
tuanurka nukistada,
kiukõrva kirjutada,
panna ei pangele varuda,
lülitelle lüpsikuda.

Jõhvi. H II 1, 485/6 (644). 1888.

3. **4111**

Ennä mehi, mis meil on,
katsu poissa, mis Järvamaal!
Ei tunne tehja tõruda,
lüia lüpsiku loruda,
panna pangel võruda,
ämberille heada vitsa!
Tuppa kasvis turbametsa,
lie ette lepametsa,
puud pikad lähvad pinusse,
halud riitaje lauvad
ilma noorita mehita,
teravita kerve'eta.

Järva-Jaani. H II 13, 755 (14). 1889.

1954. HABEMIK POISS.

1. **4112**

Oh te hullu uhke mehe,
oh te kõhna kõrgi mehe,
mis te seie otsma tulid!
Ei nee näio teile läha,
talutütre teid ei taha:
teil om kulu kurgu all,
lõopesa lõõri all,
siupesa silma pääl,
ussipesa huule pääl.
Täi teil haukva habenin,
konna kukva kukkurin.

Tarvastu. E 17277 (13). 1895.

2. **4113**

Veli, hella vellekene,
ei mea maga teie manna,
käbi, teie käte pääla,
kabu, teie kaenalinna!
Teil om suhun suure juure,
lõua otsen lõigeheina,
kaala alla karmi karva,
kurgu all teil kurepesä,
kaala all teil kanapesä,
lõua otsen lõopesä.
Veli, hella vellekene,
võta hoovist hobene,
võta tallist täkukene,
sõida päeval Pärnu'essa,
tule tunnile tagasi,
too säälta laia laua,
laia laua, kargi kääri.
Veli, hella vellekene,
aa oma habe suusta,
kanapesä kaala alta,

lõopesä lõua alta,
kurepesä kurgu alta,
sis mia maga teie manna,
käbi, teie käte pääla,
kabu, teie kaendelenna!

Paistu. H III 6, 832/3 (11). 1889.

1955. HALLITANUD POISS.

4114 1.

Läksin metsa kõndima,
hommikult huiluma,
täna vara vaatema.
Mis ma metsast eesta leidsin?
Leidsin poisi põesa alt:
alumene külg oli hallitand,
pealmine külg oli külmetand,
silmad need olid seenetand,
silmakulmud kolletand.
Hakkasin tänd ajama:
ajasin aea najale,
tõstsin tugide varale.
. . . . . .

Tõstamaa. H II 19, 660/1 (15). 1889.

4115 2.

Ma läksin metsa kõndima
ja linnupesi otsima.
Seal linnupesi otsides
ma leidsin poisi põesa alt,
kel alumine külg oli hallitand
ja päälmine külg oli päivitand.
Ma viskasin ta õlale
ja viisin Paala jõele.
Seal hõõrusin teda liivaga
ja vana luuakontsuga.
Ei aitanud see midagi —
ta ikka oli hallitand,
siis viskasin ta õlale
ja viisin Paide laadale.
Seal vahetin ta varsaga
ja vana halli ruunaga.

Nõo. ERA II 23, 107 (1). 1930.

1956. POISTE POOMINE.

4116 1.

Kuulin poissa poodamaie,
mehi merde viidamaie.
Jooksin joostes, käisin käistes ,
mõtlesin oma aine venna —
oli võõras võllaskaela,
teine võõras, teivas seljas.
Aitasin võllaje vedada,
köita kaela kinnitada,
rätted silmile siduda.

Kadrina. EKÜ, EK F 232 b, 124 (139). 1800—1843.

2. 4117

Kuulsi mina poissi poodavada
üle mere müidavada.
Jooksin jookstes, käisin käies,
mõtsi olla oma venna!
Ei see põlnud minu venda —
see oli võeras võllaskaela,
võeras võllaste-alune.
See oli pooli pordupoega,
see oli hullu hooralapsi.
Mina takka upitasi:
«Pooge üles pordupoega,
aage vardas aastalapsi,
tinasessa teiba'essa,
vaskedessa vardadessa
Harju aida kiskuja,
Lääne lehma lüpsija,
tüdruku teotaja!»
Poiss see kuuleb, kostab vastu:
«Kurat o lõhkund Harju aida,
teine lüpsnud Lääne lehma,
kolmas tüdruku teotanud,
neljas naise noore naernud!»

Pärnu. E 13323/4 (4). 1894.

3. 4118

Kuuli poisse poodaveta,
lülli pääle toodaveta,
üle müiri müidaveta.
Mõtli ollev oma velle!
Mina manna laulu lauli,
laulu lauli, leilu leili:
«Pooge üles pordupoiga,
lööge lülli liia latse!
Teot miu tinahiusse,
vatsus vasekarvalise,
suve seisiv sugimede,
aasta harja saadaneta!»

Helme. H II 25, 244 (27). 1889.

4. 4119

Magasi ma marjamäel,
sine-küll-lille sian,
hõpõlille hõlman,
kuldalille kottal,
vaa-küll-lille vahel.
Näie ma unda hirmutut,
tõiste und näi armetut:
kuuli ma poisse puutuvat,
löö-küll-lille löödävät.
Mõtli ma ollev uma velle,
sine-küll-lille linnukse.
Tuu oli võõras võllaskaal —
tahts õks kapla kaala panda,
tahtse lõiga lõõri panda.

Hargla. EÜS I 759 (14). 1904.

1957. POISID VALJUD VARASTAMA. 4120

Meie küla noored mehed,
oma otsa poisikesed:
nee on pahad kõrtsis käima,
ise on valjud varga'alle,
kõvad kotti kandemaie —
need viivad vaka varballana.
Ku'u nad löövad seisatama —
sinna ei tõuse tõlgametsa,

ei kasva kadakapuida.
Sinna kasvab suuri saari,
suuri saari, laia oksa:
kõik oksad oravaid täissa,
lehed täissa lendijaida,
ladvad laululindusida.

Viru-Jaagupi. H II 10, 447/8 (209). 1889.

1958. EI TOHI TUUA TUULE KÄTTE.

4121 1.

Oh neid mihi, mis on meilla,
oh neid poissi, mis külässä!
Ei tohi tuua tuule kätte
ega voi viiä vihma kätte,
ei saata sadude kätte,
panna ei päiväpaiste'elle.

Kuu puolt nie kolletavad,
päivä puolt nie päivituvad,
sau puolt nie sammeldavad.

Kuusalu. EÜS VIII 2050 (342). 1910—11.

4122 2.

Oo neid mihi, mis on meilla,
Oo neid poissi, mis külassa!
Ei või tuua tuule kätte,
ei või viia vihma kätte,
panna ei päiva paiste'elle.
Kuu poolt nee kolletavad,
päiva poolt nee päivitavad.
Kui need kortsuje lähavad —
siis on viina villimine,
olletoobi ostemine.
Kui need tantsima lähavad —
siis on saabaste sabina,
ummiskingade kidina,
kerikinga krepsumista,
pastlikinga plaksumista,
sipukingade kibina.

Kuusalu. H II 34, 580/1 (200). 1892.

1959. KÕLVATUD POISID.

4123 1.

Veli, hella vellekene,
ära näi ma selle päeva,
kui su viiti Villändisse,
jala pakku pantanessa,
hagu selga antanessa.
Lipp olli litsa sul ehena,
hulk olli hoora sul perana,
keskel u laste ladema.
Aste manu ammessegi,
iste ma imetejesse:
hoora alla su hobene,
litsi peon piitsakene,
kaagi sel'län su kasuka.

Tarvastu. H II 25, 785 (106). 1890.

2. 4124

Vat kus seisvad Kuuse poisid:
sigadelautes seena ääres,
põrsastelautas pahna sees.
Litsisalka neil sabassa,
hoorakahlu neil kaenelus.
Käävad Kase kõrtsi teeda,
ostvad viina toobiga,
võtvad poole mõõduga.

Jah, nende kulda kuluneb,
jah, nende vaske vähäneb.
Lähvad Kase kõrtsu ette,
istvad tõrvanööri peal:
hallid sokid, harvad viisad,
hallid kuued, köied vööl,
köie otsad puusa peal.

Vigala. H II 20, 359 (3). 1889.

1960. OLGU POISID SIGADE SÜÜA. 4125

Vaeküla valjud poisid,
Kantküla külmad poisid —
olgu nee muidu magada,
muidu jutust juure jääda,
kiusta kätta kriunutada!
Seda'p, seda'p, Maiekene,
seda'p ma sinule ütlen:
ega sina neid ei salli!
Olgu nad sigade süüa,
hooste alla haisuteda,
lehma kaela krapist panna.
Siga viib sita sõnnikulle,
parm viib paksu männikuie,
orikas oma kojuje,
põrsas lellepoegadälle.

Viru-Jaagupi. H II 10, 420 (175). 1889.

1961. ISE MUSTAD KUI NEED MUTID.

1. 4126

Poisid, teie pungasilmad,
pungasilmad, lontikõrvad,
tiutavad tüttarida
ja naervad rahva lapse'ida.
Õleksid ise paremad:
ise mustad kui nied muttid,
ise lollid kui nied rottid,
lõuad kui nied lõugutimad,
hambad kui nied alasipakud.

Jõhvi. H II 37, 718 (15). 1892.

2. 4127

Võtku mehed ja viigu mehed,
vajutagu valla kaasad!
Need ep või nähja neidusida,
kuulda ei kudruskaelusida,
silmata sinisabuda
isa õues hulkumassa,
venna väljal välkumassa.
Oh teie poisid, pungasilmad,
pungasilmad, lontukõrvad:
naerid valla lapsukesi,

teotasid tüterida!
Oleksid ise ilusad!
Ise mustad kui need mutid,
ise ropud kui need rotid,
ninad on pääs kui nipelkellad,
suud kui suti sitaaugud,
hambad kui kariväravad,
silmad kui soosinikad.

Kadrina. H II 10, 80 (75). 1889.

4128 3.

Oh te poisid, pungassilmad,
pungassilmad, rõngaskaelad,
naarvad valla lapsukesi,
teotavad tüdrukida!
Ise nemad mustad kui need mutid,
rumalamad kui need rotid,
ilusemad meite hiired,
kasinemad meite kassid,
kui need küla noored poisid.

Viljandi. H III 21, 92 (4). 1894.

1962. ÄRGE NAERGE NEIDE, ENDAL NAINE VÕTMATA.

4129 1.

Poisikesed, pussupungad,
pussupungad, haisuvakad,
kõrtsi lingi liigutajad,
kõrtsi kolgaste magajad,
viinamõõdu vingutajad,
õllekannu kallutajad —
ärge naerge neidusida,
teutage tüdrukida,
laitke valla lapsukesi,
et on silmile madalad,
et on häälele alatud,
et on paksud palge'elle!
Alles teil naene võttemata,
tinarinda tingimata,
lumipea lunastamata,
pärgapea on peastemata.
Ei te saa siita naista
ega siita vallastagi,
kihelkonnast kolmestagi,
neiut neljasta külasta.
Küll sa käid kümme külada,
tuhat tuauksekesta,
sada saunanurgakesta,
viimaks tood muti mättasta,
konna koopa ääre alta,
rohi roigaste vahelta,
viid sa kui naese koduje.
Naud naervad nurgassagi:
pikem memme piimapütti
kui on meie vennanaene,
suurem memme soolavakka,
kõrgem memme koorekirnu
kui on meie vennanaene.

Kolga-Jaani. H III 14, 838/40 (14). 1893.

4130 2.

Minge metsa, uhked poisid,
tahatuppa, tatt-tolgused!
Jätke neiu naeremata,
neiul nime andemata,
sõlgerinda sõimamata,
pärgepähe pilkamata!

Sul on naene võttemata,
käsi armsal andemata;
kes võib teada, mis võid saada:
ehk võid saada sarnatse,
puusast viltu ja vigase,
haavakännu ja karvase,
tõrvalaka ja tõbise,
lepakännu ja lõbise.

Risti. E 22972 (10). 1896.

3. 4131

Oh, oh, poissi, häbene, poissi,
pea, poissi, pooli suuda!
Sul om naine võttemata,
tinarinda teenimata,
hõbekaala kaalumata,
vaskikaala vaalimata.
Kui saa naine naidetus,
tinarinda teenitus,
hõbekaala kaalutus,
vaskikaala vaalitus —
siis lase suul suisa joosta,
keelel kõrvuni kõnelda!

Otepää. H II 31, 317 (1). 1890.

4. 4132

Uruh, poissi, häbenä, poissi,
piä, poissi puul suuda!
Sul ol'l nainõ naitimada,
tinarinda triikimada,
sõlg ol'l rinda sõudõmada,
helmekaala kaalumada.

Urvaste. H III 9, 708 (21). 1888.

1963. ÄRA NAERA NEIDE, ÕDE ALLES KODUS. 4133

Veli, hella vellekene,
ära naara näidissida,
teoda sa tütrukida!
Allab sul sõsare koduna,
põllekandja põrmatulla.
Kui saa sõsare kodusta,
põllekandjad põrmatulda —
siis võid naarda näidisida,
teotada tüdrukuida.

Tarvastu. E 22225 (10). 1896.

1964. JÄTKE PIIGAD PILKAMATA! 4134

Poisikesed, pungassilmad,
pungassilmad, rõngaskõrvad,
tussukotid, haesuvakad,
teotage tüdrukida,
naerge vanu nartsakid —
jätkem piigad pilkamata,
noored neiud naeremata!

Pilistvere. EÜS IV 1565 (24). 1907.

1965. KUI NAERATE, TUNNETE NEIUNÄLGA.

4135

Poisikesed, oisukesed,
jätke neiud naeremata,
tüdrukud teutamata!
Küll teil vahest neiunälga,
neiunälga, pruudi puudu;
küll käite küla külalta
ja käite pere perelta,
palute pereeidekesta
ja palute peretoadikesta:
«Anne see tütar minule,
mis sul kiigub kätkessa,
ja õõtsub hõbeohjussa,
nõrgub nõrgasse veussa
ja parte alla paaladessa!»

Pilistvere. H II 26, 914 (12). 1889.

1966. RAIBETEL POLE RAHA.

4136 1.

Poisikesed, pungassilmad,
pungassilmad, rõngaskaelad,
ärge naerge neidisida,
teotage tüterida!
Teil põle, raibetel, rahada,
kärnastel, põle kopikit.
Minge lutikid lugema,
minge kilka kirjutama!
Üksi ostate hobuse,
hulge maksate rahada.
Ärge naerge neidisida!

Pilistvere. EÜS IV 1626 (94). 1907.

4137 2.

Ena mehi, mis on meil,
ena poissa, mis peressa!
Pole konnast kõrgemada,
sisalikust sirgemaida.
Neil on keeled kilkide näritud,
ninad nirgi näpistatud.
Teil pole, raipedel, rahada,
kärnakonnadel, kopikaida.

Põltsamaa. E 8317/8 (4). 1893.

1967. SA POLE NAISE VÄÄRT.

4138 1.

Mis sa, naerus, naerad minda,
tiutis, tiutad minda,
pilusilma, pilkad minda!
Sa pole, naerus, naise viarta,
tiutis, tüdruku viarta,
viskad nata naise piale,
ila jo enese piale,
koola kulla põlle piale!
Mine koju, komberjalga,
üle välja, vänderjalga,
põllule, põlenud perse,
koju koeri söötemaie,
hiirida imetamaie,
kahte kassi lakutama!

Kadrina. H I 1, 64 (6). 1888.

2. 4139

Mis sa, naerus, naerad minda,
ilasuu, imetsed minda,
koolalõuga, kuuled minda!
Sa põle, naerus, naise vearta,
ilasuu, ilusa vearta,
koolalõuga, kulla vearta.

Harju-Jaani. E 15656 (140). 1895.

3. 4140

Mis sa, naerus, naerad minda,
pilusilma, pilkad minda,
tinasilma, teutad minda,
rähkäsilma, räägid minda!
Sina, naerus, ei saa naista,
pilusilm ei piiakesta,
tinasilm, ei tütterit,
ninanokk, ei neiukest.
Ehk otsiksid sa tulega,
käiksid kulla-küündelalle,
kükakil külatänavas,
perseli pereväravas,
helistaksid helmesid,
paristaksid pauasid —
mina toast kosteneksi:
«Peiukene, poisikene,
vii sina helmed eide kätte,
eit paneb kodu koera kaela,
ette lauta emmise kaela,
talulauta talle kaela,
vahest paneb vasika kaela!
Siiski ei tule ma sinule,
sinule siateule,
hobuse unenäule,
koera kompa Mihkelile.»

Koeru. EÜS VI 1477/8 (172). 1909.

1968. POISID JOOVAD KURADI KUST.

1. 4141

Poiskõsõ, poolõ-kuradi:
juuskva sinnä, juuskva tännä,
juuskva juudastõ lävele,
paganide paja ala!
Juudas ande viina juvva,
pagan paamõskmõida,
kurat kusta arvõndas.
Tütarlatse, linnukõsõ,
madaliku marjakõsõ:
juuskva sinnä, juuskva tännä,
juuskva jumala lävele,
Marijadõ majasalõ.
Jummal ande ollut juvva,
Mari mamma pikerist!
Eilu-eilu, leilu-leilu,
eilu-leilu, eilu-leilu!

Sangaste. H II 5, 460 (30). 1877.

4142 2.

Poiskõsõ, poolõ-kuradi,
käüvä hulgan kui hundi,
hulgan kui hundi, salgan kui sandi!
Juudas and neile kust juua,
pakan paamõskmi'id.
Tütärlatsõ, linnukõsõ,
sinitsiiva tsirgukõsõ,
vahajalga vaimukõsõ!

Urvaste. H II 36, 18 (13). 1893.

4143 1969. LAENATUD REEGA KOSJA.

Noored mehed olete
ja kosja minna mõtlete:
hoost ei ole ollagi,
ei päitseid pähe pannagi!
Hobu külast otsitud,
valjad vallast vaadatud,
kübar külast kuulatud,
vest on teiste veretada!

Väike-Maarja. EÜS VII 1946 (155). 1910.

1970. POISI JA NEIU MATUS.

4144 1.

Kui poissi ära sureksi,
kus siis poissi maetaksi?
Kuuramaale kuuse alla,
Harjumaale haava alla,
Läänemaale lepa alla.
Kes nuttis poissi tagaje?
Susi nutt suu jääressa,
karu haua kaldalla,
rebane ree jälila.
Kui neidu ära sureksi,
kus siis neidu maetaksi?
Kuldese kiriku alla,
hõbedase õue alla,
vaskese värati alla,
tinutud tänava alla.
Kes nuttis neidu tagaje?
Ema nutt suu jääressa,
isa haua kaldalla,
vennakene ree jälila.

Põltsamaa. H II 26, 1056 (15). 1889.

4145 2.

Kui see neiu ära sureb,
kes on neiut saatemas?
Saksad neiut saatemas,
emandad ehitamas,
kuningad on kuulamas.
Mis kasvab neiu haua peala?
Kullerkupud, kulda-topsid.
Kui see poissi ära sureb,
kes on poissi saatemas?
Siga poissi saatemas,

vana kult on kuulamas.
Mis kasvab poisi haua peala?
Koerputked, kobrulehed,
vanad harvad angervaksad,
vanad nurjatud nõgeksed.

Ambla. H III 27, 45 (1). 1897.

3.

4146

Sai siõ poiss siis ära surnud.
Kus seda poissi maha maeti?
Tanava otsa sopaauku.
Kes seda poissi matma tulid?
Külast tulid kolmi kirju koera,
vallast kolmi valget koera,
nied seda poissi matma tulid.
Mis selle poisile haua piale kasusid?
Koerputked, koblalehed —
nied selle poisi haua piale kasusid.
Sai siõ neidu ära surnud.
Kus siõ neidu maha maeti?
Linna kullatse kiriku,
hõbõdase torni alla.
Kis seda neidu matma tulid?
Külast tuli kolmi kirju miesta,
vallast tuli kolmi valget miesta,
linnast tulid saja ligije.
Mis selle neiul haua pial kasusid?
Kullerkupud, nallernaadid,
sirgemad saksa sibulad —
nied selle neiu haua piale kasusid.

Kihnu. H II 41, 635/6 (39 ja 41). 1884.

C. ÖÖHULKUJA POISS

4147 **1971. POISS OOTAB LAUPÄEVA.**

Oot-oot, oot-oot homme õhtu,
las aga tulla lauba õhtu,
siis tuleb kallis kaubaõhtu,
noorte meeste noodaõhtu,
tütarlaste laadaõhtu.

Hanila. H III 18, 170. 1894.

4148 **1972. EI OLE NEIUT KAISSU VÕTTA.**

Ai-ai, ai-ai, hale tuleb piale,
hale tuleb piale, nutt tuleb piale,
nutt tuleb noorel poisil piale:
tänane üe tuleb ette jälle,
ei ole neiud kaissu võtta.

Jõhvi. EÜS VI 949 (66). 1909.

4149 **1973. NÄGIN NEIDU, NÄLPASIN KEELT.**

Nägin mina piiga, pilkasin silmi,
nägin mina neiu, nälpasin keelt,
Üle aia mina andsin kätt,
läbi teivaste teretan,
aiamulgul muusutasin.

Põhkus me pulmad pidasime,
seal need joodud juhtusid,
varud-joodud valmistasid.

Karuse. H II 2, 128 (214). 1889.

1974. SUSI SÖÖGU KOER.

1. 4150

Susi söögu Sepa koera,
murdku ära musta koera —
siis soab sui Sepal käia,
Sepa tütarde seasse,
käharpeade kaendelusse.

Koeru. H II 13, 138 (32). 1888.

2. 4151

Jumal aga olgu hundi juures,
olgu hundiema juures,
et ta murdis musta koera,
kiskus Sepa kirju litsi,
et mina võiksin Sepal käia,
Sepa tüdruku tülinessa,
Sepa aga naisi narrimassa.

Vigala. H II 17, 458 (14). 1889.

3. 4152

Jumal aga olgu hundi juures,
kes viis ära Sepa koera,
Sepa koera, musta koera!
Nüüd saab sagel Sepal käia,
Sepa neidusi narrida!
Kes siis saab, kui poiss ei saa —
poiss saab poole hinnaga
küla naisi narrida!
Sest nüüd andkem hundil au,
jooge tema terviseks!

Karja. H, Jõgever 3, 78 (100). 1883—86.

1975. MUIDU TULEKS, KARDAB KOERA. 4153

Muidu lääks teie talusse
õhtu eeles aega viitma —
kardan neid karjakrantsisid,
pelgan neid penikutsikid,
mis on teie talussa,
õhtu eele õuedessa.

Viljandi. E 3424 (2). 1893.

1976. KUI TEAKS, KUS NEIUD MAGAVAD.

4154 1.

Piaksin ma pisutki teadma,
kus need neidiksed magavad,
sinisukad siperdavad,
punapõlled puperdavad —
saaksin neidude seasse,
kahe neiu kaendelasse!

Harju-Jaani. H II 15, 644 (50). 1889.

4155 2.

Oleks mul aga unessa ööldud,
tukkudessa teada toodud —
kus need neidised magavad,
punapõsed puperdavad,
sinisäärед siperdavad!
Pugeksin läbi puraskiaugu,
ujuksin läbi uherdiaugu
nelja neidise vahele,
viie virve kainelusse,
kuie kulla keske'elle!
Seal oleks hea elada,
seal oleks luba lusti lüia,
luba lustiste elada!

Pöide. H II 18, 175/6 (4). 1888.

4156 **1977. OLEKS TIIVAD, LENDAKS NEIUDE JUURDE.**

Oles mul ollu sirgu siiva,
sirgu siiva, tedre tiiva,
tedre tiiva, kotka koeva,
kotka koeva, kulli küine —
lendäs sinna lepikusse,
lases sinna laane pääle,
kukus sinna kaasikusse,
sattus sinna saarikusse,
kun nii näidisse magave,
kun nii kao kurdave,
kudruskaala kulleleve,
hõbehelme elbiteve,
ribasääre ringuteve!

Karksi. H II 48, 89 (12). 1893.

4157 **1978. POISS NEIDUDE KAENLAS.**

Poiga, noori linnukeine,
kunnes sa ööd ülendid,
päevad pikad perrä viitsid?
Küla külmännä laonna,
küla neiu kül'le alla,
vana neiu vaeva alla —
sääl ep sa ööd ülendid,
päeväd pikäd perrä viitsid.

Halliste. E 11966 (22). 1888.

1979. NEIUD PÕLGAVAD, POLE EHTEID.

1. 4158

Ma läksin öösi hulkumaie,
tüdrikida otsimaie.
Tüdrikud ei tahtnud minda:
mul põlnd seljas siidisärki,
siidisärki, sitsivesti,
kaelas kardarätikuda,
ööles poepussakida.

Suure-Jaani. H II 26, 325 (35). 1889.

2. 4159

Ma läksi öösel hulkuma,
küla vahel kõndima,
tüdrukusi otsima.
Tüdrukud ei tunnud mind,
ei tunnud mind, ei tahtnud mind:
ei põld selgas siidisärki,
siidisärki, sitsivesti,
ööles poepossakid,
kaelas kardarätikud.
Astusin ma halli selga,
kargasin siis kõrvi selga,
läksin siis küll linna poole,
aeasin linna alevile —
ostsin selga siidisärki,
siidisärki, sitsivesti.
Siis läksi öösel hulkuma,
küla vahele kõndima.
Tüdrukud siis tundsid mind,
tundsid mind ja tahtsid mind.
Üks küll ütles: «Võta mind!»,
teine küll ütles: «Võta mind!»,
kolmas ütles: «Ma tule soole!»
Mina jälle vastsi, kohe kostsi:
«Ega ma või kõiki võtta!
Ma võta ühe ja ilusa,
valla seltsist valgema,
kihelkonnast kuulsama!»

Vigala. E A 77/8 (143). 1886.

3. 4160

Läksin küla laka peale —
tütrukud ei tahtnud minda,
hakkasid mind haugutama:
«Sul pole selgas sitsisärki,
sitsisärki, siidivesti,
kaelas kardamaniskid,
jalas saksa saapa'aida!»
Ma lähen nuttes koduje;
eit tuli vasta alla õue,
taat tuli vasta peale õue:
«Mis sa nutad, poega noori?»
«Läksin küla laka peale,
tütrukud ei tahtnud minda,
hakkasid mind haugutama:
sul pole selgas sitsisärki,
sitsisärki, siidivesti,
kaelas kardamaniskid,
jalgas saksa saapa'aida!»
«Ole vaida, poega noori!
Lähme homme Paide linna,
Paide linna, Oomari poodi,
säält saab selga sitsisärgi,
sitsisärgi, siidivesti.»
Siis lähen pruudi laka alla:
«Kuku mulle, kulda lindu,
saja mulle, saksa marja;

kuku mu kuuehõlma pääle,
lase laia kaabu pääle!»
«Minu peigu poisikene,
hoiab hoosta, söödab minda,
peab aga pillile mureta,
kannab hoolta kantsikulle.»

Jõhvi. H II 1, 278/9 (411). 1888.

1980. MAHA JÄID MAGATUD PRUUDID.

4161 1.

Mis maksab magatamine,
kaua hoole kandemine,
sala saia söötemine —
kui ei lastud laalatada,
papp ei lasknud paari minna!

Maha jäid magatud pruudid,
koju jäid kositud neiud,
enneaegused asemed.

Jõhvi. H II 37, 370 (40). 1892.

4162 2.

Peiukesed, neiukesed:
ei maksa magatamine,
enne juure heitemine,
sala saia söötemine!
Mis teie muidu magate,
sala armu te ajate —
kui ei lase laulatada,

musta kuube kuulutada
ega pappi panna paari!
Koju jääb kositud neiu,
maha jääb magatud neiu,
laua otsas laulatetud!

Koeru. H II 13, 127 (19). 1888.

4163 3.

Mis siis aitab istumine,
kui ei aita astumine!
Mis siis maksab magamine,
sala saia söötmine —
kui ei lasta laulatada,

kirikupappi paari panna!
Kus sind litsi laulatati?
Laudalakas laulatati,
püksilapis paaritati.

Jüri. E 34410 (1). 1897.

4164 **1981. PIDIN PILLELE MINEMA.**

Pidin Pillele minema —
jäin aga Mallele magama.
Pillel olid piimakoogid,
Mallel magusamad musud
kui need Pille piimakoogid.

Vändra. EKS 4°2, 583 (12). 1868.

1982. NEIDUDE VAHEL SOE.

1. 4165

Reied mina kütin remmelgalle,
saana saarejuurikalle.
Ei saand siiski seda sooja,
mis sain neidude vahela,
viie neidi vöövahella,
kahe neidi kaendelassa.

Ambla. EÜS VII 2302 (57). 1910.

2. 4166

Tuba oli küetud turba puilla,
ahi oli küetud halgudella,
sauna saarejuuredella,
reie remmelpakkudella —
ei old seda soojukesta,
mis oli neidude vahella,
hõberinna hõlma alla,
tinarinna teki alla,
vaskirinna vaiba alla,
kutruskaela kuue alla.
Kuu tõusis Kura jõesta,
pääva Pärnu allikasta,
tähed Tartu taeva'asta —
mina aga neidude vahelta.

Haljala. H II 9, 831 (111). 1890.

1983. POISS TÕUSEB PÄIKSEGA.

1. 4167

Kuu touseb Kuura joelta,
päike Pärnu allikasta,
mina neidude vahelta,
nelja neiu keske'elta,
kahe valgepea vahelta,
hoberinna holma alta,
kullarinna kuue alta,
tinarinna teki alta.

Haljala. H I 5, 84 (237). 1892—94.

2. 4168

Kuu paistab Kuura jõesta,
päe juo Pärnu allikasta,
mina aga neiude vahelta,
kahe neiu kaendelasta,
viie neiu hõlma alta,
kuue neiu teki alta.
Kuu mul paistis külge mööda,
päevaratas pihta mööda,
tähed servi seisemaie.

Ambla. H II 14, 28 (35). 1888.

4169 3.

Kuu tõusi, päe puneti,
agu armas hal'lendessa.
Kuu tõusi Kura jõesta,
päe tõusi Pärnu lättesta.
Kustes tõusi meie velle?
Veli tõusi oode'esta,
Viru piiade peusta,
Harju Anne kaindelasta.
Tulli kodu ikke'enna,
ikke'enna, muretsenna:
«Minu siidine sõsare,
tuu mul viisud, kanna kablad,
anna mul hame linane,
lõu rüidi lõuendine!
Ma lää näidiste paguje,
kaokeste kaotsisse.»
Mina tuusi vasta lausta,
mina siidine sõsare:
«Min' ära näidiste paguje;
massa ära näiu kinda,
näiu kinda, nuku nuuma!»

Helme. H II 24, 501/2 (300). 1887—89.

4170 1984. POISS TULEB JUURDE KUTSUMATA.

Õhta tuleb ootemata,
päe lääb looja lootemata,
poiss tuleb juure kutsumata,
katsub ilma käskimata,
hakkab kaela, annab suuda!
Üle mina soona annaks suuda,
üle mina käänu annaks kätta,
üle mina teivaste teretaks!

Vigala. H II 17, 367 (71). 1889.

4171 1985. KÜLAPOISTE JÄLJED.

Hunt oli meie õues käind,
karu oli meie kambris käind,
rebane meie ree juures,
jänese jäljed katusel.
Mina mõtlesin muti jäljed,
muti jäljed, roti jäljed,
arvasin halli utsi jäljed —
olid aga külapoiste jäljed.

Risti. H I 7, 177 (8). 1896.

1986. MURRAN TÜDRUKUID.

4172 1.

Ma läksin metsa murdijaksi,
hundiks-karuks kasvijaksi.
Ei mina murra mullikit
ega mina taha tallesid —
ma murran noori neidusida,
nuorte mieste nuorikuida.

Haapsalu. E 53552 (31). 1923.

Mind aga hundista hüieti,
vana karusta sõimati,
üeldi murdma mullikaida,
talu lambatallekesi.
Mina kuulin, jälle kostin:
«Et las ütlen ümber jälle,
taas ütlen sõnad tagasi.
Ei mina murra mullikaida,
talu lambatallekesi.
Küla vahel on valged neiud,
küla taga pärgapead.
Mina murran neiusida,
pärgapeada ma puudutan!»

Simuna. H II 3, 664 (309). 1890.

1987. TEGIN TITE TÜDRUKULE. 4174

Käisin teol ja tegin pussi:
tegin tite tüdrukulle,
kaksi lasta karjatselle,
käsinuku noorikulle,
lapse lapsehoidijalle.

Jõelähtme. H II 15, 256/7 (33). 1890.

1988. JAAN KARJATAB TÜDRUKUID. 4175

Külatüdrukud, õesed,
külaneiud, neitsikesed,
lähme Piibele pesema,
Piibele pead pesema,
jõe jooseva veele,
Järva-Jaani allikale!
Mis ma sealta eesta leidsin?
Hunt sääl hulgutas hobusid.
karu karja karjutas,
Jaan aga ikka neidusid:
pikemid ja peenemid,
valgemid ja sirgemid,
punasemid ja priskemid,
nöödipäida Liisasid,
käharpäida Kaiesid.
Liisud lidisid mõlemad,
Kaied kargasid kahekse
Jaani uie kuue peale,
sapitud sadula peale,
särjesoome saani peale.

Karuse. H II 2, 347 (473). 1889.

1989. KÄIN KÜLATÜDRUKUID MÖÖDA. 4176

Iedut-tiedut, tieda mööda,
ain mina härjad aeda mööda,
ise käin külade mööda,
laun aga küla lakkadesse,
piilun küla perdustesse.
Siel mina piinan piigasida,
tahan talu taime'eida.
Perepiiad peenikesed,
talutaime'ed tasased.

Kuusalu. H II 34, 653 (316). 1892.

4177 **1990. LÄHME LAUDILE.**

Siimu'ga ütel Mallele:
«Lähme Loisu lauda pääle,
või lääm' Harju aida pääle;
panem' jalad räste'esse,
kaits või jalga katusessa,
tõine tõise penni pääle!»

Halliste. H II 22, 211 (99). 1889.

4178 **1991. LAUDIL HULL UHTUMINE.**

Üks oli tüdruk kõrvessagi,
laia küla lakassagi.
Mustad silmad, moodis kulmud,
valgepea poiste vahella,
kena poiste keske'ella.
Ma lään sinna laka peale,
seda neidu näppimaie.
Sealt saan hullust uhtumista,
seelikute sopsimista,
rätikute rapsimista.
Ämber vetta vinnatie —
pidi mu peale pillatama,
neiu kaela kallatama!

Harju-Jaani. H II 15, 490/1 (107). 1889.

4179 **1992. ÖÖHULKUJA.**

Mina tiopoisikene,
tasku, tamme kannukene:
hillu ma härgu ajasin,
tasa ruuna rakendasin!
Magasin Mari manulla,
Leenu pienilla linula,
Anu halva voode'essa,
Kadri kalli kaendelassa.
Öösel peksis mõedureie,
päeval kündas mõedumaada.

Viru-Nigula. H II 34, 425 (200). 1892.

4180 **1993. ANNE ARMASTASIN.**

Anne mina armastasin,
Maie mina maiastasin,
Kaie mina kallistasin,
Liisut mina lipitsesin,
Eevat mu süda himmustas.

Vändra. EÜS I 1029 (14). 1905.

Veli läts naista võttemaie,
abikaasa kauplemaie.
Veli läts aita ehtimaie,
sõtsi perrä nõudemaie:
«Veli, hella vellekene,
ek teid süüdi näidostelle
või teid kahju sa kaole!
Näiol ol'l süüdi sülenna,
näiol kägo käte pääl,
peoleo peo pääl,
rüärääki rüpe'en!
Veli, hella vellekene,
müü ära hää hobene,
kauple kallis kaerasööja,
massa ära näio süüdi,
näio süüdi, kao kahju!
Näiol ol'l süüdi süle'en,
kaol kahju kainelen.
Massa ära näio süüdi,
näio süüdi, kao kahju,
enne kui lääd naista võttemaie,
abikaasa kauplemaie —
muidu saa elu ikuline,
noori põli nutuline!»

Halliste. H II 5, 59 (39). 1883.

1995. SAIAD SAPARDILE — PRUUT ILMA.

1. 4182

Ooda, ooda, noori meesi,
söödad saiad sammarille,
viinad Viru litsidelle,
õlled maa hulgusille.
Oma pruut õli neitsikene —
kasvas viinata vileda,
ilma õlleta punane,
ilma saiata saleda.

Lüganuse. H III 12, 123 (4). 1893.

2. 4183

Saia mina söötsin sopardille,
puuõunad punapalele,
viina joodin vingurille.
Oma pruut jäi puhtast ilma.
See oli sale saiatagi,
väle ilma viinatagi,
punane puuõunata.

Haljala. H II 9, 290 (30). 1890.

3. 4184

Minu vend tõi Virust naese:
söötis saiad sapardile,
jootis olled joomarile,
puuõunad punatumale!
Ma kosin oma külasta,
oma küla kiige päälta.
See oli sale saiatagi,
punane puuõunatagi,
hele hõbehelmetagi.

Haljala. E 14786 (13). 1895.

4185 **1996. LASE LAHTI, LAHKE NEIU!**

Kulla neiu, kallis neiu,
lase mind lahti, lahke neiu!
Eit mind otsib, taat mind katsub,
eit mind otsib heinudesse,
taat mind katsub kaerudesse,
õde hõbe vihkudesse,
vend teab ammu, kus ma makan.
Minu ase aida peal,
laugu lehma lauda peal,
hooste talli ääre peal,
kõlkalao lääve all.

Karuse. H II 2, 141 (235). 1889.

4186 **1997. EI ANNA PEAD PORDU PESTA.**

Meie'p need mehed oleme
selle suure seltsi hulkas,
poole riigi poiste hulkas —
pead ei annud pordul pesta,
juust ei litsil loputada,
salku ei hooradel sagada!
Pea viin koju eide pesta,
eide pesta, taadi pesta.
Kui ep pese eidekene
või ep pese taadikene,
kui ep ma isegi pese —
küllap peseb päevapoega,
loputab kuu sulane
viies voolassa veessa,
Kärmu külma allikassa.

Ambla. EÜS VII 2299 (52). 1910.

1998. POLE NEIDUDE MAGAJA.

4187 1.

Üeldie, üteldie,
räägitie, valetie,
üeldi: tütruku magaja
ja siis piia piima juoja,
lesenaese leiva süöja!
Siga tüdruku magaja,
põrsas piia piima juoja,
lesenaese leiva süöja.

Mina puhas poisikene,
mina puhas, puutumata,
käsi kallis katsumata,
kui susi sialihasta,
karu kauranapradesta,
hunti utetalledesta.

Jõhvi. H II 1, 490 (650). 1888.

4188 2.

Olin mina enne noori meesi,
olin kui küünal külasse,
olin kui oaõiekene,
kasusin kui kanepikene,
seisin kui sinepikene.
Vanad aga mehed, valelikud,
vanad naesed, keelekoerad
ütlesid mu Marit magatavad

ja mind Anne armastavad.
Siis mina joosin joosikusse,
poetasin põõsikusse,
kargasin ma kaabakaks.
Ikke mu õnne ilusa:
kõik see mets oli metta täisi,
kaseoksad kal'la täisi,
pihelpuu oksad viina täisi,
puujuured punaõluta.
Võtsin siis viina viisipärast,
õlut võtsin ete pailu,
kal'la mina võtsin kahessa toopi.
Viin tegi mehe viksimasse,
kali tegi kasu pikemasse,
õlut tegi mehe ete suureks.

Pärnu. H II 20, 79 (20). 1889.

1999. PUHAS POISS.

1. 4189

Üks tüdruk oli poole meelega,
tantsis kõrtsis kõige öö,
ootas poissi puutuma.
Poiss on puhas, ei see puudu,
käsi on kallis, ei see katsu,
sormed nodrad, ei need noua.

Väike-Maarja. H II 11, 715 (28). 1889.

2. 4190

Siledad-saledad neiud,
viledad-väledad neiud —
poiste põue nee puevad,
alla hõlma nad ajavad,
ligi riiet liimendavad.
Poiss on puhas, ei see puudu,
suu on armas, ei see anna,
kääd on kallid, ei nee katsu.

Kuusalu. H II 34, 729 (436). 1892.

3. 4191

Neiu kirjub, neiu karjub,
kirjub kinnivõtte'essa,
karjub kaela hakatessa,
luulab lattu minne'es.
Saab lattu, seisab salaja,
ootab poissi puutuvada,
kätta kallist katsuvada,
sõrmi noori nokitavat,
sõrme otsi oskuvada.
Poiss o puhas, ei ta puudu,
käsi kallis, ei ta katsu,
sõrmed noored, ei nad noki.

Varbla. EÜS IV 2034/5 (65). 1907.

4192 4.

Eltsekene, hellakene,
kullekupu kaunikene,
sinilille linnukene
küsis, vaates poisi peale,
armsa näoga Antsu poole:
«Sa oled poiss ja miks ei puudu,
käsi sul kaunis, miks ei katsu,
suu sul armas, miks ei anna?»
Ants aga mõistis, armsast kostis,
hellast Eltsule kõneles:
«Ei või, ei või, tüdruk noori,
käsi on kallis, ei või katsu,
sõrmed noored, ei või näppi,
suu on armas, ei või anda
enne kui papp saab paari pannud,
mustal kuuel kuulutanud,
laial mantlil laulatanud!»

Kodavere. H II 27, 1022/3 (11). 1889.

4193 5.

Piilu, piilu, prissi näiu,
vaali, vaali, valge näiu,
valgepää vereve näiu,
poiste põlvede pugede,
ala kasuka asude.
Oles poisis puutujasse,
naesemihes naarajasse —
tita oles ollu tüdrukulle,
nukk oles ollu näidissille,
vaimuke vana tädile!
Ole ei poisis puutujasse,
naesemihes naarajasse.
Nee om poisi, puhta poisi,
ei na'i puutu pordikida
ega'i näpi näidissida.

Tarvastu. H II 25, 755 (7). 1890.

4194 **2000. POISI NÄDAL.**

Esmapäev olin eide poega,
teisipäev olin taadi poega,
kesknädal tegin kelmi tüki,
neljapäev neidu näpistasin,
reede reisi rõõmustasin,
laupäev tuli lapsuke.
Pühapäev viidi papi ette —
papp pani hullule nimele,
pani talle nimi Nipitiri.

Kose. H II 57, 195/6 (5). 1897.

D. POISSMEES JA VANAPOISS

2001. MIKS NAINE VÕTMATA. 4195

Saksad sandid, maad madalad,
igas kuus kaerad kasinad,
igas aastas odrad sandid —
ei ma saand õlut ilusta,
ei ma saand kalja punasta.
Sest jäi naine võttemata,
hobu uus jäi ostemata.

Vändra. E 8815 (28). 1893.

2002. VÕTAKS NAISE, KARDAB LAST

1. 4196

Võtaksin ma nuore naise,
kardan nuore nuttavaie,
kätki tuppa tuodavaie,
vibu parde pandavaida.
Kätki on tuas risusta,
vibu silmapistijasta.

Jõhvi. H II 1, 186 (268). 1888.

2. 4197

Oleks ma Olevikeine —
kannaksi Kalevi kuue,
maksakarva mantelida,
kurekarva kuubesida!
Paneksi ööle pitka mõeka —
kardan kandu puutuvada.
Võtaksi siis vana naise —
kardan vana vaakuvada.
Võtaksi mina noore naise —
kardan noorta nuttevada,
kätkid tuba toodevada,
vibu parsi pandevada.
Kätki purub äia jalad,
äia jalad, ämma jalad,
minia jalad mõlemad.
Vibu see pistab äia silmad,
äia silmad, ämma silmad,
minia silmad mõlemad.

Pöide. H II 35, 532/3 (16). 1892.

4198 3.

Vanamees, vana väeti,
halli parraga pagana;
võtaks noore naisukese —
kardab noorta nutemaie,
ilusa igatsemaie;
ostaks ta hea hobuse —
kardab hobu lõhkumaie;
peaks siis ta pika mõega —
kardab kanda puutumaie;
kannaks ta kalevikuube —
kardab karva veeremaie.

Järva-Jaani. H I 1, 145 (16). 1888.

4199 2003. NAISE TEGEMINE.

Es olõ vaesel naisel pääd;
võtsõ üte kapstapää,
säält sai vaesele naisele pää.
Es olõ vaesel naisel hiussid;
võtsõ tüki pikki õlgi,
säält sai vaesele naisele hiusse.
Es olõ vaesel naisel kõrvu;
võtsõ katsi kõivulehte,
säält sai vaesele naisele kõrva.
Es olõ vaesel naisel silmi;
võtsõ katsi klaasitükki,
säält sai vaesele naisele silmä.
Es olõ vaesel naisel nõnna;
võtsõ vana piibonoso,
säält sai vaesele naisele nõna.
Es olõ vaesel naisel hambit;
võtsõ katsi rihätükki,
säält sai vaesele naisele hamba.
Es olõ vaesel naisel mokkõ;
võtsõ katsi kausitükki,
säält sai vaesele naisele moka.
Es olõ vaesel naisel kässi;
võtsõ katsi kaaravihku,
säält sai vaesele naisele käe.
Es olõ vaesel naisel nisso;
võtsõ katsi kaalitsat,
säält sai vaesele naisele nisa.
Es olõ vaesel naisel kõttu;
võtsõ vana hainakotti,
säält sai vaesele naisele kõtt.
Es olõ vaesel naisel jalgo;
võtsõ katsi haavahalgo,
säält sai vaesele naisele jala.

Räpina. H III 16, 320/1 (2). 1889.

4200 2004. POISSMEHEPÕLVE KIITUS.

Mis mul viga elada,
poissmihepõlve pidada!
Meil pole iial heinaaega
ega kõrrekünni-aega.
Siga mul kündis siimnepõllu,
vasikad vaud vedasid.

Pühalepa. H II 6, 194 (250). 1890.

Poissme'ed kiitvad ente külla,
vaidlevad nad ente vara.
Poissme'e küllä kübaras,
vara piibuvarre peal.
Poissme' raha läeb rabinal
kõrtsukamre kabinal.
Viina eest läheb virinalle,
saia eest läheb sagedasti.

Märjamaa. H II 2, 8 (12). 1889.

2006. VAENE POISSMEHEPÕLI.

1. 4202

Oh seda vaesta poissmie-põlve!
Sie aab üössel hulkumaie,
müöda küla kõndimaie,
küla lakka rüömamaie,
laudilt maha kukkumaie,
siareluida rikkumaie.
Oleks mul üks naisenarmas,
sie oleks minu mielest armas.
Ei oleks üössel hulkumista,
müöda küla kõndimista,
küla lakka rüömamista,
laudilt maha kukkumista,
siareluida rikkumista.

Kuusalu. EÜS VIII 1714 (62). 1910—11.

2. 4203

Oh seda vaesta poissme'-põlve:
mitmest laudist maha kuksin,
mitmes külalõukas tuksin,
mitu ööd olin uneta,
mitu sööma söömata,
mitu kord sain tümikast.
Oleks mul üks naesenarmas,
seegi oleks mul väga armas.

Vigala. H II 20, 292 (16). 1889.

2007. VANAPOISID MÜÜRILE MAGAMA.

A 1. 4204

Vanad poisid, valjud poisid
viidi müürile magama,
senni kui tõlda tõrvati
ja tõllaratast rasvati.
Siis neid viidi kauba ette:
kuus sai kuivand kinga ette,
sada sandi saapa ette,
tuhat tuuliluua ette,
paar sai vana pastli ette.

Jõhvi. H II 7, 711 (10). 1889.

4205 A 2.

Vanad poisid, valjud poisid
viidi müürile magama,
kunniks tõlda tõrvatie,
vana ratast rasvatie.
Siis neid viidi kauba ette:
viis sai vana viisa ette,
kuus sai kuiva kinga ette,
sada sandi saapa ette,
tuhat tuuliluua ette,
miljun mistrevarre ette.

Jüri. H II 15, 310 (2). 1888.

4206 A 3.

Vanad poisid, valjud poisid,
mustad kulmud, kurjad poisid
viidi müürile magama,
sõnni kui tõlda tõrvati,
tõllarattaid rasvati.
Siis läks põrgu põrinal!

Vigala. H II 20, 291 (14). 1889.

4207 B 1.

Meie vallas vanad poisid,
vanad poisid, võsud poisid,
mustad kuvved, kurjad poisid:
seaharjustest habemed,
koerakarvust silmaripsmed.
Minge müürile magama,
pange püksid pia alla,
püksinupud noorikusta,
püksipaelad patjatesta,
püksirihmad riietesta!

Äksi. H II 28, 56 (4). 1888.

4208 B 2.

Vanad poisid, valjud poisid,
mustad kulmud, kurjad poisid
lähvad müürile magama;
panevad kaltsud kaela alla,
vanad püksid pea alla,
põugutavad küljeluuda.

Palamuse. H III 8, 550 (7b). 1889.

4209 B 3.

Vanapoiss, vanapakan,
läts ta müürile magama,
pandsõ püksi pää ala
ja püksipaela padjadõs.

Otepää. H III 9, 843/4 (22). 1890.

C 1. 4210

Vanad poisid, valjud poisid,
mustad kulmud, kurjad poisid,
minge müürile magama;
sööge müürist mutikesi,
seinaraust raasukesi!

Lüganuse. H II 9, 22 (3). 1890.

C 2. 4211

Ega meist vanust muud ei ole —
leiva hukku, soola hukku,
suure talu taari hukku!
Vii vana värati taade,
lase kõiv kõtu pääle,
haav hannarootsu pääle,
kivi kindresoonte pääle!
Vana mehe, val'li mehe —
minge ehk müürile magama,
sööge sainast sambilida,
kiske sainast kirmiluida!
Nii meie noore mehe
kui soon suure kuuse,
laanen latvutu pedaja;
kui veidi vihmast oli
ehk kaua kaste sais —
jäi kui seene sita pääle,
vana tatti varikuse.

Rõuge. E 14894/5 (36). 1895.

D 1. 4212

Poisikesed, pungassilmad,
pungassilmad, rõngaskaelad!
Minge müürile magama,
võtke kaissu kaikaida,
võtkem juurde juurikida,
võtkem lutikid lugeda,
võtkem ritsikid ridada!
Mitus lugu lutikida,
mitus rida ristikida,
setu lugu lutikida,
setu rida ritsikida.

Nõo. E 28207. 1896.

D 2. 4213

Poisikesed, pungassilmad,
pungassilmad, rõngaskõrvad
läksid müürile magama,
pannid püksid pea alla,
püksipaelad padjadeksa,
püksinupud noorikuksa.

Koeru. EÜS VII 676 (47). 1910.

4214 1.

Vanapoiss — varõssõ ruug,
suurõ kaarna süümaig,
mine mõtsa, värete taadõ,
lasõ kõiv kõttu pääle,
haav hannarootsu pääle!

Urvaste. H III 9, 601 (15). 1888.

4215 2.

Vanapoiss — varõstõroog,
viidi vällä värte takka,
kõiv lasti kõtu pääle,
haab hannaroodsu pääle,
kivi kindretsopa pääle.

Hargla. E 15755. 1895.

4216 3.

Mis on vanast mulle varju,
vanast hallist mulle armu!
Vana vii värati taha,
las tale kuuske kukelasta,
leparahnu reie peale,
kaserahnu kaela peale!

Palamuse. H III 8, 785 (13). 1890.

4217 4.

Mis sa vana seal vabised,
kolmejalgne seal kobised!
Sa vana vareste rooga,
kolme koera kondikene!
Vii vana varede peale,
konna kalmude mäele,
seal lase kuuske kurgu peale,
seal lase haava augu peale!

Pärnu. E 13329 (8). 1894.

Mis sina vahid, vanapoiss,
eks sa võta vahest naist!
Juba sinu habe hallitanud,
silma-ääred seenetanud,
kõrva-ääred kõõmatanud,
suu sul jookseb surmavetta,
habe halli hauavetta,
nina tilgub tinada.

Järva-Jaani. EÜS VI 1756 (252). 1909.

2010. VANAPOISS ISTUB LEELÕUKAL.

A 1. 4219

Vanapoissi, tõrvahammas
istub leelõuka peale,
piibunossike suussa,
ahjuhargike käessa
palub pattu ande'eksa:
joomapattu ja söömapattu,
kõrsi ees jo käima pattu,
tüdruku magadispattu.

Väike-Maarja. H III 17, 315/6 (59). 1894.

A 2. 4220

Vanad poisid, valjud poisid,
mustad kulmud, kurjad poisid,
armetumad hallid poisid
tahtvad naiseta elada,
ilma kaasata kasuda.
Istvad lee-lõukasse,
paluvad pattu andesse:
öisid pattu ja päisid pattu,
enne eksinud tegusid.
Rindus o neil riiumärgid,
jalakandas katkumärgid,
põlve otsas põlised märgid.

Hanila. H III 12, 654 (4). 1892.

A 3. 4221

Vaene poiss ja vanapoiss:
mine rehelõukasse,
palu pattu andesse;
mitu tüdrukut sa magand,
setu muhku sul otsa pääl.

Tori. H II 21, 971 (9). 1889.

4222 A 4.

Vanapoiss, raudhammas
istub reheräästa all,
jalad risti, põlved püsti:
mitut neidu nopistanud,
mitut piigad piigistanud,
palu pattu andest!

Maarja-Magdaleena. H II 28, 387 (42). 1888.

4223 B.

Vanapoissi, vaskehammas
istus ahulõuka ääres,
tobipiip tal peosse.
Hakkab piibu peale tuld panema —
habe hakkab lõketama;
hakkab habet kustutama —
põletab põlved mõlemad,
kortsutab oma käevarred.

Tõstamaa. H II 19, 674 (26). 1889.

4224 C.

Vanapoiss, raudhammas
istub koa oksa pääl,
piip on suus ja pamp on seljas,
tubakakott puusa pääl,
käänab kühmu külma poole,
habemeid halva ilma poole.

Põlva. E 4025 (7). 1893.

4225 D.

Vanapoiss, raipeluu
istus ahju otsa peal.
Luges liudu, lusikaid,
paikas vanu kasukaid,
seni kui tõlda tõrvati,
tõllarattaid rasvati;
siis läks põrgu põrinal,
vana vankri mürinal.

Viljandi. H III 7, 300 (3). 1889.

2011. VANAPOISI KOHUS KOOLDA.

4226 1.

Vanad poisid, valjud poisid,
mustad kulmud, kurjad poisid:
teil on kohus ära koolda,
aeg on anda haual suud!
Noored poisid, hellad veljed:
teil on kohus kosja minna,
aeg on anda armul suud!

Maarja-Magdaleena. H II 28, 455 (9). 1888.

2. 4227

Vanamees, väetike,
habelõuga, hallike,
kululõuga, kullake —
sul om kohus ära koolda,
õigus ammu ära mõistet!

Muru sul kasvab mulla pääle,
ellerheina haua pääle,
sinilille silma pääle,
kullerkuppu kulmu pääle!

Halliste. H III 19, 764/5 (5). 1894.

3. 4228

Mis sina vana vabised,
kuuekümnene kobised —
sinu aig on hauda menna,
mure muldaje magama!

Jõhvi. EÜS VI 925 (26). 1909.

2012. VANAPOISS, NÄRI LUID! 4229

Vanapoiss, pungassilma,
pungassilma, laugaskaela
teutas teutüdrukit,
laitis valla lapsukeisi.
Mine aga meie rehe taa,
senna kogund koeraluid,
vare varsa seereluid;
kui sul himu, siis ime neid,
kui sul nälg, siis näri neid!

Pühalepa. H II 6, 123/4 (159). 1890.

2013. VALLAS VANAPOISSE PALJU. 4230

Kust Vaiste vald o vaeseks saand
ja Saare küla kehvaks jäänd?
Et o valdas vanu pailu,
valdas vanupoissa pailu.
Neist saab soosse silda teha
ja saab arusse aeda teha,
neid saab viia veiste alla
ja saab kanda karjaaeda,
neist saab sõnnil sõimusida,
valgel härjal varnasida,
päitsu härjal pardasida,
kirju härjal kütmeida,
laugul lauda silma ette.

Varbla. EÜS IV 2033/4 (64). 1907.

2014. SEAHARJASTEST HABE.

1. 4231

Vanapoissi, val'lu poissi,
musta kulmu, kurja poissi
aetu aia nõale,
pantu päeva paiste'ella:
siaharjassest habene,
kuusekorp tal palge'enna.

Halliste. H II 22, 208 (94). 1889.

4232 2.

Vanapoiss, vanapagane,
siäsilmä, londin kõrva,
siaharjustest habene.
Kik väitse ära väsünu,
kuldapää ära kulunu
habened aia'enna,
kanged lõuga kaabitsenna.
Kuuli poissi laulevata —
mõtli hundi hulguveta,
mõtsatönni töönäved.
Kuuli neiu laulevata —
mõtli käo kukkuveta,
laanelinnu laulevata.

Vanapoissi, valju poissi,
musta kulmu, kurja poissi
aeti aia nõale,
pandi päevapaistele!
Kõrdsi söödik, kõrdsi joodik,
kõrdsi kõlgaste magaja,
kõrdsilaua lakendaja,
kõrdsipengi pidaja,
kõrdsimullerde muneja,
tuli kui kurat kodusse,
raksub kui rahterina,
paugub kui pagan majana.

Halliste. E 19124. 1895.

4233 **2015. VANAPOISS PÕRGU!**

Vanapoissi, vaiku-laiku
istup lepiku viluna,
piibutobike suhuna,
siaharjustest habene;
istup ahju otsa pääle,
käänäb koodi kolde'esse,
käänäb põka põhja poole,
seni kui tõlda tõrvatese,
vesiratast rasvatese.
Säält lükäs kurat kolde'esse,
pagan pantse tõlla sise,
siis ta viias põrgu'esse,
põrgu tütrukude tülüse,
põrgu naeste naarusese,
põrgu poiste põltusese,
põrgu meiste mängusese.
Sääl ta põrguna põlesi,
heng karas esi tagasi,
kondi kokku tal vajusi.

Helme. H III 20, 97 (69). 1894.

2016. ÕLLENÄLJAS VANAPOISS.

4234 1.

Vanapoiss, vana väeti,
kuuleb ta hobu kusema,
laugu täku laskemaie —
mõtleb kurna jooksemaie,
õlletorta tõstetama;
hakkab kuubeda müima,
kasukada kaupelema,
et saaks õluta osta,
viha viina võttada.

Harju-Jaani. H II 15, 461 (57). 1889.

2. 4235

Vanad poisid vaabatu,
toised puoled torvatu;
kui kuulevad hobu kusema,
mära vetta viskama —
siis nemad müüvad mütsid peasta,
kauplevad vanad kasukad,
siis arvavad kurna juaksema
ja surutorre toisema.

Viru-Nigula. H II 34, 108 (119). 1892.

3. 4236

Virus oli kopik villanael,
Tartus kopik takunael,
Harjus kopik leivanael,
Vatlas kopik poiste paar.
O need poisid, mis siin Vatlas?
Pane päeva paiste'ele,
päevas kahes katusele —
kuulvad hobuse kusevad,
laugu ruuna laskevad:
hakkavad kurnale kolima,
hakkavad virdele venima.
Mõtlevad jooksma jõulu kurna,
maitsma mardist magikest.

Karuse. H II 2, 336 (464). 1889.

4. 4237

Järva poisid, kernukaelad
istuvad Harju vainu'ella,
piibud suitsevad suussa,
seinasambelad seessa —
ootasid hobu kusema,
mära pissi pillama,
ruuna vetta viskama.

Jüri. H II 15, 390 (5b). 1889.

2017. VANAPOISID KUI TATIKAD.

1. 4238

Kui nee poisi vanas läävä,
sis o naa kui seene sita pääl,
vaeliku varikun,
vana tati haavistun.

Rõuge. H III 11, 50/1 (5). 1888.

. . . . . .
Meie vallan vanapoisi
kui nee seene sita all,
vana tati varikun.

Käive hulgan kui nee hundi,
peratside nigu peni,
kaalatside nigu kassi

Otepää. H III 10, 370 (28). 1888.

4240 **2018. OOTAB PERE SUREMA.**

Vanapoissi, raudahammas,
istud liilõuka'elle.
Siäl sa loed lutikida,
kirjutad sa kilkisida,
ootad sa pere sureva,
tahad talu peremehes,
vaeste laste valitsejäs.

Kolga-Jaani. H I 2, 335 (2). 1889.

4241 **2019. KES TEID KORISTAB.**

Vanad poisid, valjud poisid,
mustad kulmud, kurjad silmäd,
kas te tiäte, kus te jääte?
Jääte tel'leks teede piäle,
vanas rattas vainujalle,
adrakurge vällä piäle.
Kissi teid ärä koristab?
Kotkas teid ärä koristab,
vares varjule viäksi,
musta lindu muile maile.

Kolga-Jaani. H I 2, 335 (1). 1889.

4242 **2020. HULLEMAD KUI HUNDIPÄEVAD.**

Vanalpoisil hullud päevad,
hullud päevad, pahad päevad,
hullemad kui hundipäevad —
püsti söövad, püsti joovad,
püsti nad püha pidavad.

Palamuse. H III 8, 550 (7). 1889.

4243 **2021. VAENE ELU.**

Vanalpoisil vaene elu:
jalg ei jaksand tee peal käia,
mullu tema istus mulgu peal
ja ammu aea-augu peal.

Vigala. H II 20, 291 (15). 1889.

Kui vanapoiss ära sureksi,
siis puukella löödi:
siga nutab silmad peasta,
orikas omad mõlemad,
vana kulti kummuliste.

Simuna. H III 17, 119/20 (4). 1894.

NEIUD

A. NEIUPÕLI

4245 **2023. HEA NEIUPÕLI.**

Oh seda heada neiupõlve,
parajama piigapõlve,
ladusama lapsepõlve,
kui sain särgila karata,
linasella liperdada,
takusella lüüa tralli,
peenikesel lüüa preeki.

Harju-Jaani. E 15679 (187). 1895.

2024. NEIUD KUI OHJETA HOBUSED.

4246 1.

Nu mi olõ ohjulda hobõsõ,
vallalise varsakõsõ.
Kohe taha — sinnä tandsi,
kohe julgu — sinnä joosõ,
julgu joosta jõhvikillõ,
väl'lä minnä vavvarnillõ.
Olõ-õi küssü kübärelt,
kaubõlda kasuesält.
Küpär meile külmält kostõ,
kaas kalõst kõnõli:
«Kosa, hull, hulskma läät,
tulõ, hull, hoia kari,
tulõ, lind, nüssä lehmä!»

Rõuge. H II 32, 388 (10). 1891.

4247 2.

Kohe ma kae, sinna karga,
kohe taha, sinna tandsi!
Olõ' mul huult ohja iist,
murõt musta küüdse väärt.
Mina hoolõda hobõnõ,
vallaline varsakõnõ.
Ohja hoidku hobõsid,
köüdse köütku koorma'id.
Oodi, oodi oosikuga —
tuudi suurõ lännikuga.

Karula. H II 36, 267 (414). 1892.

Elagemi, näiu noore,
elagemi, maragemi
selle noorele eale,
selle värsile väele,
kabu karsi terviselle!

Oma õigus meil kähena,
oma kohus alla kuue,
oma säädus alla särgi.

Karksi. H, Kase 26a (68). 1868.

2026. ILUAEG.

1. 4249

Nüüda'p o ilus iratse,
nüüda'p o mahe maratse,
paras põlv o heita nalja.
Nüid o rõõmu rõivahenna,
paras jume palgehenna,
nalja narmaste vahele.

Sangaste. H II 59, 792 (22). 1898.

2. 4250

Ilutagõ, naljatagõ
oma noorele eale,
terävele tervüsele!
Illus om nooren ilutõ,
latsepõlven lauliskõlõ.
Ei kiä anna tõist ellu,
ei tõsõ tõni põlv.

Kui vanas saat — ei vallatõ,
naisepõlven ei naljatõ.
Juus mul jäie esikodu,
vanik velle vaja otsa.
Oh mu illust juusekõst
ja vahalaka vanikut.

Karula. EÜS VI 220 (5). 1909.

3. 4251

Nüüd om ilus ilatse,
nüüd ep om mahe maratse,
paras paika nal'la lüüa;
nüüd om ilu ehte'enna,
nüüd om rõõmu rõõvi'enna,
nüüd ilu jooseb ehenna,
nüüd pidu jooseb peränna,
nalja manna maadelia.

Jumal tääb seda eluda,
mehande su elu ehena,
mehande su pidu perana:
ek iku jooseb ehena,
ek pilli jooseb perana,
mure korvanna kõneli.

Paistu. H III 6, 813 (10). 1888.

Iluge, iluge, neiud,
kaljuge, kaud madalad,
ehk teil tõuseb teine põlve
ja teil astub teine aega.
Tõuseb põlvi tõbine,
astub aega haigelane,
kus ei lõpe tuli tuasta,
mees ei noori riide'esta,
hobu halli rakke'esta
otsides lapse lausujaida,
noore nutuvõttijaida.

Harju-Jaani. H II 15, 537 (21). 1889.

4253 **2028. ÄRGE OLGE KURVAD.**

Oi, sõtseke, oi, linnukese,
ärge olge kurvalitse!
Küll saab veelgi kurva olla,
kurva olla kuusikun,
leinal saista lepikun.

Rõngu. EÜS VI 300 (8). 1909.

4254 **2029. NEIUDE JA NOORMEESTE MURE.**

Mis on muret tütarlastel,
mis on hooleks hommikulla?
Silmad pesta, pea sugeda —
see on mureks tütarlastel,
see neil hooleks hommikulla.
Mis on muret noortel meestel,
mis neil hooleks hommikulla?
Et on naine võttemata,
tinarind ju tahtemata,
kudruskael ju kuulumata,
alles poes on neiupõlled,
sõlg on sõbra laua peala,
seelik saksa seina peala,
kihlad kaupmehe käessa;
külm on võtnud kütisodrad,
rahe rukki'ed rabanud,
kaer on läinud kasteheina,
nisu pöörand tungelpeassa.
Mis on muret tütarlastel,
mis neil hooleks hommikulla?
Silmad pesta, pea sugeda —
see on mureks tütarlastel,
see neil hooleks hommikulla.
Mis on muret noortel meestel,
mis neil hooleks hommikulla?
Suvi lääb, tuleb sügise,
võtvad liita linna poole,
tantsitasse Tartu poole,
kommissioni kohtu ette —
seal nende pead pügatasse,
juussed ma' neil aetasse.

Palamuse. H III 8, 474/5 (9). 1889.

2030. POISI JA TÜDRUKU LAUL.

1. 4255

Kuuli poissi laulaveta —
mõtli hundi hulvaveta,
soe sorgu laskeveta,
mõtsatörri töünävetä.
Kuuli neiu laulaveta —
mõtli käu kukuveta,
sisaski siristeveta.

Kägu ei kuku kivile,
lind ei laula lastelegi.
Kägu kuks puile, kägu maile,
kägu kuks puile puhte'ella,
varikmaile valge'ella.

Halliste. EÜS I 772 (115). 1904.

2. 4256

Kuulin poissi laalevad,
mõtlin hunti huntavad,
vanad töllid töinavad.
Kuulin neidu laalevad,
mõtlin käo kukkuvad,
laanelindu laulavad.

Tartu-Maarja. H III 15, 235 (22). 1892.

2031. POISI JA NEIU MÄNGUASE. 4257

Kos need neidised mängivad —
sinna sünnivad sibulad,
küislaugud kükitavad.
Kos need, kos need, hellad vennad,
kos nüid nemad tantsu löövad —
sinna nõuavad nõgesed,
kasvavad karuohakad.

Palamuse. H III 8, 827 (1). 1891.

2032. EEST ÄRA NEIUDE TEELT! 4258

Iest minge, mehed ilusad,
taganege, naesed targad,
Jõhvi neidiksed tulevad!
Need on uhked ja ilusad,
need on valged ja valusad,
pead valged, pärjad punased,
seelik seljas siivuline,
saba maani kuldapoori.

Lüganuse. H II 3, 609/10 (159). 1890.

2033. POLE TUIMAD EGA LAISAD.

4259

Mis on meie neidudela,
kas on tuimad või on laisad
või on liiaste lihavad
või on paksud palge'esta
või on laiad laudi'asta?
Ei ole tuimad, ei ole laisad,
ei ole liiaste lihavad,
ei ole paksud palge'esta,
ei ole laiad laudi'asta.

Maarja-Magdaleena. EÜS V 1089 (67). 1908.

2034. NEIU NAGU LOODUD.

4260 1.

Näid om ninda kui om luudu,
kao ninda kui kasunu,
virve ninda kui veninu.
Oles ollu oma olemine,
oma maali maalimine —
tiis ma tinahiusse,
panes hõbet palge'esse!
Ole ei oma olemine,
oma ei maali maalimine.

Karula. H II 24, 510/1 (308). 1887—89.

4261 2.

Ilu issanda loodu,
pale papi pantu;
ole ei hinda loodu,
pole oma pantu.
Üeldi neiu pilve piiu,
pilve piiu, laane laiu.
Ole ei neiu pilve piiu,
pilve piiu, laane laiu.
Nii om neiu nigu loodu,
nii om kabu kui kasunu.

Põlva. H I 6, 44 (13). 1894.

2035. EHETE OSTMINE.

4262 1.

Külatüdrukud, õesed,
külanaesed, linnukesed
lähvad linna, viivad villu,
toovad kulda, toovad karda,
toovad keed keerulised,
kaalarahad kandilised,
kupud kuuetornilised.

Audru. EKS 4°2, 400 (108). 1874—75.

Läksi soosse suhkurille,
pääva alla pähkelille.
Soos o suhkurid sinised,
alla pääva pähkled punased.
Ma läksi kottu korvi tooma,
hakkasi pähkli noppima.
Peiu multa küsima:
«Kellel pähklid nopite?»
Mina aga tarka, ma küll kostsi:
«Kellel muil kui endale!»
Peiu mulle vasta kostis:
«Nopi pähkled minule,
ma vii pähkled linna poodi,
alevile uusi poodi.
Ma too põlle poomikirja,
räte Riia ristilese,
särgi särjesapilese,
mütsi metmetopilese!»

Varbla. H II 17, 715 (94). 1890.

2036. NEIDU NÄHAKSE EHETEST. 4264

Mari, marja neitsikene,
miks pidid heledad helmed,
miks pidid kullad kumedad?
Sest sinu, sirgu, silmatie,
hõbepärga õssetie.

Jõhvi. H II 1, 206 (307). 1888.

2037. PIDAGE PIKKA JUUSTA! 4265

Näiokese noorekese,
pidädä är piirit juusta,
kandag ravval raiudetu!
Pidägem pikä juuse,
ilma raudel raiudetu!

Karksi. H II 5, 316 (95). 1883.

2038. NEIU JUUKSED KUMAVAD KUUNA. 4266

Pesin piada, vaenelapsi,
Viru jooksevas viessa,
Harju külmas allikassa.
Panin kuuske kuivemaie,
tammesse tahenemaie,
pedakasse pleekimaie.
Kuuses kuivis kullakarva,
tammes ju taherpuu karva,
pedakassa piimakarva.
Kuulasid Kurame poisid,

vaatasid Vaherme poisid,
arvasid kuu kumama,
päävatera tõusemaie.
Mina piada pööritasin,
kuldajuuksid kuivatasin,
linajuuksid liigutasin.

Kuusalu. H II 34, 469 (45). 1892.

2039. ILUSAD JUUKSED.

4267 1.

Oh te hullu halba poissi,
mustakulmu kurja poissi,
es või näta neiukesta,
näta es neiu varjukesta!
Teut me tinatse juuse,
vatsus me vahatse juuse.
Suve iksi juuste ilu,
kahjatsesi kollaseid:
oh mu kullasta juussed,
vahalatva valge'ida —
hois mu õla, katt mu kaala,
pidas mu piha ilusa,
katt mu kaala kauniste,
sääs mu selga sirge'esta.
Suve seis ta sugimata,
talve seis ta tasumata,
kui ma viise, sis viruti,
kui ma tahtsi, sis tasusi,
kui ma suti, sis sugisi.

Viljandi. H II 26, 130 (23). 1888.

4268 2.

Oh mu ilusad juussed,
vahalatva valge'et,
mis mul oli elle'en,
velle taren venü'en.
Oh küll mütsi tige'et,
pääpaika paganat,
kes kaot ilusad juussed.

Karula. H II 24, 452 (239). 1887—89.

4269 3.

Oh mu ennist illust juust,
vahalatva valget pääd,
miä ol'l sorrõ sugimada,
lahe ilma laabimada.
Mõtsasukar pää sugi,
laanelatva lahutas.

Sangaste. H II 5, 375 (13). 1877.

2040. MAKSAKS PALJU. 4270

Mis sest kasu, et ma Kadri!
Oleks ma Mari — maksaks palju:
pea mul maksaks Pärnu linna,
jalad Jaani kihelkonna,
kääd mul maksaks Kergu valla,
rinnad maksaks Riia linna,
kõht mul kogu Saaremaa.
Ise ma maksaks ilmamaa,
nimi neli riikida.

Karja. H, Jõgever III, 33 (26). 1883—86.

2041. KUS MILLISED NEIUD. 4271

Muhu neiud — mukud neiud,
Harju neiud — albid neiud,
Viru neiud —viksid neiud,
Kuura neiud — kuulsad neiud!

Muhu. H II 6, 668 (37). 1890.

2042. NEIUHULK NAGU SÕDA.

1. 4272

Küläkene väikokene,
majakene madalakene,
är sa pajjo paeku,
ära leerku lepikuhe!
Mõtlid sõa tulevat,
venne väe viirdüvat.
Es no sõida sõakene
ega es viirdü venne vägi —
seo sõidi sõsarde hulk,
seo viirdü veliste hulk.

Kanepi. H II 32, 437 (1). 1889.

2. 4273

Talukene tillukene,
majakene madalakene,
mõtlid sa sõa sõitevata,
vene leeri liikeveta,
saksa leeri sammuveta.
Ei ole sõda sõitevassa,
vene leeri liikuvessa,
saksa leeri sammuvessa.
Sõitve siin sõsarde hulga,
käive siin käliste latse.

Helme. E 59518. 1927.

B. KARSKE NEIU

2043. KARSKE NEIU.

4274 1.

Lähme, lähme, käeme, käeme,
pian sii kivi piussa,
kannan kaegast kannelina.
Kui tuleb poissi puutumaie,
naesemiis mind naeramaie —
poisil lõin mina poole piada,
avasin ajud mõlemil.

Torma. H II 27, 818 (23). 1888.

4275 2.

Ühe aga öö olin ülevel,
poole päeva pööningul.
Siis tuli poissmees puutuma,
naisemees tuli narrima.
Ma lõin poisil poole päädа,
naisemehel ninada.
Poiss läks mõisa kaebama,
mina järel kuulama:
kummal õigust annetas,
kummal kohut kannetas?
Poiss sai sambad, ma sain hambad,
poiss sai kirikust kibedad vitsad,
ma sain postist poole vakka.

Saarde. H II 24, 815 (13). 1889.

4276 3.

Tütarlapsed, tibukesed,
mingem siit metsast läbije,
võtkem need püssid peose,
raudakangid kaendelasse!
Kui tuleb vastu poiste hulka,
sedamööda meeste hulka,
hakkab see poiss sind püüdelema,
naesemees sind narrilema —
lase poisi pool paleta,
kuputa kulmud mõlemad,

sakuta sasud siniseks,
et ei kuule kuuel päeval,
näe seitsemil nädalil.
Poiss läks mõisa kaibelema,
munakinnas tal käessa,
kümme muna kinda'assa.
Kummale õigus annetie,
kummale kohus kannetie?
Neiule õigus annetie,
poisile kohus kannetie.
Kui neidu ära suressa,
kes seda neidu taga nutab?
Õed õieti uluvad,
vennad vetta veeretavad.
Kui poissi ära suressa,
kes seda poissi taga nutab?
Hunt see ulub, turvad suussa,
karu karjub kaasikussa,
rebane reomäella.
Kes siis kaitseb neiu hauda?
Kullamaa kirikuaida.
Mis kasvab neiu haua päälla?
Kullerkupud, nallernaadid,
saksa söödavad sibulad,
külapoiste küüslaugid.
Kes siis kaitseb poisi hauda?
Soode sissi, maade sissi,
mädajärve mätaste sissi.
Mis kasvab poisi haua päälla?
Vanad kibrised kibused,
vanad kärnased kadakad,
vanad ülejäänd nõgesed.

Muhu. E 59553/5 (2). 1926.

2044. NEIUL RAUAD KAASAS.

1. 4277

Tohi poissi minnu puttu,
näppi nällätse sulase,
mul on man mao väidse,
hüü all hüüvliraua.

Ma'a iks lassi Matsi mao,
söödi pääle Juri söame,
põllu pääle Piitre põrna.

Sangaste. EÜS VI 381 (72). 1909.

2. 4278

Lätsi teeda kõndimaie,
lätsi maada marssimaie.
Tulli mul vasta poiste hulka,
poiste hulka, kelmi kilda.
Tohi ei mind poissi puttu,
poissi puttu, meesi narri:
mul om manna mao väitsi,
vöö alla vereväitsi.
Maha lase mehe mao,
suska poisi söame.
Pääd ei pistä põlle alla —
pää ma pistä pärjä alla,
silmä siidilindi alla,
kolmu kuldanarma alla.

Puhja. H II 30, 122 (10). 1889.

4279 3.

Neiukese noorekese,
hoidke avvu endä man —
ärge laske laine'ella!
Kui tule poissi puttumaie,
naisemeessi narrimaie —
lüü poisil pooli päädä,
heritse igä uinuta.
Maha lase Märdi massa,
söödüle Jüri süäme,
Piitre põrna põllu pääle.

Kanepi. H II 28, 305 (5). 1889.

4280 4.

Antku jumal Antsusida,
sigitagu Siimusida,
maa peale Martisida!
Maha mina löön ju Mardi maksad,
aea ääre Antsu kopsud,
söödile Juri südamed.
Ants ei tohi haugutada,
Siem ei silmi keeridata,
Pärtel peada pööridata.

Viru-Nigula. H II 34, 339 (44). 1892.

4281 2045. POISS EI TOHI PUUTUDA.

Poiss minu püüsi puoli üöda,
oma mies üheksa üöda,
kasvuvend kaheksa üöda,
küla-kui-poiss püis kümme üöda,
mõisapoiss püis mõnda üöda.
Ei mina kielnud, ei ka'n käskind,
vaid mina vaivalla pidelin:
ei minu tõhi poisid puutu,
naisemies ei naljatella,
tohipüks ei tunnustella,
saabassääre satutella,
tiopoiss ei tillitella,
mõisapoiss ei munnitella.
Ma olen kaprali kanene,
undervitsa uhke naine,
siersandi salmekeine.

Lüganuse. H II 1, 629 (815). 1888.

4282 2046. EI LASKNUD MEELITADA.

Käisin metsas meeste kaasas,
heinamaal heriste kaasas,
puid vedamas poiste kaasas,
laastumaalla laste kaasas.
Mees minu püidis meelitada,
heris püidis eksitada,
litsilapsi lepitada,
hoorapoega uinutada.
Mina kuulin, vasta kostin:
«Enne lepib litsilapsi,
enne uinub hoorapoega,
enne kui mina madala,
enne kui kana kadala,
tütarlapsi linnukene.»

Haljala. H II 9, 312 (38). 1889.

Ei ma tea, ei või teada,
miks ep mind mehed manavad,
miks ep mind poisid põlgavad,
hallid kuued haugutavad,
sinimantlid manavad?
Sesta'p mind mehed manavad,
sesta'p mind poisid põlgavad,
et ei teinud meeste meeli,
meeste meeli, poiste pooli,
käinud meeste käe järele!

Mina tegin eide meeli,
eide meeli, eide keeli,
käisin eide käe järele,
magasin eide voodi'essa.
Oleksin teinud meeste meeli,
käinud meeste käe järele —
ei oleks tänagi tütruk,
neidu homme hommikuni,
tuna noore lõune'eni!

Haljala. E 35209 (14). 1897.

2048. PAKKUS SÕRMUST. 4284

Läksin soosse sõsteralle,
päeva alla pähkelalle,
mõisa alla maasikalle,
linna alla lillakalle.
Sealt tuli neli noorta meesta:
üks seal ütles: «Hirmu, hirmu!»;
teine ütles: «Armu, armu!»;
kolmas ütles: «Kuri, kuri!»;
neljas pakkus sõrmuksida.
Mina jalgada rabasin,
kingapõhjuda põrutin:
«Enne see kivi lõheku,
enne paasi pakatagu,
enne kui võtan sõrmuksida.»

Kadrina. H II 10, 130/1 (140). 1889.

2049. ENNEM KIVI KUI POISI JUURES.

1. 4285

Enne mina heidan, hellakene,
enne mina heidan kivi manu,
kivi manu, kannu manu,
enne kui kurja poisi manu.
Kivi ei kisu, kand ei kaku,
poiss ei jäta puutumata,
käsi ei kallist katsumata.
Riisub tema rinnast reesisida,
katsub kaelast kaelusida.
riisub sõrmest sõrmusida.
Kesse tahab ilusti olla
oma au hoidamaie —
ei see ei anna poisi puutu,
halva'ga mehe hauguldada.
. . . . . .

Häädemeeste. H II 24, 722/3 (8). 1889.

2. 4286

Ütlen, ütlen neiukesel:
ennem heida kivi juure,
kivi juure, kännu juure,
ennem kui hullu poisi juure;
ennem anna kivil suuda,
kivil suuda, kännul suuda,

ennem kui hullu poisil suuda.
Kivi ei kisu, känd ei katsu,
poiss ei jäta puutumata,
nippimata, näppimata,

neiu rinda riisumata,
neiu kaela katsumata.

Vändra. H II 20, 613 (10). 1889.

2050. EI ANNA AU KÄEST.

4287 1.

Enne mina annan vüöni vüöldä,
vüöni vüöldä, pääni päældä,
jalad polvista porudan,
käed mina raiun randemista —
ennegu au käestä.

Las minu au alles olla
ja minu tervis terve seista:
küll au aseme leiab,
tervis leiab teise puole.

Kuusalu. E 45735/6 (46). 1904.

4288 2.

Küll mind huorad hukkutasid,
litselapsed leppitasid:
küll mul tuodi küpsiksida,
küll mul kanti kammeljaida,
ola taha ounasida,
pääotsi pähkenaida.
Enne mina annan pääni päältä,
pääni päältä, vüöni vüöltä,
käed mina raiun rande'esta,
jalad polvista porutan —
enne kui au käesta.
Küll au aseme leiab,
tervis leiab teise puole.
Au mul maksab halli ruuna,
tervis teise mie hobuse.

Kuusalu. EÜS VIII 2043 (331). 1910—11.

4289 **2051. EI ENNE ANNA SUUD.**

Nunnu, nunnu, noorõ mehe,
päätarga talupoja —
tahtsõ õkva suud anda,
õkva minnu hõlma võtta.
Ei ma sullõ suud anna,
õkva sinnu hõlma võta!

Lasku pappi paari pand,
kerkessä kirutas —
sõs ma sullõ suud anna,
sõs ma õkva hõlma võta!

Karula. H II 36, 228 (311). 1892.

2052. MINA MAGAN MEMME MAN. 4290

Külep tunnus tuugi näiu,
kiä nu makas poisi man:
suu musta, silmä musta,
käe musta, käüsse musta!
Mina maka memme man:
suu valge, silmä valge,
käe valge, käüsse valge,
suu valge, juuss vahane.

Sangaste. H II 31, 793 (18). 1888.

2053. PUHAS KUI PUURILIND.

1. 4291

Magasin mitu Madida,
mitu Antsu armastasin,
Piedri pikissa linussa,
Jaani jalgade vahella —
siiski olen oige kui see ouna,
siiski sirge kui sibulas,
puhas kui puurilinnukane!

Kuusalu. H II 34, 567/8 (182). 1892.

2. 4292

Kuidas aga laulab neitsi noori?
Nenda laulab neitsi noori:
ma pole ööda üksi olnud,
kahte ööda katsumata,
nädalaida näppimata,
kuud kahte kuulamata —
siiskid ma terve kui tihane,
puhas kui puurilinnuke,
kui see vaga varbelane.

Pöide. E 42592 (18). 1902.

2054. EI TEINUD ISALE HÄBI.

1. 4293

Mis mul viga olle'enna,
poiste seltsin käie'enna!
Magasi ma Matsi manna,
Andsu halli kuue alla,
Piidre pikä rüüdi alla,
Märdi musta mäntelinna —
es tii ätil ma häbüdä,
es tii nännil näägutsida,
es jää kägu käte pääle,
rüärääku rüpe'esse,
suvilind jo suitsutemet,
peoleo lepitemet,
änilind jäi hällitemet.

Halliste. H II 5, 114 (11). 1883.

Üks mind ootis hoora'aksi,
teine vahtis varga'aksi,
kolmas kotikandijaksi!
Ei mina ujund hoora'aksi,
ega'n vahtind varga'aksi,
käind ei kotikandijaksi.
Ei teind häbi isale,
ei teind häbi emale,
vennale verivihada,
uoele tulista surma.
Ma tegin heast isale,
ma tegin heast emale,

2.

uoele oige heasti,
vennale veel paremi.
Ma oodan isalt oluta,
vahin vennalt linnaksida.
Isal on olut teussa,
vennal linnaksed liussa,
emal mallad matte'essa.
Isal on olut punane,
vennal linnaksed lihavad,
emäl mallad on magusad.

Kuusalu. H IV 7, 516/7 (18). 1896.

C. NEIUT SOOTA SÕIMATAKSE

2055. ÖELDI KAUA KASVANUD.

1. 4295

Külanaesed naerid minda,
külapiiad pilkasivad,
külatüdrukud teutsid,
ütlesid kaua kasvamaie,
eluaja istumaie.
Mina kuulin, kostsin vastu:
«Ma istun oma iluda
ja kasvan oma kasuda,
paisun parast paksukesta,
miska sõtkun suured leivad,
aru taiganad tasutan,
perepüülid püüritelen.
Need tahtvad suuri sõtkujaida,
vägevaida voalijaida,
tugevaida trullijaida.»

Jõelähtme. H I 1, 329 (37). 1888.

2. 4296

Mis teil igav, et mina istun,
mis teil kahju, et mina kasvan,
pahameel on, et ma paisun!
Ma istun oma igada,
ma kasvan oma kasuda,
paisun oma paisumesta.
Mis mul maksab kasvemine,
oma au hoidemine?
Võtab poiss ehk ei võta,
või jätab kodu koguni
isa härja hoidijaksi,
ema lehma lüpsijaksi.

Põltsamaa. H III 7, 527/8 (18). 1889.

2056. ÖELDI SÖEST SÜNDINUD. 4297

Külap meid küla kõneli,
külanaese naaratelle.
Ütliv sündind mu söesta,
ütliv tullev tungellästa,
saadu mind saadu veerispuista!
Pole sündind ma söesta,
tullu ei ole tungellästa,
saanu ei saadu veerispuista.

Sündsi ma ema sülesse,
kääni memme käte pääle.
Üles mind võtti, hüpetes,
maha mind panni, mängetes,
kukutes mind vastu kuuda,
pillutes mind vastu pilvi.
Ilus ema mind imetennu,
kallis naene kasvatanu:
ime ei pordu punada
ega litsi lepitusta
ega hata haugutusta.
Susi sündind ju söesta,
karu tullu tungellästa,
jänes saadu veerispuista.
Kas te'i mõtle mõistavetta,
arva'i aru saadavetta!
Mina mõista teie mõtte,
tunne teie oimu otsa päält.

Kui mina hakka, orjakene,
viru-vai-kannel veerimaie,
laske mind laulda, laugaseemen,
ukerde, humaleseemen
munde seemende seana.
Te küll kiidat oma tütrit,
austade oma Anne,
et olet ladus laulamaie.
Las tule hommen uusi päeva,
panen sind hommen uute tööle,
pane sind pükse paikamaie,
kindid kinni kiskumaie,
kasugat kohendamaie.
Nõelus ta punni perse'esse,
jakku jalgade vahele,
kinda kiss ta kõveresse,
peopessa pand paklapaiga.

Tarvastu. H II 25, 759 (13). 1890.

2057. ÖELDI KURJAKS, ON KURJEMAID.

4298

1.

Vanaks minda vannutie,
vanaks kurjaks kutsutie.
Oli's mennä etsimäie,
valdaje valatamaie,
kihelkonda kuulamaie —

ehku vallassa vanembi,
kihelkonnas kurjemaida,
isterikku ala ilma!

Kuusalu. H II 40, 685 (19). 1892.

4299

2.

Kurjas minda kutsutakse,
õelaks minda üteldakse,
laisaks minda laimatakse.
Küll om ilmas kurjemida,

küll om Paistus pahemida,
Hallistessa halvemida,
keset valda valimida!

Paistu. E 8951 (50). 1891—93.

4300

3.

Kurjaks minda kutsutasse,
õelaks minda hõegatasse,
pahaseks mind pajatasse.
Küll on külas kurjemida,
teises talus tigedaida.

Ärge, neiud, kartke minda,
et mo helmed peenikesed,
hõberõngad õhukesed.

Tõstamaa. E 26268 (4). 1896.

2058. HÜÜTI HÜLGEKS. 4301

Hüüeti mind hülge'eksi,
laimatie latikaksi,
soimati meresiaksi.
Mina tarka neitsikene,
mina tarka, vasta kostsin:
«Suu olli meresiala,
saba saare hülge'ella,
oimed laiad latikalla!»

Kuusalu. H II 34, 660 (330). 1892.

2059. ÖELDI SILMIST MADALAKS. 4302

Olli mea ilus neiu noori,
vanad neiud miu vandsiva,
iki kurjaste kõneliva,
halvast aive halba juttu,
ütliv: paksu palge'esta,
ütliv: huulesta rumala,
ütliv miu silmista madala.
Emäkene, ennekene,
ma ei ole huulista rumala,
ma ei ole paksu palge'esta,
ma ei ole silmista madala!
Vananaised, võlelikud,
hobu om huulista rumala,
siga silmista madala,
härg om paksu palge'esta.
Vananaised, võlelikud,
iki kurjaste kõneleve,
halvast aave halba juttu,
et mea anna alta hõlma,
et ei pista ma peusta,
et ei kingi kellekista,
et ei kanna kammerista,
et ei pane soola suka sisse,
tange sukatalla sisse.

Paistu. H III 6, 839/40 (20). 1888.

2060. ÖELDI VANAKS.

1. 4303

Külanaine, nännikene,
linapõlle, linnukene,
tanupää, tasasikene,
ütlid mu ilma iatses,
ütlid mu sa'a suvitses,
ütlid mu valla vanutses!
Külanaine, linnukene,
pikkä põlle, peenikene,
hiir ep o ilma igane,
vares valla vanune,
kass om kate katku põlve.
Alle'p kuuske kopelenna,
alle'p kaske karjasmaale,
kon ma kiiksi käke'enne,
nõrksi nõrgale veole.

Halliste. H II 5, 71 (50). 1883.

2. 4304

Vanas meida vaieldessa.
Alla'p nee kuuse kumera,
alla'p nee kõivo kõvera,
alla'p lepa lümmekule,
kaseladva kallakule,
kun mu kiigul kiigutedi,

kun mu hällil hällitedi.
Kolm olli hälli mu eala:
üits olli niidu veere päälla,
teine nurme nurga päälla,
kolmas kodun koa lävela.
Hälli, mis koa lävela,
see om oa-äitsessista.
Hälli, mis nurme nurga pääle,
see om kaara-lipenista.
Häll, mis niidu veere pääle,
see om ristikheinusista.

Tarvastu. H II 25, 780/1 (85). 1890.

2061. OODATI HOORAKS.

4305 **1.**

Küll hoora minust oodati
ja varast minust vaadati,
küll litsi linta lõegati
ja pordu põlle osteti.
Kõik hooraks mingu ootajad,
vargaks mingu vaatajad,
litsiks lindi leikajad
ja porduks põlle ostijad!

Vigala. H II 20, 344 (14). 1889.

4306 **2.**

Hoora minust oodatie,
varas minust vaadatie,
litsi liiga naeretie.
Mina kuulin, kohe kostsin:
«Hoora saab ootajasta,
varas saab vaatajasta,
lits saab liiga naerijasta!»
Tuli aega, veeres pääva:
hoora sai ootajasta,
varas sai vaatajasta,
lits sai liiga naerijasta —
ei saand saele sõita,
isame'l ei hüpitada,
kaasanaistel keeritada,
peiupoiste pööritada.
Moost saanes saele sõita,
isame'l sai hüpitada,
kaasanaistel keeritada,
peiupoistel pööritada,
tallipoistel tantsitada,
peiul kallil kaissu võtta.

Kadrina. H I 1, 79 (79). 1888.

4307 **3.**

Hoora minust oodatie,
varast minust vaadatie,
litsi liiga naeritie.
Mina kuulin, vastu kostin:
«Enne saaneb hundist hoora,
karule saab kaksi lasta,
jäneksest saab järsku litsi,
enne kui minust midagi,
enne kui kanast kedagi!»

Ambla. E 7741 (19). 1893.

2062. ÜELDI SÕJAMEHE SÕBRAKS.

1. 4308

Üeldi mind sõjame' sõbra,
üeldi mind kalame' kaasa,
venelaise vennanaine;
üeldi minu saksa sallitava,
isanda himu ajaja,
noorte meeste meelekene,
puepoiste poorikene,
linnapoisi lindikene.
Mina aga kuulin, kohe mina kostin:
«Tooge kruusi, ma kuseksin,
andke klaasi, ma laseksin,
las mina kusen kruusi sisse,
lasen laia klaasi sisse!
Tulgu siis mehed mekkimaie,
noored mehed nuuskimaie —
kas mina sõjame' sõbra
või mina kalame' kaasa,
vene-aga-laisa vennanaine;
kas mina saksa sallitava,
isanda himu ajaja,
noorte-aga-meeste meelekene,
linnapoisi lindikene,
puepoisi poorikene.
Enne aga saaneb hundist hoora,
jäneksest saab järsku litsi,
karust saab kahelapselise,
enne kui minust midagi!»

Haljala. H II 9, 630/1 (20). 1888.

2. 4309

Ööldi mind sõamehe sõbra,
kaevati kalamehe kaasa,
junkrute juures magaja,
kilterite kihlanaine!
Ma põle sõamehe sõbra,
ei ole kalamehe kaasa,
junkrute juures magaja,
kilterite kihlanaine.
Ma sõber oma sõsara,
naaber oma neitsikesta.
Ööldi mind mehi magama,
ööldi mind poissa pidama,
abikaasa armastama!
Kui oleks mehi maganud
ehk oleks poissa pidanud,
abikaasa armastanud —
siis oleks poeg mul pooli meesta,
tütar jo töötegija,
laps oleks laua-kõrgunegi.

Koeru. H II 13, 133/4 (27). 1888.

3. 4310

Sõimati mind, laimatie,
sõimati mind sopasuile,
sopasuile, maltsamaile,
liblik ma linaleosse,
parts ma pajoallikusse!
Üles tõusi sopasuusta,
sopasuusta, maltsamaalta,
liblik ma linaleosta,
parts ma pajoallikusta.
Lennäsi ma lepä pääle,
karasi ma kase pääle,
tulli toomeoksa pääle:
siputelli, soputelli,
siputelli siibesida,

soputelli sulgesida,
maha ai suvitse sule,
kevädese kestäkese.
Sõimati mind, laimatie,
sõimati sõame' sõbras,
kaevati kalame' kaasas,
üteldi Uandi hooras!
Ole ei Uandi hoora,
ole ei kalame' kaasa,
ole ei sõame' sõbra.
Uudi tei Uandi meestel,
jala pästi Pärnu meestel,
kinda võti Kiinu meestel;
uudi tei oma au'usse,
jala pästi pää ilusse,
kinda võti kiidusses.
Sõimasid mind, sõtsikene,
sõimasid mind, laimasid
Kiilu kirstu kiskujas,
Viiru varsa varga'as,
Lellu lehma lüpsijas!
Esip nüssid, sõtsikene,
esip nüssid Lellu lehma,
esip kissid Kiilu kirstu,
varastid sa Viiru varsa.
Sõtsikene, linnukene,
ei ma'i kõigu kõnelden,
liigu liiga laite'en:
kõndin lää kõne minusta,
liiku'en lää liia jutu,
ajaden lää halva jutu.
Nii veeres kõne minusta,
kui veeres vesi hanista.
Ma ole näio kui sii mürki,
kabo kui sii ravvakangi.

Halliste. H II 5, 94/5 (76). 1883.

4311

Sõimati ja sõkuti,
sõimati ja laideti,
sõimati: sõamehe sõpra!,
kaevati: kalamehe kaasa!
Mitu's ma sõamehe sõpra,
mitu's ma kalamehe kaasa?

4.

Setub ma sõamehe sõpra:
kinda võti kiilnu meestel,
jala pästi parme meestel,
kinda võti kitusesse,
jala pästi pää ilusse.

Karksi. H II 23, 44 (15). 1889.

4312 **2063. ÖELDI MEHI MAGATAMA.**

Külanaised, keelekoerad,
vanad naised, valelikud
tahtsid mind tanule panna,
enneaegu harjakalle.
Ma'ap teadnud tanu töösta
ega harjaka austa.
Ütlid mind aidassa magama
aida alla voode'essa,
kutsarite kaendelassa,
tallipoiste teki alla,
aidameeste hõlma alla!
Siis oleks poega pooli meesi,
laps oleks laua-kõrguline.

Viru-Jaagupi. H II 10, 528 (301). 1889.

D. NEIUDE PILGE JA LAIM

2064. NEIUD KAKLEVAD.

1. 4313

Külaneiud tappelesid:
Annel halgu, Kaiel kooku,
Maril margapuu õlalla,
Liisul leemekulbikene,
Truutal tuletukikene.

Harju-Jaani. EÜS X 1891 (64). 1913.

2. 4314

Olen ma küll imet näinud,
mõnda maad ka läbi käinud —
seda imet ma pole näinud,
mis ma mullu Muhus nägin:
kaks aga naista riidlesid,
teine Tiina, teine Riina,
teine teise kivi otsas,
teisel teine teivas selgas.

Karja. ERA II 201, 457. (6). 1938.

2065. NEIDUDE RIID. 4315

Tahtsin minna Tapi metsa,
pidin Pikvale minema.
Keeran kõrva Kehra poole,
arud ju Anija poole —
kära kostis Kehra poolta,
taplus Talgaranna poolta.
Kehra neiud tapelesid
Muti aiamulgu all,
Idu heinarõugu juures.
Muti mulgu roikad katki,
Idu heinarõuk läks lõhki.

Harju-Jaani. H II 15, 640 (40). 1889.

2066. VIIGE VIHASED NEIUD.

4316 1.

Viige, viige, mis te viite,
talutage, mis te tahte,
viige need vihased neiud,
talutage tappelikud!
Viige seda teeda mööda,
raiutud rada mööda,
kus ei kuule kukehealta,
kanade kõerutamista
ega linnulaulu healta.
Muud kui hundi ulgumine
ja siis karu karjumine.

Harju-Jaani. E 15586/7 (60). 1895.

4317 2.

Viige need vihased neiud
pime ööga, pitka teega,
lagund reega, laisa hooga!
Viige nemad kohe koera niiti,
Lauge tuppe, Lalli lõppe,
kus pole kuulda kukehäälta,
nõdra lapse nutuhäälta,
vanarahva rääkimista,
perepersete kärinat,
sitaaukude suhinat.

Pöide. E 42586 (41). 1902.

4318 3.

Viige ära need vihased neiud
lagund reega, laisa hooga!
Viidagu neid vihurid kauda,
tõmbage neid tõmbrud kauda,
katkuge neid kadakad kauda,
mädajärje mättud kauda!
Viige neid sinna Mõnnuste mäele,
kus o kogu korpisid,
vare vana lindusid.
Hallid linnud hauda kaevasid,
mustad linnud mulda matsid,
kirjud linnud kellad lõid,
kergukellad kenast hüüdsid,
hingekellad kenast hüüdsid.

Mustjala. EÜS VI 1239 (17). 1909.

4319 4.

Veege nii vihatse näiu,
tõmmake tõru kuriku!
Veege suurt suud müüdä,
lajalist laant müüdä,
kon ei kuule kukehellü,
tõse tare tõlvahellü!

Otepää. H III 9, 846 (28). 1890.

2067. ODAV NEIUKAUP.

1. 4320

Meie nurga noored mehed,
meie otsa head poisid,
lähme, lähme, käime, käime,
kust saaks neidu odavamalt,
kust saaks neidu kinga vasta,
viis saaks vana virsu vasta,
seitse seinapalgi vasta,
kaheksa kabade vasta!

Jõhvi. H II 1, 307 (461). 1888.

2. 4321

Hellakesed vennakesed,
lähme võedu Võhma'aie,
suisa suurije külaje!
Seal on palju neiusida:
viis suab vana viisu vasta,
kuus suab kuiva kinga vasta,
seetse sianaha vasta,
kaheksa mo kasuka vasta,
üheksa mo enese vasta,
kümme mo kübara vasta,
üksteistkümme vasta hobusta.

Põltsamaa. H II 26, 460 (4). 1889.

2068. KALLIS NEIUKAUP.

1. 4322

Kurat aga võtku Kuia saksad,
kärvaku Käru isandad,
kes tegi kaubad kalli'esta:
tuhat aga maksab neiu tukka,
sada maksab neiu salka,
viiskümmend neiu vidali.

Viru-Jaagupi. H II 10, 351 (79). 1889.

2. 4323

Millal meie sinna saame,
kus on kallis neiukaupa,
odav hobusekaupa:
tuhat maksis neiu tukka,
sada maksis neiu salku,
viiskümmend linajuusta —
rubla maksis ruunapaar
ja poole rubla poisipaar,
vana taader viisupaar.

Laiuse. E 46121/2 (11). 1907.

4324 3.

Kiidame küla neidisida,
vannume vanu naisisida,
kes on kauba kalliks teinud.
Enne sai neiu neljal rublal,
kaasa kahel taalderil —
nüid on tibu tingimine,
rahavakal vaagimine.

Pöide. H II 35, 343 (1). 1892.

2069. PIRTSAKAS NEIU.

4325 1.

Oh sa Anne, aiva kranni,
aiva kranni, muidu mukki!
Ei ta söönd sialihada,
katsund ei kanamunada
ega võtnud lehmavõida —
härg oli lehma haisutanud,
kukk oli kana kannustanud,
siga oli sitassa maganud.

Harju-Jaani. EÜS IX 871 (49). 1912.

4326 2.

Ase Ann oli kulda torti,
Ann oli pruuti neitsikene.
Ann ei tahtnud kanaliha —
kukk oli kana kannustanud.
Ase Ann oli kulda torti,
Ann oli pruuti neitsikene.
Ann ei tahtnud lambaliha —
oinas oli lammast haisutanud.
Ase Ann oli kulda torti,
Ann oli pruuti neitsikene.
Ann ei tahtnud lehmaliha,
sest ei tahtnud lehmaliha —
pull oli lehma pusinud.
Ann tahab selle sõnni liha,
mis põle ilmas ikkes käinud,
kel oli püksis püssike,
naba all see nahkad-nuia,
kellega ilvest hirmutakse,
kodukaru kargutakse.

Tori. H II 21, 243/4 (4). 1889.

4327 **2070. HAME HAAVALEHTEDEST.**

Neiu läts läbi küla:
hame säljas haavalehtest,
undrik ümber ubalehtest,
kapuk jalga kaalilehte,
põll oli een tal porgnalehte,
rätt oli pääs tal ranislehte.

Puhja. H II 44, 137 (2). 1888.

2071. KUUSEKOOREST KUUED. 4328

Ena tüdrukud, mes külassa,
mis on Tapa vallassagi:
kõnnivad kirikuteeda,
lepalehest lindikesed,
kuusekoorest kuued selgas,
kasekoorest kaelarätid,
pihlakased pearätid.
Jumalaga, Tapa pruudid,
mul on Muskus uued pruudid,
kleidid selgas kehisevad,
rahad kaelas krabisevad.

Ambla. E 7776 (9). 1893.

2072. KAELAD KÕVERAD. 4329

On ühed neiud, mis on siin:
ninad nookus, kaelad kookus,
kõverad kui kasekannud;
suu tal viltu viina poole,
kõht tal õige õlle poole,
meel tal mõlgub maja poole,
eide herneleeme peale,
taadi taarikapa peale,
venna küll viinamõõdu peale,
öö küll õllepeekri peale.

Reigi. EÜS II 995/6 (152). 1905.

2073. ILUSAMAD MEIE HIIRED. 4330

Ilusamad meie hiired,
kasinamad meie kassid,
usinamad meie uted
kui need pidu peened piigad
ja need valla valged neiud,
kihelkonna kiidetavad.

Rannu. H II 30, 261 (1). 1889.

2074. MEELITAVAD MEHI. 4331

Häbi, häbi, tütarlapsed,
häbi, häbi, ma hävästan:
poiste järel käianessa,
kirjud kuued selja'assa,
munakorvid kuue alla,
miska mehed meelitate,
poisid poolele peate!

Vaivara. H II 1, 122 (169). 1888.

E. LANGENUD NEIU

2075. SOOLE SÕIMU TEINUD.

4332

Neitsikene, neitsikene,
sa ei teinud soole sõitu,
isale ilusat jootu,
vennale vedu vägeva!

Sa tegid soole sõimu,
isale igihäbida,
vennale verivihada.

Väike-Maarja. H II 11, 496 (6). 1889.

2076. PEETUD NEIUD.

4333 A 1.

Ennem mängin mätastega,
tõru man tõrvalilledega,
ennem kui nende neidudega,
mis on pooleli peetud,

enneaegu armastatud.
Neil on tited tiiva alla,
äbarikud alla hõlma.

Simuna. EÜS V 872 (139). 1907.

4334 A 2.

Aidu-raidu ratastega,
ennem ma mängin mätastega
ja ka kõrvekuuskedega —
ennem kui nende neidudega,
mis on poolele peetud,
üle suve suisutatud,
kaksi kuuda kaisutatud,
iga öösse hoietud!

Neid tuleb aada Harjumaalta,
viia välja Virumaalta,
tuhat saata Turgimaale,
sada saata Saaremaale,
teine sada Saksamaale,
viiskümmend Venemaale.

Harju-Jaani. H II 15, 669 (98). 1889.

A 3. 4335

Enne ma mängin mätastega,
kargan kasekändudega,
enne kui nende neidudega,
mis on pooleli pietud,
kussa siad sees maganud,
hobused läbi ujunud,
põrssad kõhtus puperdanud!

Vändra. E 10968 (26). 1894.

A 4. 4336

Ennem mina mängin mätastega,
heedan nal'la naaristega,
ennem kui nende neiudega,
mis on poolele peetud,
sõnnihärjade sasitud,
kohehärjade kositud.

Suure-Jaani. H II 26, 551 (14). 1891.

B 1. 4337

Aidut-taidut takka peale,
kas minu hall ei hakka peale,
eks minu must või muidu joosta,
kimmel või kivi vedada,
paat või paasi ringutada —
enne kui neida neiusida,
kulla kudruskaelasida,
mis on poolele peetud,
enne aega armastatud,
kahevahel kaelastatud,
kõrtsiteed on kõnnitatud,
lakast lakkaje veetud,
kõrtsiukse kõlgutajad
ja lingipaela liigutajad.

Kadrina. E 33066 (6). 1897.

B 2. 4338

Eks minu must võind muidu jooksta,
kimmel võind kiba vidada,
paat võind paasa ringutada,
ennem kui neid aga neidusida,
mis on poolele peetud,
pealt aga peene neiukene,
alt juba ammu naesukene.

Pilistvere. EÜS IV 1625 (92). 1907.

B 3. 4339

Emäkene, memmekene,
võinud olla võttemata,
minu küll hobu sõitemata,
minu küll raha raiskamata!
Eks mu must võind muidu jooksta,
kimmel ruun kivä vedädä,
paat võind paasi kangutada —

enäm kui neida neidusida,
mis on pooleli pietud,
läbi käte käiätetud,
üle mäe mängitetud,
tagast mäe küll tantstetud!

Parem mina mängin mätästega,
külä-küll-väljä küngästegä,
kui aga neie neiudega.

Kodavere. EÜS II 407/8 (138). 1905.

4340 C 1.

Tühi võtku selle neiu,
mis oli pooleli peetud,
üle määra mängitud,
üle aasta aetud,
üle talve tantsitatud,
üle sui suisutatud!
Enne panen kullad kuldi kaela,
enne kui selle neiu kaela;
helmed panen emikse kaela,
rublad-tükid ruuna kaela,
pärlid päitsu härja kaela,
sõle sõge sõnni rinda —
enne kui selle neiu rinda.

Harju-Jaani. H II 15, 731 (63). 1889.

4341 C 2.

Ennem, ennem, vennikene,
ennem panen kee kitse kaela,
valandiku varsa kaela,
siidiräti siku sarve —
ennem kui selle neidu kaela,
mis oli pooleli peetud,
üle määra mängitetud,
üle kõrtsi kõnnitetud,
tallist tallije veetud.

Viru-Jaagupi. H II 10, 542 (320). 1889.

2077. HUKKALÄINUD TÜDRUK HOOPLEB.

4342 1.

Kui ma lähen litsist, siis lään linna,
kui lään hoorast, ujun ammest:
pea aga kannab sitsimütsi,
rinnad aga kandvad Riia räti,
puusad poeseelikuida.

Vaivara. H II 1, 29 (32). 1888.

4343 2.

Kui läen hooraks — astun ammeks,
siis istun imetajaksi,
saksa lapse söötijaksi!
Pea mul kannab pitsimütsi,
kael mul kannab kraadida,

rinnad siidirätikuida,
õlad õmmeldud käikse'eida,
puusad poeseelikuida,
kõht mul kannab kõrgi põlle,
seared siidisukkesida,
varbad vaskipandelaida,
kannad kuldakannukseida.

Väike-Maarja. H II 11, 274/5 (37). 1889.

2078. KÕIK POISID MINU PÄRALT. 4344

Mina vaene valge lammas,
eide utetallekene!
Kõik pässid minu päralta,
kohid kõndsid kõrvassanna,
jäärud järgutid järella
ilvessa lihahimula,
salvesse saba lalulla,
karukäpa tarbe'ella.

Jõhvi. H II 1, 504 (667). 1888.

2079. MÕISAMEESTE ARMUKE. 4345

Leenukene, lillekene,
rohuaia roosikene,
tallipoiste tallekene,
mõisameeste meelekene,
teupoiste titekene,
koka koorekernukene!

Viru-Jaagupi. H II 10, 410 (157). 1889.

2080. AU AETI, PIDU PEETI.

1. 4346

Olin mina ikke neiukene,
tännini olin neiukene,
olin poisi puutumatta,
käe jo kalli katsumatta.
Täna mu pidu peetie,
täna mo au aetie
uue reie ukse all
ja Muda kõrtsi mulgu all.
ja Laane mõisa laua all.
Seal minu pidu peetie,
seal minu au aetie,
seal minu mätas märgitie,
vesivanni vaadatie,
karvatoppi katsutie.

Viru-Jaagupi. H II 10, 452 (217). 1889.

2. 4347

Mis sina, litsi, liipad minda,
turuhoora, tõmmad minda?
Ma pole litsi liibata,
turu-ei-hoora tõmmata!
Küll mina nägin seegi aja,
kui sinu au aeti

ja sinu pidu peeti
mõisa laia välja peal,
kahe kanguri vahella;
kui sinu prilli pisteti,
ümbrik üles tõsteti.

Jõelähtme. H II 15, 256 (32). 1890.

4348 **2081. PEALTNÄHA NEIU.**

Näid ei massa maada-mulda,
kevadesta kesvakõrta,
sügisesta söödihaina.
Päält olli näta näiukene,
alt olli ammu nännikene.
Läits tema külla tulda otsma,
jäi ta söödile magama
murumardike maratse;
uruauk jäi upakile,
perse jäi perani valla.

Tarvastu. H II 25, 817 (193). 1890.

2082. SAAB JUURDE, SEISAB VAGUSI.

4349 1.

Kiljus neidu, kaljus neidu,
kiljus kinni võtte'essa,
kaljus kaela hakatessa.
Sai juurde — seisis salaja,
pistis pea poisi põue,
käed aga poisi kaendelasse,
jalad poisi hõlma alla.

Järva-Madise. EÜS VII 1618 (147). 1910.

4350 2.

Kuulsin kukke laalevada,
kanatäkku karjuvada —
võtsin näppi neiu noorta.
Neiu kuri kiilumaie:
kiilub kinni võttessagi,
kaljub kaissu heitessagi,
suab juure, seisab salaja!

Põltsamaa. H I 2, 223 (51). 1889.

2083. MAIAS MEESTE PEALE.

4351 1.

Mari oli maias neitsikene,
Mari oli maias meeste pääla,
tiirak teopoiste pääla.
Mari läits lipaten mehele:
jätt ta riba riida pääla,
jätt ta kingi kirstu pääla,
jätt ta hamme aia pääla,
suka suure lavva pääla.

Tarvastu. E 20001 (4). 1895.

2. 4352

Mari oli mummu, Mari oli mammu,
Mari oli maasikas mäele,
kippus kingita mehele,
jättis kingad kerstu peale,
sukad suure ukse peale,
kapukad kaevurajale.
Läks siis metsast mehele,
puu otsast poissidele,
kannu otsast kaasadele.
Kes tal siis need pulmalised?
Pikad puud olid pulmalised,
laiad kased langunaesed,
haav oli ilus isameesi,
kask oli kallis kaasanaene,
pihlak pikka peiupoissi,
söödilapp oli söömalauda,
peenar pikka istepinki.
Hunt oli pulma hõberuuna,
karu kallis saanitäkku.

Põltsamaa. H III 28, 465/6 (2). 1897.

3. 4353

Mai õli maias mieste peäle,
tiirak teopoeste peäle.
Läks ta tiiraten teole,
tuli koju kompa-kampa:
laps oli sülen, tõene seljan,
kõlmas kuolu kotikun,
neljäs märsina mädanu,
viies sukaseäre siden.

Kodavere. H II 4, 565/6 (35). 1887.

2084. POISTEMAGATAJA PERETÜTAR. 4354

Peretütar peenikene,
talutütar, taimekene
viskas kurru villavaka,
tagasälja takutoku.
Lähab ta laudile magama,
kipsat-kõpsat kõlgusesse.
Pää pand poisi lõvva ala,
jala pand poisi hõlma ala,
kaits pand käe ta kaenalasse.

Rõngu. H II 44, 204 (12). 1892.

2085. NEIU KUTSUB POISID METSA.

1. 4355

Mari oli maias moasikalle,
kutsus poissi kuusikulle,
ahvatelles hoavikusse,
linna alla lepikusse.
Sial olid sängid, sial olid mängid,
sial olid padjad ja palakad,
sial olid tekid triibulised
ja vaibad valgevõedilised.

Kose. H II 37, 586 (32). 1892.

4356

Liisu listas-lastas jalga,
puujalga, pädagajalga,
kutsub poisid kuusikusse,
mängib poisid männikusse,
avatleb nad haavikusse,
lepitab nad lepikusse:
«Kuusikus on kuusesängid,
männikus on männasängid,
haavikus on haavasängid,
lepikus on lepasängid.»
Oleks sul küll kuldsed sängid,
kuldsed sängid, muldsed sängid,
ilusamad kui härra sängid,
paremad kui proua voodid —
siiski ma ei taha sind.

Märjamaa. H II 2, 6 (9). 1889.

4357

Kündsin vaud valge'ella,
teised päävа hommikulla,
kolmandad kuu valulla.
Läksin künde'es külaje,
vagu aades vaini'ulle.
Neidu hüüdis lepikusta,
piiga pikasta pajusta:
«Tule aga seie, nuori miesi!»
Mina kuulin, jälle kostin:
«Ei ole aega, neitsikene,
viela'p adra siadematta,
võruvitsad vianematta,
rauapuu puhestematta,
pinki piale passimatta.»
Nüid lehkisin mina leppiku,
pistsin pikkaje pajuje.
Minul oli võida vitsikussa,
neiul oli metta rätikussa.
Ühes me sõime, ühes me jõime,
ühes me üöd olime,
suured juttud sossutime.
Sial tegin titte tüdrukulle,
lapse lapsehoidijalle.

Kuusalu. H II 34, 193 (57). 1892.

4358

Kon mi veli maade kündi —
tsõtse karja alla kallut,
tsõtse kirje alla keerut,
pett mu velle pedästulle,
kuts mu velle kuusikulle,
haugut velle haavistulle:
«Tule jütte süümä,
mul om räime rätikulle,
kala kaalkotikulle!
Läki jütte magamaie,
jütes üüs elämaie,
alla kokku kanarikku,
pääle sõre sõnajala!
Mul om man makus hais,
mul pihan pehme upin,
nisa all mul ninni upin.»

Karula. H II 31, 907/8 (13). 1888.

Kohe läts veli kündemäde,
sinna näiu tsia tsiirit,
tsia tsiirit, karja kargut,
kutse velle kuusistude,
pett mu velle pedäjüste.

Ala ta sõkk sõnajala,
pääle kaks kanariku,
jahelihe jalgu ala.

Hargla. ERA II 115, 134 (24). 1935.

2086. KUTSUVAD POISID LAKKA. 4360

Meie vallas kolmi rikast:
Lintsi Liisu, Matsi Mai,
Oriküla Otsa Ann.
Läksid Kuke kõrtsi ette,
ostsid kokku tuobi viina,
juotsid poisid juobnu'esse.
Läksid pere väravasse
perepoissa pettamaie,
naesemehi naeramaie:
«Aidake meid aida peale,
kandke karjalauda peale,
viige viinaköögi peale!
Seal meil ase ammu valmis:
lina on alla linnukirja,
palakas on pardikirja,
tekk on pealla tedrekirja.
Võta minu vöö vöölta,
kisu minu kinda'ad käesta,
säe mu seedlik ülesse,
pue minu põue puhkamaie!»

Jõhvi. H II 1, 526 (695). 1888.

2087. JUBA KÄTKID TOAS. 4361

Oi teie usinad huorad,
oi teie libedad litsid!
Poiste põuvije pugeta,
alle hõlmaje asuta:
poiss ei jäta puutumata,
naisemies ei narrimata!
Juba nähtu niedki neiud,
juba pietu niedki piiad,
kie nied pidid poiste puolta
ja siis nõusid mieste mielta,
käisid poisi käsije müöda,
aivad poisi alle hõlma,
pugesivad põuve'eni.
Juba kätkied tuassa,
juba lapsed kätkiessa,
jalad on kätki jalgudessa,
sõrmed nuored nõtke'essa!

Lüganuse. H II 1, 631 (819). 1888.

2088. LASTEHUKKAJA. 4362

Joose, litsi, karga, hatta,
joose mõtsa meie manta!
Mitu Toomast sul turba all,
mitu Simmu silla all,
mitu Märti mätta all,
mitu Kaie kalmudel,
mitu Peetrit peenra all!

Helme. E 23288 (10). 1896.

4363 2089. LASTEHUKKAJA ÄHVARDAMINE.

Oot-oot, litse, noo-noo, litse,
las mina papile pajatan,
kohe ütlen kösterille:
tegid tite, veanid kaela,
panid papita magama,
kösteritta künka'asse!

Siis sind ära viiaksegi,
tühja maale saadetakse,
kulda-mulda kaevamaie.
Kallas kukub kaela peale —
siis suad otsa ommetigi.

Kadrina. EÜS VII 350 (137). 1896.

4364 2090. LASTEHUKKAJA PILGE.

Mis sa laulad, laiska litsi,
veeretäd, vedelä litsi!
Minä eilä teilä käisin:
sina lakkassa magasid
venelase alla kuuve,
alla karjatse kasuka.
Tegid titted, vääntsid kaulad,
panid pappita mahaje,
kösterita kellerisse.

Vaivara. H II 37, 186/7 (2). 1892.

4365 2091. KUHU LAPS PANNA.

Muud läksid muudega kiriku,
ma läksin poisiga magama.
Nüüd sain vara vaeva alla
ja sain raske risti alla.
Kääd mul kinni käie'esse,
süle mul täisi süie'esse,
jalad kinni astudesse,
magades makerjas kõrvas.
Kui saan lapse, kus on panna?
Pelgida pereisada,
pelgida pereemada,
kahte lauakattijaid,
leiva etteleikajaid.
Oleks põrsas — paneks aeda,
oleks talleks — tapaks ää,
hobuseks — vahetaks ää,
sööditükki — süskaks ää!

Jüri. H III 3, 248/9 (31). 1889.

2092. PALJU POISSE MAGATANUD.

4366 1.

Magasin sada Madida,
tuhad neida Toomaseida,
mitu muida Mihkeleida —
ei saand poiga põlveleni,
last ei laia rinnaleni.
Tuli üksi tuhkamütsi,
sai üksi savikübära,
veeres üksi virsujalga —
siis sain poja põlvejani,
lapse laia rinnale.

Vaivara. H II 37, 78/9 (11). 1891.

Magasin mitu Madida,
tuhat neida Toomaida,
aina palju Andruksida —
ei saand rüppe rääksujaida,
uue kuue hukkajaida,
linade leotajaida.
Tuli üks tubakanokka,
sai üks sarvenuusutaja.
See mul hukkas uue kuue,
leotas linase põlle,
pani rüpe rääksumaie.
Nüüd ma hulgun hoorapõlves,
vuarun — veardija sülessa.
Nüüd ei tunne vennad tuimad,
tunne ei tuimad vennanaised,
et olen hooraksa ujunud,
et olen litsiksi ligunud.
Nüüd istun vaene vennala:
kuu on kuube seljassa,
aasta on hame õlala,
pole mul kuue korjajada,
pole mul riide riisujada.

Vaivara. H II 7, 131/2 (26). 1889.

2093. TEISTE NAERDA JÄÄNUD. 4368

Olin mukki, naersin muida,
käisin kõrki, kõnelin muida,
ilus, teisi irvitasin!
Nüüd jäin, mukki, munne naerda,
kõrgike, munne kõnelda,
ilus, teiste irvitada.

Vaivara. H II 7, 176 (58). 1889.

F. VANATÜDRUK

2094. VANATÜDRUK ISTUB LEELÕUKAL.

4369 A.

Vanatüdruk, raudhammas
istub leelõuka alla;
puhub pudrupotikesta,
kaitseb kapustapadada,
tõrjub tõbe muile maile,
meeste katku kauge'ela.

Maarja-Magdaleena. H II 28, 65 (14). 1888.

4370 B.

Vanatüdruk, raudhammas
kaapis küla künni sees,
istus rehe lõuka'asse,
palus pattu ande'eksa:
öösed patud, päesed patud,
nädalised nal'lapatud,
eluaegsed eksipatud.

Vigala. H II 20, 344 (13). 1889.

4371 C.

Vanatüdruk raudhammas
istub ahju otsa peal,
loeb liuad-lusikad,
leväpäts päetsis,
koorekirn jalutsis,
suur kulp püsti peos,
ootab, kuni tõlda tõrvatasse,
raudratast rasvatasse,
siis läheb põrgu mis põrinal.

Viljandi. H III 7, 191 (17). 1888.

2095. VANATÜDRUK ÕHUTAB ÕNNE.

1. 4372

Vanatüdruk, raudhammas
istub rehe rästa all,
kustunud süsi käella,
uutab õnne ohkamaie,
tõisepoole tõusemaie!

«Õhu, õhu, õnnekene,
tõõse, tõinepoolekene!»

Maarja-Magdaleena. H II 28, 388 (48). 1888.

2. 4373

Vanad poisid vaabatie,
teised-pooled tõrvatie,
hundiks metsa saadetie,
karuks kõrbe kõndimaie,
mullikaida murdamaie,
tallekesi tappamaie,
emakitsi kiskumaie,
vasikaid varastamaie!
Vanatüdruk on varane,
iga hommiku usina;
korjab kustunud süsida,
ülejäänud tungelaida,
õhuteleb õnnekesta:
«Õhu, õhu, õnnekene,
meeldi, meeste meelekene,
mõni mees minugi pääle!»

Haljala. H II 9, 820/1 (101). 1890.

2096. VANATÜDRUK KOOGU OTSAS.

1. 4374

Vanatütrik, raudhammas
istup kuan kuogu otsan,
raudriha risti suun,
jahumatt om jalgu vahel,
tulitukk om ola pääl.

Kambja. H II 29, 832 (3). 1888.

2. 4375

Vanatütrik, raudhammas
istus kuan koogu otsan —
piip suun, pomp sällän,
tuhakott turja pääl,
jahunapp jalgu vahel.

Sangaste. E 56045 (107). 1925.

4376 3.

Vanatüdruk, raudhammas
istus kuan koogu pääl,
sei puid, järi luid!

Hargla. E 54766. 1924.

2097. PALJU VANATÜDRUKUID.

4377 1.

Vaiu, vaiu, vanu pailu,
valdas vanu tüdrukuida,
neid suab viia virsa-auku,
neid suab suata Suaremuale,
läkitada Leanemuale.
voorid viia Paide'esse.

Järva-Jaani. H I 1, 243/4 (122 II). 1888.

4378 2.

Küll oli külas küürakaid
ja vallas vanatüdrukuid —
neist saab soosse silda teha,
kust saab kari kohe käia,
korrapoiss saab otse minna.

Simuna. EÜS V 918 (182). 1908.

4379 3.

Aedut-vaedut, mis minä vannun?
Vannun vanutütrigida!
Neid saab viia virtsa-auku,
neid saab kanda karja-aida,
neist saab soosse silda tehä
Tolli ja Köidama vahele.

Suure-Jaani. H II 26, 552 (17). 1891.

4. 4380

Kust see vald on vaeseks jäänud?
Sest see vald on vaeseks jäänud,
et on valdas vanu palju,
palju vanutüdrukuid.
Neid saab kanda karjaaida,
hooste alla õlge eest,
härge alla heinde eest;
neist saab süllad soode peale,
madalate maade peale.

Hiiu. H II 6, 178/9 (219). 1890.

2098. VANATÜDRUK HARVA VÕÕRSIL.

1. 4381

Vanad neiud, valjud neiud,
mustad kulmud, kurjad neiud —
aru neid kutsuti külasse,
viidi välja võerusselle,
siiski ruuna raipe'elle,
hundiluile uhke'elle,
karuluile kange'elle,
raki rasvasoolikaile.

Vigala. H III 18, 618 (7). 1895.

2. 4382

Vanatüdruk, vaskerinda,
harvast kutsuti külasse,
harvast viidi võõruksesse —
siiski ruuna raipe'elle,
hundiluule uhke'elle,
karuluule kange'elle,
vana koera koibadelle,
raki rasvasoolikalle,
hobu pea pandi pajasse,
ruuna reied resti peale,
sälu silmad süte peale,
mära külge küpsemaie,
kassi kõrva kõrbemaie!

Järva-Jaani. H I 1, 243 (122). 1888.

2099. VANATÜDRUKUT VAEVATI. 4383

Vanatüdruk vaevatie:
rauad suus ja rangid kaelas,
ise kaariku eessa.
Minul piitsuke peussa,
ikka annan neiul pihta.

Vaivara. H II 1, 132 (183). 1888.

2100. MÜÜRILE MAGAMA.

4384

Ole vait, sa vanatüdrik,
vanatüdrik, valelikku,
vanatüdrik, raudahammas,
vanatüdrik, keelekõlksu.
Mine aga müürile munele,
pennisse pesa tegema,
seni kui tõlda tõrvatse,
vana aga ratast rasvatse.
Siis sind tõstetse tõlla sisse,
viiatse Viru turule,
aetse Harju uulitsele
kotkatele kohtumõista,
varestele vaagelda!

Tõstamaa. H II 19, 356 (22). 1889.

2101. VANATÜDRUKUL VANA VAKK.

4385

1.

Ole vait, sa vanatüdruk,
juba su au oli ammu nähtud,
juba su sõit oli seisu jäänd,
annivakk oli hallitand,
kirstukaas oli kinni löödud!

Jõelähtme. H II 15, 272 (58). 1890.

4386

2.

Vana neidu, vana vakka,
vana talva tannikesed:
alt oli vakka hallitanud,
pealt oli vakka päävatanud,
keskelt koi aetud.
Toodi tuppa tussupütti,
lee ette leilikotti,
ahju taha haisupütti.
Kui ta liigub — siis ta piigub,
kui ta käib — siis käriseb,
sammu astub — hais on taga!

Jõhvi. H II 37, 391 (69). 1891.

2102. VIIME VAINULE.

4387

Mis sa, vanake, vabised,
kolmejalgne, kobised!
Üksi hammas sul suussa —
seegi leiva raiskajaks,
koorukeste korjajaks!
Viime vana vaini'ule,

tule tukiga järele —
pistame vana põlema,
lähme ise vaatamaie,
kuidas see vana põleksi!

Nagu mädand männikändu
ja kui kuivand kuusekändu —
nõnda see vana põleksi.

Kadrina. E 35407/8 (7). 1898.

2103. EI KUULE KOSITAMA.

1. 4388

Vanad piiad, valjud piiad,
mustad kulmud, kurjad piiad —
ei teid kuulu kõsitämä,
pühäpäivil püiätämä,
haril aigu vietetämä.

Kasvab teil remmel reie päälä,
niinepuu nisäde päälä,
kõver kaske kaula päälä,
vana kuuske küürä päälä.

Jõhvi. ERM 5, 79 (37). 1920.

2. 4389

Vait olge, vanad tüdrukud,
suud pidage, suured piiad!
Ei teid kuulu kosjetama,
pühapäevil püietama,
haril aega viidetama.
Jääte suosse seisemaie,
kamarikku kasvemaie;
teid saab kantud karjaaeda,
visatud ju veiste alla,
talli põhja tallutatud,
sialauta siputatud.

Kadrina. EÜS VII 264 (10). 1896.

3. 4390

Vanad neiud, valjud neiud,
musta kulmud, kurjad neiud —
ei teid kuulu kõssetama,
hoostelle õtsitama.
varsudelle vahestama.

Jõhvi. H II 1, 374 (533). 1888.

4. 4391

Olge vaid, vanad tüdrukud!
Ei teid kuule kositama,
pühapä'il püüetama,
argil aega viidetama.
Jo jääte sööti surema,
moamärga mädanema,

kanarpikku kasvamaie.
Jääte isa heinamaa rajaks,
venna põllupeenraks,
küdi küürmolliks,
perele pesukünaks,
naule lapsenartsuks.

Lääne-Nigula. H III 18, 882 (9). 1894.

4392 **2104. KUTSUB LAKKA KANDMA.**

Vanatüdruk, tõrvahammas,
kisendab küla vahella:
lubab kitse kiskujalle,
lamba lakka tassijalle.
Kui teda lakka tassitie,
ulu alla hoovatie —
katki läks kanepiköisi,
niineköisi niksateli,
tõrvaköis siis tõmbas lakka.

Jõhvi. H II 1, 570/1 (747). 1888.

4393 **2105. EI JULGE JOODUS KÄIA.**

Vanatüdruk, vilets põli:
ei ta julge juotus käia
ega tohi pulma tulla.
Sial nied poisid pilkavad,
noored mehed naeravad:
«Miks sina oled kolletanud
ja su juuksed halliks läinud?»
Läks tema koju nutuga,
nutuga ja rutuga,
kargas kamre pieli taha.
Miks mina olen kolletanud
ja minu juuksed halliks läinud!

Türi. H III 4, 106 (15). 1888.

4394 **2106. VANATÜDRUKU ELU.**

Vanatüdruk — vaeva elu
ja tema karjus: «Oi, mis valu!».
Kui tema kõndis — kark oli kaendlas
kaelakott oli kargu otsas,
puupuss oli püsti sees.
Sealt tema leikas, sealt tema sõi,
sealt ta oma ihu toitis,
sealt tema leivakõrvast otsis.
Vanatüdruk vaeva sees,
seisab suure mure sees:
juuksed on ta peas ju hallid.
Soovib hallid mustaks teha —
juukseõli on linnas kallis.
Tahab hallid mustaks teha,
seega poiste silmi petta.

Risti. H III 15, 676 (15). 1879.

Kas te tahate teada saada,
ma tahaks teile teada anda,
mis on noorte meeste uhkus —
ilus hobu, kena naene.
Kas te tahate teada saada,
ma tahaks teile teada anda,
mis on noorte poiste uhkus —
sirmimütsid, piibu-tuttud.
Kas te tahate teada saada,
ma tahaks teile teada anda,
mis on noore naese uhkus —
kardakört ja narmaspõll.
Kas te tahate teada saada,
ma tahaks teile teada anda,
mis on noore neiu uhkus —
suuri sõlgi, laia põlli.
Kas te tahate teada saada,
ma tahaks teile teada anda,
mis on vana mehe uhkus —
suutäis viina, piibutobi.
Kas te tahate teada saada,
ma tahan teile teada anda,
mis on vanatüdruku uhkus —
istub ahju otsa peal,
sööb soolaga ube!

Paistu. EKS 4°4, 230/1 (5). 1872.

KOSJATEEMAD

A. KOSJAFANTAASIAD JA -OOTUSED

2108. PRUUDIOTSIJA.

4396 1.

Sõidin teeda tipilista,
tipilista, täpilista,
rohelista, roosilista,
maada marjavarsilista.
Tuli aga vasta vaskineidu,
vaskipärga tal peassa,
vaskipitsi pärja peal.
Ei mina tahtnud ega mina võtnud
ega minu meel ei mõtelnud.
Sõidin teeda tipilista,
tipilista, täpilista,
rohelista, roosilista,
maada marjavarsilista.
Tuli aga vasta hõbeneidu,
hõbepärga tal peassa,
hõbepitsi tal pärja peal.
Ei mina tahtnud ega mina võtnud
ega minu meel ei mõtelnud.
Sõidan teeda tipilista,
tipilista, täpilista,
rohelista, roosilista,
maada marjavarsilista.
Tuli aga vasta kuldaneidu,
kuldapärga tal peassa,
kuldapitsi pärja peal.
Seda mina tahtsin, seda mina võtsin,
seda minu meel ka mõteles.

Kadrina. H II 38, 341/2 (10). 1892.

4397 2.

Lähme, hellad, käime, kullad,
lähme, hellad, vastu ööda,
käime, kullad, vastu kuuda!
Meil tuleb vastu hõbeneidu,
hõbe tal peas, hõbe tal kaelas,
hõbetutt tal turja peal,
hõbekupp tal kulmu peal,
hõberist tal rinde ees.
Lähme, hellad, käime, kullad,
lähme, hellad, vastu ööda,
lähme, kullad, vastu kuuda,
roosilista rada mööda,
tipulista teeda mööda.
Tuleb meil vastu kuldaneidu,
kuld tal peas, kuld tal kaelas,
kullatutt tal turja peala,
kullakupp tal kulmu peala,
kullarist tal rinde ette.

Tõstamaa. H II 19, 233/4 (72). 1889.

3. 4398

Lähme, lähme, käime, käime,
käime teeda tipulista,
maada maksakarvalista!
Vastu tulid Valga saksad,
iga pääv Pärnu saksad,
kaudu käisid kalevi saksad,
mööda käisid muud saksad,
iga reede Riia preilid,
iga laupääv Laupa saksad!
Vastu tulid hauarai'jad,
mina'p aga neilte küsitelle:
«Kelle hauda te raiute?»
«Eks selle noore neiu hauda,
mis oli eile eha aegu,
mis oli täna tähe aegu!»
«Kelle risti teie kannate?»
«Eks selle noore neiu risti!»

Vändra. EKS 8°1, 721/2 (6). 1877.

2109. KOTKAS KAARE ALT.

1. 4399

Alla, alla, heinamaale.
Refr.: kaske.
Mis oli alla heinamaale?
Kaar oli alla heinamaale.
Mis oli kaare ääre alla?
Kotkas kaare ääre alla.
Mis oli kotka tiiva alla?
Laast oli kotka tiiva alla!
Mis sest laastust raiutasse?
Kammer laastust raiutasse.
Mis see kambri sisse panna?
Neli noorta neiukesta.
Mis need neli neidu teevad?
Üksi kujub kuldaööda,
teine neob niidisukka,
kolmas õmbleb hõbepõlle,
neljas nurub noorta meesta.

Audru. EÜS VIII 101 (1). 1911.

2. 4400

Lähme loojale loole,
Marinulle heinamaale,
looja loogu vottamaie.
Niidin kaare, niidin kaks,
mis ma leidsin kaare alt?
Juri leidsin kaare alt.
Mis seal Juri kaendelas?
Kirves Juri kaendelas.
Mis sääl kirve lava pääl?
Laast sääl kirve lava pääl.
Mis sest laastust raiutakse?
Juri aita raiutakse.
Mis sääl Juri aida sees?
Kolm on noort neitsikest:
üks sääl ku'ub kuldavööda,
toine niub niitipaula,
kolmas nuttab noorda meesta.
Ärä sina nutta, neitsikene,
jo näikse, jo tulekse:
pää paistab päälda metsa,
jalad alla harva metsa,
keha metsa keskelta.
Kolm on kuube selja'assa:
üks on kuube kuldakuube,
toine kuub hobeda kuub,
kolmas kuub kena kalev.

Viru-Nigula. H III 1, 777/8 (6). 1889.

4401 1.

Mõistke ärä, mehed noored,
tiätke ärä, naised targad,
arvake, perevanemad,
mis siäl meie õue alla?
Meri meie õue alla.
Mis siäl mere keske'elle?
Tamm siäl mere keske'elle.
Mis siäl tamme oksa piäle?
Sõel siäl tamme oksa piäl.
Mis siäl sõela põhja piäl?
Sõrmus sõela põhja piäle.
Kust see sõrmus vällä tulnud?
Sõjameeste sõrmeluista,
kalameeste kaelaluista,
oma venna otsaluista,
poisikese põlveluista,
vanameeste varvaluista.

Kolga-Jaani. H I 2, 336 (8). 1889.

4402 2.

Mis sääl meie mõisa alla?
Meri meie mõisa alla!
Mis sääl mere keske'elle?
Saar sääl mere keske'elle!
Mis sääl saare keske'elle?
Tamm sääl saare keske'elle!
Mis sääl tamme oksa pääle?
Tare tamme oksa pääle!
Mis sääl tare sehena?
Sängu o tare sehena!
Mis sääl sängu veere pääle?
Näiu sängu veere pääle!
Mis sääl näiu põlve pääle?
Sõgel näiu põlve pääle!
Mis sääl sõgla põhja pääle?
Sõlg o sõgla põhja pääle!
Mis sääl sõle telje pääle?
Sõrmus sõle telje pääle!
Kust see sõrmus senna saanu?
Sõameeste sõrmeluista,
külameeste küljeluista,
oma meeste otsaluista!

Halliste. H, Kase 21a (54). 1868.

4403 3.

Mis oli meie küla keskel?
Kiik oli meie küla keskel.
Mis veel meie küla keskel?
Mets oli meie küla keskel.
Mis oli metsa keske'ella?
Meri metsa keske'ella.
Mis sääl mere keske'ella?
Järv oli mere keske'ella.
Mis seal järve keske'ella?
Kaev on järve keske'ella.
Mis seal kaevu keske'ella?
Sammas kaevu keske'ella.
Mis sääl samba otsassagi?
Sõel on samba otsassagi.
Mis seal sõela põhja peale?
Sõrmus sõela põhja peale.

Kadrina. EÜS X 2583/4 (54). 1913.

2111. SÜGISEL SAAB MEHELE. 4404

Juba lehib lehte puussa,
lehte puussa, rohtu maassa,
haljendab arulla heina,
nõtkeb nõmmela pedaka,
kiigub soossa kaskijalga,
hirnub hiiessa hobune,
kaljub täkku kalda'assa,
naerab neidune külassa.
Las tuleb suvi, saab sügise,
enne jõulu jõuab aega,
pärast jaani pääva kaksi:
vikast veeb arulta heina,
nuga nõmmelda pedaka,
kirves soosta kaskijalga,
hunt sööb hiiesta hobuse,
karu täku kalda'asta,
poiss veeb neiduse külasta.

Haljala. H II 9, 731 (54). 1890.

2112. UNENÄGU.

1. 4405

Neidu heitis õhtaje magama,
nägi und magadessagi;
tõusis hommoko ülesse,
võttis unda jutustada:
«Noored naesed, naesekesed,
vanad naesed, memmekesed,
mõistke mu unenäguda!
Kuuske kasvis kojatiile,
kaske kasvis kajotiile,
saare kasvis saanatiile,
leppä liilõuka'ille.»
Meie'p mõsta, miks ei mõsta:
«Sulle tulevad kosilased —
kuusest saab sul kosilane,
saarest saab sajavanada,
lepäst sirgest sõedupoissi,
kasest valge kaasanaene!»
Heitis õhtuje magama,
nägi unda teista korda,
tõusis hommoko ülesse,
võttis unda jutustada:
«Noored naesed, naesekesed,
vanad naesed, memmekesed,
mõistke mu unenäguda!
Unes kuuda luudanesse,
rahvas kaldusid kaema,
vaherpuu vaatamaie.»
Meie'p mõsta, miks ei mõsta:
«Sulle poega annetasse,
rahvas kalduvad kaema,
vaderid vaatamaie.»

Kolga-Jaani. H III 7, 907/8 (6). 1890.

2. 4406

Hellakene, vennakene,
mõista mo uni ülesse!
Mis nägin mina unessa:
viigipuu meie maala,
kollapuu koja eessa,
sallapuu oli saunateela,
arukask oli kamberissa,
lepp oli laia laudateela.

Ma mõistan une ülesse:
viigipuul ju joodaks viinad,
kollapuul jo käivad kosjad,
sallapuul jo söödaks saiad,
arukask on armukene,
lepp on lapse lepitaja.

Ambla. E 10628 (1). 1894.

2113. KES MIDA TAHAB.

4407 1.

Mees tahab naesta meelelista,
poiss tahab piiga peenikesta,
tedre tihti kuusikuida,
jänes harva haavikuida,
part tahab paljasta jõgeda,
hani haljasta mägeda,
rebane raaga pajuda,
hunt tahab hullu kuusikuida.

Jõelähtme. H I 4, 73 (30). 1878.

4408 2.

Igaüks hüvada tah'me:
hobune kulund regeda,
part paillasta jõgeda,
jänes harva haavikuda,
susi suurta nõmmikuda,
karu kõrki kõrvemetsa,
rebane pajurägada,
hunt tahab uusi lepikuida,
mees tahab naista meelelista,
kaasa kaela-armulista.

Harju-Jaani. H II 15, 460 (55). 1889.

4409 **2114. KELLEST NEIST PAAR SAAB.**

Vares tegi: vaaks-vaaks,
saba tegi: saaks, saaks!
Kellest neist paar saaks?
Liivaku Liisu ja Mõruska Mart,
nendest kahest paar saaks.
Kus läksid magama?
Liivaku õue uude aita.
Ait oli tehtud hanemunast,
katus peale kanamunast,
seinad siidisambelast,
põrand tehtud põlleriidest,
lagi laia rätikirja.

Harju-Jaani. H II 15, 433 (17). 1889.

4410 **2115. KELLE JAGU KENA NÄGU.**

Kiigu, kiigu, kiigekene!
Kellel kena näoke?
Karu Liisul kena nägu.
Kiigu, kiik, ja kelle jagu?
Ta on Küti Juri jagu.
Kus nad kaheksi magama läksid?

Küti uie aeda peale.
Mis neil all ja mis neil peal?
Tekk neil all ja tekk neil peal,
tedrekiri teki peal,
pardikiri padja peal.

Audru. EStK 5, 45 (1). 1921.

2116. KOLM RÄTTI.

1. 4411

Läksin metsa kõndima,
näie kaara kasvavetta,
suivilja suitsevetta,
linapää ülenivetta.
Läksi sisse kitkumaie,
kitkumaie, katkumaie:
kaksi peo, kaksi pooli,
kaksi poole kolmandamad.
Viisi kodu ema kätte:
«Emakene, ennekene,
mesilindu memmekene,
tee mul kolmi suurätti:
üks tee pikka piluline,
tõine laia laasiline
kolmas rükki-rohiline!»
Mul tulli kolmi ostajatta:
Riiast tuli ridalipoega,
Soomest suure härra poega,
Kuramaalt kuningapoega.
Üks taht pikka pilulista,
tõine laia laasilista,
kolmas rükki-rohilista.

Saarde. H II 22, 994/5 (2). 1889.

2. 4412

Lätsi mõtsa hommukulla.
Mis ma löüsi mõtsastegi?
Löüsi kaara kasvaveta,
tõuvil'la tõuseveta,
orase hallenteveta.
Täüs olli pimmet pilliroogu,
täüs olli sõket sõnajalga,
täüs olli kahret kasteheinä.
Pilliroogu pisti silma,
sõnajalga lõigas sõrme,
kasteheinä kääni kaala.
Kitsi sõs kiude, kaksi katsi,
viisi kodu enne kätte:
«Emäkene, ennekene!
Keri nii kiu kerässe,
jakka kiu jakkimele!
Ma vii Riiga kangru kätte.»
«Kulla kangur, hellä kangur,
kua mul kolmi kaalarätti!
Sisse neil kua siidikirja,
otsa kua ubinekirja,
pääle kua päevakirja,
keskele kuukirja!
Üits kua pikäpiluline,
tõine laialaasiline,
kolmas kullakilbiline!
Mul tule kolmi ostajata:
üits tule Peeter Pihkanesta —
sii taht pikäpilulista;
tõine Antsu Harjumaalta —
sii taht laialaasilista;
kolmas Jüri Jäärimaalta —
sii taht kullakilbilista.»

Karksi. H II 23, 552/3 (29). 1890.

2117. SAAREMAA PÕLEMINE.

4413 1.

Nägin ma Saaremaa polema,
tule tormis tousemaie.
Ei mina nutnud Saaremaada
ega Saaremaa mihija —
ma nutin Saare neidisida:
saare neidised salejad,
rohipolled ruugejammad,
tinarinnad rikka'ammad.

Kuusalu. H II 34, 223 (100). 1892.

4414 2.

Nägin Saaremaa põlema,
tule loogeti tulema
pikki välja, põiki välja.
Ei ma nuta Saaremaada
ega saare Saksamaada.
Ma nutan armast Harjumaada,
armsaid Harju neiusida,
kellega ööda magasin,
mitu ööda, mitu päeva,
mitu soojada suveta,
mitu külma talvekesta,
esiotsa heinaaega,
rukkileikuse vahella,
heinasaadude seassa,
rukkivihkude keskela.

Harju-Jaani. H II 15, 801 (15). 1890.

2118. NELI NEIUT.

4415 1.

Läksin metsa hulkumani
pühapääva hommikulla,
äripääva aegadella.
Võttin koerad kaasa'ani,
hagijad aga alla hõlma.
Ise mina timbin teeda mööda,
koerad sõidid sooda mööda,
hagijad aga aeda mööda,
rakike radasid mööda.
Kuulin aga koera haugastama,
rakikese raksumaie.
Mina aga kärme katsumaie
ja varma järel vaatamaie.
Seal oli neli neitsikesta:
üks seal kudus kuldavööda,
toine lõi loogelista,
kolmas kassikäppalista,
neljas sirgusilmalista.

Haljala. E A 847/8 (10). 1893.

2. 4416

Lähme suurele mäele.
Mis sealt kaugelt näikse?
Nägin aga kena külakese,
madaliku majakese.
Sealt tuli vasta kullakuitsu,
rõõmuline rakikene.
Hakkasin hõlma õõtsutama,
päkkadega paitama,
käppadega kaabitsema.
Viis aga menda, vedas menda,
viis aga menda värava poole,
lahkemini lauda poole.
Lautas oli neli noorta neidu:
üks aga kudus kuldaüöda,
teine nidus niidisukka,
kolmas õmbles hõbepärga,
neljas nuttis noorta meesta.
Nendel olid kõigil tehtud tekid,
üles aetud uetad.

Kihnu. EÜS IV 2002 (27). 1907.

2119. EI OLE JUURDEVÕTJAT.

1. 4417

Magada mina tahaksin:
ei ole juurevõttijada,
käe pääle käärijada,
sulal suuandijada,
kallil kätte kandijada!

Lüganuse. H II 1, 631 (818). 1888.

2. 4418

Ohtu tuleb, ilda jouab,
madalalle veereb päiva,
kadalalle kallis looja —
siis istub minul igava,
siis astub hanel haleda,
tuleb tuska tütarelle,
tuleb nuttu nooremalle,
tuleb illala igava.
Kumb on ainella haleda,
kumb on tuska tütarella,
kumb on nuttu nooremalla?
Meesta illala igava,
kaasa ainella haleda —
ei ole juureottijaida,
käe pääle käärijaida,
suu arma andijaida!
Kesse otab vaese lapse,
alle holma armatuma,
suu juure suvise linnu?
Kive juure, kannu juure,
puu juure, pedaka juure!

Haljala. H I 5, 21 (26). 1892—94.

4419 1.

Ilmub see õnnis õhtuke
ja vilets videvikuke,
kus igaüks läheb omaga,
iga kaas oma kanaga:
õde läks õemehega,
vend läks noore noorikuga,
isa läks vana emaga,
teomees läks tüdrukuga.
Kellega lähen mina vaene?
Lähen nuttes nurga poole,
tükin tühja sängi poole:
härmatanud äärelauad,
külmetanud küljelauad!
Pööran külge — leian külma,
pööran selga — leian puu.
Tahan kirbuga kõnelda,
lutikaga luuri lüüa.
Kerp oli kõrk — ei kõnelenud,
lutik lai — ei löönud luuri.
Mina võtsin ja vihastsin,
läksin lakka magama:
põhku alla, põhku peale,
sasi ümber sääreluie.

Simuna. EÜS V 888/9 (158). 1908.

4420 2.

Oh minu elu igava,
oh minu pidu pimeda,
nutuline nooruspõli!
See on kurvaste kulunud,
see on valjuste vajunud,
õelast eland õhta'asse,
pimedast läind piivedesse,
madalast maha vajunud.
Muud ajad muidu elaksin,
muud tunnid muidu tulevad —
tuleb see õnnis õhtukene,
viletsi videvikukene:
isa läeb oma emaga,
vend läeb noore noorikuga.
Ma läen nuttes nurga poole,
haletsedes ahju ette,
kahetsedes kamberisse.
Kallistan vana kasukat:
«Oh sina vana kasukas!
Hea oled härissa käia,
paras parsila magada —
ei kõlba kiriku minna!»

Ambla. H II 14, 316/7 (15). 1889.

4421 3.

Hõissa, hõissa, õe pulmad,
need mu viimsed venna pulmad!
Eit läks taadiga magama,
vend läks noore noorikuga,
õde läks külapoisiga —
mina vaene üsna üksi.
Võtsin kassi kaenlasse,
läksin laudil magama;
kass hakkas pesa tegema —
mina vaene jälle üksi.
Võtsin kuke kaenlasse,
läksin laudil magama;
kukk läks pennil laulema —
mina vaene jälle üksi.

Lääne-Nigula. E 28908/9 (8). 1896.

4. 4422

Õhtu jõuab, päike veereb,
õhtu jõuab õnne kaasa,
viderik tuleb vilja kaasa.
Õhtu toob õled tubaje,
viderik viib magamaie.
Õled üksi, kõrred kaksi,
rahvas piale paaristiku!
Kel põle oma, võtab hundi,
kel põle kaasa, võtab kassi,
kel põle peigu, võtab pingi.
Mul põle oma, ei võta hunti,
mul põle kaasat, ei võta kassi,
mul põle peigu, ei võta pinki.
Võtan ikka tühjad sängid —
tühjad sängid tümsatavad,
põhjalauad põntsatavad.
Ärkasin öösi ülesse:
pöörsin külle — leidsin külma,
pöörsin selja — leidsin seina,
pöörsin suu — leidsin surma!
Hakkasin lutikaid lugema,
hakkasin kirpa kirjutama.
Mitu lutikast luule,
mitu kirpu kirja pääle?
Tuhat on lutikast luule,
sada on kirpu kirja pääle.

Pärnu. H I 2, 87/8 (12). 1888.

5. 4423

Muidu mina elas, muidu mina oles:
las tuleb lauba õhtukene,
lauba õhtu, laulu õhtu,
küla kiigel kena õhtu.
Eite läks taadiga magama.
Kellega lään mina vaene?
Tükse tühja sängi sisse,
sängi sisse, seina äärde.
Käänsin külle, leidsin külma,
käänsin selja, leidsin seina.
Küll olid külmad küllelauad,
härmatanud äärelauad,
hallitanud aluslauad,
seenetanud seinapalgid.

Rõngu. EÜS III 60 (16). 1906.

6. 4424

Esä läts emaga magama,
nooremb veli noorikuga,
kohe ma vaene lää?
Vana kask mul kaasakene,
vana särk mul sängükene.
Kääna suu saina poole
lutikide lusti pitte.
Lutik laisk, es lausu sõnna,
kirp oli kõrk, es kõnele.

Põlva. E 18421 (1). 1895.

4425 7.

Esä läts imäga magama,
veli noore noorikuge.
Kinka mina poisikõnõ?
Muu andva moorilõ suud —
mina anna ahu otsalõ!

Urvaste. H III 9, 893 (21). 1890.

4426 **2121. KAUNIM KAHEKESI.**

Hüva on küll üksipäini,
aga kaunis kahekeisi,
väga kombes kolmekeisi,
nägusam viil neljakeisi,
viisakam viil viiekeisi,
palju kuulsam kuuekeisi.

Palamuse. H II 27, 341 (10). 1888.

4427 **2122. ET SAAKS ÜHTE.**

Oles jumal häste tennu,
Maari maale kirjutennu —
et me saass ütte eläme,
et me kõnnis kõrvutside,
pillus jalgu perätside:
ütest kajost kannas vetta,
lepä alt tuuss levävetta,
lohu veerest rokavetta!

Karksi. H II 23, 104 (8). 1890.

2123. KÜNDJA JA MARJAKORJAJA.

4428 1.

Veli künds külä mäela
oma häile härgessile,
punadsile pullessile,
oma vaalis varste'ele.
Sõdse alla karja kaitsi,
mis ta sis marja maasta löüsi,
selle pitsiti peosse,
selle kääni käüse'esse.
viis ta mäele velle kätte:
«Süü, velle, meelü, velle,
meelü sa minu mehesse,
kasva sa minu kaasasse,
tõuse tõisepoolitsesse!»

Karksi. H II 42, 625 (11). 1891.

Veli künds küla mä'elle
oma äia härgadelle.
punasille pullidele.
Sõtsi alla kaitsi karja,
kaitsi karja, maitsi marja.
Mis ta marja maasta löüsi,
selle pisti peosse,
selle kääni käüse'esse.
Pett ta velle pedakusse,
kuts ta velle kuusikusse.

Tallinn. H III 30, 104 (3). 1903.

2124. KAUPLE KANA KAENLAST. 4430

Võõras meesi meile tullu
tundemata, täädemata,
ilma ä'ä arvamata,
kao kate mõistameta.
Mis sii meesi meile otsi?
Neiu ju vastu tulesi.
Mis tal piitsub ju peona,
mis tal kaagub kandelenna,
mis tal haub alla hõlma?
Püve piitsuve peona,
kana kaagub kandelenna,
hani haub alla hõlma.
Velle kuuleb, kostab jälle:
«Neiukese noorekese,
müüge mul püvi peosta,
kauple kana kandelesta,
anna hani alta hõlma!»
Neiu kuuli, kostsi jälle:
«Me lääme sinna mõisijasse,
kus om värmitu väräva,
värmitu värätiposti.
Kuu om risti riida pääl,
peiu risti pengi pääl,
kaasa risti kammeren,
sääl om pengi piimal mõstu.
Sinna lääme öösi esse,
sinna müü püve peosta,
kauplen kana kandelesta,
annan hani alta hõlma,
võime jäia võõra'essa.
Sääl on mesi meile toodu,
või Võnnusta veetu,
mitu halli toomanagi,
mitu kõrvi toomanagi!»

Paistu. EÜS III 339/41 (39). 1906.

2125. RATASSÄNG. 4431

Jaanikene, kaanikene,
tee mull' ratassängikene —
suvel veeretan vilusse,
talvel ahju paiste'ella.

Väike-Maarja. EÜS VIII 86 (36). 1912.

4432 1.

Miks minu elu igava,
miks minu pidu pimeda,
nuttuline noori polve?
Sest minu elu igava,
sest minu pidu pimeda,
nuttuline noori polve,
et on kaasa kaugella.

Vaivara. H III 1, 80 (5). 1888.

4433 2.

Ikka on minul igävä,
alati minul haleja,
mittu korda on mieli kurba,
et on kodu kaugejella:
viis o virstada vaheta,
kuus o kurjada jogeda,
seitse suoda sitkejädä,
kaheksa kari-mägedä,
ühiksä üli ojada,
kümme külmä allikada.
Minu oma Hollandissa,
toinepuol on Pohlamaalla,
virvike Vene rajalla,
kaasa-naine kaugejela,
isamies üle meregi.
Ei saa kuussa kuullaksesa,
nädäläs ei nähjäksesa,
päivas päädä otsiksesa,
suves suuda andaksesa.
Nii mittu tervist tämäle
kui mittu piesast vahella;
nii mittu tervist tämäle
kui mittu ounapuud vahella;
nii mittu tervist tämäle
kui mittu oksa ounapuussa;
nii mittu tervist tämäle
kui mittu ouna oksi'essa.
Ole vaid valestamasta,
tühja juttu tostamasta:
peig o toisessa peressä,
isamies üle tanuva,
kaasa-naine naaburissa!

Kuusalu. E 43905 (19). 1903.

4434 3.

Õhta jõuab õnne kaasa,
videvikku vilja kaasa,
taevas laia laulu kaasa,
öö pikka pimeda kaasa.
Millal jõuab minu kaasa?
Minu kaasa kauge'elle:
viisi virveda vaheta,
kuusi kuura kuiva kallast,
seitse sitkemat sooda,
kahessa kalamereda,
ühessa üba ojada,
kümme külma allikasta.
Ei saa mina minema,
ei saa tema tulema.
Tuul tale viigu tervisida,
ajateivad armusida,
pilved pikkada igada,
taevas tarka mielekesta!
Kui o õnne, siis elagu,
kui o terve, tehku tööda!
Ei või õnneta elada,
terviseta teha tööda.

Märjamaa. H II 2, 30 (50). 1889.

Kauõn umma mi umatsõ,
maa takan meelimarja.
Saa ei kuul tedä kuulda,
nädälil teda nättä.
Olõs õks tsirk sõna toonu!
Ei nu kuulõ, kus um koolu,
ei ka tiiä, kas um terve!
Os õks sisas sõna toonu,
varõs mullõ vaagatanu!
Ei ma nu tiiä, ei ka mõista
tsirgukeelist kibõnat.
Kuu tälle kuhja loogu,
agu tälle haina loogu,
päiv pääd otsa pangu!

Rõuge. H II 32, 276 (33). 1889.

B. POISS TAHAB NAIST

2127. OOTASIN AMMU.

4436

Tule ära, miu sõsar,
mia sinno ammu oodin,
ammu oodin, kavva kaien!
Sa olid hiljaksi tulema,
mina usin ootamaie.
Ärä uinun oodates,
ära vaibun vahtides!

Helme. H II 25, 246 (35). 1889.

2128. MÕELGE MÕNI MINULE.

4437

1.

Mõelge, mõelge, neiud,
mõelge mõni minule,
arvake mõni hanele,
minu sängi seadijaksi,
padjapüiri pandijaksi,
aluslina andijaksi!

Kadrina. E 33065 (4). 1897.

4438

2.

Neitsikesed noorukesed,
kirjapihta peenikesed,
mõelge mõni minule!
Ma panen hõlbule tööle:
kuuks panen kuube lappima,
päävaks piada otsima,
mõneks ööks juurde magama!

Kuusalu. H II 34, 444 (2). 1892.

3. 4439

Üeldi ja üteldie,
mõeldi ja mõteldie,
mõelge, neiud, minule —
laugu lehma lüpsijaksi,
päitsu piima kurnajaksi,
laudlina lahutajaksi,
laia laua kattijaksi!

Harju-Jaani. E 15597 (71). 1895.

4. 4440

Neitsikesed noorokesed,
hõbedased õiekesed,
rohelised roosikesed!
Mõelge mõni minule,
minule, mehepojale,
kündijale, külvajale,
seemne seletajale,
vilja mahaviskajale!
Tule sina mulle, mul on külla,
tule minu külla hoidemaie,
varandust vaatamaie!
Neiu kuuleb, kostab vastu:
«Külap sul külla hoidijada,
so vara vaatajada:
küdi sul istub külla peala,
äia salve ääre peala,
nadu toanurga peala!»

Koeru. H II 13, 41/2 (12). 1888.

5. 4441

Külatüdrukud, õesed,
nime-aga-kirja noored neiud,
tulge aga mõnikas minule!
Kui ei tule, ei palugi:
minge metsasta mehele,
puu aga juurest poiste juure!
Haav oli armas ja kask oli kallis,
haav oli armas neitsivenda,
kask oli kallis kaasameesi,
põld oli laia söömalauda,
põllupeenar pikka penki.

Hanila. H III 12, 618 (3). 1891.

6. 4442

Külatüdrukud, õekesed,
küla noored neiukesed,
tulge mõningad minule,
minule, mehepojale,
sibulale sirge'ella,
kübaralle kõrge'ella,
vahterpuule valge'ella,
õunerpuule õige'ella!
Ütlen uuest ümber jälle:
kui ei mõista mulle tulla,
mulle tulla, mulle olla —
saagu te kodu kolletama,
ahju ette hallitama,
eidel heinamaa vaheksa,
taadil põllupeenderiks,
naol lauanärtsudeks,
küdil kööginuustikuks,
vennal veeämmeriks!

Martna. H II 33, 742 (14). 1889.

4443 **2129. VÕTAKS NAISE.**

Või-või, või-või, võtaks naise,
Hiiumaalt tooks ilma pildi,
Saaremaalt tooks saksa naise!
Siidi on ja sitsi kannab,
sinised siidisilmad pääs,
altpoolgi siidihambad suus.

Häädemeeste. H II 24, 796 (12). 1887—89.

4444 **2130. PANE TÜTRED MEHELE, SAAN NAISE.**

Emakene, memmekene,
sul on palju tüterida.
Pane tüterid mehele —
siis tuleb naine minule,
suab mini sinule.
Ehk õles kümme, ei õles külla!
Viis panes villu kedrama,
kolm panes linu kolkima,
kaks panes kangast kuduma.

Maarja-Magdaleena. H II 28, 728 (17). 1889.

2131. VÕTA MULLE NAINE, MUIDU ...

4445 **A. Löön adra aeda vastu.**

Imä, esä, suguvõsa,
ku sa mullõ naist ei võta',
ma lüü adra aida vasta,
kõnõrusõ kõivu vasta!
Esi pakõ paiustohe,
kükitelle kübärid,
urvitõllõ uguritsõ!

Urvaste. H III 9, 690 (86). 1888.

4446 **B. Käin kõrtsis.**

Imäkene, memmekene,
esäkene, taadõkõnõ,
kui sa'i võta mulle naista,
kui sa'i kuula kulda kaasa —
üü ma hulgu, päevä viidä,
üü hulgu külän kävvä,
päevä viidä kõrtsin kävvä!
Külän omma üü igävä,
kõrtsin omma päevä pikä,
küla kalli Kaie hõlman,
kõrtsin külile põrmandulla.

Võnnu. H II 29, 716 (8). 1889.

C. Narrin tüdrukuid.

1. 4447

Emakene, nännekene,
isakene, ätekene,
võta mulle kaksi naista,
teine virka, teine laiska!
Virk on tööle jõudusem,
laisk on lapsele parema.
Kui sa ei võta mulle naista —
ma lään küürites külasse,
öörites üle tanava;
ma lään soes Soomemaale,
hundis lään oma külasse!
Ei mina murra mullikida,
tapa ei talu tallekesi,
kisu kitsi kilpikaela —
murran küla neidisida,
tapan talutütterida,
kisun neiu helmiskaela!
Teen mina titi tüdrukulle,
kaksi lasta karjatselle,
lapse teen lapsehoidijalle,
värdjad värati pääle,
isa-ema hinge pääle,
kaksi venna kaala pääle,
seitsmenda sõsara pääle!

Kõpu. H III 7, 360/341 (9). 1890.

C 2. 4448

Odot, eite, noono, taati,
kui et võtta mulle naista —
ma lään metsa murdijasta!
Ei mina murra mullikuida,
ei mina tapa tallekesi.
Mina murran neidosida,
tappan talutütarida!

Jõhvi. H II 8, 828 (17). 1889.

D. Pulliks Poolamaale. 4449

Esäkene, hellekene,
ku sa nu mullõ naist ei võta —
ma lää pullis Poolamaalõ,
suurõs härjäs Soomõmaalõ!
Sääl ma nu puhu nigu pull,
sääl ma nu mürrä nigu härg
merevett juvvõnõ,
rannaroogu järre'enne!

Hargla. E 15754. 1895.

2132. NEID POLE PÜSSIL PÜÜTAV.

1. 4450

Neiud kiigid kiige pääla —
mehed metsasta vahivad,
poisid põesaste taganda,
lapsed leppiku vahelta.
Oleks püssi — püiaks neidu,
oleks võrku — võtaks neidu!

Neiud kuulid kiige pääle:
«Oh te hullud noored mehed,
oh te hullud ja rumalad!
Ega neidu püssil püüta
ega neidu noodal nõuta
ega neidu võrgul võeta —
lind on püssil püietava,
lohi noodal nõuetava,
kala võrgulla võeta.
Neidu püüta penningilla,
osteta hõberahalla!»
Õues on hoostekaupa,
varsakaupa vaini'ulla,
neiukaupa kamberissa.
Kui ep pole penningit pihusa,
raharõngaid rättikusse —
siis pole julgust juure menna,
kangust kaela hakkatagi.

Haljala. E A 369 (13). 1893.

4451 2.

Nägin mina neiud neljakeste,
kogemata kolmekeste.
Läksin Siimu väravale,
vaatsin aida ualla:
seal olid neiud neljakeste,
kogemata kolmekeste.
Ütelesin, mõtelesin:
«Oleks mul püssi — püüäks neidu,
oleks aga võrku — võtaks neidu,
oleks aga noota — nopiks neidu!»
Neiu kuulis, kostis vasta:
«Jänes on püssil püüdemine,
säinas on noodal noppimine,
särg on võrgul võttemine.
Neiu põle püssil püüdemine
ega põle noodal noppimine
ega põle võrgul võttemine.
Neiu on rahal ostemine,
kopikal kulutamine!»

Karuse. H II 2, 161 (267). 1889.

4452 3.

Lätsin mõtsa kõndima
pühäpäeva hommiku.
Leidsin salga sarapuida,
tõise salga saarepuida,
kolmas kuivi kuslapuida,
neljas noori näiusida.
«Oles mul püssi — püvvas näidu,
oles mul võrku — võtas näidu!»
Näiu kuulis, kostis vasta:
«Ega näidu püssil püüdä,
püssil püüdä, võrgul võeta;
hunti püssil püietasse,
kala võrgul võetasse;
näiu saiul saadanessa,
näiu viinul viidanessa!»
Mina kuulsin, kostsin vastu:
«Ega kõiki saiul saada,
saiul saada, viinul viidä!
Mõni saab mõtsasta mehele,
puu otsast poisi juurde.
Puud on uhked pulmalised,
kased kaunid kaasanaesed,
sööt on suuri söömalauda,
pennar pikka istepinki.»

Puhja. H II 30, 177/8 (1). 1889.

2133. NEIUPAELAD.

1. 4453

Tegin tiile tedrepaelad,
tiiarule harakapaelad,
küla alla neiupaelad.
Sain minä tiilta tedre kätte,
tiiarulta haraka piusse,
küla alt aga neiu kätte —
kiilus kinni võttessagi,
karjus kaissu pannessagi.

Suure-Jaani. H II 26, 552 (16). 1891.

2. 4454

Olli mul ütsi hellä velle —
läpe es püha pidada,
kallist aiga armatseda.
Pühabelt tei püünüsida,
kallil ajal kablusida.
Tii pääl tei tedrekabla,
raa pääl tei rebäsekabla,
niidu pääle nirgikabla,
nurme pääle nugisekabla,
küla ala näiokabla.
Tii päält sai tedrekese,
raa päält rebäsekese,
nurme päält nugisekese,
niidu päält sai nirgikese,
küla alt sai näiokese.
Tedrest sai teotegija,
nirgist sai ta niiduniitja,
rebäsest sai rehepesja,
nugisest sai nurmekündja,
näiost sai oma magaja!

Karksi. H II 5, 291/2 (72). 1883.

3. 4455

Iidut-tiidut, teeksin paelad,
tegin aga teele Tiiu paelad,
puisse-maisse Maie paelad,
kadapiku Kaie paelad,
aruje tegin Anne paelad,
jõe jääre Juula paelad,
lepikusse Leenu paelad.

Kadrina. E 36854 (7). 1892.

2134. TAHAB NEIU PEAD PIIRATA. 4456

Neiud mängisid mäela,
ma mängin mäe tagaje,
käärid kuldased käessa,
hõbedased piirerauad,
miska piiran neiu piada,
tasutan tanualusta.
Viskan salgud suani põhja,
kuldatukad koljunissa,
viin aga salgud Saksamuale,
kuldatukad kruusamäele.

Ambla. H II 14, 146 (17). 1889.

2135. NEIU TAHAB KASVADA.

4457

Poiss nägi neidu, kohe hüüdis:
«Tule minu kaissu kasvama,
alla hõlma uinuma,
siidivoodi sirguma,
punapatja paisuma!»
Neiu tarka, kostis kohe:
«Kurat su kaissus kasvagu,
alla hõlma uinugu,
siidivoodis sirgugu,
punapatjas paisugu!
Enne mina pugen purju varju,
lasen laeva lurju varju,
kikerdan kivide varju —
enne kui kurja poisi varju,
õela poisi hõlma alla!»

Rapla. E 17917 (8). 1895.

2136. SALA NEIUSID VAATAMAS.

4458 A 1.

Taat aas metsast hobust tooma,
ruuna ette rakendama —
põõsasse mina pugesin,
künka taha kükitasin,
sealt siis varjulta vaatasin:
kas see neidu niidab hästi —
ehk tal kasvab kaare harja!
Jah, see neiu niidab hästi,
ei tal kasva kaare harja!

Puhja. H II 30, 84 (4). 1889.

4459 A 2.

Neiu niidab heinamaasse,
peigu varjulta vaatis,
kaasa kaes kauge'elta:
kas on kerge keeritama,
kas on vile vikatile,
kas on pikad heinakaarid,
kas on pikad, kas on laiad,
kas puhtad kaarialused!
Võtab siis neiut paluda,
meelitada neiu memme,
tervitada neiu taati.
Ostab õlut õdedelle,
võttis viina vendadelle,
saatis saia tillemille.
Neiu tantsib kõrtsissagi,
peiu varjulta vaatis,
kaasa kaes kaugelta:
kas on kerge keeritama,
ladus jalgu laskemaie!

Kolga-Jaani. EÜS III 644 (109). 1906.

4460 B.

Veli, hellä vellekene,
tee sa kütüs külamäele,
kutsu sa küläst kütajida,
rannast saadu rookijida!
Esi varjusta valade:
ke lääb süle tulese,

ke lääb põlvi põrendisse —
see näio sinu jausta,
piiritpää sinu perälta,
kammitpää sinu kaendelella!

Rikas tule naine rügina,
tark tule naine taterina,
uhke tule naine ubana.

Halliste. H II 5, 161/2 (31). 1883.

C. 4461

Sood ma kündsin — sinikad kasvsid,
maad ma kündsin — marjad kasvsid,
aasin neiud noppimaie,
valged pead valitsemaie.
Ise varjulta vaatan,
kivi ääres kükakille:
kes oli nobe noppimaie,
väle vakka viskamaie —
see neidu minu nimella,
pärgapea minu päralta.

Harju-Jaani. H II 15, 538 (23). 1889.

2137. UNIKÜLAS NEIDE VAATAMAS.

1. 4462

Eile läksin Heinulassa,
tunaeile Toonelassa,
homme lään Uni kiriku
neidusida vaatamaie,
kudruskaelu kuulamaie.
See neidu minu nimella,
pärgapea minu päralta,
kel olid keerud kingapaelad,
lumivalge'ed käiksed,
süsimusta ümberikku,
pead valged, pärjad punased.

Haljala. H II 9, 278/9 (7). 1890.

2. 4463

Täna lähme Tääne linna,
huome lähme Uni kiriku
neid aga neidisid vaatma,
pärgapäida piirema.
Mihuke on minu oma,
pärgapea on minu päralt?
See aga neidu minu oma,
missel sinid silmikesed,
sitikmustad silmakulmud,
lumivalgemad juuksed!

Jaani. H II 35, 83 (47). 1892.

4464 3.

Tänä käisin Tääne linnas,
hommen lähän oma kiriku,
tunahomme Toone linna
neidissid vaatamaie.
Mihuke minu nimele,
pärgäpiä minu pärälta?
Sii neidu minu nimele,
pärgäpiä minu pärälta,
kel on pähä laia pärgä,
kel on rinda suuri sõlge,
ümmer rukka roosilene.

Kolga-Jaani. H III 14, 783 (4). 1891.

2138. OLEKS MUL NAINE.

4465 1.

Oleks minu neiu nähtaval,
nähtaval ja käidaval:
iga päev ma peada soeksin,
päeva taganta peseksin,
kuuvalgel kuivataksin
küla küünalde õlula,
jaanitule valge'ella!

Risti. E 22966 (3). 1896.

4466 2.

Oleks minu naine nähtaval
ja teinepool ju teadaval,
oleks ta oma külassa —
küll mina teaksin, mis mina teeksin:
ma tooks mütsi peada mööda,
tanu kulla kukalt mööda,
põlle pika põlvi mööda,
sõle suure rindu mööda,
ummiskingad jalgu mööda,
siidisukad searta mööda,
kee tooks kulla kaela mööda!

Väike-Maarja. H II 11, 652 (6). 1889.

2139. PANE SEE TÜTAR MINULE.

4467 1.

Äiakene, ämmakene,
pane see pabu minule,
kingi tüter keedikaela!
Kui ei pane, ei palugi!
Saagu sandile minema,
kerjajale, korjajale,
üle ilma hulkujale,
maada mööda marsijale!

Jõhvi. H II 7, 857 (2). 1889.

2. 4468

Emäkene, ennekene,
pane sii tüdar mihele!
Kui sa ei pane, ega ei palu!
Jäägu kodu kopiteme,
seina äärde seeneteme,
aia äärde halliteme!

Kask tal kasugu kaala pääle,
niinepuu nisade pääle,
kuusk silmäkulmu pääle,
kadak karvade vahele!

Helme. H I 7, 522 (22). 1895.

3. 4469

Oi-oi, oi-oi, oiud poisid,
no-no, no-no, noored mehed!
Las tuleb sui, jõuab sügise,
küll käite küla külalta,
küll ajate talu talulta,
kükakil küla tänavas,
persekil pere väravas:

«Külaeided, memmekesed,
külataadid, taadikesed,
andke see tütar minule,
kellel keerud kingapaelad,
kellel viksid viisapaelad!»

Reigi. H II 6, 34/5 (37). 1890.

2140. HOBUSE OTSIJAD. 4470

Ülemel piiri pika poisi,
üle valla valge poisi
kõndva mede koppelenna,
uikva mede usse suile,
hoopäitse neil peona,
varsaval'la kandelana,
ütlive hobest otsivetta,
varsukesta vaatavetta,
esi oli neidiste nägusa,
kao kombe karvatise.
Maha sõksive sõnajala,
maha litsive noore lepä
neidisida püünde'enna,
talutütrid tahta'enna.

Paistu. H I 7, 572 (21). 1895.

2141. POISID KURVAD — NEIUD SURNUD. 4471

Mis on norgun noore mehe,
norgun noore poisikesse,
tornin nee torukübara,
vaevan nee vahajuukse?
Et om näiu ära koolu,
parema pantu magama,
viksi viitu kalmudesse.
Veli, hella vellekene,
võta hoovista hobene,
võta tallista tasane,
linaseemen seisamasta,
kurekarva kurtamasta!
Too linnast liivasõkla,
muilta mailta mullasõkla,
sõglu läbi linnaliiva,
kae läbi kalmumulda!
Ehk saad nätta näiu noorta,
silepääd silitseda,
valgepääd varjust vaata,
kahupääd käel kaeda.

Paistu. EÜS IV 1774/5 (278). 1907.

4472 **2142. NOORMEHED LEINAVAD NEIUT.**

Kui mina ära sureksin,
kana, ilmasta kauksin,
lindu, ilmast liuguneksin —
noored mehed nuttemaie,
kasumehed kahatsemaie:
«Ära suri neidu noori
ja kadus ära kanagi,
ilus õile õunapuusta,
paras parmas põllu pealta,
paras parmaste tegija,
paras vihku parma'asta!»

Kadrina. E 25919 (14). 1896.

4473 **2143. POLE ÕIGET HÕLMALIST.**

Milles kurba, milles leina,
milles kurba mu omatse,
milles norku noore mehe,
tormin nii torukübara?
Sellep kurba, sellep leina,
sellep kurba mu omatse,
sellep leina lellelatse,
tormin nii torukübara —
et ei ole õiget hõlmulista,
lumivalget vastalista,
õiget hõlma võttijada,
kaunist kaelahakkajada.

Viljandi. E 7072 (9). 1893.

4474 **2144. KAS ON HULGAS OMA.**

Käisin tieda tipilista,
ruhelista, ruosilista,
maada maksakarvalista.
Tuli siis vastu neiu hulka,
neiu hulka, piiga parve.
Mina neiulta küsima:
«Kas on hulgassa omada
ja on vastas väärilesta?»
Ei ole hulgassa omada
ega ole vastas väärilesta —
käed mustad, käiksed mustad,
rinnad mustad, riided mustad!

Kuusalu. EÜS VIII 1408 (125). 1910—11.

4475 **2145. MIKS MEILE EI TULE.**

Milles neiud meile ei tule,
helmekaelad meile ei heida,
hõberinnad meile ei sõida?
Selle neiud meile ei tule,
helmekaelad meile ei heida,
sõlerinnad meile ei sõida —
et minu jalad jämedad,
kõbjad kolmekeerulised,
et pole orjal hobesida,
sulasilla sõidusaani.

Maarja-Magdaleena. E 18117 (9). 1895.

2146. NEIU TAHAB TAGANEDA.

1. 4476

Hans oli Harju, Jaan oli Järve,
Hans oli Harju mees madala,
Jaan oli Järve mees madala.
Jaan läks Narva, jõi õluta,
Hans läks Võnnu, võttis naese.
Naene taht ära taanta,
Hans hakkas neiut ähvardama:
«Oot-oot, neiu, noo-noo, neiu,
las mina annan härra teada,
kuulutan kuninga teada,
saadan tääda saksadelle;
kuningal on kurjad vitsad,
härra vitsad äkilised,
roua vitsad roosilised!»

Neiu mõistis, jälle kostis:
«Eks võind, eks võind, Hansukene,
eks võind võtta härra tütart,
kuulata kuningatütart,
kel on enam helmesida!
Mis võtad minust vaesest lapsest!
Mul pole korda kurdussida
ega hõbehelmesida,
lepaleht mul leegib rinnus,
kaseleht mul kakub kaelas,
pajuleht mul pargib põlle.»

Kolga-Jaani. EÜS III 637/8 (103). 1906.

2. 4477

Võtin Võnnust ma emanti,
tagant Narva naise noore.
Naene taht ära tagante,
kätte taht raha lähate,
sülle taht sõrmust visate,
panti panna laua pääle.
Mina neidu ähvardama:
«Uut-uut, neidu, nu-nu, neidu!
Las mu anda härrä tääda,
kirjute kuninga tääda,
panna papi raamatusse —
härrä vitsa äkilise,
papi vitsa pakilise,
proua vitsa rutulise!»

Paistu. E 51333/4 (29). 1914.

2147. PRUUT LÄKS TEISELE. 4478

Hukka lääb ootamine
ja nurja norutamine.
Muidu ostsin uhked ehted,
soota ostsin suured põlled —
pruut läks teisele mehele,
ilusamalle ilule,
üle valla valge'ele,
punasele palge'ele.

Haljala. E 35771/2 (67). 1896.

C. MILLIST NAIST POISID TAHAVAD

2148. TÜHI TÖÖST, KUI MUIDU MEELEPÄRAST.

4479

Tühi ta tüösta lugu,
kui on muidu mielepärast,
kui on ilus hingamine,
magus mahaheitemine,
kallis kaelahakkamine,
sula suuandemine.

Haljala. H III 2, 542 (13). 1889.

2149. NEIU SÜDA TEADMATA.

4480

1.

Küll oled ilus, näiu noori,
küll oled ilus ehte'ella,
küll oled paras palge'ella,
kaunis oled kauvele vaadate.
Mant oli nätta kui sii maali,
pealta kaia kui sii pilti.

Sii tääb sisse söata,
kuri sinu kombe'eda,
mis sul sihen sipeleva,
massa alla maadeleva,
kopsu alla teeve kodada!

Paistu. EÜS III 271 (11). 1906.

4481

2.

Ilus tüdruk eemalta,
kaunis neido kaugelta.
Tühi teab tema südata,
kuri teab kombe'eida —
ehk on sitikad seessa,
konnad kopsu keske'ella,
põrnikad põrnas pesimas,
makerjad maksade vahele,
ussisugu südames!

Laiuse. A. H. Neus, Ehstnische Volkslieder. Tallinn 1852, lk. 359 (99).

2150. TAHAB NÄOST VIISAKAID. 4482

Sõitsin Soomed, sõitsin saared
ja need raiped rannaääred,
otsa saivad saanitallad,
raisku läksid piitsaplaksud.
Nüüd peab kodunta kõlbama,
oma perest perse paksu.

Ärgu tulgu mulle tuima,
ärgu saagu mulle santi!
Mulle tulgu tuumakaida,
näu poolest viisakaida!

Viru-Jaagupi. H II 10, 351 (77). 1889.

2151. KES TUNNEB TULETA KÄIA.

1. 4483

Tulgu sii tüdruk minule,
kes tunneb tuleta käia,
ilma lühterde lüdida,
ilma latterde ladida,
kes lääb põlvi põrendise,
kes lääb suine suitsu sissi.

Tarvastu. H II 25, 687 (38). 1890.

2. 4484

Kõivi huiki, kõivi hõiki,
kõivi kõõruti mäele:
«Tulgu nii näiu minule,
kes saa kirja kävve'enna,
aeluse aste'enne,
pilu pikä minne'enna,
helgu jalga heite'enna,
kõverigu kõnde'enna,
üdsimusta ümäruse,
lumivalge vai linike!
Kes tunneb tulete kävvä,
lühti ilma lühteride,
kes lääb puide purde'ele,
väärite väli vesile,
tuup kes tule meresta,
lõõtsub lõkke laine'esta!»

Helme. H II 31, 875 (17). 1890.

2152. SULLE LAISK, MULLE VIRK NAINE.

1. 4485

Lähme Kiista, hellad vennad,
lähme Kiista kõssemaie,
võidu naisi võttamaie!
Saagu sulle, saagu mulle,
saagu meile mõlemille!
Saagu sulle saksanaine,
saagu mulle maanaine!
Saksanaine — saiasööja,
saiasööja, kohvijooja,
palju paigalepanija.

Maanaine — töötegija,
töötegija, vöökuduja;
see võttab kivesta kirja,
tanukirja taiva'asta,
rättekirja räiste'esta,
põllekirja põrmandalta.

Jõhvi. H II 8, 816 (8). 1889.

4486 2.

Hellakese vellekese,
lääme kõrvu kõndimaie,
lääme võistu naista võttemaie!
Saagu sulle, saagu mulle:
sulle saagu saiasööja,
mulle kangaste kudaja,
lõvvenditse lõksutaja,
piiri-päliste pidaja,
paberidse plaksutaja.

Puhja. H II 30, 17 (5). 1889.

4487 2153. EI TAHA LAISKA PERETÜTART.

Ei mina taha peretüttart —
peretüttar luodud laiska:
sööb kui siga aeassa,
magab kui mära maassa.
Mina otsin orjalasta —
orjalaps on odevamba,
tütar tööle kindelamba!

Viru-Nigula. H II 34, 426 (204). 1892.

4488 2154. PIGEM LAI KUI LAISK.

Kaks oli Kaieda külassa,
teine oli laia, teine oli laiska,
kumma võtan, kumma jätan?
Laia võtan, laisa jätan:
laisk on lahke lastelegi,
lai on tööle ladusa.

Järva-Jaani. H I 1, 162 (49). 1888.

4489 2155. PALJAKAS.

Äiakene, ämmakene,
tükite tütart minule,
pakute paljasta maguda,
ihulikku ümmargusta!
Kus pian paljaka panema,
ihulise istutama?
Ihulik võtab ilma ruumi,
paljakas tahab palju ruumi.
Mul põle nurka nurjatumat
ega kohta kolvatumat.

Harju-Jaani. H II 15, 471 (73). 1889.

2156. SAAKSIN SAKSA NAISE. 4490

Peaks ma saama saksa naese,
pisutagi pitka hänna!
Põleks mul tuua tua-küll-luuda,
äkkepakku panna sisse.

Ise ta künnab, händ äestab,
tua ta pühib tuulega,
kambri kierab kannaga.

Muhu. H II 6, 399/400 (53). 1890.

2157. EI TAHA RIKAST, VAID TÖÖKAT. 4491

Ma'p taha kulda, hõbedat
ega vaskida vanada
ega raskita rahada
ega peenta penningida!
Ma tahan noorta neitsikesta —
töötegijat, vöökudujat,
laia raamatu lugejat,
suure kirja kirjutajat,
paberite paugutajat,
lõuendite lõksutajat!
Kurjus hoolib kullastagi,
pahus palju helmistagi,
laiskus laiasta rahasta.

Kadrina. EKÜ, F 232 b, 121 (135). 1800—1843.

2158. TAHAN RIKAST.

1. 4492

Ärgu, ärgu, vennikene,
ärgu santi meil sadagu,
ärgu tulgu meile tumma,
ärgu rutaku rumala,
ärgu tõtaku tõbine!
Tulgu meile rinnu rikas,
rinnu rikas, kõnnu kõrki,
kes toob hõlmassa hõbedad,
tasku sees toob talderida,
hobuturjal tukatida!

Kadrina. E 34756/7 (8). 1897.

2. 4493

Ärgu tulgu mulle tumma,
ärgu rutaku rumala;
tulgu mulle rinnu rikas,
rinnu rikas, kõnnu kõrki,
kes tõi ratsule rahada:
rummel rapsib rublatükke,
kodar kopsib kopikida,
pöiad aga peenikest rahada.

Türi. EÜS V 712 (165). 1908.

D. ÕPETUSLAULUD POISTELE

2159. KARDA KURJA!

4494 1.

Võeras ütles: võta naene!
Oma aga ütles: ole ilma!
Kui saad kurja, kus tahad panna:
ta pole põlluks põlgamine,
maaks pole mahajättemine,
hobuseks vahetamine,
härjaks äramüümine.
Virus käib ta vihtelemas,
Harjus arsti otsima
ja Narvas naba tõstemas.

Vändra. H III 5, 442 (1). 1889.

4495 2.

Voi-voi, voi-voi, võtaks naese!
Kui saab kurja, kus siis panna?
Ei või toppi toole alla,
ei või härjaks ära müia,
ei või varsaks vaheta!

Viljandi. E 1207. 1893.

4496 3.

Eks minu must võind muidu joosta,
kimmel võind kiva vedada,
kui mina sõitsin kosjateeda,
aasin neiu asja teeda.
Sain nüid kurja, kus võin panna?

Oleks tema härga, annaks ära,
oleks hobuks, ma vahetaks!
Kus võin panna naise noore,
armastatud abikaasa?

Ei või müia, ei vaheta,
ikke piab elu elama,
ikke piab manu magama.

Kursi. H II 27, 82/3 (2). 1888.

2160. TUNNEN ÕNNE ÕUE. 4497

Peiukene, poisikene,
kui läed naista võttemaie —
võta mind vööksi vööle,
pane paelaks peale kauba!
Mina oskan õnne õue,
taas tunnen taluvärava!

Õnne õues sõtkub sõnni,
hüppavad hüvad hobused,
tantsivad talled tasased,
lehmad matsakad magavad,
neiud seda naljakamad.

Harju-Jaani. E 15641 (117). 1895.

2161. TUNNEN TUIMA NEIU.

1. 4498

Peiukene, poisikene,
kui lääd naista võttemaie,
tinarinda tingimaie,
vaskerinda vaatamaie,
kudruskaela kuulamaie —
võta minda kaasa'aie,
võta mind vööks vööle,
võta kinda'aks kädeje,
võta sõrme sõrmuksesta,
lindikski kübara peale!
Küll mina tunnen tuimad neiud
ja nään nennakad neiud:
tuimal neiul tukka pikka,
laisal neiul lakka pikka,
virtsakal vöö vedela,
närtsakal nena näbeda.

Viru-Jaagupi. H II 10, 412/3 (161). 1889.

2. 4499

Kuule sina venda, vennikene,
kui lähed naista noudemaie,
piiga peada keeramaie,
preesirinda piiramaie —
pane siis hobu rakkesse,
hõbehaljas alla hõlma,
kutsu minda kuasaliseks!

Mina tunnen tuima neiu —
tuimal tutakad juuksed;
mina tunnen laisa neiu —
laisal nägu on laiema;
ma tunnen tigeda neiu —
tigedal nina terava;
tunnen ka varssi vedela —

vedelal vöe madalas;
tunnen aga ära kärme neiu —
kärmel käeritud käiksed,
ümberringi ümmargused;
tunnen veel viimaks virga neiu —
virgal on valgemad käiksed!

Järva-Jaani. H I 1, 131 (2). 1888.

4500 3.

Kust ma tundsin tuima neiu
ja ma nägin laisa neiu?
Tundsin tuimasta käimasta,
vedelast veeväusta.

Tuimal neiul tukka pikka,
laisal neiul lakka laia,
tuimal tutikad juused.

Karuse. H II 2, 259 (369). 1889.

4501 4.

Kus mina tunnen tuimad neiud,
arvan ära laisad neiud?
Tuimal on tutakad juuksed,
vihasel silmad vesised,
pahatsel pale punane,
laisal lakk on lohakille,
pia tal pooleli soetud,
juuks on harja haugutadud.

Palamuse. H III 8, 376 (15). 1890.

4502 5.

Pojakene, poisikene,
kui sa nakkad naista võtma —
kutsu minu kosju'elle!
Mia tunne tuima neiu,
näe ära närva neiu:
tuimal on tutsaka juusse,
närval om nägusa silma,
maidal muani sukakirja,
laisul laia särgisiilu.

Tarvastu. EÜS V 700/1 (149). 1908.

4503 6.

Veli, hella vellekene,
kui sa nakkad naista võtma
kutsu minu kossu'ele —
mina tunnen tuima näiu.
Tuimal nee tutsaka juusse,
vihatsel silma vesise,
pahatsel pale punane,
kurjal musta silmakulmu.

Rõuge. E 24239/40 (5). 1896.

2162. ÄRA VÕTA LESKE. 4504

Hellakene veljekene,
ära sina võta leskenaista —
lesk on kuri lepitata,
mehenaene meelitata!
Parem pane sõrmus sia sõrga,
kui paned lesenaese sõrme;
parem pane sõlge sia rinda,
kui paned lesenaese rinda;
parem pane helmed emmisse kaela,
kui paned lesenaese kaela!

Palamuse. H III 8, 356/7 (5). 1890.

2163. VÕTA NAINE NEIDUDEST.

1. 4505

Ära sina võta vana naista
ega võta leskenaista:
vana haugutab varada,
leske endista eluda!
Võta sina naene neidisine,
osta varsusta hobune,
võta sina koera kutsikane!
Kui tuled kõrtsista koduje:
hirnub siis varsusta hobune,
haugub siis koera kutsikane,
naerab siis naene neidisine.

Pilistvere. EÜS IV 1639 (114). 1907.

2. 4506

Hellakene vennakene,
ära sa võta leskenaista,
ei osta vana hoosta!
Leskenaine leivaraisk,
raharaisk vana hobune.
Võta naine neidisista,
osta varsusta hobune!

Kui lääd kerikuteeda mööda,
ei siis naera leskenaista,
ei hirnu vana hoosta.
A kui lääd kerikuteeda mööda,
naerab naine neidesista,
hirnub varsusta hobune.

Palamuse. H III 8, 430/1 (11). 1889.

3. 4507

Kuule, kulla poega noori,
ära võta vana naesta,
osta'i vana hobesta!
Ilutu munde ilatse,
kanutu munde kaede,
viha vellede valate.

Kui sa keerad kirikulle
vai sa lased laadateele —
hirnu ei vana hobene
ega'i naara vana naene.
Kui sa turgu ju tuled,
kirikaeale vai aead —

turg jäes taade tossamaie,
kirikaid vai haisemaie.
Kuule, kulla poega noori,
osta varsune hobene,
võta naene näidissine!
Hirnub varsune hobene,
naarab naene näidissine:
ilus on enesel näta,
kaunis om muil kaede,
viks om velletel valata.
Hirnub siis varsune hobene,
naarab naene näidissine.
Kui siis keerad kirikule
vai sa lased laadateele —
turg jäes taade tormamaie,
kirikaid jäes haljendama,
nõgesse nõrendamaie.
Kui sa lased laadateeda,
ostad poodi puhta'esse,
poe paiga palja'esse:
hobu siis hirne, ilma nõrke,
täkku tantse, taevas läike.
Näe kus sõidab noori meesi!

Tarvastu. H II 25, 765/6 (26). 1890.

2164. VÕTA VÄIKE NAINE.

A. Võta naine natukene.

4508

Vend, kui tahad naista võtta:
ära sa võta musta naista —
must läeb müürile magama;
ära sa võta valget naista —
valge läeb kambri vaalimaie;
ära sa võta ilust naista —
ilus tuleb kõrva istumaie;
ära sa võta suurta naista —
suur tuleb suhu vahtimaie!
Võta naine natukene,
pisikene, peenikene,
härjasõra suurukene!
See teeb tööd kui tihane,
raiub puid kui rähnikene,
kujub kangast kui kajakas.

Märjamaa. H II 2, 55 (84). 1889.

B. Ära võta pikka, võta lühike.

4509

1.

Ära sina võta pikka naista:
pikk heidab pingile magama,
seadab sääred seina peale,
labajalad laua peale,
kederluud kerise peale.
Võta aga lühike naine:
lühikene lüpsab lehmad,
ajab karja arule,
lehmad leeri lepikusse,
kitsed kiili koppelisse,
härjad äia heinamaale,
lambad laia välja peale,
mullikad murumäele!

Torma. H III 9, 281/2 (2). 1899.

B 2. 4510

Peetrikene, pojakene,
võta naene lühikene,
lühikene, teraseke:
kujub kangast nika-naka,
soapuu käib sihva-sahva,
talleslauad talleralle.

Peetrikene, pojakene,
ära võta pikka naista,
pikk läheb pingile magama,
paneb pea põlle alla!

Suure-Jaani. EÜS IV 1717 (221). 1907.

C. Võta tilluke naine.

1. 4511

Veli, hellä vellekene,
kui lääd naista võttemaie,
abikaasada kaema:
ära sa võta suurta naista,
suur lääb kurru suikumaie,
pikk lääb pengile magama!
Võta naine tillukene:
tillukene tööle terav,
vähik naine väsimata.

Halliste. H II 5, 120 (18). 1883.

C 2. 4512

Peiukene, poisikene,
kust sa võtsid selle meele,
selle meele, selle keele,
selle sündiva südame,
selle oiu otsa ette,
et sa tulid meile kosja
ilma taadi teademata,
ilma eide teademata,
suguvõsa soovimata?
Küll sul suuri sooviti,
ja sul pikki pakuti —
ikka sa seisid servi vastu,
raisid vasta kui see rauda.
Ei sa tahtnud suurta naista:
suur tahab suurta suitsuaega;
ei sa tahtnud pikka naista:
pikk tahab pikkada viduda.
Võtsid naese natukese,
pisikese, peenikese —
see tunneb käie tuleta,
alta suitsu lääb sorinal,
alta vingu lääb virinal —
ei saa hoopi ukse küllest,
ega saa pauku parre küllest,
leia lõksu lõsna küllest.
Suur saab hoobi ukse küllest,
pikk saab paugu parre küllest,
leiab lõksu lõsna küllest.

Varbla. EÜS IV 2027/8 (59). 1907.

4513 2165. LÖÖ SILMAD SEINA PEALE.

Hellakene vennakene,
kui läed neidiste koduje,
sinitaimede talusse,
punapärgade peresse,
ummiskinga hoone'esse —
ää löö silmi neiu peale,
löö sina silmad seina peale,
vahi üles varna peale,
kohe koja ukse peale,
kas on kirstus kirjutuid
või on vakas vaalituid,
seina peal sirgelduid!
Kui pole kirstus kirjutuid
ega vakas vaalituid —
jäägu kuuseksi koduje,
tammeksi taga värava,
memmel lehmalüpsijaksi,
taadil taarilaskijaksi!

Pilistvere. EÜS IV 1571/2 (36). 1907.

4514 2166. ÄRA VÕTA ÜKSIKUT.

Ära sa võta seda naista,
mis on üksiku emala,
see on helli õpa'etu,
noorel koorel kaisutetu,
rõõsal piimal laku'etu!

Võta ikka seda naista,
mis on enne orjana olnud,
orjana olnud, karjan käinud,
hoidnud hollandi hobusid!

Palamuse. EÜS V 1107 (106). 1908.

2167. ÄRA VÕTA RIKAST.

4515 1.

Hellakene vennakene,
kui lääd naista võttemaie —
ära sina võta rikast naista,
võta aga vaene naine!
Vaene naine lüpsab lehmad,
ajab karja kauge'ella,
sead suure söötilella,
hobused Oti odra-aeda,
kanad Kadri kapsa-aeda.

Palamuse. H II 27, 234 (19). 1888.

4516 2.

Poisikese, vellekese,
ärge ti ostke rikast naist,
ärge ti tahtke tarka naist!
Rikas om kuri riidlema,
tark om kuri taplema.
Võta naine neiukene,
kabu karjalatsekene!
Seni neiu lehmi nüssa,
kabu karja mõtsa saate,
kui suur suuda mõsse,
käre kässi kokku pesse,
rikas rinda silitsi,
kõrk helmi kõristi.

Sangaste. EÜS VI 409 (104). 1909.

Ära sina võta rikast naista,
püüa peretütterit!
Läheb ta väljal lõikamaie,
lõikab vihu, lõikab kaksi,
viskab vihu külje alla,
teise vihu pea alla.
Jääb ta tunniks tukastama,
hakkab pärast haisemaie.
Seal teda linnud liigutavad,
tõugud teevad teisemaks,
siilud ta silmad nosivad,
mutid ta mokad musivad.
Tuleb aga kurja kotkaskulli,
see on libe lindamaie,
kärmas käsku andemaie,
lindab küla aeda peale,
laseb aga laada katuselle,
kutsub küla noored mehed:
«Minge välja vaatamaie,
rukkikõrde kõndimaie!
Mis sa leiad väljaltagi?
Leiad noore neiukese:
alt oli läinud haisemaie,
suust tal tõuseb surma haisu,
ninast neljakeeruline.»
Siis aga nutsid noored mehed:
«Miks sa mullu mulle'i tulnud,
ma põleks saatn'd sind lõikamaie,
liiaks linu kiskumaie!
Nüüd sind ussid uuendavad,
tõugud teevad teisemaks,
mutid su mokad musivad,
siilid su silmad nosivad.»

Türi. EÜS V 668/9 (106). 1908.

2169. VAHELT VAENE.

1. 4518

Eile käisin Eeni linnas,
tuna käisin Toome linnas,
täna käisin Tärni linnas,
homme lähen Uni kiriku
neidusid vaatamaie,
kaukesi katsumaie.
Ette oli pandud helmekaelad,
taha oli pandud taalderrinda,
vahele need vaesed lapsed,
otsa orjad järgimised.
Eest ei votand helmekaela,
tagant ei votand taalderrinda —
vahest mina votin vaeselapse,
otsast orja järgimise.
Orjalaps oli odavambi,
odavambi, loodavambi,
tütar tööle kindelambi.
Ori teeneb tüki tööda,
vainelaps koab vaaksa vööda —
peretütar katseleksi,
oma varbaid vaateleksi,
oma sormi sirvineksi,
oma kätta katseleksi.

Haljala. H I 5, 66 (161). 1892—94.

2. 4519

Läksin mina metsa kõndimaie
pühapäile homikuile,
argipäile õhtu'eile.
Mis mina sealta eesta leidsi?
Ma leidsi nel'la neiu parve:
ees oli riita helmeskaela,

taga riita taaderkaela,
vahel riita vaesid lapsi,
otsa peal olid orjukesed.
Ma võtsi vahelt vaese lapse,
otsa pealt võtsi orjukese.

Ilus jähi hambud irvitama,
kena jäi kaela kõigutama,
valge jäi takka vanduma:
«Vat kus viias vaenelaps!»

Karuse. H II 2, 278 (401). 1889.

4520

3.

Jürikene, poisikene!
Jüri s saa naista siita maalta,
teistapoolta Poolamaalta,
higilatva Hiiumaalta.
Jüri pani laki laevudeksi,
lakipaelad keeledeksi.
Siis pani sõrmed sõudemaie,
labaluud pani laskemaie,
siis läks sõudes Saaremaale,
üle väina Hiiumaale,
sinna Vesilao alla,
kus oli kolmi neiuriita:
ees oli riita helmeriita,
taga oli riita talderkaela,
vahel oli riita vaesid lapsi,
keskel kehvad neitsikesed.
Jumal aga olgu selle Jüri juures!
Eest ei võtnud helmeriita,
takka ei võtnud talderkaela,
vahelt ta võttis vaese lapse,
keskelt kehva neitsikese.

Neidu hakkas nuttelema,
nuttelema, üttelema:
«Mul pole neida ruudiriideid
ega pole neida ehte'eida,
missega võin teile tulla,
teile tulla, sulle panna!»
Jüri aga mõistis, kostis vastu:
«Sul pole neista mureta.
Ma saadan laevad Saksamaale,
teised pooled Poolamaale
sulle ruudiriidid tooma!
Tallinnast toon tantsukingad,
Kuresaarest kupud sisse,
Pärnust toon sulle pärlid kaela,
Narvast toon sulle naiste käised,
Muhust toon sulle musta kuue!
Siis meid hüütakse isandaks
ja meid hüütakse emandaks,
võetakse välja võõruselle.»

Muhu. E 59551/3 (1). 1926.

4521

4.

Sõitke, laiva, sõitke, purju,
sõitke neiu liina ala,
kon om rian neiukeisi!
Een olli rian helme kaalan,
takarian taalre kaalan,
vahepääl vaese latse.

Ei mina võta helme kaalan,
ei ka taha taalre kaalan:
võta vahelt vaese latse!
Vaese võti vaiva tõttu,
rikas võetas raha tõttu.

Rõngu. H II 30, 641/2 (21). 1889.

2170. VÕTA VALLAST VAESLAPS.

1. 4522

Vennakene, vennikene,
kui lääd naista võttemaie —
ära sihi sirge'eida
ega vahi valge'eida,
ära sina sihi silla pealta
ega vahi valli pealta!
Võta vallast vaenelapsi,
otsast orja järgemine!
See tunneb tuleta käia,
sädemeta seada sängi,
küindelata kirjutada.
See teeb kirjad kinda'assa,
kalasilmad kapukassa,
särjesilmad searikussa,
lõhesilmad lõuendissa.

Kose. H II 16, 122/3 (152). 1885—87.

2. 4523

Mihklikene, vennikene,
ära sina võta rikast naesta:
rikas teeb riidu riietesta,
kära käterätikusta,
nira-nara nartsakusta!
Võta sina vallast vaenelapsi,
otsa pealta orjukene,
kehva küla keske'elta!
Ta tuleb sinu toeksa,
ta astub sinu abiksa.
Kui on õnne, siis elame,
kui on tervist, teeme tööda —
ei või õnnetu elada,
terviseta teha tööda.

Karuse. H II 2, 161 (266). 1889.

3. 4524

Ära sina võta rikast naista:
rikas naine, okas silmas,
ei tema sõge sõku leiba,
kärnakäpp kasta karaskit,
pillub aga jahu piima sisse,
ajab ahju rinna peale.
Võta vahelt vaenelaps:
see on edus heinale,
see on vile vikatile,
see on sitke sirbile.
Valge vaalib kammeris,
ilus istub kammeris.

Pilistvere. EÜS IV 1626 (95). 1907.

4. 4525

Velekene, vennikene!
Kui läät naista võttemaie,
püvilindu püüdemaie —
ära otsi uhke'eida,
ära vahi valge'eida!
Võta vallast vaenelats,
otsast orja järgimane!
Illo ei panda padaje,

ei ka valgust vaagenahe —
töö küll pandas padaje,
kätevaiva vaagenahe.
Võta naine mustakene,
musta mõistab töödä tetä,
mõistab muida opetada:
teeb esi, tokitab tõisi,
käüp esi, kärmistäb muida,
veäp vemmeld, vinnab takan,
kannap kaigast kangla alla.
Illos istusi ilusan taren,
kena keerleb kamberin,
valge vahib varju pääle,
vahib valgida käte pääle.

Võru. E 45129. 1905.

2171. EHKKI ILUS, IKKA EI VÕTA.

4526 1.

Peretütar, neitsikene,
küll olid ilus ümbrikule,
küll olid kena kõrtsikulle,
sale särgi jätkulegi,
vile vikkelsukkadele,
uhke ummiskingadele —
siiski mina sind ei võta
ega siiski sind ei taha!
Võtan vahelt vaeselapse,
vahelt vaesema kanase,
kel põle kardakudrusida,
ega hõbehelmesida!
Lepaleht tal rinnassagi,
kaseleht tal kaelassagi.
Lepaleht tal leegib rinna,
kaseleht tal katab kaela,
pajukoor tal pargib särgi.

Põltsamaa. H I 2, 197 (29). 1889.

4527 2.

Küll oled, küll oled, neitsikene,
küll oled ilus undrukule,
vile vikelsukkadele,
kena kikelkingadele,
sale särgi jakulegi —
siiski mina sind ei võta!
Ma võtan vahelt vaeselapse,
sihin seasta sirgemida,
vahin seasta valgemida,
kel põle sõba ega sõlge
ega korda kudrusida.

Pilistvere. EÜS IV 1551 (4). 1907.

2172. VÕTA NAINE TÖÖLT.

4528 A.

Minu hella vennakene,
ära püüa pühalla naista,
katsu ei kallilla ajala!
Kõik pürjed pühal ilusad,
kaud on kallilla ajala —
pestud on sigade silmad,

kasitud on koera kõrvad,
saadik selle neiu silmad,
kelle meel teeb meesta saada,
abikaasale asuda.
Minu hella vennakene!
Vali naine varda päälta,
sihi naine sirbi päälta,
katsu heinakaare päälta!
Kui lääb heina niitemaie,
siis sina karga katsumaie,
kas on kaare kaunikene;
kui lääb reie peksemaie,
siis sina karga katsumaie,
kas on vali varta lööma;
kui lääb vihku leikamaie,
siis sina karga katsumaie,
kas väänab vihud väledad
või köidab kubud koledad,
paneb parvese parajad.
Kubu saab küü koguda,
äia hästi riimutada,
nadu napata süleje;
küdi rikub küllekondid,
äia rikub härjapaari,
nadu natkestab enese
virve vihku viie'essa,
kulla kubu kande'essa.

Haljala. EÜS II 698 (195). 1905.

B 1. **4529**

Peiukene, poisikene,
ää vahi kirikuteelta,
ää püia pühakojasta!
Püstid käisid pühakojas,
kõrgid käisid kõrsissagi.
Võta naene tööltagi,
viisa vikatilöölta:
küll ta sirge sirbilagi,
valge reievardalagi!
See teeb kirjad kinnastesse,
särjesilmad särkidesse,
pürjekirjad pükste sisse.

Harju-Jaani. E 15567/8 (30). 1895.

B 2. **4530**

Poiga, noori linnuke,
võta ärä naista kirikusta —
võta teoteede päälta,
võta mõisamaie päälta,
ree-rataste jäl'lelta,
talutel'lete tagalta!
Sel om punda puudikida,
sel om kimpu kinda'ida,
sel om kapak alla kaane,
punast lõnga hiire puua.
Kik kenäd, laisad kirikun:
sõba tal sõidab hiire sel'län,
pallapoolik pakelenna,
esi tahab minnä mehele,
süä tal puhkus poiste poole,
viiepäevätse velile.

Halliste. H II 22, 69/70 (2). 1888.

4531 C.

Sihi, sihi, noori meesi,
sihi aga sihi, mis sina sihid,
vahi, vahi, mis sina vahid!
Sina sihid sirge'eida,
sina vahid valge'eida,
sina otsid uhke'eida,
sina katsud kange'eida!
Sihi aga neidu sirbiltana,
vahi aga neidu vardaltana,
katsu heinakaareltana,
lühike löö taganta!
Otsid linnast letipäida,
katsud linnast kammipäida,
korjad korstnate alusid!

Viru-Jaagupi. H II 10, 414 (163). 1889.

4532 D 1.

Sihi naista sirbi päälta,
kae hainakaari päälta,
kas om sile sirbile
vai om vile vikatile.

Puhja. H II 30, 24 (30). 1889.

4533 D 2.

Hellakene vennakene!
Võta naene välja pealta,
sihi sirbipea järelta,
vahi rehavarrelta,
katsu heinakaarelta!
Siis sina tead, et teeb tööda,
siis sina näed, et näeb vaeva.
See tunneb käia tuleta,
ilma lühtrita lüdida,
küündelata kirjutada;
see kudub küüle kuued,
see napsib naule särgid,
põlled pulmarahvale.

Torma. H II 27, 835 (1). 1890.

2173. ÄRA VÕTA MÕISAST NAIST.

4534 1.

Hellakene vennakene!
Ära sa võta mõisast naista:
mõisas on mõnesugused,
pealt on näha neiukene,
alt aga naine ammugi.

Palamuse. H III 8, 429 (7). 1889.

2. 4535

Ära võta sa mõisast naista,
mõisas on mõnesuguseid:
seal on pullide pusitud,
suure sõnnide susitud.

Lääne-Nigula. H III 18, 875 (2). 1894.

3. 4536

Vennakene hellakene!
Ära sina võta mõisast naesta,
mõisas jo mõnesugused:
peili taga peenikesed,
klaaskappis kaunikesed;
need õppind õluta jooma,
võidu viina võttemaie;
kiitsid sakste saiusida,
proua peeneid patjusida,
herra häida voodi'eida.

Jüri. H II 16, 804 (10). 1891.

2174. ÄRA VÕTA MÕISAST, VÕTA TALUST.

1. 4537

Hellakene vennakene,
ära sina võta mõisast naista,
mõisas on mõnesugused:
alla akende ilusad,
peale peeli peenikesed —
see ei mõista kangasta kududa.
Hellakene vennakene,
too naine talutuasta,
talu telgede tagasta —
see mõistab kangasta kududa,
nelja niita nikutada,
viita varva veeretada.
See koob küile kuueda,
napsib naule särkida,
käterätikud kälile,
põlled pulmarahvale.

Põltsamaa. H I 2, 289 (6). 1890.

2. 4538

Ära aga võta mõisast naesta,
mõisas mitmesugused;
ära aga võta linnast naesta,
linnas liiausulised;
ära aga võta kirkust naesta,
kirkus kõrged kõlastajad;
ära aga võta kõrtsist naesta,
kõrtsis laisad lamavad.
Võta aga naesta nabri äerest,
viljavirnade vahelta;

võta aga naesta niiduväljalt,
heinakaarte keskelta!
Võta seda tarka talupoja tütart,
võta seda virka, viisakat!
See teeb tööd kui tihane,
valus kui üks varblane,
künnab põllud põhani,
ajab vaud aiani.

Käina. E 9497 (11). 1894.

4539

3.

Hellakene veljekene,
kui läed naista võttemaie,
ära sina võta mõisast naista!
Mõisas on mõnesugused,
mõni virka, mõni laiska,
Ann on alasti ahju pääl,
Mari parsil, perse paljas.

Võta tilluke, terane!
lühikene lüpsab lehmad,
ajab karja kaugele,
vasikad vasevärava,
mullikad Murumääle,
kitsed kiili koppelisse.

Palamuse. E 40222 (4). 1900.

4540

4.

Vellakene hellakene!
Ära sina võta mõisast naista,
mõisas on mõnesuguseid:
alla akende ilusad,
peale peeli peenikesed.
Mitu meesta nad pidanud,
mitu poissi nad maganud,
sada Marti nad maganud,
tuhat olid Toomast tutavaida.
Siiski jäid sööti seisama,
aru peale hallitama,
mäe peale mädanema.
Ei oska kangast kududa,
peenikesta pingutada,
lõuentida lõksutada,
linaniiti niksutada,
vaskisuga välgutada.

Vellekene hellakene!
Võta aga vallast vaenelapsi,
otsa pealta orjalapsi!
See oskab kangasta kududa,
peenikesta pingutada,
lõuentida lõksutada,
linaniiti niksutada,
vaskisuga välgutada.
See tohib tuleta käia,
sädemeta sääda sängi,
lühterita lüpsa lehma:
öövalgul lüpsab lehma,
kuuvalgul kurnab piima,
küla küünalde ilulla,
päitsu härja pea valgul.

Türi. H II 13, 604/6 (4). 1889.

1. 4541

Jaanikene, vennikene,
kui lähed naesta võttemaie:
ära sina võta linnast naesta,
linnast saad sa litsi naese,
alevelt saad hata naese!

Pööra kohe Põikla poole,
kõnni Kõigutse külasse —
säält saad naese naljakama,
teisepoole tegusama.

Karuse. H II 33, 26 (12). 1889.

2. 4542

Vellekene helläkene!
Ära võtku linnast naist —
liinan omma liia litsi;
ära võta peretütart —
peretütrel pika moka,
talutütrel targa sõna;
võta vallast vaenelatsi,
kel ei lõpe lõhvendiku,
kel ei puudu puhas hame,
pirtsutele es peenikest.

Palamuse. E 26427/8 (14). 1896.

E. IHALDATAV JA PÕLATAV NEIU

2176. LOODUD POISTE MUREKS.

4543 1.

Tüdrukud kui kullerkupud,
ilusad kui roosinupud.
Kelle pärast nee on loodud?
Poiste pärast need on loodud:
poiste pooleksi mureksi,
meeste meelehaiguseksi.
Ei lase mehi magada,
poissa tundi tukastada!

Harju-Jaani. H II 15, 480 (88). 1889.

4544 2.

Tüdrukud kui kullerkupud,
ilusad kui roosinupud.
Kelle pärast nee on loodud?
Poiste pooleksi mureksi,
meeste meelehaigujuksi.
Ei lase mihi magada,
poisi unda uinudella.
Neil on põues poiste rohed,
alla hõlma haisutimmad,
kellegi mehi meelitavad.
poissa pooleni viavad.

Kuusalu. H II 34, 650 (310). 1892.

4545 3.

Tütarlapsed, tillertipud,
tillertipud, kullerkupud,
ilusad kui roosinupud,
saksa sirge'ed sigurid —
need on loodud poiste pärast,
poistele pooleksi mureksi,
meestel meeleheaduseksi.
Ei siis suand mehed magada,
poisid unda uinutada;
mehed metsassa magasid,
alla lepiku levasid,
alla kuuse kumardasid.

Ambla. H II 14, 164/5 (39). 1889.

2177. OLEKS SEE NEIU MINUL.

1. 4546

Läksin linna lipatessä,
taha Narva traavidessä,
nägin neidu sääl turulla:
pärgä oli päässä päiväkarva,
otsa ees oli hobelapi,
korva ääres kuldakrooni.

Mina miessä motlemaie:
oliks sie neidu minulla,
eläksin suve söömätä,
talve tangu mekkimätä,
kesä kuivilla kalulla!

Vaivara. H II 7, 2 (2). 1890.

2. 4547

Neiud magasid joe mäela,
tinarinnad rinnakule,
kudruskaelad kallakule.
Mina varjulta vaatasin,
kibi ääres kükakile,

kännu ääres käpakile:
oleks see neiu minule —
ma sööks suppi soolatagi,
jahu-kui-leenta leivatagi!

Tori. H II 21, 357/8 (5). 1889.

3. 4548

Pisike punane neidu!
Kui poissi sinu nägevad —
suel nie süömätä elaväd,
talvel tangu mekkimata,

leiku-ajal leivä'ätä,
heina-aja eine'eta.

Kuusalu. EÜS VIII 2255 (559). 1910—11.

4. 4549

Oleks see meesi minulle,
oleks see kaasa kanalla:
suve söömata elaksin,
talve tangu mekkimata,

iä kaige heeringata,
kesä kuivata kalata,
aasta ilma ahveneta.

Vaivara. H III 1, 80 (6). 1888.

2178. SUUST MA SÖÖDAKS.

4550 1.

Kuule, kulla vellekene,
oles mul üits naisenarmas,
küll see oles mulle armas:
suust ma söödas, suust ma joodas,
suust ma söödas suhkurilla,
peo päälta pähkenilla.

Tarvastu. E 25046 (9). 1896.

4551 2.

Oles seo tuti mulle tullu,
memme latsi mulle saanu:
suust ma söödäs, suust ma joodas,
suust ma söödäs sukerit,
peo päält pähkemid,
panes padjule makame,
lina ala liiguteme.

Karula. H II 24, 418 (197). 1887—89.

4552 3.

Olin ma enne noori neidu,
seda enne peretüdär:
käisi kui hani aida kauda,
käisi kui teder teeda kauda,
maasikas, käisi maada kauda,
jõhvikas, mööda jõgeda.
Kis poiss nägi — nilpas keelta:
oleks see neidu minule,
seda ma piaks piule
ja ma kannaks kamalule!
Suust ma söödaks, suust ma joodaks,
suust ma söödaks suhkuriga,
piust ma pähklituumadega!

Hanila. H II 2, 514 (669). 1889.

2179. KES MIND VÕTAB — VÕIB ELADA.

4553 1.

Kes mu võtab — võib elada,
kes mu soaneb — saab naise!
Olgu meesi, kes mind võtab,
olgu saksa, kes mind soaneb,
kodaniku, kes kosiksi!
Mees toob me'ed, saks toob saiad,
kodanik toob kosjaviinad.

Väike-Maarja. H II 11, 341 (112). 1889.

2. 4554

Vaat mis ilus inimene
ja mis nägus naesterahvas!
Kes mind võtab — võib elada:
kükakile kütan ahju,
perseli pühin põranda,
hargiga teen aseme!

Simuna. EÜS V 873/4 (143). 1908.

3. 4555

Kes mind saab — see saab naise,
kes mind võtab — võib elada!
Saab kui nuku nurme peale,
tihase teerajale,
väästeriku välja peale,
rohusirtsu silla peale,
pääsukese penni peale.

Tõstamaa. E A 895/6 (19). 1893.

4. 4556

Kes mind võtab — saab naise:
Refr.: kaske!
mul on pikad piimapütid,
mul on kõrged koorekirnud!
Ei ma tia, mis mul viga:
ei mind viida, ei veeta
ega kanta kaksipidi!
Kas on mu sõnad sõgedad
või on mu teud tigedad
või on mu vanded vägevad?

Pärnu. H II 20, 229 (3). 1887.

2180. OI-OI, HOIDKE MIND! 4557

Oi-oi, oi-oi, hoidke minda,
peo pääl pidage minda,
kamalussa kandke minda!
Minust saab noorik noortel
meestel,
käsikannel kaubapoistel.
Ma põle suuresta soosta,
rahakasta rahva'asta,
pika paateri peresta,
laia lindi laua päälta.
Kui sinu linti maksab lehma —
sis olen suuresta soosta,
rahakasta rahva'asta,
pika paateri peresta,
laia lindi laua päälta.

Põltsamaa. H II 26, 1050 (4). 1889.

2181. MINUST SAAB POISTE PRUUT. 4558

Küll mind isa ehitas,
küll mind ema ehitas:
isa ostis kuldakuue,
ema karratud kasuka.
Siis läen külas kõndimaie,
küla koerad haukumaie:

Tuisust haukus Tuksikene,
Sepalt veike Viksikene.
Mina koeri haugutama:
«Ust-ust, koerad haukumasta,
Murid minda murdemasta,
teist saab hundile osada,
metsalisel meeleheada!
Minust saab poiste pruudikene,
mõisameeste mängikene,
teopoiste titekene,
karjalaste kannikene.
Olen mesi meeste meelest,
sulavõi sulaste meelest,
koorekann olen koka meelest.»

Väike-Maarja. H II 11, 340/1 (111). 1889.

4559 **2182. ILUS NEIU KIRIKUS.**

Lätsi kerkude keerelden,
pühäkotta pöörelden.
Oi, mo kaie illus miis,
takast kaie tarka miis:
kost sii neiu siia saanu,
kabu siia kaldu'enu.
Oli neide poiste silmä
nigu kirju kitse silmä,
nigu hullu hundi silmä.

Nõo. H II 31, 464 (6). 1890.

4560 **2183. POISTE SILMAD JOOKSID VETT.**

Neitsikene noorukene
virutas jõe kaldale,
kurikas kuldane käessa,
hõbedane löömalauda.
Poiste silmad jooksid vetta
selle kulla kuue peale,
sinisema siidi peale,
punasema pärja peale.
Kessi tõi siidi sinise?
Ema tõi siidi sinise!
Kessi tõi pärja punase?
Õde tõi pärja punase.
Kessi tõi lindi literise?
Vend tõi lindi literise!

Paide. H II 13, 645 (25). 1889.

2184. MESI MEESTE MEELEST.

4561 **1.**

Mari õli mummu, Mari õli mammu,
Mari õli maasikas mäela,
sinilille lepikuna,
kullerkuppu kuusikuna.
Mari õli mesi meeste meelest,
pudrupott õli poiste meelest,
sulavõi sulaste meelest,
hõbehelm õli eide meelest,
koorekaste koka meelest.

Maarja-Magdaleena. H III 8, 178 (9). 1888.

2. 4562

Mari olli mummu, Mari olli mammu,
Mari olli maasikas mäela,
tinaneitsi teeraeala,
kullakuppu koppelisse.
Mari oli magus meeste meelest,
munapuder poeste poolest.
Marikene, mammukene,
külapoeste kaunikene.

Suure-Jaani. H II 26, 341/2 (2). 1889.

3. 4563

Oh te hullud mõisapoisid,
mis te minust miilustate,
enne aegu armastate?
Laske minda laulatada,
köstri kukrus kuulutada!
Niidan heina ehk ei niida,
võtan loogu ehk ei võta —
ikka mesi meeste meelest,
pudrupiima poiste meelest,
sulavõi sulaste meelest
suhkur suure härrä meelest!

Väike-Maarja. H II 11, 749 (29). 1890.

2185. KÜMME KOSILAST.

1. 4564

Peretütar, neitsikene,
tal oli palju peigusida.
Kui mina hakkan arvamaie:
üks oli Hantsu harva parda,
teine Lauri laia lõuga,
kolmas Mihkel mikimokka,
neljas Marti mallajalga,
viies virviku sulane,
kuues kuuske Roika Jaani,
seitsmes seda parema,
kaheksas kalame' poega,
üheksas ülema poega,
kümnes külakubja poega.

Järva-Jaani. EÜS VII 1702/3 (282). 1910.

2. 4565

Küll mul kümme tahtijada,
üheksa ihaldajada.
Kui ma hakkan arvamaie:
üks oli Hantsu, harvaparda,
teine Marti mallajalga,
kolmas Kuuseroika Jaani,
neljas oli neiu väärilіne,
viies virviku sulane,
kuues kuulus sarvelööja,
seitsmes sepa väärilіne,
kaheksas kalevipoega,
üheksas üle mereda,
kümnes oli kubjas külasta.

Koeru. H II 13, 34/5 (4). 1888.

4566 3.

Sitta me huolime neistki poestest,
neistki valla vanast poestest!
Neil põlõ, raebetel, rahada,
koertel, kahte kopikuta.
Meil tulad Võnnust võttajatki,
Rannust rahaandajatki,
Puolamaalt pulmapidäjäd.
Üks tuleb Intsu Irjumaalta,
teine Antsu Harjumaalta,
kolmas kodoje külästä,
neljas neiu kirjutaja,
viies see vilepuhuja,
kuies, see oli kullasseppa,
seitsmes see seda parama,
kaheksas oli kalõvipoega,
üheksas üle tanava,
kümnes küla Mikukene.
Ei must saa küll Miku naista
ega Miku poja naista —
must saab Riiä rae naene,
hõbõpeekeri pesijä,
kultsekannu laksutaja.

Kihnu. KKI 7, 302 (2). 1948.

2186. TORE NEIU.

4567 1.

Mai oli kuulus, Mai oli kallis,
istus Harju aida peal,
Viru viinaköögi peal.
Poisid põlvili palusid,
kübarata kumardasid:
«Kuku maha, Maiekene,
ära kuku puie peale,
kuku mu kübara peale,
lase laia kaabu peale!»

Kadrina. E 36496/7 (4). 1898.

4568 2.

Ann oli akki neitsikene,
istub Harju aida peala,
Viru viinaköögi peala,
kuldakepike käessa.
Poisid all on põlvi'illa
kübarata, kinda'ata,
hõbevööta, pandelata,
tinavööta, tilgutita:
«Kuku maha, kuldanukku,
lase maha, laia linti,
kuku, õuna, õunapuusta,
lange, marja, marjapuusta!
Ära sina kuku kivi peale,
kivi peale, kannu peale,
seal suad, armas, haige'etki.
Kuku minu kuue peale,
veere minu vesti peale,
kuku mu kübara peale!
Ma viin kuabul kamberisse,
süles siidivoodi'isse,
panen palju padjudesse.
Küll sa kasvad kamberissa,
sirgud siidivoodi'essa,
paisud palju padjudessa.»

Ambla. H II 14, 303/4 (6). 1889.

3. 4569

Isa läks mul Hiide linna,
ema päräst Pärnu linna,
vennad Valge-Venemaale,
õed Õisu mõisa'asse.
Isa tõi helmed Hiide linnast,
ema tõi pärjä Pärnu linnast,
vennad kardase kasuka,
õed ruuka roosilise.
Panin kaela Hiide helmed,
panin päha Pärnu pärjad,
selga kardase kasuka,
ümmer ruuka roosilise.
Läksin Harju aeda peale,
Viru viinaköögi peale.
Kes tuli alla palve'elle?
Peiud alla palve'elle:
«Kuku maha, kullatilka,
vaju maha, vasetilka,
kuku mu kübara pääle,
lase laia kaabu peale!»

Kodavere. EÜS II 439/40 (176). 1905.

4. 4570

Ollin kui uba ilusa,
käisin kui käbi kenaste,
uaõisi uhke'esti,
hernevarsi valge'esti,
linaseeme sirge'esti.
Läksin Harju aida piäle,
Viiru viinaköögi piäle,
kuninga kodade piäle.
Kis need alla palvi'ille?
Poisid alla palvi'ille:
«Kuku maha, kullatükki,
sata maha, saiatükki,
kuku mu kübara piäle,
karga kaabu ääre piäle,
lase laia lindi piäle!»
Mina mõistsin, jälle kostsin:
«Kuri su kübara piäle,
kare kaabu ääre piäle,
laiskus laia lindi piäle,
uhkus uue kuue piäle,
vara piibuvarre piäle!»

Kolga-Jaani. H I 2, 336 (9). 1889.

5. 4571

Näiu mängive mäele,
poisi orun ohkeleve,
tinarinda tingeleve,
kudruskaala kallisteve.
Pilluv kullasta kunida,
hõbekarrasta kadsada.
«Tule maha, näiu noore,
kuku mu kübärä pääle,
lase laia lindi pääle,
pika piibuvarre pääle!»
Näiu kuuli, näiu kosti:
«Veli, hella velleke,
kuku ei kübärä pääle,
lase ei laia lindi pääle,
pika ei piibuvarre pääle!
Sul om kurja kübärä pääle,
laiskus laia lindi pääle,
pikkus piibuvarre pääle,
õelus kuuvehõlma pääle.
Veli, hella vellekene,

külvä sa kuri kübärästa,
pikkus piibuvarre päälta,
laiskus laia lindi päälta,
õelus kuuvehõlma päälta —
siis ma tules su toesse,
siis ma astus su abisse,
nõrgus nõu kittajasse!»

Tarvastu. H II 25, 806/7 (155). 1890.

2187. PALJU PÜÜTUD NEIU.

4572 1.

Küll mind püüsid püssisebäd,
tahtsid rae rauasebäd.
Eit ei annud, taat ei pannud
ega ma isegi läinüd.
Eit ei annud helladasa,
taat ei tarka tütardasa,
et oli ilus heinalüöja,
kaunis kaarekieritaja.
Ilus oli panna istumaie,
kena oli panna kehrämaie,
laadus langa laskemaie,
muodus oli panna moisa'aie,
sale saksa pormandalle.

Kuusalu. H II 34, 208/9 (85). 1892.

4573 2.

Küll mind püüdsid Pürje poisid,
ahvatlesid Harju poisid,
tahtsid Tallinna sulased.
Küll mind püüdsid pütisepad,
nõudsid nõudevitsutajad,
tahtsid taldrekuvalajad,
rauaraiujad sulased.
Eit ei annud, taet ei pannud,
ise ma ei võtnud kuulata.
Ei mina eland ilasuul
ega tahtnud tatitrallasid
ja nõudnud nolpininasid.
Ma lähen meelel mölderille,
kahel käel lähen kangurille;
süda mind kutsub kutsarille,
meel mul mõtleb möldril minna.
Möldrikivid müriseväd,
kangrukerad kõrisevad,
tallimehe nina tatine
ja kutsari näpud olid kohmetand.
Mina olen puhas neitsikene,
ilma poiste puutumata,
läbi käte katsumata.

Noarootsi. H II 17, 937/8 (1). 1888.

4574 3.

Püidsid, püidsid Pürje poisid,
tahtsid taime Maimu poisid.
Ätt ei annud, memm ei pannud,
ise ei võtnud kuulatada.
Ma kui maasikas mehele,
hõbehelmes heinamaale,
kuldakee kaare peale:
saapasäärel särinema,
kannu kõrva kõrinale,
pia kõrva pirinale,
käe otsa kärinal.

Tõstamaa. H III 13, 306 (5). 1893.

4. 4575

Küll mind püüdsid püssisepad,
tahtsid taldrikuvalajad,
kuldakausi kirjutajad,
hõbepeekri pidajad!
Tuli aga tuppa tubakalõuga.
Ei ma tahtnud talle minna:
pea tal peas kui põrgunui,
silmaripsmed siiliokkad,
nina kui neitsi nõelatoos,
koonu otsas koerapesa,
lõua all tal lõupesa,
pale peal oli pardipesa.

Tõstamaa. H II 19, 140 (31). 1889.

5. 4576

Küll mind püidsid pürjed-pärjed,
tahtsid taime-laimekesed,
Harju Hantsud haugelesid,
mua Mardid maadelesid,
Riia Reinud riidelesid!
Ei see tikku tõstnud tukka,
lind ei liputand juusta,
kana ei kaela kergitelend
neile noorile mehile,
ubasuile uhke'ele.
Hindrek jäi irisema,
Toomas jäi torisema,
Peeter piada pööritama,
Hansu suu jäi ammuli,
Mart jäi mugutama.
Mul tuleb Hantsu Harjumaalta,
mul tuleb Jüri Järvamaalta,
perepoeg tuleb Peipisista.
Siis mina, tikku, tõstan tukka,
lind, aga liigutan juusta,
kana, kaela keeritelen
neile noorile mehile,
ubasuile uhke'ile!

Põltsamaa. H III 7, 497/8 (10). 1889.

2188. MIKS SEE MIHKEL MIND EI VÕTA.

1. 4577

Mis sii Miku mõtelia,
mis sii Miku mind ei võta?
Ma oli hoolik hommikulla,
varajane valgenna,
enne kuuda, enne päeva,
enne hal'lasta aguda:
lehma nüssi, levä kasti,
enne agu ahju pani.
Tõie tule Tõistre manta,
tuletuki tutavalta,
vii ma tõie Virusta,
paa Paide linnasta,
tõie puu Puidulta,
a'a Aruperälta.

Tarvastu. H II 25, 553 (15). 1890.

4578 2.

Misa, miisi, minnu ei võta —
kas ma, tütruk, tüüd ei tii,
kabõhõnõ, kangast ei kua?
Sa mõtli mu pallü pussuvat,
laka haisu laskõvat.
Kuu ma jätä pussupunga,
saba alla haisulaadi.

Hargla. E 15758. 1895.

4579 3.

Mis sa Miku mõtelikku,
tatinina tahteliku,
et see Miku mind ei võta,
tatinina mind ei taha!
Mul oli kimpus kinda'ida,
vakkas vana veime'ida,
rähevars oli rätikuida,
seasõrg oli sõrmusida,
adrakurg oli kudrusida,
seletis oli säärepaelu.

Hanila. H III 12, 647 (12). 1892.

4580 4.

Mis see Mihkel mõtelessi,
et see Mihkel mind ei võta!
Ma pole Mihkli meele järel,
ei kei Mihkle käe järel.
Mihkle piits oli reesiline,
saan oli särjesapiline,
hobu oli ette naastuline,
look oli luine, pind oli puine,
loogaküined künnapuised.

Türi. H II 13, 582 (2). 1888.

2189. MIKS POISID PÕLGAVAD.

4581

Mis peaks minul olema,
et need poisid mind ei puudu,
abikaasad ei armasta!
Küll ma pane manu maarik-
heina,
enesesse eerikheina,
juure pane juudasitta,
vöö alla kaisurohtu!

Saarde. H II 24, 726 (11). 1889.

2190. POISID PÕLGAVAD.

4582 A 1.

Mis need poisid meida põlgvad,
naisemehed meida naarvad?
Pärg on peas et pisike,
rees on rinnas tilluke,
helmed kaelas ju tumedad —
sest ep poisid meida põlgvad,

naisemehed meida naarvad.
Oot-oot, poissi, noo-noo, poissi!
Isa viib Riiga ristu härja,
Valka viib ta val'lu härja,
Pärnusse viib päitsu härja,
muile maile mustukese.
Riiast toob ta reesi suure,
Valgast toob helmed valedad,
Pärnust toob ta laia pärja!

Päha mina panen laia pärja,
ette panen reesi suure,
helmed kaela ju heledad.
Läbi mina tikun teohulgast,
läbi poen poiste hulgast —
ükski poiss ei tohi puutu,
naisemees ei tohi naarda.

Saarde. EÜS V 395/6 (81). 1908.

A 2. **4583**

Sedä ei tää egä ei mõista,
mis nii poisi meida põlgsi,
levälalli meid küll laidi,
külävelle meid vihasi?
Et meil helme peenikeise,
kaalakirja meil kasine!
Ma küll kuuli, kosti jälle,
tääsi targast ma kõnelde:
«Küläveli, vellekeine!

Mis o siiski seeperästa,
et meil helme peenikeise,
kaalakirja või kasine!
Kui ma elä, osta helme,
kui ma kasva, kata kaala!
Eläden saa helmekõrra,
kasvaden saa kaalakirja.»

Karksi. H II 23, 173 (11). 1891.

A 3. **4584**

Mistes poisi meidä põlgsiv,
laia hõlma meidä laidiv,
tinääüi meidä teotiv?
Et meil helme peenikese,
kaalakirja meil kasina.
Meie kuulim, kostim jälle,
tääsim targaste kõnelda;
«Velle, hella vellekese,

la minna sõda Riia alta,
tapelus Tallinna alta —
esa vii Riiga riimu härga,
Pärnu vii ta päitsu härga,
esa tuu Riiast suure reesi,
Pärnust tuu pärli ilusa!»

Halliste. H II 5, 65 (44). 1883.

A 4. **4585**

Milles poisi meida põli,
mehenaisõ meida naari?
Et mi elli helmitä,
kasvi kaalarahata!

Urvaste. H III 9, 701/2 (9). 1888.

4586 B 1.

Ei mina tea ega mõista,
miks minu mehed vihkavad,
miks minu poisid põlganevad,
miks see Hans ei armasta?
Ei minul ole mustad silmad
ega mustad silmakulmud.
Mina pikk ja peenikene,
ilus tütar, tuvikene.

Kadrina. H II 10, 172 (194). 1889.

4587 B 2.

Seda ei tea ega mõista,
mis need poisid kiuselevad?
Kas mul olid mustad silmad
või olid mustad kulmukarvad?
Mina priske-peenikene,
mina lusti-rõõmuline.
Ei must saa ka teile naista —
must saab kuiva kuuse naine,
mäe männiku emandaks,
kaseladva neiuke.

Palamuse. H II 27, 236 (32). 1888.

4588 B 3.

Ei mina tia ega mõista,
miks mind poisid armastavad?
Ei minul ole mustad silmad
ega ole mustad kulmukarvad!
Ise olen pikk ja peenikene,
süda lustirõemuline.
Suur olen, suur olen, Maiekene,
suur olen sulaste nähja,
paks olen nähja palgulistel,
õenuke oma õdedel,
veike olen vendade vahella,
peen olen peiu mängiteta.

Viru-Jaagupi. H II 10, 408 (151). 1889.

4589 2191. NÕIALT KÜSIMA, MIKS POISID PÕLGAVAD.

Mis sii peas esi olema:
musse ei putu oma poisi,
armatse ei külä Andsu.
Lääme nüid nõida nõudemaie,
tarka taga otsimaie.
Sai ma Nuki nurme pääle,
Räägi Mari maie pääle —
tuli mul vastu vana naine,
küsitelle, mõistatelle:
«Kos te lääde, näiu noore,
kos te lääde vastu ööda,
pilgude vastu pimeda,
astude vastu aguda?»
«Külänaine, nännikene,
meie lääme nõida nõudemaie,
tarka taga otsimaie,
mis sii peas esi olema —
meis ei putu oma poisi,
armatse ei külä Andsu.»
«Tüdarlaits, sa linnukene,
mine kodu, kütä sanna!
Siis küll putuve oma poisi,
armatseva küla Andsu.»

Tarvastu. H II 49, 193/4 (4). 1895.

2192. NÕIAD PANGU KOJU KOPITAMA. 4590

Oleks mul raha oleva,
ma annas raha nõidatele,
lases raha tarkadele,
kes paneb tüdrukud koduje,
kodu nurka kopitsema,
aia pääle haudumaie,
seina ääre seenetama
memmele meelepahaksa,
taadi tahmalakkujasse,
õe õuepühkijasse,
vendadele veevedajasse!
Kopitage, kotitäied,
hallitage, annivakad,
pestagu peiu särgid,
kirju lind kerstu vedagu,
vares vakka tantsitagu!

Tõstamaa. H III 13, 137/8 (2). 1893.

2193. MINU VASTU VALJUD ARMUD. 4591

Külapoiss, külapoiss, külmad armud,
minu vastu valjud armud.
Kus mo oma armuke?
Istub nurme nurga peal,
Kirevere kindad tal käessa,
Sirevere viklid seal sihessa,
Murevere muste villast tehtud,
Harju halli talle villast.

Tõstamaa. E 7640 (9). 1894.

2194. MÄNGIN MÄTASTEGA. 4592

Küläkõne, väikekõne,
külä all ol'l aiakõne,
aia all ol'l järvekõne —
sääl ma mängsin mätastega.
Kannukese minu kaasa —
es ole mul peiut peenikest,
kaabukübäre kallikest.

Karula. H II 24, 463/4 (249). 1887—89.

2195. ÄRA LÄKS MU ARMUKE. 4593

Ära läks mu armukene,
maha jäin ma, marjukene.
Taevas koitis, koerad hauksid,
jäin kui jänes murule,
püipoeg, jäin põesasse,
ematedre, heinamaale,
midrilind, jäin mätta'asse.

Kadrina. H I 1, 91 (6). 1889.

2196. MAHAJÄETUD NEIU.

4594 1.

Oh mu armas armukene,
kallis kaelarõõmukene,
miks sa mind nüüd maha jätsid,
ilma süüta ära põlgsid
selle valla vale pärast,
kihelkonna keelde pärast?

Eks ma olnud ilus küll,
kallid riided ma siin kandsin,
raha-rikkust polnud mul,
riide-rikkust on mul küll!

Haljala. H II 9, 231/2 (3). 1889.

4595 2.

Oh mu armas armukene,
koige suurem rõõmukene —
miks sa minda maha jätsid,
ilma süüta ära polgsid?
Vale kieled, valsked mieled
käisid meie kahe vahel.
Raha-rikkust mul ep olnud,
kallist riiet ma ei kannud,
siidi ma pole sallinudki.

Vaivara. H II 1, 16 (19). 1888.

4596 2197. TEID EI VÕTA.

Näiokese noorekese,
mis te ennast ehitate,
meie vastu valmistate!
Ega meie teid ei võta!
Me võtam naise Narvamaalta,
punapõske Poolamaalta,
kedä's om Luterus loetand,
kedä's om pappi paari pannu,
mustakuube kuulutanu.

Halliste. H II 5, 121 (19). 1883.

4597 2198. EI TAHA OMA KÜLAST.

Küll mind külle kiidetakse,
palju pruuta pakutakse:
oma küla küürakud,
võõra valla vastasid!
Ei mina taha ega mina salli,
ei ma taha tahmasid,
oma küla küürakud,
võõra valla vastasid.
Ma olen puhas poisike,
käed on kallid, need ei katsu
ja sõrmed noored, need ei nopi.

Noarootsi. H II 17, 958 (5). 1889.

2199. EI TAHA PAKUTUD NAIST.

1. 4598

Liisut mulle lepitakse,
Kaie mulle kaubeldakse.
Ei ma taha Liisukest —
Liisul libe keeleke,
ei ma taha Annekest —
Annel harvad särgikirjad,
Kaiel katkised käissed.

Märjamaa. H II 17, 66 (72). 1889.

2. 4599

Pidin, pidin, hellad vennad,
pidin Piipeje minema.
Eksisin Emmumäele,
kallasin Kadi külassa,
sain ma Salla vaini'ulle.
Seal mul neidu pakutie
kilimitul, puolel vakal,
ridanikul, Riia mõedul,
Riia tuobil tuodaneksa.
Ma'p ta'a, ma'p ta'a, hellad vennad,
ei taha Salla salgupäid,
Emmumäe emiksesuid,
ei ta'a Rake raipe'eida,
Koluvere koerakaelu,
ma'p ta'a Piibe piirapäida!
Mul on kodu kuasukene,
Hiiemual ilusikene,
taga Narva naine nuori,
mis meil peseb piined särgid
ja mul vaalib valged särgid.
Iga päev tuob pienikese,
iga koidus kruogitud,
iga lõuna lõuendise.
Vaht tal kargab vaini'ulle,
kobru kargab kopelisse,
tibad teisije peresse.

Vaivara. H II 1, 106/7 (148). 1888.

3. 4600

Olin ma Ubasalusse,
käisin ma Käbikülasse
humalaida otsimassa.
Ostsin villad, sain humalad.
Sealt mul naisi pakuti,
kudruskaelu kuulati,
tinarinda tingiti,
vaski-aia vaieldi.
Mina aga mõistsin, kohe kostsin:
«Mul on kodu kuued õed,
väravas on viied vennad,
kes minu sukad seebitelleb,
suure varvani vanutab.
Muda käib ju muule maale,
saast aga käib ju Saaremaale,
pritsed pilvede vahele.»

Viru-Jaagupi. H II 10, 735 (20). 1889.

4601 4.

Ollin ma Uba talusse,
käüsin ma Käbu külässe.
Säält mul Anne antanesse,
Maie manu pantanesse,
Pille pikkä pakutesse!
Ei ma's makka, vennukeine,
ei mina's makka Anne manna —
Annel ollit harvat hammejakud;
ei mina's makka Kaie manna —
Kaiel kakanut käüset;
ei ma's makka Pille manna —
Pillel o pikät juukset;
ei mina's makka Maie manna —
Mai olli silmist jo madale;
talutüdär toodanesse,
ei ma'i taha talutüdärt —
talutüdär loodu laiska,
loodu laiska, maade maita:
kuule veel kuselegi minnä,
viisi ei vesile kävvä,
kusi tal oisi oodi'enna,
läüksi tal läbi palaje,
läbi kuvve kotitoime,
läbi harva hani silmä.

Karksi. H II 23, 476 (8). 1890.

4602 2200. TÜDRUKUD TÜKIVAD MINULE.

Tütreku tükise minulõ,
pakva paljasta magoda,
hõõrva kõttu kõivistikun,
nabavarsi naaristikun!
Viige nii vibunenä külästä,
kunger-kanger kua lävelt,
viige suurt suud müüdä,
viige laka laant müüdä,
tsiga iki silmä' pääst,
orik oma' mõlemba'.

Sangaste. H II 5, 529 (9). 1877.

F. NEIUD EI TAHA POISSE

2201. EI NUTA MEHI. 4603

Ei mina mihijä nutta
ega kalju kaasasida.
Mieletu mihijä nuttab,
alpi kaljub kaasasida.

Kuusalu. EÜS VIII 1878 (112). 1910—11.

2202. KUIDAS LÄHEN SOELE. 4604

Küläpoisid, puoled vennad,
külä tüttäred, ueksed,
aidake aru pidada:
kuda lään mina suele,
rataskaelale karule,
imedalle ilvekselle!

Lühikene vaibukene,
pisike palagukene:
sääred sängista näivad,
polved kalli vuode'esta.

Kuusalu. H II 34, 262 (175). 1892.

2203. OLGE PRISKED, PILKAJAD TULEVAD.

1. 4605

Piiad, piiad, õlge prisked,
ka'ud, ka'ud, käige kõrki!
Piiapilkajad tulevad,
neiunaurajad näivad.

Piiad püsti pilgatasse,
neiud sõisu nauratasse.

Jõhvi. H II 1, 554 (723). 1888.

4606 2.

Piia, piia, olge prissi,
kao noore, olge karsi!
Piial petaje tuleva,
kaol kartaje näise.
Kavvas piia petetesse,
kao meeli kaevatasse?
Üteainulle üüle,
üte küllekäänakulle.

Karula. H II 24, 515/6 (314). 1887—89.

2204. LÄHEN MÖÖDA — VÄÄNAN PEAD.

4607 1.

Ei mina hooli oesustagi,
pea lugu poisistagi,
Sita Mikusta midagi,
Kelgu Aadusta kedagi!
Üle läen ülitud poiste,
vahelt läen vaalitud poiste,
kena poiste keske'elta.
Lähen aga mööda, pööran peada,
lehitan linajuuksid,
tõstan pärga kõrgemasse.
Saksad vaatsid akenesta,
opmannid oma toasta:
«Oleks see neidu minule,
ma pakuks paelu rahada,
tuhat tünderit nisuda,
sada salve rukke'eida!»

Türi. EÜS V 667 (104). 1908.

4608 2.

Üks mina hoolin, kaks mina kardan,
üks mina hoolin uhke'eista,
kaks mina kardan kõrgemista,
neista noorista mehista,
ilusaista, uhke'eista,
käharpäista kõrgemista.
Lähen mööda — pööran päädа,
kehitan kena kübarad,
lehvitan linajuuksid.

Hanila. E 32244 (11). 1897.

4609 3.

Piiad, piiad, olge viksid,
neiud, neiud, käige kõrki,
piiapilkajad tulevad,
neiunaerajad näivad.
Piiad püsti pilgatakse,
neiud seisu naeretakse.
Mina kuulin, kosti vasta:
«Üht ei hooli, kaht ei karda,
viit ei värvuke värise!
Lähen mööda — väänen piada,
tõstan pärga kõrgemalle,
laotan linajuuksi
neile noorile mihile,
ubasuile uhkemaile,
kübarpäile kõrgemaile.»

Jõhvi. EÜS II 667/8 (164). 1905.

Mis mina hoolin neistki poistest,
neistki külaküürakatest,
neistki vallavarga'astest.
Neil, raibetel, pole rahada,
kõrtsikoertel kopikida.
Kõrtsi-istete igajad,
kõrtsipinkide pidajad,
kõrtsiuste uinutajad,
kõrtsilingi liigutajad,
kõrtsikõlguste magajad.
Lähan mööda — väänan päädа,
liputan linajuuksid.

Tarvastu. E A 385 (408). 1892.

2205. TÕSTAN ÜLES SIIDISILMAD. 4611

Lähen läbi meeste seasta,
puen läbi poisteparve:
tõstan üles siidisilmad,
siidisilmad, kuldakulmud,
lehitan linajuusta,
katsun oma kardapärga.
Poiste silmad jooksid vetta
minu sinisiidi peale,
punasema poorti peale.

Harju-Jaani. H II 15, 566/7 (59). 1889.

2206. MA POLE TATI TARVITADA. 4612

Ema, hella memmekene,
kandsid ilmale ilusa,
maa päele maalikese
meestel meelehaiguseksa,
poistel pooleks vihaksa.
Siin mind tahtvad tatimokad,
ilamokad mind himuvad,
koolamokad mind kosivad.
Ma pole, ila, so himule,
tatilõua tarviline!
Pillad tatti naise pääle,
ila mo ilusa pääle,
koola kulla põlle pääle!

Jõhvi. H II 1, 276 (407). 1888.

2207. POLE VÄÄRILIST. 4613

Kõik metsad mehida täida,
hiied täida istujaida,
laaned laualõhkujaida —
ei hulgas minu omada,
väes ei minu väärilista,
parves minu paarilista!

Vigala. H II 17, 368 (73). 1889.

2208. SIIN POLE SINU OMA.

4614

Mis sa sihid, Siimukene,
vahid, vares Joagukene!
Siin pole sinu omada,
siin ei vallassa vanassa,
kihelkonnassa kenassa,

1.

selle vaese valla peale,
kehva kihelkonna peale.

Viru-Jaagupi. H II 10, 541 (319). 1889.

4615

Mis sa hulgus otsid seie,
täi-aga-vammus vahid seie!
Siin pole hulguse omasid,
täi-aga-vammu väärilesta.
Siin on muidu mustad neiud,

2.

vallavaesed lapsukesed.
Minge mööda, mütasjalad,
käige kaudu, karvakintsud!

Ambla. E A 979 (8). 1893.

4616

Mis sa, hulgus, otsid seie,
tussupütti, tuled seie!
Siin pole sinusugusta,
hulgas sinu omada.
Sius on sinusugune,

3.

hobuses sinu omane,
lambus sinu lapsukene.

Harju-Jaani. H II 15, 587 (84). 1889.

4617

Miks sa kuulad, kurtikõrva,
vuatad, vassakusilma,
siin ep ole sinu omeda!
Sinu oma ammu teada:

4.

mitu ööd ühes maganud,
mitu pääva peada otsind,
mitu suvet suigutanud.

Põltsamaa. H, GrQ 352 (10). 1889.

4618

Mis ti vahid, valgõ silmä,
kogõhõllõd, musta kolmu?
Ega ti umma siin ei olõ,
marjakõist mi man.
Ti uma ära koolu,
marjakõnõ maalõ viidü,

5.

viidi Viru kerikude,
aeti oru kammäridõ.
Virulane viina tõije,
kirulane kellä leije,
arulane haua kaib!

Hargla. H II 32, 26 (15). 1888.

6. 4619

Lää iks sisse sinemõtsa,
ala haavatu varigu.
Pane pähä kuldakrooni.
Sõs näki näl'lätse poesi:
«Ta iks om minu oma,
minu meelemarjuline!»
«Ei ma ole sinu oma,
sinu meelemarjuline!
Mina ole imi tsibe,
ese meelemarjuline.
Kirves um sinu uma,
vikat meelemarjuline.»

Karula. H II 24, 425/6 (204). 1887—89.

2209. LAS MIND OLLA OSJAKE.

1. 4620

Las mul olla osjake
ja kasva karjavitsake!
Küllap osjal hoidejeda,
karjavitsal kaitsejida.

Tarvastu. E 20001 (5). 1895.

2. 4621

Lase no olla osjake,
kasva karjavitsake,
nõrku nõmmeladvake,
tõusta tammetõhvake!
Küll tuleb osjal ostajata,
karjavitsal kauplejata,
nõmmeladval nõudejata,
tammetõhval tahtajata.
Aus ma ole Abja poole,
kanake ma Kariste poole,
ubinike omaste poole,
püveke Püügle poole.

Halliste. H II 5, 53 (36). 1883.

3. 4622

Mine müüdä, miis, minusta,
lase müüdä, laukiotsa!
Las mul olla osjake,
kasva karjavitsake,
tõosta tammetõhvake!
Küläp osjal otsijida,
tammetõhval tahtajida,
karjavitsal kauplejida.
Osi küll viiäs Hummulide,
tammetõhva Tarvastude,
karjavitsa Kargistide.

Helme. H II 25, 163 (28). 1890.

4623 4.

Mine müöda, miis, minusta,
käi kaudu, karvajalga,
lahe õlla õsjakene,
kasva karjavitsakene!
Küll one õsjal õtsijida,
karjavitsal katsajida,
õsi õtsiti õjasta,
karjavitsa kaage'elta.

Kodavere. H II 4, 562 (30). 1888.

4624 2210. LAS MIND OLLA HOOVI PEAL.

Las mind olla laste hulkas,
teol käia teiste hulkas,
pisikeste poiste hulkas,
naljakaste naeste hulkas!
Las mind olla hoie pääle,
kasva karjamaie pääle,
kasva kui kanepikiudu,
peinikene linakiudu!

Tartu. H II 29, 334 (3). 1891.

4625 2211. TULGE TULEVAL AASTAL.

Võta vitsa viderikust,
võta paju padrikust,
saatke need saadikud minema,
hulgused oma majasse!
Pia ei taha pitsimütsi,
õlad ei kanna kalmurätte,
kael ei kalli taaderisi,
kõht ei kanna kõrkja põlle,
puusad pueseelinguida,
säared siidisukukesi,
pöiad uusi umiskingu.
Tulgu ületuleva aasta:
pia siis kannab pitsimütsi,
õlad kandvad kalmurätte,
kael kallid taaderida,
kõht siis kannab kõrkja põlle,
puusad pueseelinguida,
säared siidisukukesi,
pöiad uusi umiskingu.

Karuse. H III 4, 477/8 (2). 1889.

2212. MINUST EI SAA HÖLMATÄIT.

4626 1.

Külatüdrukud, õesed,
linalakad, linnukesed!
Kas te teate, mis tean mina?
Mul käisid Virust viied viinad
ja Kuralt kuued kosilased,
sada saadikut järele.
Mina aga memme palumaie
ja veel isat palumaie:
«Mine aga metsa ja leika lepad,
vihu välja Viru viinad
ja Kura kuued kosilased,
saada saadikud minema!

Must ei saa veel saanitäit
ega õige mehe hõlmatäit.
Las ma kasvan kaksi aastat
ja paisun paari heinaaega —
siis must saab ju saanitäis
ja õige mehe hõlmatäis.»

Pärnu. H II 20, 73/4 (4). 1889.

2. 4627

Minge mööda, mõisapoisid,
käige kaudu, kardamütsid,
ärge meile sisse tulge!
Meie neid on nooruke,
käsivarrest väätike.
Las ta kasvab kangemaksa,
õlekõrre kõrguksiksa.
Tulge siis tuleva jaanipääval —
siis te saate saanitäie,
venna uue voodi täie.

Pöide. E 42401 (31). 1902.

2213. KODUS, KUNI VEIMED KASVAVAD. 4628

Meie kolmeksi sõsare,
kateksi emä kanase.
Kositi meida, kositi,
kositi kodu külale,
võeti üle väradi:
kuul käüsiv kolme kosilese,
minudille viie viina.
Emä olli ergus heitümaie;
ole mul kibu kinde'ida,
alla kaane kalevisi,
veimevakka veeretellä;
jäägu kodu tütre kosi,
viimatajas Viiukene,
kaunis Kadri tütrekene;
allep pihast peenikene,
keskelt keeruniidikene.
Lase kaol jälle kasva,
tõisepoolel jälle tõusta!
Uutege, noori meesi,
uutege, kannatege,
seni kui kümme kasvanes:
seni veeräb veimevakka,
seni tõusub tõine kasti.

Karksi. H II 5, 201/2 (21). 1883.

2214. MINE, MEES, MINUST! 4629

Kes sääl timbib tieda mööda,
astub aruda mööda,
viereb viljavälja mööda?
Mine, miesi, minusta mööda,
tiekäija tütarista!

Jõhvi. H II 1, 261 (384). 1888.

2215. EI SAA TEILE NAIST.

4630 A 1.

Mis te mind, mehed, meelitate,
Refr.: kaske!
poisid albid, armastate!
Ega mut teile naist ei saa
ega kallist kaasakesta:
mul on linnas suured sõbrad,
Peeterburis peiupoisid,
alevites armastajad,
saksa poissa salgakaupa,
isandida hulgakaupa.
Külamehed, minge metsa,
teil pole saani saksa moodi,
tallitäkku mõisa moodi,
ei ole lukku looga peala,
kellakuljust aisa peala,

Tõstamaa. H II 19, 134 (27). 1889.

4631 A 2.

Mis te, mehed, meelitate,
poisid albid, armastate!
Ei muost saagi teile naista
ega kallist kaasakesta:
teil põle saani saksa moodi,
karvatekki härra moodi,
tallitäkku mõisa moodi,
hõbelukku looga peal,
kellakulinad aisa peal.
Minge metsa, külamehed,
pistke peitu, külapoisid!
Mul tuleb saksu salgakaupa,
isandaid tuleb hulgakaupa.
Mul tuleb linnast lihunikud,
alevist tuleb armuke.
Ma olen kaupme' kallis koasa
poe-aga-poisi pruudikene!

Kose. H II 16, 152/3 (190).
1885—87.

4632 B.

Külapoiss, minu hella venda,
miks sa mulle saia söödad,
saia söödad, viina joodad,
puuõuna minule ostad,
kallid sukurid mulle kannad?
Ega minust sulle naist ei saane:
minust saab kuiva kuuse naine,
märja männiku minia,
kase kallis kaasakene,
pajupõesa pruudikene.

Kadrina. E 36884 (2). 1898.

2216. EI TULE SINULE.

1. 4633

Sihi, sihi, mis sa sihid,
vahi, vahi, mis sa vahid!
Ei mina sinule tule,
sinule seateole,
hobuse unenäole,
koera kolgispuu pojale!
Sul on küünar kül'leluida,
vaks sul silmade vaheta,
ninä neljanurgeline,
suu sul seitsmesopiline,
keel kaheksakandiline.
Sinu suusta kukub musta,
alta hammaste ilada,
pealta keele kitsemusta.
Minu suusta kukub kulda,
alta hammaste hõbeda,
pealta keele killingida,

Vaivara. E 40979/80 (10). 1901.

2. 4634

Vahi, vahi, mis sa vahid,
sihi, sihi, mis sa sihid —
ega ma siiski sulle tule,
sinule siatiule,
hobuse unenäule,
koerakoonu palge'ele!
Ehk sul künnaks kümme paari,
äästaks hobu üheksa,
kaarutaks reha kaheksa,
niidaks viisi vikatida,
leikaks seitse sirbikesta,
ehk oleks õue lõuendine,
karjaaeda kanga'asta.
Sul on sammas õuessagi
ja ka rõngas samba'assa,
kus aga piiga peksetakse,
linalakka lahitakse,
kirjapihta piinatakse.

Kadrina. E 36493/4 (2). 1898.

3. 4635

Küll mind püüdsid Selja sepad
ja ka raudade tagujad.
Ise en tahtnud, eit ei pannud,
taat ei targaste lubanud.
Ei mina sinule tule,
sinule seatiule,
hobuse unenäule!
Sul on kaugel karjalaudad:
uhub aga uusi ummiskengi,
sittab siidisukkasida,
kastab kardapollesida.

Viru-Nigula. H III 1, 744 (7). 1889.

4636

Hellakene vennakene,
ei mina tule sinule,
sinule siatiule,
hobuse unenäule,
koerakoonu palge'ele!
Saada laevad Saksamaale,
tühjad laevad Türgimaale —
too sealt välja tungalpäida,
tõmma välja tõrvalakka,
vea välja vibuninasid,
kes'p mõist süia, ep mõist juua,
ei mõist õieti õgida!
Ma saan muidugi mehele,
Odra Annule pojale!

4637

Eli, hella vellekene,
iki kiidid kilterelle,
kuulutid sa kubijalle,
austid aidamehele:
«See neidu tuleb minule
ilma viina viimatagi,
ilma saia saatamata,
õlletoobi toomatagi!»
Eli, hella vellekene,

4638

Ei ma tule sinulegi,
sinule siatiule,
hobuse unenäule,
koerakoona palgella!
Viis sul villi varbassa,
kümme kärna kukkelassa,

4.

Mul on mereni mehisid,
Peibuseni peigusida.
Las saab aega, veereb päeva,
siis tuleb Hansu Harjumaalta,
Kaarel kallis kauge'elta,
Peeter aga Peibusesta,
Mart tuleb mesi Merjamaalt.
Hans viib Anne Harjumaale,
Kaarel Kaie kauge'elle,
Peeter Liisu Peipisisse,
Mart viib mesi Merjamaale!
Mis sa, naerus, naerad minda,
pilusilma, pilkad minda!

Ambla. E 17823/4 (10). 1895.

5.

mina ei tule sinule,
sinule sianinale,
hobese unenäole,
rataskaalale karule,
varukaalale varessele,
kübara kaotejalle,
vammusse vahetejalle.

Paistu. H I 7, 576/7 (7). 1895.

6.

küünar sul om kül'lekonti,
vaks om silmade vaheta,
suu om seitsmesopiline,
nägu nel'länurgeline.

Karksi. H III 13, 822 (6). 1892.

7. 4639

Veli, hellä vellekene,
mis te ennäst uhkustede,
mede vasta valmistede!
Egä me eälegi teil ei tule,
teile, ne seaninäle,
meelemurdja murile,
rataskaala rantsile!
Et sa küll ostas kolmi kengä,
egal kengäl kuldapaela —
siiski ei tule sinule,
sinule seäninäle,
meelemurdja murile,
rataskaala rantsile!
Et sa küll ostas kolmi rätti,
egäl rätil kuldanurka —
siiski ei tule sinule,
sinule seäninäle,
meelemurdja murile,
rataskaala rantsile!
Et sa küll ostas kolme põlle,
ega põllel kuldakirja —
siiski ei tule sinule,
sinule seäninäle,
meelemurdja murile,
rataskaala rantsile.
Mul tuleb meesi mujalt maalta,
kaasa kallis kaugelt maalta,
Hiiumaalta isändipoiga,
Surjust suure härrä poiga,
Kuramaal om koolitedu,
luterusen loetedu.

Helme. E 8622/3 (18). 1893.

8. 4640

Külapoissi, hella velle,
sinnap su silmad põlevad,
üle metsa mõlgub meeli,
kos on ilus heinalööja,
kena kaarikeerutaja.
Ehk sina künnad kükakille,
niidad nel'latöllakille —
siiski ma sinule ei tule,
sinule siatiole,
hobese unenäole,
koerakroonu palge'elle.

Äksi. E 18322 (18). 1895.

2217. KAUGELT TULEVAD PAREMAD.

1. 4641

Ei mina taha tsillikulle,
tsillikulle, tsõllikulle,
musta suuga või murile,
rataskaalaga karule!
Mul tuleb ilmast ilusamaid,
tagad valla valgemida:
uba suun, käbi kübaran,
käbikübar, peeni huule,
jala all kui jaanilille,
vöö vöölen Riia risti.

Rõuge. E 17278 (16). 1895.

4642 2.

Mis ma hooli, uba noori,
mis ma karda, kanep nõrka,
neista noorista mehista,
kübarista kõrge'ista,
saabasseeri sirge'ista,
teravista kirve'ista!
Siin om küllad kübarida,
palju pannelvöödasida —
ei ole siiski seda meesta,
kes om minu meeleline.
Mul tule kavesta kaunis meesi,
üle ilma ilus meesi,
ubasuu, käbikübara,
liina või liinajuusse,
pikka juusse, peenü huule.
Ei ma taha neid, ei noid,
neida valla varga'ida,
neida teotimmukida.
Must saap Riia raadi naene,
must saap poodiprovvakene,
Võnnu võtmekandja.

Põlva. H III 11, 589/90 (2). 1890.

2218. KAUGELE MEHELE.

4643 1.

Minu hella eidekene,
ei ma lähe oma peresse,
oma pere pilkajalle;
ei ma lähe oma külasse,
oma küla küürakalle;
ei ma lähe oma valda,
oma valda varga'alle;
kihelkonda ei koguni!
Mul tuleb kaugelta kaasake,
eemalt ilusakene:
kerstul rada all rahasid,
rummul rublatükkisida.

Viru-Jaagupi. H II 11, 500/1 (21). 1889.

4644 2.

Meesta mulle meelitati,
paha poissa pakutie,
Viru viivikut sulasta,
kel on küünar kül'lekonta,
vaaks on silmade vaheta.
Võtku pergel needki peiud,
kau tühja needki kaasad,
mis onvad oma külassa,
oma otsassa peressa,
toataga naaburissa!
Las tuleb kaugelt kaunikene,
eemalte ilusikene,
tagant Narva naisepoega!
See toob viinad, saadab saiad,
see toob viinad vaatidella,
saadab saiad saanidella
ja toob tõrrella õluta.

Haljala. H II 9, 238 (23). 1889.

3. 4645

Üts ma hooli, kats ma karda
neista noorista mehista,
neista küla kühmikista,
neista valla vargi'ista.
Ma lää kavvede, kanane,
üle vete, ütsi latsi!

Tule kavvest, ole kaunis,
üle ilma, ole illus!
Kuu küdsi kukkelita,
pääva latse pätsikida,
aasta vatsku vanuti!

Otepää. E 26423 (4). 1896.

2219. VÕNNUST VÕTJA.

1. 4646

Mis ma hooli uhkõ'ist,
pelgä perärikkõ'ist,
neist noorista meesista,
kübärista korgõ'ist,
saapaseere sirgõ'ist!

Kui ei võta neo poisi,
raha massa neo rahvas —
mul tule Võnnusta võttija,
taga Tartu noori meesi!

Sangaste. H II 5, 392 (40). 1877.

2. 4647

Ei mind võta siitmaa poisid
ega kosi siitmaa koerad,
raha ei anna siitmaa krantsid.
Mul tuleb Võnnust võttijada,
Rannust rahapakkujada,
Riiast rikka preili poega,
Tartust targa härra poega,
Valgast valgepää isandaid!
Üks tõi hõbet hõlmatäie,
teine vaske vakatäie,
kolmas kulda kotitäie:
«Tule mulle, neiu noori,
ma toon sulle kolmi kingad:
ühe puise, teise luise,
kolmandama kirju kinga!
Puise ostan pulmas käia,
luise ostan lusti lüia,
kirivese kirikus käia!»

Viljandi. E A 104 (1). 1889—93.

3. 4648

Ei ma hooli neista poistest,
neista noorista mehista,
kübarpäista kõrge'ista,
saabassääris sirge'ista.
Meid ei võta neegi poisi,
raha ei anna neegi rantsi,
kopikatki neegi koera!

Meil tuleb Võrust võttajaida,
meil tuleb Tartust tahtajaida,
Riiast tuleb rikka härra poegi.
Meid küll võtvad Võnnu poisid,
raha meil andvad Rannu poisid,
kopikaid Kariste poisid.

Saarde. H II 22, 980 (4). 1889.

4649 **A 1.**

Minu oma siin ei ole
ega minu koasa siin ei kasva!
Minu aga oma Haapsalussa,
minu aga koasa kauge'ella:
viisi väljada vaheta,
kuusi kuivada jõgeda,
seitse sood viel sitkemada,
kaheksa kalamereda,
üheksa emajõgeda
ja kümme külma allikasta.

Kose. E 9022 (8). 1892.

4650 **A 2.**

Ära hooli sellepärast,
et on peigu pikal teela
ja on kaasa kauge'ela,
mees noori mere tagana!
Saadab tuulele terviksid,
pajopõesal palve'eida,
suitsul sajada sõnuda,
palvel pikkada igada,
taeval tarka meelekesta,
pilvel pikka meelekesta.

Haljala. E 35977 (93). 1898.

4651 **A 3.**

Jummal masku, hellä velle,
teie õlle ostamine,
teie viina võttamine,
teie raha raiskamine,
kopike kulutemine!
Mul om meeli muile minnä,
ase kavvede kaetu!
Mul om kaasa kauge'ella,
peigu Poola piiri pääl.
Saa ei manu makame,
juurde juttu aeame.
Kiä manna, sii magagu,
kiä juuren, aagu juttu,
kiä kõrval, sii kõnelgu!

Karula. H II 24, 322/3 (92). 1887—89.

4652 **B 1.**

Mis mina huolin hoisatessa,
kardan kallis kaljudessa!
Ei mul kaasa kuulemassa,
miest ei nuorta nuomimassa.
Minu kaas o kauge'ella,
ilus kaas o Hiiumaala,
peris kaas o Peibesissa,
virveke Vene rajala,

pürjeke Pühajuela.
Tuul täl viigu terviksidä,
sadu saadelgu sanumi,
paha ilma palve'eida!

Jumal tä juures magagu,
Maarja kaitsku kaenelassa!

Kuusalu. H II 34, 253/4 (160). 1892.

B 2. **4653**

Mis mina hoolin hõisatessa,
kardan, kallis, kukkudessa,
mul pole kaasat kuulemassa,
meest ei noorta noomimassa!
Minu kaasa kauge'ella,
virveke Vene rajala,
pürjeke Pühajõella!
Tuul tal toogu terviksida,
sadu saadelgu sõnumid!
Nii mitu tervist temale —
mitu õunapuud mäella;
nii mitu tervist temale —
mitu oksa õunapuussa;
nii mitu tervist temale —
mitu õuna oksa'assa!

Kuusalu. E 50630/1 (22). 1917.

B 3. **4654**

Ei mina hooli huigates
ega ma karda karjudes —
minu oma siin ei ole
ega mo kaasa siin ei kasva!
Minu oma Hollandis,
abikaasa Abja linnas,
peigmees Peipsi järve ääres!
Kes tänd teab ja mis ta teeb?
Tuul tal viigu tervisida,
pajupõesas palve'ida,
vesihoogu armusida!
Kes tänd teab ja mis ta teeb?
Kui on terve — tehku tööd,
kui on haige — aitku jumal!
Kes võib õnneta elada,
terviseta tehja tööd?

Tõstamaa. E 7639 (5). 1894.

2221. MA LÄHEN MUJALE. 4655

Vigala mehed mind ei võta,
ei need raiped raha ei maksa!
Ma läha otse Oritusse —
teiste kätte Tiinusele.
Oritus saan odraleiba,
Tiinusel saan tindikalu!

Vigala. H II 17, 459 (76). 1889.

2222. SIIT EI SAA NAIST.

4656 1.

Moni miesi moikumokka,
moni miesi korg-kübärä:
hulgub, mokad muiguliste,
kübar kalluli peassa.
Es saa naista siita maalta,
kaasa ei kahe valla päälta,
neidu neljästä külästä!
Ära soidab Soonurmed,
ära ajab Aanurmed,
ära lippab Liivanurmed —
siiski naiseta vaneneb.
Sinna ta hobu hääviti,
kuldakannoksed kaoti,
oma neidu otsidessa,
tinarinda tingidessa,
valgetpead valitsedes.

Vaivara. H II 1, 75 (91). 1888.

4657 2.

Kuule, poissi, pungassilma,
läbi aia lõngaskaela:
sa'p saa naesta siita maalta,
siita viiesta vallasta,
siita kuuest kihelkonnast —
sa saad naese Narvamaalta,
teise poole Poolamaalta,
abikaasa Harjumaalta!
Eest su naene hilbakene,
tagant su naene narmakene.
Tal pole hilpu ümber ihu
ega pole kaltsu ümber kaela.

Risti. E 25715 (4). 1896.

4658 3.

Hellakene vellekene,
ei sina saa küll siita naista
ega siita vallastagi,
siita poolta piiri pealta.
Panned viinad veeremaie,
õlletoobid otsimaie,
kaljatoobid katsumaie.
Õlu käis kümme külada,
mõdu mitu mõisada —
saanud siiski sarnalista
ega osand oma väärilista.
Said ta sapardu kädeje,
putus ta puusatu regeje!

Maarja-Magdaleena. H II 28, 839 (9). 1890.

4659 4.

Veli, hella vellekene:
alla sul naine noppimada,
ummiskenga ostemada,
silepää silitsemada,
lumipää lunastamada!
Lääme jaaniku kiriku
näidissida vaatamaie!
Kas om Virun või om Harjun,

kas om Virun vitsa pääle,
Harjun haavaoksa pääle,
Läänen laia lilli pääle?
Veli, hella vellekene,
sa'i saa naista siita maalta,
punapõlle Poolamaalta!
Sa tuud naise Narvamaalta,
savipõlle Saksamaalta,
rohipõlle Rootsimaalta!

Tarvastu. E 42818/9 (14). 1902.

2223. ÄRA MÜÜ TÜTREID.

1. 4660

Hellakene memmekene,
kas olid õlle himule,
või olid viina jänule,
saksa taari tarvedelle,
et sa müüsid tüterida,
kauplesid kodukanada?
Eks võind, eks võind, memmekene,
eks võind müüa mürgitükki
ennem kui müüsid tüterida,
lõigand tüki lõõvendista;
teise tüki peenikesta,
ennem kui müüsid tüterida!
Ei lää tibu teole,
kopik korda peastamaie:
ikki käis tütar teole!

Pilistvere. EÜS IV 1571 (35). 1907.

2. 4661

Mis kõlin meie koduna
või helin isamajana,
põrin sitsipõrandalla,
lagin venna laeva peala?
Kodus müüdaks tütterida,
kaubeldaks ema kanada,
antaks halvale rahale,
ärakulund kopikuile,
vana vasketaalderile,
rootsi mustale rublale.
Emakene, eidekene!
Ennem müi sa musta täkku,
kauple sa kalevi paaki,
enne kui müid tütterida,
kaupled oma kanada,
annad halvale rahale,
kulunuile kopikuile,
vana vasketaalderile,
rootsi mustale rublale.
Emakene, eidekene!
Hoia oma tütterida,
kaitse oma kalli'eida!

Muhu. H II 18, 198/9 (16). 1888.

3. 4662

Mis kõlin isakodussa,
mis helin emamajassa?
Kodus müüdaks tütereida,
kaubeldes kodukanuda.
Müüdaks mustalla murulla,
andaks halvalla rahalla.
Emakene, ennekene,
isakene, taadikene!

Enne müünud mürgitüki,
enne kauplend kaaratüki,
müünud need valged vasikad,
annud hallid härjakesed —
ennegu müüsid minuda,
kauplesid kodukanuda,
müüsid mustalla murulla,
andsid halvalla rahalla!

Tarvastu. E 8693 (2). 1893.

2224. KARDAN PEIGU PITSITAVAT.

4663

Mudu lääs mina mihele —
pelgan peio pitsitavad,
kaasa manu kargavad!
Nüüd jään üksi istumaie,
istumaie, ikkemaie:
kon ma istu — sääl ikke,
kun ma nõrgu — sääl nõreta,
sinna tiiki tekkunessa,
sinna meri meedunessa,
kalajärve kasvanessa.

Tarvastu. H II 25, 684 (26). 1890.

2225. NEIUNÄLG.

4664

1.

Lööme kokku kolmekeste,
peame nõu neljakeste,
lähme ära siita maalta,
lähme kuuks Kuuramaale,
suveks lähme Soomemaale,
talveks vee tahaje,
viieks aastaks Viiburie!
Las tuleb maale neiunälga,
neiunälga, piiapõuda,
tüdrukutest aina tühja.
Siis neid hoostel otsitakse,
sälusääril sõidetakse.
Poisid põlvili paluvad,
kübarata kummardavad:
«Tule mulle ja tõuta,
tule minu sängi sättijaksi,
padja peene peksijaksi!»

Haljala. H II 9, 174/5 (6). 1889.

4665

2.

Ot-ot poisid, no-no poisid,
küll teil tuleb neiu nälga,
neiu nälga, pruudi puudust!
Küll te keite küla-külalt,
küla-külalt, pere-perelt,
kükakil külatänavas,
perseli pereväravas.
Näed aga neidu — nilpad kielta:
«Oh neiu, tule minule
siita siledast tuasta,
hõbedasta õue pialta!»
Mina ei tule sinule,
sinule siateule.

Tori. H II 21, 294 (14). 1888.

G. NEIU TAHAB MEHELE

2226. KAASA ALLES KÄTKIS.

1. 4666

Minu peigu veigukene,
ühe-ööne, kahe-kuune,
nädalane nelja-viie,
see jo kiigub kätki'essa,
nõtkub nõrgassa vibussa,
parre alle paeladessa.

Simuna. H II 37, 294 (3). 1892.

2. 4667

Ei mina vaata Vaeküla peale
ega Vaeküla valla peale.
Ma vaatan Varudi peale
ja ka Varudi valla peale:
seal mul liigub linditooja,
veereb sõrmukse vedaja,
kiigub kihla kinnitaja.
Seal tema kiigub käkki'essa,
nõrgub nõrgassa vibussa:
ei saa süüa söötemata,
ei ka juua jootemata,
ei puru puretamata,
võid-ei-leiba võidemata,
saiakakku saatemata.

Viru-Jaagupi. H II 10, 417 (170). 1889.

3. 4668

Nüid ei tohi rikas laulda,
suur aga suuda lahti teha,
vaene häälta häälitseda.
Kartvad kulla jo kuluma,
laia risti jo lagunema.
Mina aga kukun kullatagi,
laulan laia ristitagi,
hõeljun hõbehelmetagi.

Minu peiu pisukene,
kiigub alles käkki'essa;
mitu marja mätta otsas —
setu tervist jo temale,
mitu lehti puussa —
setu tervist jo temale!

Tori. H III 5, 658 (2). 1888.

2227. PEIG KASVAB KAENLAS.

4669

Mis on sesta, seepärasta,
et minu peig on veikekene!
Külap tema kasvab kaendelas,
sirgub siidivoodies,
paisub padjade'es!

Ei tema kasva kannikata,
sirgu ei sialihata,
paisu ei paksupiimata.

Ambla. H II 14, 399 (1). 1889.

2228. PEIGU PEIDUS PIDANUD.

4670

1.

Ei mina ütle ütelegi,
ei ma kita kellelegi,
konnes ma peiu pidasi,
konnes ma kaasa kasvatasi!
Küla külma küinilani,
lahedama lauda pääli —
sääl ep ma peiu pidasi,
sääl ep ma kaasa kasvatasi:
viirde viisi viinatoobi,
hõlma kanni õlletoobi,
manu viisi marjatoobi,
suu veerde sukrutüki,
huuledele puude ubina.

Puhja. H I 2, 508 (18). 1888.

4671

2.

Kus ma pedi oma peio,
kasvatasi oma kaasa?
Küla külmäna kuana,
talo halvana tarõna.
Mõtli kaasa kasuvat,
peio pikäs venivat.
Es no kasu kaasakõnõ,
veni pikäs peiokõnõ.

Sangaste. H II 5, 402 (53). 1877.

4672

3.

Kos ma peigu pidasinna,
kos ma kaasat kasvatasin?
Külä külmännä kojanna,
kivist tettu kellerenna.
Sai siis kaasa kasvanuda,
tõenepooli tõusenuda,

viisi mäele nänni nättä,
ätile ärä arvata:
«Kas see sünnib mu sülesse,
kas see mahub mu majasse?
Kas om pääd kübärä täisi,
kaala kaalaräti täisi,
pihta peene hame täisi,
selga siidisärgi täisi?»
Siisa'p ätti arvamaie,
siisa'p nänni näitämaie:
«See'ep sünnib su sülesse,
see'ep mahub su majasse.
Sel om pääd kübärä täisi,
kaala kaalaräti täisi,
pihta peene hame täisi,
selgä siidisärgi täisi.
See küll sünnib su sülesse,
see küll mahub me majasse,
pea see peiu enele,
kanna kaasa kamberesse!»

Tarvastu. E 8692/3 (1). 1893.

2229. TÜTAR PEAB PEIGU KÜÜNIS. 4673

Kui ma tütard kasvati,
üsäkirjä ülendi:
saie tütar kasunus,
üsjäkirjä ülendedus —
naksi peigu pitäme,
naksi kaasa kasvatama.
Emäl katte muna kambrist,
lihakinki kellerist —
emä ikke hiire pääle,
isa kaibas kassi pääle,
ei tiiä ima, et tütard kandnu.
Emäl olli lehmä nüssemata —
joba kohut küla pada;
esäl ol'l rehi rabamata —
joba kütsi külä ahjuh;
esäl ol'l härg tappamata —
joba keeti küla katla.
Nikka imä märku sai,
kohe tütär kraami kand:
külä külmä küüni sisse,
valla vanna kõlgusele.
Sääl ta peigu pedasi,
sääl ta kaasa kasvatesi,
sinnä kalde imä kraami,
sinna vaive esä varra.

Karula. H III 11, 18/9 (5). 1888.

2230. PEIG OMAS PERES. 4674

Tohe mina tuima olla,
viitsi mina vihane olla,
pikki huuli pidädä!
Mul om peio perre'en,
kaasa omane kotona —
peio nägi pikä huule,
kaas kale vai süäme.

Sangaste. H II 5, 380 (21). 1877.

2231. OLEKS PEIG TEADA.

4675 1.

Oleks mul peigu teadaville:
teeksin sukad säärta mööda,
kindad käside mööda,
särgid pikad pihta mööda.
Nüüd on peigu teademata:
nüüd teen sukad sooda mööda,
kindad kivide mööda,
pikad särgid peenart mööda,
anded aia äärta mööda.

Vaivara. H II 7, 261/2 (140). 1889.

4676 2.

Oleks minu peigu teatavale,
nii kui silmanähtavale:
küll mina peseks peened särgid,
loputaksin lõuendised,
vahtu kargaks vaini'ule,
kobrutükid koppelisse,
pisarad teise peresse.
Minu peigu alles veigu,
alles kiigub kätki'essa,
nõtkub nõrgassa veossa,
alla parre paeludessa.

Koeru. H II 13, 65 (4). 1888.

4677 2232. OLEKS TEADNUD, ET PEIG KÜLAS.

Oleks aga oleks, õed hellad,
oleks mul unes enne ööldud,
tukkudes mul teada toodud,
ei mu peigu siin peresse
ja mu kaasa siin külassa:
ma oleks käinud kõrgimini,
pean'd pea püstimini,
astund sammud harvemini,
vissand kätte viksimini!
Iga päev oleks peada pesnud,
igas suitsus sugenud,
iga lauba lakka laamind!

Pärnu. H II 20, 86 (37). 1889.

4678 2233. VAATAB, KUST KOSJAD TULEVAD.

Lää ma üles mäe otsa,
keera korge kingu otsa
kaelema, kullelema:
kualt puult kosja tuvvas,
viinalassi veerünesse,
ollelassi ojunesse!

Karula. H II 24, 319 (87). 1887—89.

2234. OOTAB OMA TULEMA. 4679

Küll ootin, küll vaatin,
ootin oma tulema,
vahin valget vennikesta,
kähärpiad kää magajad.
Ei tule minu omani,
vier'ei valge vennikene:
tuleb neida, et ei tunne,
saab neida, et ei salli,
kel on tukad tuule poole,
salgud on sadude poole.
pard on paha ilma poole.

Kuusalu. H II 34, 172 (30). 1892.

2235. KUS ON MINU OMANE.

1. 4680

Seda ei tiia ega ei mõista,
kunnes kasvab meie kaasa
või nüid tõuseb tõinepooli?
Om ta Virun või om Harjun
või o tüki Türkimaada,
ivakene Hiiumaada.
Tema ei saa siia tulema,
mina ei saa sinna minema!
Tuul tal viigu, sõtsekene,
tuul tal viigu terve'eida,
taivas armu tal ajagu,
lepik viigu leevaõnne,
kaasik kirja karja õnne,
sinepuu sigadeõnne,
vaherpuu vasigaõnne,
tammepuu vii talleõnne,
õunapuu hobusteõnne!

Nõo. H III 10, 233/4 (5). 1891.

2. 4681

Seda tääb jumalakene,
mõistab Maarja emäkene,
kus minu armas astunessa,
vikkelsukka veerenessa:
kas om Harjun või Viruna,
kõnnib kavven mõisi'enna!
Mina ei saa sinna minema,
tema ei saa siia tulema!
Taevas armu tal ajagu,
tuul tal viigu tervisida!

Helme. E 14016 (7). 1894.

3. 4682

Neiukene noorekene,
seda ei tää ega mõista,
kus sul oma ollanessa
või sul kaasa kasvanessa?
Ehk o kõrvan — ei kõnele,
ehk o juuren — ei a'a juttu,

ehk o man — ei marate.
Neiukene noorekene,
seda ei tää ega mõista,
kas o kauena külana
või o Vene viira pääla
või o Poola piiri pääla,
saiasööja jo sülena,
piimajooja jo perena.

Halliste. H II 22, 667 (1). 1889.

2236. KÜLL OLID MEELES MITU KORDA.

4683 1.

Küll olid mieles mitu korda,
südames olid süüe'essa,
juustes olid juue'essa,
pia alla magadessa,
käikses olid käie'essa,
jala alla astudessa,
kõndides olid kõrvassagi.
Tiaksin ies olema —
siis ma jookseksin järele,
tiaksin taga tulema —
istuksin ootamaie,
teaksin kõrvas kõndimaie —
jäeksin servi seisamaie.
Ei tia ies olema,
ei tia taga tulema,
ei tia kõrvas kõndimaie!

Haljala. H II 38, 141/2 (39). 1892.

4684 2.

Südames oled, peiukane,
südames oled süiessani,
kää pääl oled käiessani,
mieles sa magajessani,
Jumal tieneb, kus sie käineb:
ehk sie liigub linna tiedä,
naksuteleb Narva tiedä,
tallab Tartu tieradada.

Kuusalu. H II 34, 254 (161). 1892.

4685

2237. VANAMOOR, LASE MEHELE!

Vanamoor, vana pagana,
pea suu, pigista mokad,
kata harvad hambukesed!
Lase mind mehele minna!
Mul on kimpu kinda'aida,
ahervars on ande'eida,
siasõrg on sõrmusida,
varsakabi kapukaida.

Kadrina. H II 10, 83 (80). 1889.

2238. NEIU KIPUB MEHELE. 4686

Kai oli kena neitsike,
kippus kingita mehele,
ilma suketa sulasele.
Viskas kingad kirstu peale,
paelad pae ääre peale,
sukad suure ukse peale,
kapetad kaeu rajale.
Läks lõõrides mehe järele:
sitajulk oli sel'la peal,
kahekorra kanna peal.

Vigala. H II 17, 305 (4). 1889.

2239. MINA MIHKLIT, MIHKEL MIND.

1. 4687

Mihkeli minuda püüsi,
mina püüsin Mihkelida.
Mihkeli — ühesta öösta,
mina kõigesta easta;
Mihkeli — sialihalla,
mina võilla, viilakilla.
Mida söövad Mihkli lapsed?
Kiiski ja kilukaluja,
mädapäida rääbisida.

Lüganuse. H II 1, 638 (832). 1888.

2. 4688

Mihkel minuda püüdis,
mina püüdsin Mihkelida.
Mihkel mind ühest öösta,
mina Mihkelt keigest east!

Vaivara. H II 7, 263 (144). 1889.

2240. MEHEL PÄÄSEB TEOPÄEVIST. 4689

Mina tütrik, roosilill,
poissõ meelest mesilill.
Poisi minnu pututiva,
mehe minnu meelütivä.
Ei ma taha poisilõ,
poisi ei olõ punatsõ,
ei ma taha mehele,
mehe ei olõ mesitse.
Innembä tii ma teopäivi,
tii kõrranädälit,
hoia mõisa karja.
Nüüd tei ma teopäivi —
sai ma kubija käest keppi,
hoisõ mõisa karja —
sai herrä käest piitska.
Nüüd mu nahk nilutu,
soonõ vällä sirutu.
Olõs no tulõs poisikõ —

lääsi ma tälle punatsõs;
olõs no tulõs meheke —
lääsi ma tälle mesitses.
Tul'l Jaani punanõ,
minu meelest mesine:
es tii inäp teopäivi,
es saa inäp herrä piitska.

Urvaste. H III 9, 896/7 (4). 1890.

2241. MAGAKSIN POISI SÜLES.

4690 1.

Magada mina tahaksin,
magada Mardi sülessa,
Jaani kalli kaendelassa,
Siimu siidiriietessa,
Peetri pikkassa linassa,
Tooma toodud voodi'essa,
Hansu halli hõlma alla!

Jõelähtme. H III 3, 78 (3). 1889.

4691 2.

Magada mina tahaksin,
magada Mardi süles,
Hansu alla vaipadessa,
Kaarli kalli kuubedessa,
Peetri pikissa linussa,
Tõnu tõrvariietessa!

Jõhvi. H II 1, 653 (843). 1888.

2242. POLE POISTE PUUDU.

4692 A 1.

Neiukese noorekese,
mis te kurdad' kurvalise,
seisad' liia leinalise?
Pelgade poisse puuduvada,
mehi merde uppuvada!
Küll om mehi me külana,
poisse meie poole pääla,
kui neid uusi ubeje,
idunenud herne'eida,
kasunenud kaarasida.
Kui na käiva kirikunna
või na jooskva juttussella:
hobu alla kui see ahju,
mees om pääla kui see pääva,
pääs om päivatud kübara.

Viljandi. H II 26, 128/9 (20). 1888.

A 2. 4693

Seda ei tää ega ei mõista,
mis ne neidisse muretse,
kao vai noore kannav leine?
Mõtlev poisse puuduveta,
kalamerre kalduveta?

Mihi om mede külänna,
poisse tõise poole pääle:
siit saab mihi mitmel näiol,
kaol vai mitmel kaasakesi.

Halliste. H II 5, 130/1 (30). 1883.

B 1. 4694

Emakene, memmekene,
mes pannid mu varra mehele,
enneaigu asja pääle —
mõtlid poisi puudunevad,
kahupäid kahanevad.
Puudu ei nu poisihulka,
kahane kahupää hulka,
ennemb puudub puune mõtsa,
lõppeb lõhmusene mõtsa,
kaob kadajane mõtsa.

Puhja. H I 2, 508 (15). 1888.

B 2. 4695

Jõgi jõusi jõude joosta,
jõõkäänu jõude kävva,
tütar jõusi jõude kasva.
Tütar olli põlvekõru,
vakk tal olli vassakõru.
Ema jõusi jõude ehitada,
esa jõus tal jõude panna,
rühke panna röövlile,
teda panna timmukale,
tahte panna tappijale.
Mõttel poissi puuduvat,
kodoväü vähänevat.
Tütar kuuli, kosti vasta,
tahtse tävveste tasuda:
«Enne puudus punan' langa,
vähänes värvi sinine,
kui puudus poissi külana,
kui vähänes väü talusta!
Niida om poisse külana,
kui ussaian uibida,
sarapuin pähkemida,
pikan pihlan marjasida.»

Kanepi. H I 4, 735 (2). 1876.

B 3. 4696

Jõgi jõuab jõude juusta,
hoolas jõuab jõude ojuda,
tütar jõuab jõude kasva,
ema jõuab jõude ehita:
puudu ei punane lõnga,
vähene värvi sinine.
Ei siis puudu poistehulka,
vähene väidehulka!
Oleks siis kümme tüttereida,
saas ta sada väida.
Siis oleks hulka otsijaida,
talutütarde tahtijaida.

Tarvastu. E 8694 (3). 1893.

2243. NEIUD OOTAVAD NAISTE SURMA.

4697

1.

Peaksid seda nägema,
et piaks naisida surema,
mehida leseksi jääma!
Saaksin ma ise emaksi,
laste peale pealikuksi,
käsi kulbi kandijaksi,
suu soola mekkijaksi,
nuga leiva leikajaksi!

Kadrina. H II 38, 456/7 (54). 1890.

4698

2.

Seda ei tää ega ei mõista,
mis ne näidesse muretsev,
kao noore kannav leinä?
Kuulev na naisi kooleveda,
lastelinna langeveda —
ek saas aseme omale,
käe saas kulbi kandajas,
päält saas pätsi ürgäjas,
keskelt kiku lõikajas.
Seda'p näidesse muretsev,
kao noore kannav leinä.

Karksi. H II 5, 272 (55). 1883.

4699

2244. AITÜMA NAISI SUREMAST.

Aitima, audsed ilmad,
suuri tormi tostemasta,
rikka paadi rikkumasta,
moisina poletamasta,
vanu naisi tappemasta!
Saavad neidised mehele,
pärgäpääd aga poigadelle.

Kuusalu. H II 34, 657 (325). 1892.

4700

2245. NEIUD NUTAVAD OSTJAID.

Melles kõo meil kolladsõ,
varigu meil vahadsõ?
Selle kõo kõlladsõ,
varigu meil vahadsõ:
näiu nutva ostijat,
kaasa nutva kauplõjid.

Urvaste. H II 36, 262 (403). 1892.

2246. KUI PEIU TEAKS.

1. 4701

Piaks mul teadma teinepooli
ja mul mõistma meesi noori,
arvaks minu armukene,
misuke elu minule,
misuke ase minule!
Ase on halba neiul noorel.
Ta tuleks tõllaga järele,
viie vesihalliga,
kuue kroonu kõrviga,
seitsme süsimustaga,
kaheksa laia lauguga,
üheksa üsna mustaga!
Laseks need ruunad ruttu joosta,
täkud täieste karata,
märad tulla mängidessa.

Harju-Jaani. H II 15, 538 (24). 1889.

2. 4702

Olõs-tiiäs mino peigo,
kabatsõsi mino kaasa,
et no näio näl'lämaal,
kabo suure kahjomaal —
sääss no üles siiditõlda,
kokutõsi kullatõlda,
ette panes ütessä hobest,
kõik ütessä üdsimusta.
Veesi näio näl'lämaalt,
kabo veesi kahjomaalt,
veesi suurta soolaliina,
lebevede leeväliina,
kon mu kullas kutsuti,
hõbõ'õssa hõigati;
kon kure kulda seivä,
kure kulda, kana karda,
hani hal'lasta hõbõ'õd!

Sangaste. H II 5, 374 (11). 1877.

2247. MADRUS VARJAB VAIBA ALLA. 4703

Ei ole juurevõtijata,
suu juure sulgujata,
käe peale käenajata,
kes mind korjaks kuue alla,
varjaks villavaiba alla,
triibulise teki alla,
karvase kasuka alla!
Venelane, vennikene,
madrus, madal poisikene —
see minu korjab kuue alla,
varjab villavaiba alla,
karvase kasuka alla!

Harju-Jaani. E 15663/4 (158). 1895.

Näio oli otseli ojanna,
käli külmina viina,
seli selge allikunna.
Tuli suust poistesumma,
karjamaalt tuli kaasakilda —
kisk meid otseli ojasta,
küli külmista viista,
seli selge allikusta!

Halliste. H II 5, 45 (29). 1883.

2249. OLEKS SEE MEES MINU!

4705 A 1.

Oleks see meesi minule,
oleks see kaasa kaole,
mis sääl sõidab teeda mööda,
ratsutab mööda radada:
hobu alla kui see ahju,
ise peale kui see päeva,
kübar kui kuningakrooni,
vöö kui vihma vikerkaari.

Kui see meesi mind ei võta,
siis hakkan sajatamaie:
hobu alla hallitagu,
ise peale päivitagu.
kübar pähe külmetagu!

Järva-Jaani. EÜS VI 1716 (187). 1909.

4706 A 2.

Oleks see meesi minule tulnud,
mis läks läbi meie õue:
hobu alla nii kui ahju,
ise oli peale nii kui pääva,
kübär peas kui kirikukella,
püksid kui humalavitsad,
vöö kui vihma vikerkaar!
Ma seisaks sui söömata,
eluaea eine'eta,
talve tangu maitsemata!

Jüri. H II 15, 357/8 (36). 1889.

4707 B 1.

Ants oli Harjust, Jaan oli Järvast,
Ants oli Harjust, mees madala,
tinatuppe, vöö vedela.
Osti Harjusta hobuse,
saare saksalt sai sadula,
kuningalt sai kuldamueka.
Maksis matila rahada,
kilimitul killingida,
poolel toobil tukatida.
Siis läks Soome soitemaie,
Kuuramaale kuulamaie.
Soitis Soome silda mööda —
Soome silda notkatie,
aluspalki paugatie,
Kuuramaa mägi kumises.

Hobu oli alla kui see ahju,
mees oli pääle kui see päiva,
kübar pias kirikukella,
moek oli vöölla luikesulge.
Neidu vahtis alt veräva,
alt veräva kükakilla,
päält veräva rinnuliste:
«Oleks see meesi minulla
ja see kaasa kanalla —
kes siin soidab silda mööda,
Kuuramaa mägeda mööda,
suuri silda notkateleb,
aluspalki paugateleb,
Kuuramaa mägi kumiseb.
Hobu on alla kui see ahju,
mees on pääle kui see päiva,
kübar pias kirikukella,
moek on vöölla luikesulge.
Mu süda sies sulaksi:
peaks mind omale võtma,
paneks mind patjusse magama,
siaks siidivoode'esse —
ma teda ausast armastaksin!»

Kuusalu. H II 34, 594/5 (219). 1892.

B 2. **4708**

Olin mina enne noori meesi,
noori meesi, nolpi poissi:
käisin tüki Türgimaada,
natukese Narva maada,
poole versta Poolamaada,
neli aga versta Venemaada,
viis aga versta Virumaada.
Sõitsin Soome silda mööda —
Soome aga silda raksatilla,
alus-aga-palki paugatille.
Kuramaa neiud vaatsid
läbi tammitse tanava,
üle lauatse värava:
«Oleks see meesi minule!
See'p on mees mehegi poega,
meevahast ta valatud,
herilase hingekene,
vaapsilase vaimukene,
mesilase meelekene.»

J. G. H. Rosenplänter, Beiträge VII, 38/9 (7). Pernau 1817.

B 3. **4709**

Mu venda ilmatarka
tegi tuulesta hobese,
vihalehest vedäs lakka,
kasteheinäst raius kabjad,
pihlakast peä ilusa,
lodjapuust tegi laudja laia,
künnäpuust külled ilusad.
Sõitis Soome silda möödä:
Soome silda rõkatelles,
aluspalki paugatelles.
Soome neidised vaatsid,
Harju kaasikud kaesid:
«Oles see meesi minule,
mis seäl sõidab teedä möödä:
hobu ees tal kui see osja,
täkku ees tal kui see tähte,
märä ees tal mängukanni!
Isi peäle kui see päevä,
kübär peäs kirikukirja,
vöö tal vööle Riia risti.
Kus ta läks, seal taevas läikis,
soo oli sinihelile,

küla kullakarvaline.
Oles see meesi minule:
ma seisäs suve söömätä,
aasta ilma ivätä,
leivämarja maitsemata,
talvel tangu tahtemata,
kalamarja katsumata!»

Kolga-Jaani. ERA I 2, 71 (13). 1929.

4710 C 1.

Oli mul kolmi hella velle:
ehiti ma, helliti ma,
kasvati ma, kallisti,
osti kümme nööbikesta,
sada saksa haagikesta,
õmbli vellel' hõlma peale,
sääsi särgi siilu peale.
Veli läits linna mi libinan,
raharanda mi rabinan,
läits ta üle Rõo nurme,
Rõo nurme, Rõngu silla.
Rõngu neidisse näeve,
Rõngu mõrsja mõtteleva:
«Oles see meesi ollu meie,
oles see kaasa meie katte:
suust me söödas, suust me joodas,
suust me söödas suhkurille,
peo pealta pähkelille,
alta hammaste lülule!»

Paistu. E 19535 (1). 1895.

4711 C 2.

Seo ol'l veli, miä ol'l mul,
seo ol'l hopen, miä mu vellel!
Läts tä üle Rõngu nurme,
Rõngu nurme, Valga väl'lä,
Rõngu mõrsja mõttelile,
Valga näidisse nägive:
«Oles miisi mulle saassi,
hopen mulle omas jäässi!
Hopen alla aotähti,
miis pääl päevatähti,
üü öölen Riia risti,
kinda käen kerigukirja.»

Karula. H II 24, 313/4 (80). 1887—89.

2250. NEIU VARJUST VAATAB.

4712 1.

Kissi seal mäella künnab?
Poissi seal mäella künnab
neilla häilla härgadella,
punastella pullidella,
sinihalli sõnnidella.
Neiud varjulta vaatvad
kummargille, küitsakille,
risu alta röödakille:

«Oleks see peigu minule,
kissi seal mäella künnab
neilla häilla härgadella,
punastella pullidella,
sinihalli sõnnidella!»

Harju-Jaani. H II 15, 617 (4). 1889.

2. 4713

Kus olid kuulda kuulsad poisid
ja olid vaata vahvad poisid?
Loodi vallas vahvad poisid,
Tinnikurus kuulsad poisid.
Neid käidi varjust vaatamaie,
kuusikusta kuulamaie,
haavikusta haugutama.
Kes neid varjusta vaatasivad,
kuusikusta kuulasivad,
haavikusta haugutasid?
Neiud need varjust vaatasivad,
kuusikusta kuulasivad,
haavikusta haugutasid.

Paistu. E 11894 (7). 1894.

2251. KUI SEE MEES MIND EI VÕTA. 4714

Kui sina, miesi, mind ei võta —
hobu alla hallitagu,
ise piale päävitagu,
kübär pähe kolletagu,
vüö vüöle ruostetagu,
saapad jalga sammeldagu,
sukad jalga suitsetagu!

Viru-Nigula. H II 34, 106 (114). 1892.

2252. LAEVAGA HÄÄD MEEST OTSIMA. 4715

Sõua, laeva, jõua, laeva,
jõua, laeva, sinna maale,
kust saan mehe meelelise,
kaasa kullaarmulise,
kes aitab aseta teha,
aitab leenta liigutada,
talu hoonta tallitada,
peret pinki istutada,
lapsi laudaje laduda!

Väike-Maarja. H IV 1, 268/9 (14). 1888.

2253. EI NÄE NEIUSID. 4716

Mõni mees mõnesugune:
mõni mees hoiab hoosta,
mõni peseb päitse'ida,
mõni vaalib valja'ida
selle kurja kosja vastu.
Nüüd on sõitijad sõgedad,

ajajad on armetumad,
piitsakandjad pimedad:
ei nad näe neidusida —
ilusad kui õunaõied,
punased kui pohlamarjad,
sirged kui sirinaõied,
valged kui vaherpuu-õied!

Koeru. H II 13, 29 (19). 1888.

4717 **2254. NEIUD VANAKS LÄINUD.**

Oh ti hullu noore poisi,
ku ti näite neiukesi
läbi küla minevat,
läbi linna liikuvat,
raha kaalan kohisiva,
sõle rinnan ragisiva.
Nüüd om neiu vanas lännu,
tutu tullu otsa ette,
sarve silmile sadanu.

Rõngu. EÜS VI 308 (19). 1909.

4718 **2255. POLE, KES PILLAKS PIIGAPARVE.**

Ei ole siinna sedä meesta,
ei ole sedä poisikesta
Narva, Tallina vahella,
kuue linna kuuluvilla,
kes see rikub neiu rinna,
kes see pillab piiaparve,
haned hulgasta harutab,
kanad hulgasta kaotab,
saadab tedred teenimaie,
pardid palka võtamaie,
luiged lunda tallumaie!
Mul on üksiainik venda,
üksi kui oaivada,
kaksi kaeraseemnekesta.
Seegi rikus neiu rinna
ja see pildas piiaparve,
haned hulgasta harutas,
kanad hulgasta kaotas,
saatas tedred teenimaie,
pardid palka võtamaie,
luiged lunda tallumaie.

Vaivara. H I 1, 16 (22). 1888.

4719 **2256. POLE HULGAS VIRVE VENDA.**

Kõik metsad mehida täida,
kõrved täide kõndijaida,
pürjed püssilaskijaida,
laaned laualõhkujaida —
ei ole hulgas virve venda,
virvel venda, kanal kaasa,
tedrel teistapoolekesta!

Väike-Maarja. EÜS VII 2032/3 (265). 1910.

Emäkene, emmekene,
esäkene, taadekene,
mine sa orgu eläme,
kate kallaku vahele!
Org ei näitä näidessida,
suuri talutütterida.
Tare tee Tarvastu mäele,
rehe tee Riia uulitsesse,
koda tee Koiva pääle,
laut tee Läändemere veerde!
Tare tee tarke taarute,
rehe tee rikaste maate,
koda tee kosja kävvä,
laut tee lammaste lugede!

Helme. H II 25, 40 (16). 1888.

2258. NEIUHULK LAIALI.

A 1. 4721

Oli meid, oli meid, õekeisi,
oli meid enne ilma hulka,
käis kui küla karja hulka,
lagunes kui lagleparve.
Nüüd on hulka otsa suanud!
Tühi tianud, kus need suanud.
On neid viinud vihmahoogu
või on tapnud talvekülma,
suretand suvine põuda?
Ei ole viinud vihmahoogu
ega ole tapnud talvekülma,
suretand suvine põuda —
neid on viinud Viru poisid
ja on annud Harju poisid,
Järva jätiksed jäganud,
Põltsamaa pooled paganad.

Kuusalu. H II 34, 733 (444). 1892.

A 2. 4722

Kui meid enne hulka oli,
hulka oli, salka saisi —
oli ku ubine hulka,
saisi ku sarapuu salka.
Kus on nüid see hulka jäänud?
On neid viinud vihmahoogu
või on tapnud talvekülma,
närvetand neid leivanälga,
põletand neid põuda paksu,
suretand neid suvi suuri
või on neid rahe rabanud?
Pole ei viind neid vihmahoogu
ega tapnud talvekülma,
närvetand neid leivanälga,
põletand neid põuda paksu,
suretand ei suvi suuri,
pole ei rahe neid rabanud —
neid on viinud Viru poisid,
neid on kannud Karksi poisid,
liisku heitnud linna poisid,
selle Rõngu Reeda peale,
selle Harju Anne peale,
meie oma Mareti peale!

Karksi. H III 13, 740 (4). 1891.

4723 **A 3.**

Oh neid noorija mihija!
Küll mihi mede külana,
poisse mede poole pääle —
enne puudus meri vetta,
meri vetta, järvi jääda,
koldas kuivija kaluja,
kitsas paika kiissesida,
laia paika latikida,
ahtikeine ahvenida!
Küll mihi mede külana,
poisse mede poole pääle!
Enne tühi tüdrukista,
enne nälgä näidissista,
põud tuleb põllekandajista.
On neid suvi suretenu,
lämmäten lämmi, palave
sureten neid suvesooja,
või on tappan talvekülmä?
Neid's jole viinu Viru poisi,
kandan Harju harjakase,
Valga valgepää vadere.
Enne tühjä tüdrukista,
enne nälgä näidissista.

Halliste. H II 22, 101/2 (28). 1887—88.

4724 **B 1.**

Oli meid enne heagi hulka,
heagi hulka, suuri summa,
suuri summa, kaunis karja:
venis kui veiste hulka,
käis kui küla karja hulka,
lagunes kui lagleparve.
Nüüd on hulka otsa soanud,
karikond ära kadunud,
pesakond on pillutetud.
Tühi teanud, kus nad soanud:
on neid viidud jo Veneje
või on pandud parve peale,
lähetatud Läänemaale!

Koeru. H II 13, 75 (16). 1888.

4725 **B 2.**

Oli meid enne suuri hulka,
suuri hulka, pikka parve!
Hakati hulka hulgutama,
pikka parve pillutama:
viis meid viidi Venemaale,
kuus meid viidi Kuramaale,
seitse viidi Siberisse,
kahessa kalakülasse,
ühessa üle merede,
kümme viidi künnapasse!

Pärnu. E 16827 (9). 1895.

4726 **B 3.**

Eks meid enne olnud hulka,
olnud hulka, käinud karja,
oli kui hobuste hulka,
käis kui küla karja hulka!
Kus on nüüd jäänud meie hulka,
kadunud kanaste karja?

Ol'nd meid viinud vihmahoogu
või on tapnud talvekülma
või on meid rahe rabanud?
Meid pole viinud vihmahoogu,
ei ole tapnud talvekülma,
ei ole rahe rabanud!
Meid on jo viidud venela,
meid on pandud parve peale,
laotud jo laevadeje;
venela viidud vetta mööda,
lootsikulla luhta mööda,
parvela mööda pajuda!
Väsigu vene hobused,
rootsi ruunad rammistagu
poegasid viies venela,
lapsi kandes laevadeje!

Äksi. H II 28, 265 (1). 1889.

B 4. **4727**

Eks meid, eks meid, hellad vennad,
eks meid enne olnud hulka,
olnud hulka, parve pal'lu!
Kus on jäänud meie hulka,
kus on pandud meie parve?
Muist on läinud Lätimaale,
saadetud ju Saksamaale,
ära viidud Venemaale!
Senna'p jäänud meie hulka,
senna'p pandud meie parve.
Läila süia Läti leiba,
läila juua Läti taari,
lust on süia Loodi leivast,
lust on juua Loodi taarist.

Äksi. E 18317. 1895.

C. **4728**

Olime enne heagi hulka,
heagi hulka, suuri summa,
paras parv oli neidusida.
Nüid on hulka otsa saanud,
karikond ära kadunud,
pesakond oli pillutatud,
laokond oli lahutatud!
Nüid jään üksi hüidemaie,
kanapoegi karjumaie,
linaseemneid siuksamaie,
munde seemnete seasta,
pori seemende vahelta,
kena seemne keske'elta.

Järva-Jaani. H II 13, 760 (19). 1889.

D. **4729**

Neitsikesed noorekesed,
eks meid enne olnud hulka,
olnud hulka, palju parve!
Kohe jäänud meie hulka,
meie hulka, paelu parve?
Meid põle viinud vihmahoogu
ega toonud tuulehoogu,
sügav hauda haugutanud,
meri musta meelitanud!
Meid on viidud viinadela,
kantud õllekannudella,
punasille põlledelle,

siniselle helmedelle,
kollastelle kudrustelle!
Kümme tüdrukud külassa,
ühessa üle tänava —
need kõik tahvad viinul viia,
viinul viia, saiul suata!
Kissi meid kõiki viinul viib,
viinul viib ja saiul suadab,
õllekannula õlletab!
Mõni läheb metsasta mehele,
kaseotsast kuasadele.
Puud tal pikad pulmalised,
kased valged kuasanaesed,
põld tal pikka pulmalauda,
peenar pikka istepinki.

Põltsamaa. H II 26, 971/2 (5). 1889.

2259. EI LÕPE NEIUHULK.

4730 1.

Viige, viige, mes te viite —
ei veel lõpe lõokesed,
ei veel kao käokesed,
ei veel lõpe laugulilled,
otsa saa ei sajalilled.
Meil om Marid, meil om Maied,
meil om Kadrid, meil om Kaied,
Kaied kaunilt kasvamassa,
Maied maasta tõusemassa,
Eevad ergalt ehtimassa,
Kadri kiigup kätki'essa,
Maret mängib mätta otsas!

Põlva. H III 11, 557 (1). 1890.

4731 **2260. POISS VIIB MÄELT.**

Nõnda'p kasvid meile neiud
kui need maasikad mäella
ja need oblikad orulla,
punaputked põesa'assa,
kullerkupud kuusikussa,
sinililled liivakussa!
Pergel tiadis, kust tuli peigu,
karguteli kannusjalga —
viis need maasikad mäelta
ja need oblikad orulta,
punaputked kuusikusta,
sinililled liivakusta.

Kuusalu. H II 34, 508 (83). 1892.

H. MILLIST MEEST TÜDRUKUD TAHAVAD

2261. KES SAAB MISSUGUSE MEHE. 4732

Enne me soossa, sammelissa
kui me mehe kaendelassa;
ennem me vana mehe parra alla
kui noore mehe piitsa alla!
Ärä see haugu, ämmä parga,
en minä ole sinu vävi.
Ma saan mujalt mujaltagi —
vai kas vestan puusta.
Ken saab valge kase kaasa —
see saab kaugele mehele;
ken saab kuiva kuuse kaasa —
see saab noorele mehele;
ken saab märja männi kaasa —
see saab joomari mehele;
ken saab halli haava kaasa —
see saab halvale mehele.

Vaivara. H III 1, 32 (10). 1888.

2262. SINNA MINIAKS, KUS UIBUAED. 4733

Kohes minna ma minias,
kohes käända ma kälisse?
Sinna minna ma minias,
sinna käända ma kälisse:
kos om ussen uibuaida,
maa veeren marjapuida,
vil'la veeren vislapuida;
kos om raudise redeli
üles minna uibudesse,
marju maha võttemaie.

Helme. E 14022 (12). 1894.

2263. ARMSALE LÄHEN SAIATAGI.

1. 4734

Miks see meesi vaatab minda,
kellest ma pia midagi!
Ehk mul ounad ostetakse,
suhkur kallis kannetakse,
meepakid pakutakse —
saiad söödin ma siale,
koogid koerale jagasin,
puuounad porsastelle.

Tuleb oma roemukene,
kallis kaelaarmukene —
oma armul annan suuda,
oma kallil käänan kätta
ilma saia söötemata,
puuouna ostemata,
suhkru kalli kandemata,
meepakki pakkumata.

Haljala. H I 5, 19 (20). 1892—94.

4735 2.

Ei ma tea ega ma mõista,
mis see meesi mind meelitab,
poissi palju armastab —
kellest ma'p pea midagi!
Et ta saia söödab mulle,
sukru kalli kannab mulle,
meepakid pakub mulle,
puuõunad ostab mulle!
Las tuleb oma armukene,
kallis kaelarõemukene!
Armule ma annan suud,
kallile keanan kätt
ilma saia söötemata,
sukru kalli kandemata,
meepaki pakkumata,
puuõuna ostemata.

Harju-Jaani. E 15629/30 (101). 1895.

4736 **2264. MEELEPÄRASELE MEHELE.**

Hobusida otsitie,
valja'aida voadatakse,
päitseid pähä pandanekse —
mind aga kosja tuldanekse!
Mind aga armast alla ilma,
peasukesta peale ilma,
lõukesta leelõukalt,
tuvikesta ema tagant.
Kui on meesi meelepärast,
kaasa kullakaelaline —
siis mina võtan viinad vasta,
kuulupudelid kulutan!
Kui põle meesi meelepärast,
kaasa kullakaelaline —
siis mina viskan viinad kätte,
kuulupudelid purustan!

Kose. H II 16, 97/8 (104). 1885—87.

2265. NEIU LÄHEB, KUHU LOODUD.

4737 1.

Ma lähen sellel, kel on loodud,
olgu tal õlised uksed,
vitsust veanatud väravad,
kübar kui kirikukella,
juused kui jumalavitsad!

Jõhvi. H II 37, 386 (58). 1892.

2. 4738

Õed soovisid õnne peale,
naod soovisid nalja peale,
vennad aga viljavälja peale.
Mina mõistan, kohe kostan:
«Olgu õnne õdedelle,
viljaväljä vendadelle,
olgu nalja nadudelle!
Ma läen senna, kus o loodud,
kus on mu jägu jäetud.
Olgu meil kuube kummagille,
teine särk aga teista laadi,
kasukas kahele kokku —
kui mu elu ilusa,
eluviisid viisakamad,
elukõned kõnnakamad.»

Märjamaa. H II 2, 13 (22). 1889.

3. 4739

Ärge mulle suurta suutke,
suurta suutke, valget vaatke,
uhke'emaid otsige!
Ma lähen sellel, kellel loodud,
kellele veri vedanud,
kellele armud ajanud!
Et põle kuube kumalgile,
teine särk on teiselani,
kasukas kahe magada —
kui on tervist, teeme tööda:
ei või õnnetu elada
ega karjata kasuda,
terviseta teha tööda.
Ehk oleks äial kümme härga,
ehk oleks ämmal kümme lehma,
küdil kuldesed hobused,
naol raesused vasikad:
kui põle meesi meeleline,
kuasa kaelaarmuline —
ei siis maksa äia härjad
ega maksa ämma lehmad,
küdi kuldesed hobused.

Põltsamaa. H II 26, 977/8 (10). 1889.

4. 4740

Vana mees minuda püidis:
«Tule mulle, neitsikene,
tule minu külla hoidijaksi
ja varale vahtijaksi,
padja peene peksijaksi,
linade lahutajaksi!»
Mina kuulen, vasta kostan:
«Küll on külla, küll on kinni,
küll on palju, küll on paigal;
küll on küllal hoidijaida
ja varal vaatajaida:
küdi istub külle peala,
nadu salve sõrva peala!
Ei mina siiski sulle tule,
ehk sul oleks kuhja kulda,
kuhja kulda, vakka vaske,
saja saadumaa hõbeda,
ehk sina õnnula elaksid,
mesimarjala magaksid.
Senna lähen, kuhu olen loodud,
kuhu mu veri veaksi —
ehk oleks hagune aeda,
vitsust väänatud värava,
õlekõrrest õuekene,
kastekõrresta karjaaeda!»

Haljala. E 35974/6 (90). 1898.

2266. ÄRA PANE PAIGA TÕTTU.

4741 1.

Emäkene, ennekene,
isäkene, taadikene!
Ära mind pandag paiga tõttu,
pandag ärä aseme tõttu,
kingig kirjä karja tõttu!
Pal'las jää ma, ennekene,
pal'las jää ma paiga tõttu,
alasti aseme tõttu,
kehväs kirjä karja tõttu.
Äiä ärä koolenessä —
äiäl härgä tapetessä;
ämmä ärä koolenessä —
ämmäl lehma tapetessä;
küdü lääb külaväüsse —
küdü viib oma hobese;
nadu väl'lä viitänessä —
nadu viib vana vasiku.

Sis jää pal'las, ennekene,
sis jää pal'las paiga tõttu,
alasti aseme tõttu,
kehväs kirjä karja tõttu.
Sis pane hiire ikenessä,
kassi kangivalli'essä.
Hiire ikva ike'enna,
kassi kangival'li'enna.
Emäkene, ennekene!
Pane mu mehe meele tõttu,
kaasa kaalaarmu tõttu!
Kui meil õnne, sis eläme,
kui meil tervist, teeme töödä.
Või ei õnnetu elädä,
tervisetä tetä töödä.

Paistu. H III 6, 775/6 (1). 1888.

4742 2.

Emakene, eidekene,
ära mind müü möldrille,
ära kauple kangurille,
möldril kivid müravad,
kangrul kerad kõravad;
vii mind mööda mölderista,
kauple mööda kangurista!
Ära mind pane paega tõttu,
sunni suure nurme tõttu,
kauple kirju karja tõttu,
anna ei aseme tõttu!

Paljaks jään ma paega tõttu,
suren suure nurme tõttu,
kaun kirju karja tõttu,
alasti jään aseme tõttu.
Pane mind mehe meele tõttu,
kaasa kaelaarmu tõttu!
Kui siis elan, ostan helmed,
kui siis kasvan, katan kaela!

Häädemeeste. H II 23, 661 (15). 1889.

2267. LUST ON MINNA LONKURILE.

1. 4743

Lust oli minna lunkurille,
kena kepikandajalle.
Ei ta värvita vägeje,
ei ta sõlmita sõdaje,
panda pambukandajasta.

Jõhvi. H II 1, 261 (385). 1888.

2. 4744

Lustist lää ma lombakule,
vistist vigapoolitsele.
Ega no lombak sõtta ei viia,
vigapoolist ei viiaki.

Kanepi. EKS 8°3, 272 (84). 1877.

3. 4745

Lust on menna luukurille,
kena kepikandijalle,
selle Soome soldandille,
Rootsi rüüteli pojale.
Ei seda sunnita sodaje,
vängeta Vene vägeje,
panna ei pampu kandemaie,
rohetoosi tostemaie.
Suured sunnita sodaje,
vägevad vängeta vägeje.

Kuusalu. H II 34, 640 (292b) 1892

2268. EI TAHA HALBA. 4746

Mehi mulle meelitati,
halbu mehi annetie,
pahu mehi pakutie.
Ei taha mina tarida,
ei vali mina valida,
ei korja koluivida:
päält võtan pea omase,
seest mina seemerukikese.
Valid jätan vaevatselle,
kolud kotikandijalle.
Tuul vieb kolud kauge'elle,
haganad vieb alle tuule.

Haljala. H II 9, 782/3 (56). 1890.

2269. SIISKI VANALE LOODUD.

4747 1.

Üks olin tütar isale,
üks olin tütar emale,
üks olin õde viiel vennal,
kupukene kuuel vennal,
nadu seitsmel vennanaisel —
siiski mind loodud vanale,
vanale, vanapurule,
vana vara hoidjale!
Vanale vara parema,
kirstunurgad kindelemad.

Kolga-Jaani. H II 26, 1096 (5). 1889.

4748 2.

Üks olin tütar isalla,
üks olin tütar emalla,
kapukene kulla vennal —
siiski mind vanale loodi,
vanale, vana varasta,
vana taadi tarbe'esta,
vana kannu kattijasta,
vana toome toitijasta!
. . . . . .

Pilistvere. H II 34, 426 (205). 1892.

2270. KUIDAS LÄHEN KULULE.

4749 1.

Kulu tulli minda kosju'ella,
vana hall mind hauguteme!
Kudas lää mina kulule,
astu või vana hallile?
Kulu ei kuule, hall ei näe.
Emäkene, ennekene,
anna ma kulule kättä —
anna kui koerakäpäle,
anna ma vanale suuda —
anna ku surnu siale.
Emäkene, ennekene,
anna ma noorele kättä —
anna ku ahjupaiste'elle,
anna ma noorel' suuda —
anna ku sooja saiale.

Helme. H III 20, 24/5 (14). 1894.

4750 2.

Üits ep ma tüdär emäla,
üits ep ma tüdär isäla —
siski tulli vana väusse,
vana kulu kossu'ella.
Kudas lääb kulda kulule,
hõbehal'la hallilagi?

Kui anna vanale suuda —
anna kui suuda surnule,
kui anna vanale kätta —
anna kui aia käänepulla,
kui võtab vana silitse —
võtab kui siga silitse;
vana ei taha vätsutada,
mädäpuu ei mängitada;
käänän külle — löüvan külmä,
käänan sellä — löüvan seinä!

Paistu. H III 6, 826 (3). 1889.

2271. VANA KOSILASE EEST PAKKU. 4751

Üts olli tütär ma imele,
sisar üle viie velle.
Tulli vana kosjovõllõ,
tulli vana, olli halli,
piipu jõi — habe värisi,
lõvvaluid ta lõksutõlli.
Lätsi mina pakku taivadõ
suurõ laia ussõ ette —
sääl mina linki liiguti,
kuldarõngast rõksuti.

Sangaste. H II 5, 527/8 (6). 1877.

2272. VANALE VASTUTAHTMIST VARA TÕTTU.

1. 4752

Üts ep ma tüdar emale,
üts ep ma tüdar esale,
sõsar viiel vellelegi,
nadu viiel vellenaisel —
siiski tuli kulu kosima,
vana halli haugutama.
Kudas lää mina kulule,
kudas vara vanale,
enneaigu hallile?
Ema kuuli, kosti vasta:
«Tüdar, noori linnukene,
kulu ära koolenesse,
halli hauda pantanesse —
kulda jääs sinu kulute,
vara sinu valate,
rahakarpi su kaede!»
Sest ep ma lätsi kulule,
enneaigu hallilegi!

Halliste. H II 5, 29 (15). 1883.

2. 4753

Üks ep oli tütar isale,
üks ep oli tütar emale;
tuli tal vana kosjale,
vana halli haugultama;
tuli ta tokila tubaje,
kargas kargul kamberisse,
astus ahju paistele.
«Oh jumal, jumalukene,
kudas läen mina vanale!
Oh minu linad ilusad,
padjapöörid peenikesed,
kudas teid panen kül'le alla,

vana halli selja alla!
Enne nad mättal mädanegu,
enne kui kuluvad kül'le alla,
vana halli selja alla!»
Läks ta teeda taeva'esse
jumalale kaebamaie:
«Oh looja, minu isaje,
oh Maarja, minu emaje,
kudas läen mina vanale,
enneaegu hallilegi?»
Maarja kuulis, kosti'elis:
«Tütarlaps, sa linnukene,
ikka piad ära minema!
Maarja sul jau jaganud:
vana ära surenessa —
vana vara jäeb sinule,
vana rahakapi su kaeda.»

Paistu. H II 25, 955/6 (1). 1888.

4754 3.

Üits oli tütar isala,
üits oli tütar emala —
siiski tulli vana väisse,
vana kulu kossu'elle,
vana halli haugutama;
tuli tokila taresse,
karas kargul kammeressa;
suu tal joosi surmavetta,
habe joosi hauavetta,
põse nõlge tal põdesi.
Lätsin teeda taeva'esse:
«Oh jumal, jumalakene,
oh Maarja madalikene!
Kudas lää mina vanale,
enneaegu ma isäle?
Häbi oli hüüda ätissegi,
kalk oli kutsu kaasassegi.»
«Tütarlaits küll, linnukene,
ikki pead sina minema!
Seda om jumal sulle loonu,
Maarja so jauss jaganu:
vana ära koolenessa —
vara jääb sinu vaata,
kulda jääb sinu kuluta,
rahakarpi so kaeda.»
«Oh jumal, jumalakene,
oh Maarja madalikene!
Ke tei vara vanale,
ke tei kulla kulule
või tei raha raipe'elle?»
«Tütarlaits küll, linnukene,
ikki pead sina minema!
Jumal sinu kirstu kinnitanu,
Maarja vakka valmistanu,
vara tõttu lääd vanale,
kulla tõttu lääd kulule,
raha tõttu raipele!»

Helme. E 14036/7 (29). 1894.

2273. VANALE PÄRANDUST OOTAMA.

4755 1.

Ma lää varsti vanalõ,
karga kepikandijallõ.
Vana varsti koolõnõs,
pia henge heidenes —
jääss vara mu valida,
rahakarp mu kaeda,
rahakirstu mu kergitä,
rahaaida mu harida!

Sangaste. H II 5, 392/3 (41). 1877.

2. 4756

Ma lää varsti vanalõ,
kerges kepikandijalõ.
Johus vana koolõmaie,
vana rambõ rammõtuma —
jääs vara mu valida,
rahakarpi mu kaia,
ostas hulga hobõsida,
tõsõ hulga tõprida.

Urvaste. H III 9, 870/1 (28). 1890.

3. 4757

Ära'b sa ikki koolenessa,
alla hauda astunessa;
ära su viias varemile,
ära'b su kandas kalme'ile;
kõeu sul kasvas kõtu pääle,
kibuvitsa käte pääle.
Vara jääse minu valate,
rahakarbi minu kaede!

Tarvastu. E 33601/2 (3). 1897.

4. 4758

Vara tõttu said vanale,
raha tõttu raipe'elle,
kulla tõttu kuolijalle.
Vana sureb — jäeb varada,
raibe sureb — jäeb rahada,
kuolend sureb, kuld jäeb sulle!

Jõhvi. H II 1, 519 (688). 1888.

2274. ENNEM VANALE KUI VARGALE. 4759

Enne ma vanale mennen,
enne kui menne varga'alle.
Vanal on vara paremba,
kirstukapp on kindelamba.
Enne ku menne noore'elle,
noore'elle, varga'alle.

Kuusalu. H II 34, 718/9 (422). 1892.

2275. PALJUPÜÜTUD NEIU LÄHEB PAIGA PEALE. 4760

Küll mind püitsid Pürje poisid,
Kodasuu mõisa koerapoisid:
tahtsid Rae ratassepaks,
Kodasuu mõisa koerapoisiks.
Eit ei annud, taat ei pannud
ega ma isegi läinud!
Eit ei annud hilbakale,
taat ei pannud paljakale,
silmi nähes näljatsele,
kõrva kuuldes karjatsele.

Eit mind pani paiga peale,
taat mind pani paiga peale,
istutas ivade peale,
seadis salve sõrva peale.

See mind täitis, see mind toitis,
see mind toitis toore'ela,
kasvatas kanalihala.

Jõhvi. E 35405/6 (4). 1898.

2276. ÄRA PANE NÄLJASELE.

4761

1.

Kui tuleb vaene kosima —
pane sina värav väätidesse,
uksed ummirõngastesse!
Löö sina kokku kuuehõlmad,
vahelite vaevaääred,
ütle: mu tütar tillukene,
valgepea väätikene,
kährpea kanasikene,
alles ta kiigub käkkidessa,
nõrgub nõrgasse veossa,
alla parde paeludessa!

Kui tuleb kuldne kosima,
hõbedane õue sõitma —
võta sina värav väätidesta,
uksed ummirõngastesta!
Ütle: mu tütar töötegija,
kabu kangaste kuduja,
hõbelõnga lõksutaja,
vaskevarva veeretaja!

Pilistvere. EÜS IV 1640/1 (116). 1907.

4762

2.

Emakene, ennekene,
kui näed nällatsi tulevat,
tühja kõttu kõndivata —
pane littu mu liniku,
pane kõrda mu kõriku,
pane paaki pallapoole!
Näita leiba nällatsile,
leivatükki tühjatsile!
Emakene, linnukene,

kui näed küllatsi tulevat,
hõbelisi olluveta —
võta lidust mu liniku,
võta kõrrast mu kõriku,
võta paagist pallapoole!
Näita sõs näiud küllatsile,
näiu ehtid hõbelisil.

Tarvastu. E 28596 (6). 1896.

4763

2277. EI LÄHE RIKKALE.

Hellakene vennikene,
ei ma siiski sul ei tule
ehk sul oleks kuhja kulda,

kuhja kulda, vakka vaske,
saja saadumaa hõbedad.
Las tuleb tulev sügise,

enne jõulut jõuab aega,
pärast jaani pääva kaksi:
siis vast lähen sellele,
kel ei ole kuhja kulda,
kuhja kulda, vakka vaske,
saja saadumaa hõbedad.

Haljala. H III 2, 497/8 (9). 1889.

2278. MA PEAN KEHVALE MINEMA. 4764

Kes piä kehväle minemä,
kua astma halvõmbõlõ?
Ma piä kehväle minema,
ma piä astma halvõmbõlõ.
Koi ma kehvä kindit,
umbli halva hammõ'ida:
kirevä kehvä kinda,
ilusa halva hammõ.
Mõtli saavat sandile anda,
mõtli heitä hilbakulõ —
peräst sai saksale anda,
sai heitä esändäle.

Sangaste. H II 5, 425 (91). 1877.

2279. EHTIS SOLDATILE. 4765

Kellen endani ehitin,
keskepaikada kenitin,
vüöd mina vüöle kinnitelin?
Selle Suome soldatille,
selle rannarüütelille —
sellel endani ehitin,
keskepaikada kenitin,
vüöd mina vüöle kinnitelin.
Suud mina andsin soldatille,
kaula kielin kapralille.
Suud en andand sulasmehele,
pääd en pöörand perepojale.

Lüganuse. H II 1, 633 (822). 1888.

2280. AIUT-TAIUT TRAGUNILE. 4766

Aiut-taiut traagunille,
soaksin mina soldadille,
pika püksi kandijalle,
madrukse juure magama,
undervitsa hõlma alla!
Ütlen jälle ümberringi:
madruksel pole majada,
karnissonil kamberida,
undervitsal hoone'eida,
kus paneks neiukse magama,
piia priski hingama.
Meni madruksel majaksi,
undervitsal hoone'eksi,
karnissonil kamberiksi.

Kose. EÜS XI 1258/9 (109). 1914.

2281. NEIU TAHAB LINNAMEHELE.

4767 1.

Nonoh, nonoh, noorõ poisi,
kes tiid, kes tiid, kenä poisi;
vai ti saiskõ sammõtin,
vai ti lipskõ siidilindin —
ega minust teile saa!
Minust saa jo saksa nainõ,
poodipoisi pruudikõnõ,
lihunigu linnukõnõ,
kodanigu kukkukõnõ.
Teivä juttu neiu pääle,
poolõ juttu poisi pääle;
poiss olli puhas poisikõnõ,
neiu nii kui jummal loonu.

Urvaste. H III 9, 603 (20). 1888.

4768 2.

Mis ti, kelmi, meist ti naarat,
heritse, meist irvitadi!
Ei meist saa jo kelmi naista
ega kelmipoja naista.
Meist saa Riiga herra naista,
Riia lingi liigutaja,
kõrtsiusse kõigutaja!

Kanepi. H III 11, 470 (3). 1888.

4769 **2282. NEIU TAHAB TALLI ANTSU.**

Ei ma taha talumeesta
ega salli saksameesta —
ma tahan tarka Talli Antsu!
Ants on virka heina niitma:
ta lööb heinad upakille,
ristikheinad ripakille,
kasteheinad külili,
soepulstid siruli,
küparlilled kõhuli,
kullerkupud kummuli,
sinililled selili.

Rõngu. EÜS III 61 (17). 1906.

2283. EI TAHA TALLIPOISSI.

4770 1.

Neitsikesed noorekesed,
ei mina taha tallipoissa —
tatised on tallipoisid,
kusurid härra kutsarid.
Neitsikesed noorukesed,
seisku teil nustik nurga peala,
seebitükk seal varna pealla,
kellega mõsen mõisapoisid,
tatised tallipoisid,
kusurid härra kutsarid!

Põltsamaa. E 8358/9 (18). 1893.

2. 4771

Meel mul mõtles mõisamehi,
süda kutsus kutsarid!
Ütlen uuest ümber jälle:
ei ma taha tallimeest,
meel ei mõtle mõisameest,
süda ei kutsu kutsarit!
Pergel võtku mõisapoisid,
vautagu vallapoisid!
Juures on nad jutuksagi,
kõnes kõrvaheite'essa.
Need teevad jutud juuste'essa,
valed mu vöö vahele,
kärad käiste kirjadessa.
Hellakene, hella venda,
võta kätte leigurauad,
leika jutud juuste'esta,
valed mu vöö vahelta,
kärad käiste kirjadesta!

Jõelähtme. H II 15, 236/7 (10). 1889.

2284. NEIU TAHAB MÕISAMEHELE.

1. 4772

Tohi poissi meid puttu,
näl'äpoissi meid näppi!
Ei meist saa ju Antsu naista,
Mäe Miku mõrsijat.
Meist saa mõni mõisanaine,
katõ mõisa karjanaine.

Urvaste. EÜS VII 1100 (145). 1910.

2. 4773

Mere Miku minno tahi,
Ranna Antsu haugutelli!
Ei saa minost Miku naista,
Ranna Andsu arulist.
Muost saa mõisa mõsunainõ,
katõ mõisa karjanainõ,
kolmõ mõisa kokanainõ,
muost saa mölderi miniä,
ollepruuli pojanainõ.

Sangaste. H II 5, 561 (2). 1877.

3. 4774

Küll mind püüdvad Pürve poisid,
tahtsid Tallinna isandad!
Meel mul mõtleb mõisameest,
süda kutsub kutsarit,
isi ma tahtsin tallipoissi,
himmustasin isandaid!

Vigala. H II 2, 85 (122). 1889.

4775

1.

Pisut meil on piigasida,
vähe neida neidusida.
Ei neid täi tähdepääle,
anneta aganapääle,
kesipääle keeriteda!
Mies see olgu, kessi tulgu,
saks see olgu, kessi saagu,
kodanikku, kes kosigu!
Mies toob viinad, saks toob saiad,
kodanik toob suured kullad.

Kadrina. H III 2, 602 (7). 1890.

4776

2.

Olgu meesi, kes mind veeneb,
olgu saksa, kes mind saaneb,
kodaniku, kes kosikse!
Mees mind veeneb vilja pääle,
saks mind saaneb salve pääle,
kodanik kodade pääle,
moisnik suure moisa pääle!
Ei mina taha tassakuida
ega vahi vassakuida —
minu meel ta'ab moisameesta,
käsi tahtub kangurida,
süda kutsub kutsarida!

Haljala. H III 2, 289 (4). 1890.

4777

3.

Tuhat Toomast ma tudusin,
sada Marti ma magasin,
viisi neida Villemida,
kuusi neida Kustakseida,
arvaste hulka Antsusida,
kümme kubjast koputasin.
Ei leind hulgasta omada,
kellel ju hüva hobune
ja ka saarine sadula,
kümnerublane kübara.
Ei ma taha tahmaseida
ega salli saastaseida,
muude kätte käidavaida.
Tulgu saksa, see piab saama,
kodanikku kuulamaie!
Saks toob saiad, poiss toob pauad,
kodanik toob kosjaõnne.

Harju-Jaani. H II 15, 438/9 (24). 1889.

2286. ÄRA MÜÜ MÖLDRILE.

1. 4778

Emakeine, ennekeine,
ärä minu müügü mölderelle,
kaubelgu ärä kangurelle!
Möldere kivi mürisi,
kangure kerä kõrisi;
kivimürin murrab meele,
keräkõrin võtab kõrva!

Halliste. H II 22, 118 (54). 1889.

2. 4779

Minge müöda, mehed nuored,
käige kaugelt, kannusjalad!
Ei minust saane saani täidet,
mehe uhket hõlmalista,
mehe kõrgi kõrvalista,
mehe viksi vildilista,
paha mehe palakalista.
Lubasid sina, eidekene,
lubasid müia mölderille,
kaubad teha kangurille,
sääda sepasellidelle,
ametmeestele asuda!
En mina mennud mölderille
egan käinud kangurille:
mölderi kivid mürisid,
kanguri kerad kõrisid,
rätsepal räbalad püksid,
sepapajas paugutedi,
süsised on sepa lapsed,
tahmased on taguja lapsed,
ise on seppa ilma musta.

Lüganuse. H II 3, 613 (171). 1890.

3. 4780

Kui ma enne elasin,
kui ma kodu kasusin,
elasin kui heinakene,
kasusin kui kaerukene,
tõusin kui tõrutuumakene.
Küll mind püüdsid pütissepad,
tahtsid taldrikuvalajad.
Ei ma tahtnud pütisseppa,
ei tahtnud taldrikuvalajat!
Isa mind kauples kangurile,
ema mind müütas mölderile.
Ei mina tahtnud kangurida —
kanguril kerakärinad;
ei mina tahtnud mölderida —
mölderil kivimürinad.
Ma läksin valda, vaesel poisil,
kellel naela nartsukesi,
kaksi naela kalsakuida,
kellel kogu koerakonta,
kellel vare varsaluida.

Audru. E 13906 (12). 1894.

Ei ma taha tallipoissi,
südä ei kutsu kutsaridä —
tahan härrada enele!
Siis soan padjula moata,
lina alla, lina peale,
ise lina keske'elle.

Kodavere. H III 9, 367 (17). 1888.

2288. NEIU TAHAB TALUPOJALE.

4782 1.

Neitsikene noorekene,
kirjopihta peenikene,
talotütär tuvikene,
kellele sina tahassi?
Mehele minnä ma tahassi,
mehele mesitse meelele,
poisile tulitse silmile!
Kas sa tahad kangurille?
Ei ma taha kangurille,
kanguri kerä kõrisep.
Neitsikene noorekene,
kirjopihta peenikene,
talotütär tuvikene,
kellele sina tahassi?
Mehele minnä ma tahassi,
mehele mesitse meelele,
poisile tulitse silmile!
Kas sa tahat mölderille?
Ei ma taha mölderille,
mölderi kivi mürisep,
kistavarre kärisevä,
tolm teep silmä segätses.
Neitsikene noorekene,
kirjopihta peenikene,
talotütär tuvikene,
kellele sina tahassi?
Mehele mesitse meelele,
poisile tulitse silmile!
Kas sa tahat junkurille?
Ei ma taha junkurille,
junkur joosep, pää värisep,
karman kargap katsipidi,
püksi püüdlit sõgluva.
Neitsikene noorekene,
kirjopihta peenikene,
talotütär tuvikene,
kellele sina tahassi?
Mehele minnä ma tahassi,
mehele mesitse meelele,
poisile tulitse silmile!
Kas sa tahat talopojale?
Jah, taha ma talopojale,
maamehele madalale.
Talopoig om tööle tarka,
tööle tarka, maale märksa.

Maa-rahva Kalender 1863 a. pääle, 44 (1). Tartu.

4783 2.

Küll mind püüdsid Pürje poisid,
armastasid Aidu poisid,
saia söödid Saka poisid,
maiastasid Maidle poisid,
raha andsid Ratva poisid.
Ei mina tahtnud mölderille —

mölderi kivid mürivad.
Ei mina tahtnud kangurile —
kanguri kerad kõrivad.
En mina tahtnud sepa'alle —
süsised on sepa lapsed,
tahmatsed taguja lapsed.
Ma tahin talupojale,
talupoja poigidelle.
Talupoig on tüöle tarka,
tüöle tarka, maale marka,
lahkest raamatu lugema,
kergest kirja kirjutama.
Kui tema timbib tieda müöda —
silmad põllule põlevad,
süda kütab kütiksida.
Põllumies on põlvi rikas,
ametmies ajuti rikas.

Jõhvi. H II 1, 402 (558). 1888.

3. 4784

Oi minu sileda selga,
oi minu ihu ilusa,
oi minu pale punane,
tagant laudija tasane!
Sinne hirnuvad isandad,
sinna tahid tallipoisid,
mõisapoisid mõtte'elid,
sinna kutsar kutruteli.
Ei mina tahtund tallipoissi,
süda ei kutsund kutsarida,
miel ei mõeld ju mõisapoissi:
tahmatsed olid tallipoisid,
mõisakutsarid kusised,
saksauntsakad unised.
Ma tahin talupojale,
talupoja poigidelle:
talupoeg on tüöle tarka,
tüöle tarka, maale valju,
kabu künnile kavala,
mies on viisas vikatille!
Toidab saksad, toidab sandid,
toidab hilbakud isandad
ja siis hilbakud emandad,
kutruskaulad neitsikesed.

Lüganuse. H II 1, 633 (831). 1888.

4. 4785

Mehele mina läheksin.
Kellele mina läheksin?
Ei mina taha mölderida —
mölderi kivi müriseb;
ei mina taha kangurida —
kanguri kera käriseb;
ei mina taha seppasida —
sepp see oli ise musta,
sepapoeg oli süsimusta.
Ma tahan täitsa põllumeesta,
musta mulla pöörajada!
Sealt saab süüa sepikuda,
iga päev saab ise leiba,
pühapäev saab püülileiba.

Järva-Jaani. EÜS VI 1747 (239). 1909.

4786 5.

Ei mina mõtle mõisameesta,
liigutagi linnameesta,
ei mina oota opmannit,
ei ka kihla kirjutajat,
süda ei kutsu kubjakesta,
ei mina tunne tuapoissi,
ei mina kuula kokapoissi,
ei mina arva aidameesta,
ei mina räägi rehepappi,
liigutagi linnasse-pappi,
ei mina laula lambapoisist,
ei mina taha tallipoissi
ega ihalda isandapoissi,
ei mina küsi kutsarit!
Mõisamehed mõnesugused,
linnamehed on liiderlikud,
opmannil oda peussa,
kirjutajal kihvad suussa,
kubjas, see on kuri mulle,
toapoiss tulivihane,
kokapoisil koerajooned,
aedamees on alasti paljas,
linnaspapp on liiderlik,
lambapoisid lakkekoerad,
tatised on tallipoisid,
ilased isandapoisid,
herra kutsarid kusised.
Mina, mina, hellad velled,
mina, mina, neiud noored,
mina tahan talupoega,
talupoeg on teule tarka,
teule tarka ja kavala!

Kodavere. H I 2, 394 (5). 1889.

2289. EI LÄHE KARJASELE.

4787 1.

Ei mina lähe karjatselle —
karjane kautab karja,
ajab minda otsimaie
udusella hommikulla,
varasella valge'ella,
sadusella räntsakalla.
Mina lähen kündijalle,
kündijalle, külvajalle,
väljade äestajalle,
seemende segutajalle,
musta mulla pöörajalle!

Harju-Jaani. EÜS IX 852/3 (18). 1912.

4788 2.

Sõidin teeda tippulista,
tippulista, täppilista
ja rohelista, roosilista
ja maad siis maksakarvalista.
Tuli vasta toomepõesas,
sai vasta sarapuupõesas,
põesas palju neidusida,
sõrmed täied sõrmuksida,
käeranded rahasida,
pihupekkad penningida.
Mina tellin vennalegi.
Neidu kuulis, kohe kostis:

«Mis mees sinugi venda?»
«Karjane minugi venda.»
Neidu kuulis, jälle kostis:
«Ei mina lähe karjatselle —
karjane kautab veiksed,
ajab minda otsimaie
udusella hommikulla,
sadusella õhtu'ella,
udu rikkub uue kuue,
sadu rikkub saanitekki,
härmetus hea hobuse.»

Haljala. H II 9, 385 (20). 1889.

2290. EI MERE- EGA METSAMEHELE.

1. 4789

Sõidin sildada sinista,
sõidin puokada punasta,
tieda tipitäpilista,
maada marjavarsilista,
aeda angervarsilista.
Tuli vasta toomemetsa,
lendas vasta lepametsa,
sai vasta sarapuumetsa.
Mis sääl metsa keske'ella?
Neidu metsa keske'ella,
neidu põlvi põõsa'assa,
seljas põlvini sõriki,
käärandemed rahassa.
Võttin püüda vennale.
«Mida mees sinu vennakene?»
«Meremees minu vennakene.»
«Ei tule meremehele!
Meremees lähab merele,
kalamees lähab kalale.
Paneb selga surmasärgi,
paneb kaela kalmurätti,
kalmukinda'ad kädeje.
Tuleb koju või ei tule,
saab näha või ei saa!»
Siis sõidin sildada sinista,
sõidin puokada punasta,
tieda tipitäpilista,
maada marjavarsilista.
Tuli vasta tuomemetsa,
lendas vasta lepametsa,
sai vasta sarapuumetsa.
Mis oli metsa keske'ella?
Neidu metsa keske'ella.
Võttin püüda vennaleni.
«Mida mees sinu vennakene?»
«Künnimees minu vennakene.»
«Küll mina tulen kündijalle,
aean atrasäädijalle!
Parem on kündija kübara,
adrakandija kasukas,
äästaja hea hobune.»

Viru-Nigula. H II 34, 398/9 (154). 1892.

2. 4790

Neiukene noorukene,
kas tahad minna mehele
või tahad saada talule
või lähad meremehele?
«Ei ma taha meremehele:
meremees lähab merele,
paneb kätte kalmukindad,
paneb selga surmasärgi.
Tuleb hoogu, viib aeru,
teine hoogu teise aeru.»

Kas sa tahad metsamehele?
«Ei ma taha metsamehele:
mets kisub paelu riide'eida,
igas kuus kisub uie kuue,
igas aastas ühessa särki,
nädalis kisub nel'lad sukad.»
Kas sa tahad ametmehele
või tahad põllumehele?
«Ei ma taha ametmehele!
Ma tahaks põllumehele:
põllumees põline rikas,
ametmees ajuti rikas.
Ametmees heidab magama —
amet seisab seina peal.
Põllumees heidab magama —
vili kasvab väl'la peal.
Enam o põllume'e kübara
kui o ametme'e hobune.»

Karuse. H II 2, 267 (387). 1888.

4791 **3.**

Talutütär, taimekõne,
perepiiga, linnukõne
korjas maasta maasikid,
ligi maada linnukid;
sõrme täis täl sõrmussid,
käe kullarõngajid,
kuldakanni täl käenna,
hõpepikeri peonna.
Manu aie maamees,
kargutelli kalamees.
«Mis meesi sina olet?»
«Mina meesi, mõtsameesi.»
«Mis meesi sina olet?»
«Mina meesi, kalameesi.»
«Ei ma'i lää mõtsamihele:
mõts lahk pal'lu rõivi'ida.
Ei ma'i lää kalamihele:
kalamees lätt kalale,
sälgä pandas surmasärki,
kaala pandas kalmurätti,
pähä pand murekübärä.
Ma lää maakünnäjalle,
Ann lätt adrakannajalle,
Liis lätt liivapöörajalle!»

Rõngu. H II 30, 909/10 (6). 1889.

2291. EI LÄHE PEREPOJALE — PETJALE.

4792 **1.**

Neidu, neidu, Mannike,
ennem ojun orjadele,
soperdan mina sulasele —
ennem kui perepojale!
Perepoeg ta petab palju.
Ta valetas ja ta varastas:
lubas mulle tuua tohvi-mütsi,
poest mulle tuua punase põlle!
Metsast nüüd toob ta materuid,
pajupõesast pitka vitsa —
peksab minu põlved punaseks:
siis see minu tore tohvi-mütsi
ja minu poe-punane-põll.

Risti. H III 15, 661 (3). 1879.

Perepoeg oli peteliku:
lubas saialla pidada,
igal pühal püülillana,
igal aril hanelihalla.

Perepoeg oli peteliku,
peteliku, pekseliku.

Viru-Nigula. H II 34, 421 (187). 1892.

2292. EI TAHA KODUKÜLLA. 4794

Kositi neidu, kositi,
taheti neidu, taheti,
kositi kodu, kositi külale,
taheti üle tanume!
Neiu kuuli, kosti jälle,
tääse targaste kõnelda:
«Kurat lää kodukülale,
pagan lää Paju talule!
Kik sai kuri enne kuulda,
meelepaha memme mõista,
tapelus sai taadi täädä.
Ma lää, Viiu, Virumaale,
ma lää, Anne, Harjumaale!»

Helme. H II 25, 243 (24). 1889.

2293. TAHAN VARGALE. 4795

Mina oli noori nii kui nukku,
oli kena kui kibunas.
Siis tulid kolmed kosilased:
üks oli Mihkel meremeesi,
teine oli Peeter peremeesi,
kolmas oli valmisõppend varas.
Mina es liha meremehele!
Meremehel on mitu vaeva:
püised on meres püidemasa,
teised kodu tehtavese,
õlad on haiged, hõlmad märjad,
käed on kibed, kindad katki.
Ei ma's liha peremehele!
Perenaiseks pole hea,
perenaisel pailu muret:
pailu künda, pailu külva,
liiast linu lõuguta,
rängast rehesid rabada.

Mis mul viga aga vargale minna,
vargal' minna, vargal' panna!
Varas toob valmis mei' kädeje,
enne tehtud mul edeje,
laob aga lapsed riide'ese,
paneb aga paagid paigale.
Sealt ta toob, kust ta tunneb,
sealt ta võtab, kust ta võib!
Toob aga tuuleveske pealta,
võtab võtite tagalta,
püiab pütas räime'eida,
pütal pole tarvis püise'eida:
seal pole kinda kiskumesta
ega pole õla hõõrumista.
Nõnda siis tehku teised neiud,
valitsege omal peiud,
kut olen mina enne teinud!

Pöide. H II 35, 536/8 (334). 1892.

I. ÕPETUSLAULUD NEIDUDELE

2294. ÄRGE PÕLAKE POISSE!

4796

1.

Tüdrukud, mis arvate,
et te poissa põlgate,
naisemehi naerate,
vanu mehi vannute!
Pärast tuled poisi palvele,
kubu õlga õla peal,
kaksi patja kaendlassa,
lina lipendab peussa,
tekk tolgendab turja peal:
«Kuule, poissi, kullakene,
käharpeaga kallikene,
võta naeseks neiukesta,
mütsi alla marjakesta,
tanu alla tuikesta,
päästa vanatüdruku nimesta!»

Jüri. E 39493 (6). 1899.

4797

2.

Tüdrukud, kas kuulete,
mis te endist arvate,
et te poissa põlgate,
noorimehi naerate!
Pärast tuled poisi palve'ele,
kubu õlgida õlale,
kaksi vihku kaendelasse:
«Hellakene vennakene,
osta mind nüüd orjusesta,
päästa mõisapäävadesta,
lunasta lumesajusta,
vii mind suure vihma käästa!»

Koeru. H II 13, 48 (21). 1888.

4798

2295. ÄRA TEE SOOLE HÄBI!

Kuule õde, kui ma õppe,
noorem sõsar, kui ma noomi:
enne anna jalad alta,
jalad alta, pää päälta,
käed kõrvasta mõlemad,
küüned raiu randemista,

sõrmed liida liikemista,
ilu pikilta linulta!
Ära tee esäle häbi,
ära tee emale häbi,
vellele verista vihada,
sõsarale sõimu suuri!
Ära usu uisa keelta,
uisa keelta, poisi meelta!
Uisk om keelil kerge'ema,
poiss om meelil mesine,
poiss petab pimeda öölla,
vannub päevavalge'ela.

Viljandi. H II 26, 122 (9). 1888.

2296. NEIU SAATUS TEADMATA.

A. 4799

Ei te tea, tüttarlapsed,
kuhu hulka te ujute,
kuhu karja te kaute,
kuhu sekka seisatate!
Mõni saab sigade sekka,
mõni saab kanade karja,
mõni leiab leivapaiga,
mõni saaneb saiapaiga.

Haljala. E 35754/5 (47). 1896.

B 1. 4800

Neitsikene, neitsikene!
Elu teadsid, mis elasid,
polve teadsid, mis pidasid,
mis sina eidega elasid,
aja viitsid haudujaga,
toojaga toidid päädа.
Ei tea seda eluda,
mis sul hellal ette tuleb!
Küll on saiad saadessani,
ounad oue tullessani,
mesileivad mennessani.
Saad elama, saad olema:
ounad hoeruvad paleta,
saiad salvavad südame,
mesileivad murdvad meele.

Haljala. H I 5, 52 (98). 1892—94.

B 2. 4801

Elu teadsin, kus elasin,
maja teadsin, kus magasin,
kohe teadsin, kus ma kasvin.
Ei teadnud seda aseta,
kus mind viimaks viietakse
ja mind pärast pannetakse?
Viidi mind Viru kiriku,
kanti Harju kamberisse!

Kose. H II 16, 102 (112). 1885—87.

4802

Oles tähte tähtanesse,
elu ette mõistanesse!
Jumal tääb seda eluda,
Maarja kallista kasuda:
kas om elu ikuline

C 1.

või om pidu pilliline,
elu hernevarsiline,
kasu kaarakõrsiline?

Tarvastu. E 42814/5 (5). 1902.

4803

Tüteriku, tateriku,
laia hännä, lateriku!
Või te tääde, kus te saade:
juhtude joodiku mehele,
kõrdsi kõõriku kohale.
Ehk on elu ikuline,

C 2.

pidu piidsakeeleline:
mitu üüd ilma uneta,
mitu süüki söömäte,
mitu päävä lõune'ete.

Halliste. H III 19, 864/5 (8). 1895.

4804

Kala ei tia, kos ta süvvas,
neiu ei tia, kos ta viias.
Tüteriku, tateriku,
laia hända, lateriku:
kas te tääte, kos te saate?

C 3.

Saate sannakütijale,
johute joodiku mehele,
perenaises petetas,
perast sanna saatetas!

Sangaste. H II 31, 724 (4). 1889.

4805

Sõsareni arma'eni!
Siin me hällü seo kõrra,
jummal tiiäs tõse kõrra,
kohe kua jäänünes,
jäänünes ja saanunes?
Mõni meid viiäs Vennemaale,
saadetas meid Saaremaale,
poodetas meid Poolamaale

D.

sõaleiva sõglujas,
vainukaku kastajas!
Ei ma sõglu sõaleiba,
ei ma kasta vainukakku.
Kurat sõkl'gu sõaleiba,
tõne kastku vainukakku!

Karula. H II 24, 301/2 (69). 1887—89.

E 1. 4806

Näid ei tiiä, kohes ta viiäs —
kas ta viiäs Virumaale,
vai nu võetes Võrumaale!
Kala ei tiiä, kon ta süvväs,
lind ei tiiä, kon ta lastas,
hobu ei tiiä, kones ta kooles:
kas ta kooles Koiva pääle,
vai ta lastas laiva pääle.

Sangaste. H II 31, 800/1 (31). 1888.

E 2. 4807

Tütarlapsed, tillukesed,
ubakauna hullukesed,
kas te teate, kuhu te saate,
kuhu valda te vaute,
kuhu külla te kaute?
Vaest ei juhtu te vaidlejalle,
kitsekeele katsujale,
lambajala lausujale?

Torma. E 42234. 1901.

E 3. 4808

Nüüd soen juukse'eida
kui neid kullakeeremida,
hõbelõnga õilemida!
Jumal teaneb tõine korda,
kui soen juuksedana
kui neid kuuseõkkaid,
kadakaida kardpäida.

Viru-Nigula. H II 34, 403 (160). 1892.

2297. PANNAKSE ELUKS AJAKS. 4809

Neitsikene noorukene,
mõtled päävaks pandemaie,
nädalaksi näidetama,
kuuks-kaheks kaubeldama,
arvad aastaks annetama!
See panna eluks aeaks ju:
sellega pead olema,
ennasta vanendama,
juusta kulutamaie.
Kui saad kurja — kuhu võid panna,
kui saad valju — kuhu vajutad?
Ei ole härjaks tappemaie,
hobuseks vahetamaie,
lehmaks linna veedamaie.
Õnn on selle tütterille,
kes saab mehe meelelise,
kes ei joo mõduje meelta,
humalaine ei anna uidu,
taidu ei tappuje vajuta.
Õnn on selle tütterille,
kui saab mehe meelelise.
Õnn on selle õnnetumal,
kes saab mehe meeletu.
Küll kiidan mehe isada,
küll kiidan mehe emada,
kes minu mehe imetas,
kes minu kaasa kasvateles.

Ei see sudi suisutannud,
ei see karu kasvatannud —
imetas mehe ilusa,
kasvatas mehe kavala.
Ei see suisu suisutannud,
ei see karu kasvatannud,
metsahunti meelitannud —
imetas mehe ilusa,
kasvatas mehe tugeva.
Ei see joo mõduje meelta,
humalaine ei anna uidu;
ei see lööle ühta süüda
ega kaeba kahte süüda,
teeb aga süüda kümmekonna:
siis teeb niidist piitsukese,
õlekõrrest varrekese,
lööneb korra, lööneb kaksi,
kargab kärmest katsumaie —
kas oles sinine vormi
või oles punane plekki.

Haljala. E A 820/22 (2). 1892.

2298. KÄI KENASTI!

4810 **A 1.**

Tütar, tütar, käi kenasti,
üle õue õige'este,
üle välja valge'este!
Siis sa paistad poiste kätte,
üle aga metsa meeste kätte,
laanest läbi laste kätte!

Pühalepa. H II 6, 193 (246). 1890.

4811 **A 2.**

Kes käskis kenasti käia,
üle õue uhke'esti,
üle silla sirge'esti,
läbi laane lahke'esti !
Pea sul paistis pealta metsa,
jalad paistsid alta metsa,
keha metsa keske'elta,
paistis meie meeste kätte.

Vigala. H II 2, 108 (169). 1889.

4812 **A 3.**

Tüdruk, tüdruk, käi kenasti,
kääri käisse'ed ülesse,
üle või silla sirge'este,
üle või õue õige'este —
kosjad kuulukse tulema,
välja otsas ju olema!

Viljandi. H III 21, 92 (3). 1904.

Neitsikene noorukene,
kirjapihta pienikene:
veere kõige viksimasta,
tantsi kõige traksimasta,
pea peasi püstimasta,
kanna kaulani kenasta,
õlanukad õige'este!
Siis ei naine naurastelle,
teine naine tõsta juttu,
kolmas vii kõne külasse,
nel'las nauru naaberie.

Jõhvi. H II 1, 188 (277). 1888.

2299. VIRKUSEÕPETUS NEIDUDELE.

1. 4814

Õlga viksid, tütarlapsed,
õlga viksid, käige kõrgid,
virgud viiasse mehele,
kõrgid kaugele kõsita!
Virgad viia viisi tõttu,
kõrgid suure kõnni tõttu,
tüö tõttu viia tütar,
vaiva tõttu vainelapsi.
Käsi tõttu käia kõsjas,
sõrmi tõttu sõidetasse,
laisad laia lindi tõttu
ja pahad palaka tõttu.

Lüganuse. H II 1, 628 (812). 1888.

2. 4815

Viksid viidi viisi tõttu,
kõrgid suure kõnnu tõttu,
töö tõttu viidi tütar,
käte tõttu käidaneksi!
Ei isa hooste tõttu,
ei venna veiste tõttu.
Koju jäi kodune külla,
õue jäid isa hobused,
väravasse venna härjad.

Koeru. H II 13, 130 (23). 1888.

2300. JUMAL HOIDKU KOLMEST KOHAST. 4816

Jumal hoidku tüttarlapsi,
hoidku kolmesta kohasta,
viiesta veehädasta:
hoidku hoora voode'esta,
kaitsku kelmi kaendelasta,
hoora voodied unised,
kelmi kaendelad kavalad.

Haljala. E 35755 (48). 1896.

4817 2301. HOIDKU HALBA KOHTA SATTUMAST.

Jumal hoidku tütarlapsi
Vihulasse viidamasta!
Viimine viletsa valda:
vingub vitsa, vingub piitsa,
tuegub keppi toomikane.
Kes saaneb Sagadi valda —
sel olgu kivised kingad,
paelad paasised tagaje!
Kivimurdu murrab kinga,
paemurdu murrab paela.
Keda panna Palmusesse —
see saab põlveda parasta,
hani aegada heada,
kana kasupõlvekesta!

Haljala. E 35755/6 (49). 1896.

4818 2302. ÄRGU NAERGU NAINE NAIST.

Ärgu naergu naine naista,
naine naista, teine teista,
teine teise tüttarida!
Sul on Kaied kasvamassa,
Maied maasta tousemassa,
Ellud ülenemassa,
Kreedad kätkis kiikumassa.
Kes neid teaneb, mis neist saaneb,
kas neist saaneb saaja soita,
isameeste ette tuua,
kaasanaiste kaarutella,
peiupoiste pööritella?
Ehk neist kasvab kaagihoora,
üleneb ehk linnalitsi!

Haljala. H I 5, 63 (150). 1892—94.

2303. PEIU SÜDA TEADMATA.

4819 1.

Ilus peigu, kena peigu,
ilus peigu pealta näha,
sile näha silmistagi,
kena kõigista kehasta.
Pergel teab peiu südanta,
hani peiu ammetida,
virp teab peiu viisisida:
kuri kõpitseb seessa,
pagan põksub palge'essa!

Viru-Jaagupi. H II 10, 501 (270). 1889.

2. 4820

Ilus poiss sa ilma nätä,
valge poiss sa valla nätä,
kenä küll keigide nätä —
kes tääd sinu süätä!
Sii tääd sinu süätä,
kuri sinu kombe'eida:
om sul sehen sitikida,
massa all või matikida,
kopsu all elu-kuradi!

Helme. H III 20, 75 (49). 1894.

2304. UURIB PEIU KOMBEID. 4821

Sõidi, sõidi teeda müüda,
sõidi marget maada müüda:
ohja putti uibe'esse,
val'la vahtere võsasse.
Lõüsi kullatse ubina,
hõbelise õunakese.
Selleg peti peiu noore,
kaie kaasa kombe'ida,
mõistatelli mihe miilta:
ka ta suigub süvve'en,
unisteb magade'enna,
jamsib jalgu panne'en,
tukub teeda kävve'en?
Ei ta'i suigu süvve'en,
unista ei magade'enna,
jamsi jalgu panne'en,
tuku teeda kävve'en.

Halliste. H II 5, 153 (21). 1883.

2305. ÄRA MINE NOORELT MEHELE!

1. 4822

Neitsikene noorukene,
kirjapihta peenikene,
pärgapeada paiukene:
pane vahti värava peale,
teine nurme nurga peale,
kolmas jõõ kolga peale!
Ära mine noorelta mehele,
kasvamata koasadelle:
koas ei pane kasvamaie,
mees ei meelta võttemaie.
Koas aga küsib kanga'aida,
mees meele riide'eida.

Väike-Maarja. H II 12, 305 (123). 1890.

2. 4823

See tütar isegi hullu,
hani ammugi rumala,
toomi tuulemeeleline,
ke lääb noorelta mehele,
kese kasvu kaasadele,
peenelt peiu voodi'eie.
Kaas ei pane kasvamaie,
mees ei meelta võtamaie,

ei Jürie ülenemaie.
Kaasi küsib katte'ida,
meesi meelta riide'ida.
Ei see võta särki selga,
kui ei ole risti rinna eesa;
ei see võta sukka jalga,
kui ei ole sukkad säärte mööda;
ei see võta kinnast kätte,
kui ei ole kirjad kinnastessa;
ei see võta kuube selga,
kui ei ole kuube kuldatoime.

Jõhvi. H II 8, 725/6 (1). 1889.

4824

3.

Neiukene noorukene,
eks tulnd minulta nõu küsima!
Ma teän mehel minemise,
ma teän mehel olemise:
mees ei pane mängimaie,
ei pane sängi seisemaie,
kuldakiikus kiikumaie,
hõbe-õrsis õõtsumaie.
Mees tahab häida ehte'eda:
egapäev peenikesta,
ega laupa lõuendida,
nädalasta nälja särki,
igas kuus uute kuube,
aastas kahte kasukasta!
Kata meesta, kata merda,
kata merda meeletumad,
kata meesta meeletumad.
Kui ei saa egapäev peenikesta
ega laupa lõuendida —
varsi aga vaatab varna peale:
seal siis seisab serviline,
hüppab üsna ümmargune,
nõtkub nõtter niinepuine.
See käib naese nahka mööda,
peenekesta pihta mööda,
lapse labaluida mööda.
Oleks tema nahka naasipuine,
oleks tema pihta pihelpuine —
siis aga saaks tema meesta lööa,
meeste lööa, naeste lööa,
saaks aga laeva laste lööa.

Kihnu. H III 5, 234/5 (2). 1889.

4825

4.

Neiukene noorekene,
ä mine noorelt mehele,
kasumata kaasa ligi!
Ei pane kaasa kasvamaie,
mees ei meelta võttemaie.
Kaasa küsib kanga'eida,
mees ta'ab meeli riide'ida,
igas kuus ta'ab uuta kuube,
nädalas ta'ab nelja särki,
oastas kahte kasukat,
päevas paari kinda'ida.
Kui'p saa seda neidiselta,
küll siis tunned toomingida,
tunned tupe värme'ida,
maitsed pannalde maguda.

Viljandi. H I 7, 253 (23). 1895.

5. 4826

Veli, hella veljekene,
sõsar, hella linnukene —
ära mine noorelta mehele,
kasvemata kaasadelle!
Kaas ei pane kasvemaie,
miis ei miilta võtemaie,
kaas tahab häida kangasida,
miis tahab häida rõivasida:
igas kuus tahab uue kuue,
nädalas tahab seitse särki.
Kus võtad sina ju vaene!
Pihad tundvad pihlakida,
käevarred vahterida,
õlanukad õunapuida,
sõrmelülid sõsterida.

Maarja-Magdaleena. H II 28, 454/5 (8). 1889.

2306. KATSU KAASA KOMBEID!

1. 4827

Neitsikene noorukene,
kui meelid mehele menna,
abikaasale asuda —
vili peiu viisisida,
katsu kaasa kombe'eida:
kas joob hullusta oluta,
vihasesta otab viina,
tugevaste sööb tubakat!
Kui joob moduje meele,
humalaie heidab uidu,
taidu taperje vajutab:
siis joob korvid kortsiteele,
linalakad linnateele,
vesihallid veskiteele,
süsimustad moisateele,
hallid Haljala vahele,
kimmelid kirikuteele.

Haljala. H I 5, 65 (158). 1892—94.

2. 4828

Ootan peigu üksi päeva,
vaatan peigu kaksi päeva:
kas joob hulluste õluta,
vihasesti võtab viina!
Kui joob hulluste õluta,
vihasesti võtab viina —
kohe võtan ja vihastan!
Viskan kihlad kirstusagi,
käeanded aidassagi,
sööstan sõrmuksed sülesta,
laun preesid laua peale,
põlle peiu põlve peale.
Kohe lähen teise mehele,
kübarpeale kõrgimale,
vammuksele valgi'ella,
kannukselle kallimalle.

Harju-Jaani. H II 15, 797/8 (9). 1890.

Neiukene noarekene!
Ärä joakse joadikulle,
pissä piäd meäletulle!
Tuleb ku kuri koduje,
võtab piitsa pia alta,
koadika veel kaenla alta.
Mina varjulta valatan —
siis annin jalule teäda:
«Juukska, jalad, sõudka, sõrmed
juukska sinna juure alla,
käägä sinna kannu alla,
kus need madud magavad,
kenad ussid keärelevad.»

Kodavere. H III 9, 366 (15). 1888.

2308. MINE MUSTALE MEHELE!

4830 1.

Ihaldavad tüttarlapsed,
ihaldavad, himustavad
meeste'ele valgetele,
juuste'ele ruugetele.
Mõtled peast ilu ajama,
juustest lume sadama,
peasta pääva paistemaie?
Mees on valge — kämmel valju,
mees on kõrki — kõva rusikas.
Mees on musta — meel on tarka:
mesilase meel on peassa,
herilase keel on suussa,
kärbase süda seessa.
Musta muljub tööda teha,
valge varjulta vaatab,
kena kuulab kuusikussa,
kuda tööda tehakse.

Haljala. E 35210 (18). 1897.

4831 2.

Ihaldavad tütarlapsed,
ihaldavad, rõemustavad:
saaks mehele, saaks mehele,
meeste'elle valgetelle,
juuste'elle ruugetelle!
Mees aga kuulis, kostis vastu:
«Mees on valge — kämmel valju,
mees kõrki — kõva rusikas!
Mees on musta — meel on tarka:
herilase keel on suussa,
mesilase meel on peassa,
looja märk on otsa eessa.»

Haljala. H III 2, 307/8 (2). 1890.

3. 4832

Ode hella, eks mina ütlend,
käli kulla, eks mina keeland:
ää mine valgelle mehele,
valgel me'l vali rusikas!
Ää mine kena mehele,
kenal me'l kerge käsi!

Mine aga mustale mehele!
Mies on musta, miel on tarka:
oido otsas ümmargune,
pea tal otsas pikergune.

Viru-Nigula. H II 34, 130 (148). 1892.

4. 4833

Kuda pean mina minema
selle musta mehele,
rataskaelale karule?
Mees on musta, meel on tarka:
see aitas aseta teha,
sädemeta seada sängi,
küindelata kirjutada.

Harju-Jaani. E 15679 (186). 1895.

2309. MUST AITAB.

1. 4834

Illus miis ilu sööjä,
verrev miis vere sööjä,
kaunis karvakasvataja.
Mine mihele mustale,
paganele palge'ele!

Must avites murete,
halv avites aselde.

Karula. H II 24, 394 (166). 1887—89.

2. 4835

Näiukese noorekese,
ärgi ikke ilosille,
ärgi puhku punatsille!
Illos meesi — inetaja,
verrev meesi — verevalaja,
musta meesi — meele tarka.
Minge mustale mehele,

Tine'elle Tuumalle!
Musta meesi — meele tarka:
avit aselda ajada,
tsiasüüma segada,
latseputru keedaskella.

Kanepi. H II 32, 524/5 (9). 1890.

2310. ÄRA IHKA ILUSALE!

4836

Ära ihka ilusalõ,
ära puhka punasõlõ!
Illus su ihu süü,
punanõ su vere juu.
Sa lusti iks lombakilõ,
älgi hädäpoolitsilõ!

Urvaste. H III 9, 631 (32). 1888.

2311. ÄRA MINE VALGELE MEHELE!

4837

1.

Jumal hoidku, sõtsike,
kes saab valgele mehele!
Valge mees — vali rusik:
läits ta kauetele kalele,
üle vii viidikile,
üle ranna rääbissile —
tuli kui kurat koduja;
hõigas ütsi, hõigas katsi —
johus ei naene kuulamaie,
Elsekene eranamaie —
võtt ta rooska roovikulta,
piitska võtt ta pistiselta,
malka võtt ta matusesta,
piha pääle piitsajutti,
mao pääle malgajutti.

Tarvastu. H III 21, 413 (3). 1894.

4838

2.

Veli hella, vellekene,
hame tee aeopenile,
rüüvi tee ma rööveliile,
kaltsa kaalalõikajale!
Mine mustale mehele:
mees om musta — meeli tarka!
Valge mees — verevalaja:
kui ta johub joogi pääle,
või ta saab söögi pääle,
tuleb kui tuli taresse,
raksub kui rahe põrandule.
Must mees — mure pidaja,
tuleb kui tuvi taresse.

Halliste. H II 22, 563 (25). 1889.

4839

3.

Illus mees — ihu imeja,
valge mees — vali kuradi:
pand mo pää palama —
see mo pää pärjake;
käänd mo kaala kattekõrra —
see mo kaalakõrrake;
lei mul rindu rusikuga —
see mo rinna ristike.
Must mees mesimagusa:
tõst mo kullakorvi sisse,
sääd mo siidisängi sisse,
katt mo kinni kaleviga,
punase siidiriidega.

Rõngu. H III 15, 305 (5). 1891.

2312. ÄRA MINE UHKELE MEHELE! 4840

Neiukene noorukene,
ää mine uhkele mehele,
uhke jooneb kõrsussagi
üksi ööda, kaksi päeva.
Uhke tuleb koduje,
viinavikid hamba'assa,
õllepulgad puusa peal.
Tuba märgib, kamber kärgib,
ei tohi tuas seista,
ei tuas, tua eessa.
Tuleb aga hea mees kodusse —
küll tohib tuassa olla,
küll tuas, tua eessa,
tasaseste tõstab tekki,
vagusaste võtab vaipa,
et ei hella ehmatelle
ega kulla kergatelle.

Harju-Jaani. E 15585/6 (58). 1895.

2313. ÄRA MINE MUSTALE MEHELE! 4841

Oi neid mehi, mis on siinna,
ja neid poissa, mis sääl pruunna:
mustad kui Viru vareksed,
Harju kõrbenud harakad.
Neitsikene, neitsikene,
ära mine mustale mehele,
kõlvatuma kaasadelle!
Küll on mustaga mureta:
seep sul seisku seina päälla,
nuustik tuanurga päälla,
miska harid hallidana,
kasid kammelvaaridana,
et saad muie moodulisest,
saabassääre sarnalisest.

Viru-Nigula. H II 34, 390 (142). 1892.

2314. HOIATUS MUKI MEHE EEST. 4842

Mis on mukista mehista,
korkidesta kaasadesta?
Sööda mukki, jooda mukki,
osta mukile hobune,
sääda mukile sadula,
vahi mukile vammuksida,
kasi mukile kannuksida.
Mukki konnib kortsiteeda,
väravas tema väänab peada,
keske ouet kiristab hammast,
taga paku paugasteleb.
Toob siis tuppa toomingaise,
pingi alle pihlakaise,
reie alle remmelgaise.
Teeb siis jalad lahti'eie,
viskab sukad sonnikuie,
kingad keske pormandulle,
paelad parde rippumaie.
Käsib otta Maie maasta,
Maie maasta, Kaie käesta,
Anne ahjule lahuta,
Kaie kanda kuivamaie!
Kui ei otta Maie maasta,
Maie maasta, Kaie käesta,
Ann ei ahjule lahuta,
Kai ei kanna kuivamaie —
küllap otab matar maasta,
matar maasta, kaigas käesta,
halgu ahjule lahutab,
kaigas kannab huivamaie.

Haljala. H I 5, 59 (133). 1892—94.

4843 2315. HOIATUS LESE MEHE EEST.

Tütarlapsed, linnukesed,
ära mine lesele mehele —
lesk on paha lepidata,
naesemeesi meelidata!
Sia sööda, teise tapa,
kolmas aedaje asuta,
neljas kanna kattelie —
siiski leske mitte lepi,
naesemees ei mitte meeldi.
Poiss ei tea poolist asjust,
poiss on libe leppimaie,
ei ta taha palve'eida.

Vaivara. H II 1, 157 (226). 1888.

4844 2316. ÄRA MINE LESELE!

Tütarlapsed, linnukesed,
margakaelad kaunikesed,
paluge teie jumalad
hiliselle õhta'alle,
varaselle valge'elle,
et ei saa te seda meesta,
kellel enne olnud kaasa,
olnud naine, kasvand kaasa!
Haugutab end'se eluda,
end'se naise ehte'eida,
vana naise vammusida.
Ei saa nenda teine naine,
kui oli õnnis enne teinud,
lõukene enne käinud.
Siga sööta, teine tappa,
hani hauksi pesale,
kana keeta kattelissa!

Koeru. H II 13, 504/5 (15). 1889.

2317. LÄILA LESELE MINNA.

4845 1.

Jummal hoidku toda neidu,
kallis jummal toda kabu,
kiä lätt läsäle mihele.
Läsk käänt suu saina poole,
nakse koolot kuulutama,
mä'änüta mäletama:
kos mo illus Elsekene,
suurta sõlge Sohvikene.

Sangaste. EÜS VI 373 (62). 1909.

4846 2.

Läülä iks um läsäle minnä,
läülä läsä kõrval maada,
läülä läsä sängü säädä.
Läsäl iks umma külmä külle
nigu külmä kiviküIle.
Läsäl iks umma kalõ käe,
nigu kalõ kannujuurõ.
Läsk käänd suu saina poolõ,
naka siis koolut kuulutama,
naka määnut mäletämä.

Karula. EÜS VII 1020/1 (69). 1910.

2318. KUI TAHAD VENELE MINNA. 4847

Õde, hella Eevakene!
Kui tahad mehele minna,
vene poisile pugeda,
siis pane selga seitse särki,
selga seitse seelikuda!
Venelasel on kulli küüned,
kulli küüned, kassi küüned:
kisub seljast seitse särki,
seljast seitse seelikuda,
kisub kaelast kaela kuma —
jätab sind, aeneke, alasti,
jätab pardi pal'laksi!
Venelane viis sinu helmed,
kurelane viis su kasuka!
Nüüd jäid ilma helmedeta,
kullas ilma kuldadeta,
part jäi ilma pauadeta.

Vaivara. H II 7, 276/7 (160). 1889.

2319. VÕTA VAENE! 4848

Kolm küll miista meidä püidvä:
üts om rinnu rikas miisi,
tõine kaalu kange miisi,
kolmas vaene vaabajaani.
Emäkene, ennekene,
kellele's mina minesse?
Kas lääs rinnu rikka'elle,
või lääs kaalu kange'elle,
või lääs vaese vaabajaanil?
Tütärlats, sa linnukene,
ärä minnä rinnu rikka'elle
ega kaalu kange'elle!
Mine sa vaesel vaabajaanil!
Rikas johus joogipaika,
rikas saab saajapaika.
Tuleb joobnuda koduje:
tuleb kui tuli taresse,
säde sängisamba esse.
Hõikas voori, hõikas katsi,
kuule ei Manni maasta tõusta,
Kaie ei üles karata —
võtt temä pessä piitsa plaani,
võtt temä ropsi roosapletti.
Tütärlats, sa linnukene,
mine vaesel vaabajaanil!
Vaene johus joogipaika,
vaene saab saajapaika,
tuleb joobnuda koduje,
tuleb kui tuvi taresse,
lask kui lammas voodi'esse.
Hõikas voori, hõikas katsi,
es kuule Manni maasta tõusta,
Kaie ei üles karata —
võtt ta katta kasukile,
sääda särgisiilessile:
«Maka, maka, naene noori,
sul om manna Mannike,
hõlman hõbelinnukene,
suu man om sutike,
käte pääl om kannike!»

Nõo. H III 15, 287/9 (9). 1891.

4849 A 1.

Ärgu tehku teised nõnda,
tehku teise naise tütar,
mis tegin mina rumala
oma hullulla peala,
rumalale mõtte'ela,
oma tühja tempudella!
Läksin metsasta mehele,
puu otsast poistele,
kännu otsast kaasadella.
Puud olid puhtad pulmalised,
kased valged kaasanaised,
sõnajalg oli sõiduruuna,
rägastik oli hoostetalli,
sööditükk oli söömalauda,
põllupeenar istepinki.
Volk oli söömas, volk oli joomas,
vana volk oli vaagenissa,
märapea pandi padasse,
ruunareied resti peale.
Küll olid uhked pulmalised:
hunt oli viie viiuliga,
vanasaadan sarvega,
tont oli torupilliga.
Käed löödud, viinad joodud,
pikad pulmad peetud —
muude hing ei teagi.

Ambla. E 6846/7 (1). 1893.

4850 A 2.

Tütärlatsi noorekese,
minge mõtelden mehele,
kavatseten kaasadelle!
Ärä mine metsasta mehele,
puu otsast poisidele,
kase otsast kaasadele,
lepä otsast leskedelle!

Tartu-Maarja. H II 29, 496 (40). 1890.

4851 B 1.

Näiukene noorõkõnõ,
kohe viidi sa mehele,
kohe sõidit sa saajage?
Mõtsa viidi sa mehele,
suhu sõidit sa saajage.
Kes sul istõ kirstu pääl?
Susi istõ kirstu pääl.
Kes sul olli kaasken?
Kats kitse kaasken.
Kes no saisi sajamihen?
Sada sikka sajamihen.
Kes sul olli pulmamihen?
Tuhat pulli pulmamihen.
Kae nuuri näiusid:
viiäs majja mihele,
kodu noorele poisile!
Veli istus kirstu pääl,
kats naist kaasken,
sada miist om sajamihen,
tuhat poissi pulmamihen,
taren telle tanu pandas,
aidan liidet linikele.

Otepää. H III 9, 830/1 (11). 1890.

B 2. 4852

Lääme lauldes läbi metsa,
mõisast mööda minne'ena!
Laulame siis üksi laulu:
lühikene lookene,
veikene värsikene.
Mari läks metsast mehele,
puu otsast ta poisile,
kippas kengata minema,
jättis ribu riida peale,
suka suure usse peale,
kangakeeri kameresse,
pearäti pedaja peale,
kaalaräti kadaja peale,
helmed heinakaare peale —
kippas kengata minema!

Paistu. E 8247 (28). 1892.

C 1. 4853

Mis on vaeselapse palka?
Metsast viiakse ta mehele,
kännu otsast kaasa juure.
Kes on tema pulmalised?
Metsapuud ta pulmalised,
kased valged kaasanaised,
lepalehed leemeliuad,
rebane roa tegija,
jänes vilgas peïupoissi,
sööt on suuri söömalauda,
põllupeenar istepinki,
hunt on pulma oldermanni,
karu kallis sõiduruuna.

Juuru. H II 17, 496 (16). 1890.

C 2. 4854

Oh me kaksi vaestalasta,
pole meile pulmatuba!
Me teeme pulmad põllu peale,
aia äärde hange peale.
Söödinukk on söömalaud,
põllupeenar istepink,
kalju kallis kausike,
lustikõrs on lusikad,
külatänav tantsuring,
taeva äär on torupill,
vikerkaar on viiulmäng.

Pärnu-Jaagupi. E 24891/2 (8). 1893.

D 1. 4855

Ma läen metsast mehele,
puu otsast poisilegi,
kaseladvast kaasalegi.
Puud mul pikad pulmalesed,
kased valged kaasanaised.
Ei oota isa õluta,
venna viinaankurida,
eide laia annivakka,
taadi pikka pulmariita.
Sööditükk mul söömalauda,
põllupeenar istepinki,
väli laia leivalauda.

Harju-Jaani. E 15574 (39). 1895.

4856 D 2.

Metsas saan mina mehele,
puude otsast poistelegi.
Puud ju minu pulmalised,
kuused kullad kuulunaised,
kased valged kaasanaised,
lepad sirge'ed sõsarad.

Hunt oli pulma ollermanni,
sööditükk meil söögilauda,
rebane roa tegija,
jänes vilgas peiupoissi.

Peetri. H II 13, 507 (19). 1889.

4857 E 1.

Tütarlapsed, linnukesed,
kas te tiate, kus te jääte?
Või kõik, või kõik, neiukesed,
või kõik viinul viidanessa
või kõik saiul saadanessa!
Mõni lääb metsest ehk mehele,
puu küll otsest poisi juure,
kannu otsest kaasa juure.
Puud on pikad peiupoisid,
kased kõrgid kaasanaised;
haavik on hobustetalli,
saviauk on kaerasalve,
muri musta tõllaruuna,
kirju koer kerstu vidaja,
peenar pikka istepinki,
sööt on suuri söömalauda.

Kursi. H II 27, 85 (5). 1888.

4858 E 2.

Mõni suab metsasta mehele,
puu õtsast poosidelle,
kannu õtsast kuasadelle.
Pedak õli pitka peiupoissi,
kask õli kõrki kõrvanaene,
huab õli annete jagaja,
puud õlid uhked pulmalised.

Kodavere. H II 4, 571 (48). 1887.

4859 E 3.

Ühes külas kümme neiud,
need kõik tahtvad viinul viia,
viinul viia, saiul saata.
Kes neid kõiki viinul veab,
kes neid kõiki saiul saadab?
Mõni lähab metsesta mehele,
puu otsast poisile,
kase otsast kaasadele.
Puud on pikad pulmalised,
kased valged kaasanaised,
haavik on hoostetalli,
saviauk on kaerasalve,
sööt on laia söömalauda,
peenar pikka istepinki.

Põltsamaa. H I 2, 290 (13). 1890.

E 4. 4860

Emäl paelu tütereida,
kik tal tahtva tanu saia!
Ega neil kigil tuua viina,
ega neist kigist saia saaju.
Mõni lääb mõtsest mehele,
puie otsest pos'te poole,
kaseladvast kaasa manu.
Sööt sõs suuri söömälauda,
peenar pikkä istepenki,
karu om kange saanitäkku,
jänes pirka peiupoissi.

Tarvastu. H III 14, 176 (5). 1891.

F. 4861

Metsa läks meheta naene,
metsa mingu, metsa jäägu,
metsas ta mehele saagu,
puu otsas poisile,
kannu otsas kaasale!
Puud õlid pikad pulmanaesed:
kuusk õli suuri kuulutaja,
kask õli kõrge kõrvanaene,
lepp õli laia laulastaja,
peenar õli pika istepinki,
sööt õli suuri söömalauda.

Tartu-Maarja. H III 15, 626 (5). 1876.

2321. EI LÄINUD METSAST MEHELE.

1. 4862

Annekene, neitsikene,
sa'p läind metsasta mehele,
puu otsast poisile,
kaseladvast koasale!
Sa ootasid isa õluta,
ema laia laua otsa,
venna poolta poolikuda!
Nüüd saad saele sõita;
viiral pikal viidaneksi,
torupillil toodaneksi,
pasunal pandi mehele.

Paide. H II 13, 641 (15). 1889.

2. 4863

Ma kiidan oma õdeda,
austan siis Annekesta,
et ei läinud metsasta mehele,
puu juurest poissidelle,
kive otsast kaasadelle,
et ootas isa õluta,
venna veiked joodukesta!

Vaivara. H II 7, 238 (108). 1889.

2322. METSAS ON MEHED MÕNUSAD.

4864 1.

Ärgu seda teised tehku,
mis oli mina, rumal, teinud:
metsas läksin ma mehele,
puu otsas poisikesel,
kaseladvast kaasakesel.
Ütlen ümber teisipidi:
metsas on mehed mõnusad,
puu otsas poisid punased,
kaseladvas kaasad kallid,
arumaal on peiud kallid.

Kadrina. H II 10, 263 (15). 1888.

4865 2.

Vaatake te, õed hellad,
õed hellad, neiud noored,
mis olen mina rumal teinud!
Metsast läksin ma mehele,
puiestikus poisikesel,
kaseladvas kaasakesel.
Ütlen ümber nüid hüvaste,
pööran ümber nüid tõisiti:
metsas on mehed mõnusad,
puu otsas poisid punased,
kaasikus on kaasad kallid,
haavikus on peiud armsad!

Paistu. E 11606/7 (9). 1894.

4866 2323. METSAST SAAB MEHE KUI KURADI.

Ärgu tehku teised neiud,
kogemata kolmandamad!
Kartsin poisid puuduvada,
mehed merde uppuvada —
läksin metsasta mehele,
karjas läksin koasale.
Mehe sain merekuradi,
koasa kaelakägistaja:
rudjus mind aga rusikalle
ja ka peksis pöidelille
ja ka klähmis kämmelille.
Pani parsile magama,
isi alla küttemaie,
kadakaida kõrvetama.

Türi. H III 4, 105/6 (14). 1888.

4867 2324. ÄRA KARDA MEHELE MINNES!

Neitsikene noorukene,
ära karda sinna minnes,
et on äia äkiline,
ämma pikka pakiline!
Küll äia ära sureksi,
küll ämma ära sureksi,
siis jääd hellaga elama,
kullaga kõnelemaie,
marjaga maja pidama.
Kui on õnne, siis elage,
kui on tervit, tehke tööda!
Ei või õnneta elada,
terviksita tehja tööda.

Kadrina. H II 38, 425/6 (8). 1890.

2325. HOIDKE HOONETESSE!

1. 4868

Tütarlapsed, veigukesed,
hoidke endid hoonetesse,
kaitske endid kamberisse,
peidelge pinu vilusse,
aage aia varjudesse!
Nüüd on hundid hulkumassa,
sorusabad sõitemassa,
laiadkäpad laskemassa.
Kui ei hoia hoonetesse,
kaitse endid kamberisse —
siis käite, käod sülessa,
reagupojad rätikussa,
öökuked kaendelassa.

Järva-Jaani. H I 1, 225 (82). 1888.

2. 4869

Külatüdrukud, õekesed,
külaneiud noorukesed,
annan teada ja haukuda:
tuleb see kallis laupäevõhtu,
hoidke endid hoonetesse,
katke endid kammerdesse!
Nüüd on hundid hulkumas,
Päraküla koerad käiemas.
Hulkvad küla uksi kaudu,
aavad küla kambrisi kaudu,
ot'svad noori neiukesi.

Tõstamaa. H II 19, 159 (45b). 1889.

3. 4870

Näiokõsõ noorõkõsõ,
kabokõsõ käpekese,
hoidkõ endä hommogult,
varra enne valgõ'õt,
sis om sõnni sõkuman,
roodsi peni roideman!

Sangaste. H II 5, 422 (86). 1877.

2326. HOIA OMA TÜTAR!

1. 4871

Emakene, memmekene,
hoia oma ilus tütar,
keela oma kena tütar!
Ära lase lakka minna
selle hullu poisiga.
See on kuri kuulama,
kaval järel katsuma,
ligi liidab, ei linuta,
taha topib, ei tanuta.

Laiuse. H I 2, 428 (21). 1888.

4872 2.

Roamaa eit oli hellakas,
Roamaa taat oli naljakas!
Hoia oma ilus tütar,
kaitse oma kallis tütar,
peta peelide vahele,
mata maali uste taha!
Nüüd on hundi hulkumine,
laiakäpa laskemine,
püha Juri püüdemine.
Ära sina lase kõrtsis käia —
kõrtsi kohtas palju rahvast,
junkurid ja Joosepid.
Saksa tuli saabastega,
tuapoiss tuli tuhvlistega;
saks aga tantsis saapad jalast,
tuapoiss need tuhvlid jalast.
Püha Juri püti sees,
kallis jumal kapa sees.

Märjamaa. H II 2, 45 (71). 1889.

4873 2327. HEITKE SÕLMED SELJA TAHA!

Küla õed, hellad õed,
nüid tuleb õnnis õhtuaeg,
kallis kaasa mängiaeg:
kinnitage kehavitsad,
heitke sõlmed seljataha!
Poiste küined — kulli küined,
kavalad kui kassi küined,
kogemata koera küined:
nad võtvad lahti saksasõlmed,
mõne poiste poordusõlmed,
mõne naiste kangrusõlmed.

Pärnu-Jaagupi. E 19818 (4). 1895.

4874 2328. ÄRA LASE POISSI PUUTUDA!

Neiukene noorukene,
kirjapihta peenikene,
heida maha heina peale,
pane pia padja peale,
käsi poisi kaela peale!
Ää lase poissi puudutada:
lapsed kurjad kiigutada,
käid sa, kära sülessa,
lauluräästas rätikussa.
Poiss on loodud puutujaksi,
puutujaksi, püidijaksi,
käed kaunid katsujaksi,
sõrmed nõrgad nõudijaksi.

Harju-Jaani. H II 15, 431 (13). 1889.

2329. ÄRA USU POISI JUTTU!

1. 4875

Ära sina usu poisi juttu:
poiss on paha pettemaie,
vali valestamaie!
Poiss jo petab poole ööda,
valestab jo valge'eni;
tõutab tõeste võtta,
Virust viinada vedada,
kihlad kõvaste kinnitetta,
kää anda armsa'aste,
lubab suu, lubab südame.
Tõuseb hommiku ülesse,
pöörab selja, pilkab silma:
«See'p on enne olnud hoora,
lits on liiaste maganud,
pord on poiste armastetud!»

Viru-Jaagupi. H II 10, 484 (248). 1889.

2. 4876

Ära usu ussi keelta,
ussi keelta, poisi meelta:
uss on keelele usina,
poiss on meelele mesina.
Tõutab tõeste võtta,
kihlad kätte kinnitada,
raha lauale laduda,
panna panti laua peale.
Pöörab selja, pilkab silma,
naerab teise naise vasta,
pilkab teise piia vasta,
tiutab tütruku vasta:
«Ära petin selle piia,
ära naerin selle neiu!
See oli usin uskumaie,
nõdras nõu võttemaie!»
See'p on hoora ometegi,
see'p on litsi liiatigi,
kesse uskus ussikeelta,
ussikeelta, poisi meelta,
sulase sula kõneta.

Haljala. E 36310/11 (23). 1898.

3. 4877

Poiss on pergel pettämäie
ja vali valestamaie,
kaval kaupa katsumaie.
Poiss petäb pimejäl üöllä,
vannub päivä valgejalla;
vannub ihud, vannub hinged,
sormed saadana sülesse.
Lubab otta, ei lua jättä,
toivutab tuesti otta,
lubab kihlad kätte anda;
püöräb seljä, pilkab silmä,
naurab vaesta tütärlasta.

Kuusalu. E 45734 (43). 1904.

4878

4.

Enne mina usun ussikeeled,
ussikeeled, ussimeeled,
kud' mina usun poisi keeled,
poisi keeled, poisi meeled.

Poiss on loodud pettajaks,
tütarlaste teutajaks,
noore neidude naerajaks.

Saaremaa. H I 3, 135 (1). 1893.

4879

5.

Neiukene noorukene,
linalakka linnukene,
ära sina usu poisi juttu,
mieletuma mehe juttu!
Poiss on vilske, poiss on valske,
poiss on peiar pettamaie.
Neiukene noorukene,
linalakka linnukene,
kui sina usud poisi juttu,
mieletuma mehe juttu,
siis hulgud, kägu käessa,
öökull sul hõlma all,
laulurästas rätikussa.

Jõhvi. H II 1, 265 (389). 1888.

J. TULE MULLE

2330. PETIS PEIU.

A. Pettis õuntega. 4880

Oh sina petis peiukene,
kavalik oli kuasakene:
pettis äia, pettis ämma,
pettis pereneitsikese
ilusilla õunadella,
magusilla marjadella.
Õõnad hõeruvad südanta,
marjad maksid vaevapalga.

Põltsamaa. E 8363/4 (26). 1893.

B. Peks lubatud eheteks.

1. 4881

Oh sina petis peiukene,
kavalik oli kaasakene!
Pettis äia, pettis ämma,
pettis pere peene neiu
küla külmassa laussa,
koledassa hoone'essa.
Lubas aga tuua siidimütsi,
siidimütsi, sitsipõlle,
rohelise rootsimütsi,
kalevase kaelarätte.
Sai olema, sai elama:
rusikas oli ruuduline,
matter maksakarvaline
ja reevemmal viiruline.
Siis peksis põlvista põdema,
sääremarjasta magama.
See on sinu siidimütsi,
siidimütsi, sitsipõlle,
roheline rootsimütsi,
kalevane kaelarätte.

Jüri. H II 15, 346/7 (23). 1889.

4882 **B 2.**

Oh sina petis peiukene,
kavalikku kaasakene,
petsid äia, petsid ämma,
petsid pere peene neiu!
Lubasid tuua tuhvelida,
sada paari saapa'aida,
hulga ummiskingasida,
sinise kuue, sitsipõlle,
rohelise, roosilise,
maani maksakarvalise.
Sai olema, sai elama,
hakkas ta taga küsima:
«Kus mu hulka ummiskingi,
sada paari saapa'aida,
tuhat paari tuhvelida,
sinine kuub ja sitsipõll,
roheline, roosiline,
maani maksakarvaline?»
Ole sina vaita, naene vaene,
las lähen õuest otsimaie:
pinumaalt toon pihlakase,
toa takka tomingase,
reie alt toon remmelgase,
kambri otsast kasevembla.
Tule aga seie, naene vaene,
las aga minda mõetu võtta
piki pihta, põigi pihta,
servi selgaroodu mööda,
kümme hoopi külje peale,
seitse hoopi selja peale,
kaheksa hoopi kaela peale —
see sinu hulka ummiskingi,
sada paari saapa'aida,
tuhat paari tuhvelida,
sinine kuub ja sitsipõll,
roheline, roosiline,
maani maksakarvaline!

Järva-Jaani. EÜS VII 1542/3 (21). 1910.

4883 **B 3.**

Meeletu on meeste meele,
hooletu nende olemine!
Hakkab naesta võttamaie,
abikaasa armastama,
siis on saiad saates käessa,
õunad pandud hõlmadessa,
mesileivad minnes mekki.
Tõutab tuua kolmed mütsid,
kolmed mütsid, kolmed põlled,
rinda tuua Riia risti,
kaelas kanda kalli korra.
Saab ta aasta talle olnud,
paari päeva pääle aasta:
õunad siis hõerunud palesi,
saiad salvanud südame,
mesileivad murdnud meele;
toomingas toob tohumütsi,
kaselatv and kardapõlle,
vemmal teeb veripunase,
malka maalib maksakarva;
rindu lööb ta rusikaga —
see siis kallis Riia risti,
keerab kaela kahekorra —
see tema kallis kaelakorda.
Meeletu on meeste meele,
hullu nende olemine!

Vändra. H III 15, 609 (1). 1876.

B 4. 4884

Külanaised, külmad kingad,
sundisid mind meeleta mehele,
kasumata kaasa kõrva.
Kui tema koer mind kosja tulli,
tõotas mulle siiditanu,
siiditanu, niiditanu,
rohelise roosipõlle.
Saab ta koer mind käde soanud —
siis läks viirus sepa juure,
tegi enesel tinase piitsa,
valas aga vasest varsi:
andis mule nipsatele,
andis mule napsatile:
«See'p o, see'p o, sõssekeine,
see'p o sinu siiditanu,
siiditanu, niiditanu,
roheline roosipõlle!»

Pöide. H II 35, 466/7 (295). 1892.

B 5. 4885

Tsõtsikene, linnukene,
kas sa tahad mulle tulla,
mulle tulla, mulle jäiä?
Tule suves suud andma,
päiväs pääd otsima,
aastas aset tegema;
tule sängi säädijassa,
padja pehmes pessijassa,
lina lakka laotajassa!
Ma lää pia Pihkvade,
ruttu sõida Rootsimaale,
Pihkvast tõie pika põlle,
Rootsimaalt tõi suure räti.
Kui sai neiu saanevassa,
jäie neiu jäänevassa,
sis läts pia Pihkvade,
ruttu sõitse Rootsimaale.
Pihkvast tõie pika piitsa,
Rootsimaalt tõi laia roosa,
sis lei pihast memme piima,
käevarsist memme vaeva.
Sis jäi pihast peenikeses,
käevarre saeva vaevatus.

Kambja. H III 16, 333/4 (2). 1886.

B 6. 4886

Näie neio mõskevat,
uja veeren uhtõvat:
«Oes seo neio mullõ saassi,
upin mullõ uinatusi —
sälgä panõs siñisärgi,
lagipääha lakä lindi,
ette panõs kirju põllõ,
rinna ette Riia siidi!»
Saie neio saadõnõs,
jäie neio jäädenes,
kutsis alla kuusikuhe,
hõredahe haavikuhe,
võttis kuusõst kuusõvitsa,
haavikusta haavavitsa,

pessis sälgä sinitses,
põlve otsa plõksati,
lagipääha laksati.
Seo ol'l sino sinisärki,
seo ol'l sino lakä linti,
seo ol'l sino kirju põlli,
seo ol'l sino Riia siidi!

Urvaste. EÜS VII 1096/7 (139). 1910.

C. Lubatud kingade asemel paar pastlaid.

4887 1.

Peiukene, poisikene,
kui tulid minda kosimaie,
lubasid tuua kolmed kingad:
ühed luised, teised puised,
kolmandad kivised kingad.
Luised kingad lusti lüüa,
puised kingad pulmi juua,
kivised kiriku käia.
Sain elama, sain olema —
ei saand paari pastelada,
ühed kingad anneti,
lipu-lapu leigati,
tipi-täpi tärgiti:
nina pial oli nirginahka,
kanna all oli kassinahka,
ormad olid hobusenahka,
vahepial oli vasikanahka,
keskel kirju kitse nahka,
põhjas halli põdra nahka.

Kadrina. H I 1, 82 (10). 1838.

4888 C 2.

Keänan ümber, ütlen jälle,
sõnad tõeseti kõnelen:
oh sina petis peiukene,
kavaliku kuasakene!
Petid äia, petid ämma,
petid pere neiukese.
Lubasid tuoda kõlmed kingad,
tõied ühedainukesed.
Nied õlid orja ormetetud,
palgapoosi paalutatud.
Ori teenud ormad suured,
palgapoiss paalad jämedad.

Kodavere. H II 4, 564/5 (33). 1887.

4889 C 3.

Veli, hella vellekene,
võlelik olid võtte'enne,
salalik olid saie'enne,
lubasid tuua kolmed kengad:
üted luised, tõised puised,
kolmandad kirikukengad.
Tõid sa paari pastelida,
neegi kolmesta jaosta —
nuki peal nugisenahka,
tärkemen oli täkunahka,
konsan kirju koera nahka.

Paistu. H I 7, 577 (8). 1895.

D. Lubas odrad õue teha.

1. 4890

Küll oli petis peiukene,
kavalikku kaasakene!
Petsid perest piene neiu:
«Ei ma vie sind vihma kätte,
ei saada sadude kätte,
ei vie kurja ilma kätte.
Ma tien otrad ukse alla,
kaerad tien katussele,
linad lieaukudesse!»
Ütlen jälle, ümber jälle,
taas laulan tagasi jälle:
sain elama, sain olema —
jo tegid kaurad kaugele,
otrad üle jokede,
linad liivaküngasteje.

Jõhvi. EÜS VI 1190/1 (113). 1908.

D 2. 4891

Neitsikene noorukene,
kirjapihta peenikene,
tule mulle ja minule,
ma panen hõlbule tööle!
Ei ma vii sind vihma kätte
ega too sind tuule kätte,
pane ei päeva paiste'elle.
Ma teen odrad õuejeni,
kaerad teen kambrejeni,
linad leelõuka'alle.
Suad elama, suad olema:
sa teed odrad orgudesse,
kaerad järve kallastesse,
rukkid kõrvekuusikusse,
linad poole linna teesse!
Siis sa viid mu vihma kätte,
siis sa tood mu tuule kätte,
paned aga päeva paiste'elle,
kannad kurja kaste kätte.

Järva-Jaani. H I 1, 242 (120). 1888.

E. Kuidas hüüab. 4892

Mõni mees mõnesugune:
lubas mind pius pidada,
kaenelus mind kannitada,
kuuehõlmas õõtsutada,
hüüab aga: saksa, saada karja!,
hüüab: kuller, kurna piima!
Sai olema, sai elama:
hüüab aga: lits, sa lüpsa lehma!,
hüüab: kurat, kurna piima!,
hüüab: saadan, saada karja!

Vigala. H II 20, 293 (19). 1889.

F. Ütles sugu puuduma. 4893

Oh sa petis peiukene:
petsid pere peene neiu
küla külmase lause,
hooletuse hoone'essa.
Ei üteld isa olema,
ei üteld ema olema,

ei üteld venda veeremaie.
Sai sinna sinu omaksa,
jäi sinna sinu omaksa:
oli isa, oli ema,
oli viisi vennakesta,
kaksi õde kaunikesta.
Küdi kui küirakas rebane,
nadu kui naastutäkukene.
Küdi lääb väljale kündema,
nadu nokitseb toassa,
otsib riidu riietesta,
niru-näru nartsudesta.

Ambla. E 12322 (1). 1894.

2331. TULE MULLE!

A. Panen hõlbule tööle.

4894 1.

Mes sa kardad moole tulles?
Ma panen hõlpo ametisse:
suiks suuda andema,
talveks tango soeluma,
aastaks hago korjama!

Ridala. H II 26, 220 (3). 1891.

4895 A 2.

Tütarlapsed, linnukesed,
tulge te mõni minule!
Ma panen hõlbule tööle:
sui panen sukki nõelumaie,
talvel tango sõelumaie;
sui mina söödan sukurile,
talvel tatratangudele!
Kui ei tule — ei palugi!
Saagu koju kolletama,
ahju taha hallitama,
taha seina seenetama,
poisid peale peeretama!

Koeru. H II 13, 53 (26). 1888.

4896 A 3.

Mis mina täna teile tulin?
Ma tulin teida teretama:
häda mul äkkist rääkides,
anna oma tütar mulle!
Ega ma jo muido ei taha —
ma aga kingin kirjo pölle,
peale pölle pärdelida.
Mina ei sunni teda suure tööle
ega vii teda vikatile
ega kanna kaarele!

Ma viin villa vadujaks,
piimapüti pesijaks,
laugi lehma lüpsijaks,
suiseks supi keetijaks,
talveks tango söölujaks,
raiekinda nöölujaks.

Karja. H I 4, 312/3 (4). 1872.

A 4. 4897

Tule mulle, Marikene,
tule mulle ja tõota!
Ma panen hõlbule tüöle:
rukkireie peksamaie,
lademeid lahutamaie,
sidemeid sirutamaie,
tahmast maha tallamaie.
Mari kuulis, vasta kostis,
varsti vasta üteleksi:
«Hellakene vennakene,
peiukene, poisikene,
kas on hõlbuke tüöke?
Sie on hõlbuke tüöke:
uastaks aset tegemaie,
suveks sukki nõelumaie,
kuuks kuube lappimaie,
päevaks pead otsimaie!»

Vaivara. H II 1, 145 (209). 1888.

A 5. 4898

Tulge, tüdrikud-õeksed,
tulge mõnigi minule!
Ma panen hõlbule tööle:
sui aa sitket sööti kündma,
talvel sülda raiuma,
kaerapahmast sõtkumaie!

Halliste. H II 24, 772 (18). 1889.

B. Mul on kolm aita.

1. 4899

Mis sa tõrgud tulle'essa,
margud meile menne'essa!
Kolm oli aita õue'essa:
üks sääl nikerdab nisussa,
teine rutjub rukistessa,
kolmas kullassa kõvassa.

Haljala. H II 9, 844/5 (130). 1890.

B 2. 4900

Neitsikene noorukene,
tule mulle ja tõuta,
tule minu külla hoidemaie
ja minu vara vaatemaie!
Mul on kodu kolmi aita:
üks ju rutjub rukistessa,

teine kaerusse kahiseb,
kolmas nikerdab nisussa!
Tüdruk oli hullu uskumaie,
nõrk oli nõu võttemaie.
Sai ta talle saanudeksa,
jälle talle jäänudeksi,
läks ta aita vaatamaie:
üks oli hiiril hilbutada,
teine kassidel karata,
kolmas rotil lüüa luuri.

Koeru. EÜS VI 1428/9 (93). 1909.

4901 **B 3.**

Poiss see ütleb tüdrukulle:
«Tule mulle, neiu noori!
Mis sa pelgad mulle tulla,
mulle mehele noorele,
saabassäärel sirgele,
kübarpääle kõrgele?
Kolm oli aita mul mäele:
üits oli aita vaskeharjas,
tõne aita hõbeharjas,
kolmas oli aita kuldaharjas.»
Neiu kuuli, jälle kosti:
«Mina eila teile käisi:
üits oli artsis angerpüstest,
tõne sõkut sõnajalast,
kolmas penipütsikust.
Mis oli artsis angerpüstest —
see oli hiirte ilatse;
mis oli sõkut sõnajalast —
see oli kasse karate,
kolmas olli rotte roomate.»

Tarvastu. EÜS III 523/4 (4). 1906.

4902 **B 4.**

Veli, hella vellekene,
iki pettid näidissida,
haugutid sa Anneksida:
«Tule mulle, neiu noori!
Mul om kolmi aidakesta:
üits om kiilut kesve'ida,
tõine tampit tatterida,
kolmas litsut linnassida!»
Kui sai naine naidetussa,
tinarinda tingitussa —
sul oli kolme aidakesta:
üits oli tulda, tõine tõrva,
kolmas meie maa kiveda.
Kui om naine naitamata,
tinarinda tingimata —
seni siid kübara pääla,
kalev kaukaveere pääla.
Kui saab naine naidetussa,
tinarinda tingitussa —
joba kööds kübara pääl,
kammits kaukaveere pääl.

Rõuge. E 17186/7 (37). 1895.

C. Ma teen sillad sibulast.

1. 4903

Neitsikene, neiukene,
mis sa tõrgud mulle tulles,
mõrgud mulle mõteldessa!
Et meil õueke mudane:
sõnnid suured sõtkund õued,
täkud tallanud tänavad.
Kõnni, kõnni neitsikene,
kõnni, neiu, kõrta mööda,
astu aia jäärta mööda!
Küll teen sillad soode peale,
tõkemed jõgede peale:
sibulast ma teen need sillad,
porgandist ma panen palgid,
küüslaugust küljelauad!
Nõtkub silda sibulasta,
paugub palki porgandista,
küüslaugusta ladiseb —
et ei kasta naine jalga,
naine jalga, härga sõrga,
hobu kabjaotsakesta.

Väike-Maarja. H II 11, 652/3 (7). 1889.

C 2. 4904

Neiukene noorukene,
mis sa tõrgud mulle tulla,
singud mulle saade'essa?
Et on meil mudane õue —
seda on sõtkund sõnnis-härjad,
tallanud tarapunased.
Ma teen sillad aidateele,
laun sillad laudateele,
et ei kasta naene jalgu,
sitta ei siidisukkasid,
hukka umiskingasid!
Pruuti kuuleb, vastu kostab:
«Peiukene, poisikene,
ehk mind siidije siuksid,
hõbelõngile õmbleksid,
kardalõnga korutaksid —
siiski mina sull' ei tule!»
Peigu kuuleb, vastu kostab:
«Kui ei sina mulle tule,
siis sa koju kolletaksid,
eide aita hallitaksid!»
Pruuti kuuleb, vastu kostab:
«Ära kurda, ära karda!
Ei ma koju kolletagi,
eide aita hallitagi:
mul on merejani mehida,
rannani rahakäsida!
Hulgast võtan uhke poisi,
vallast valgepea valitsen.
Lükkan halvad alla tuule,
põlgtud poisid peale päeva,
kõluivad kõrvale!»

Harju-Jaani. E 15581/2 (54). 1895.

D. Ma teen kolmed kingad.

1. 4905

Neitsikene noorukene,
kirjapihta, peenikene!
Mis sa kurdad mulle tulles,
mulle tulles, mulle olles,
mulle, noorile mehile!
Tule mulle, ma tõutan:

ma toon sulle kolmed kingad,
luised toon lustikingad,
puised toon pulmakingad,
tasased toon tantsukingad,
kivised toon kirikukingad.
Ei need kuivale kidise
ega märjale mädane
ega paugu pakatsille.

Tule mulle, ma tõutan:
ma toon sulle kolmi põlle,
ühe toon pitsi-, siidipõlle,
teise rootsi-ruudulise,
kolmanda kulla-kroonilise.

Järva-Madise. EÜS VII 1618/19 (148). 1910.

4906 D 2.

Neiukene noorekene,
miks sa mullu mulle ei tulnud,
kui käisid käsud järele?
Ma toon sulle kolmed kingad:
ühed on puised, teised luised,
kolmandad on hõbedased kingad.
Puised toon sul puida kanda,
luised toon sul lusti lüüa,
hõbedased õnnel hüpata.
Ma teen sulle ratassängi:
suvel veeretan vilusse,
talvel ahju paistele.
Tule mulle õue hoidijaksa,
varanduse vahtijaksa!

Torma. E 42233/4. 1901.

E. Ajan habeme.

4907 1.

Näiukese noorekese,
mis teil vika mulle tulla!
Et mul suun suure karva,
lõvva all om lõigehaina?
Ma tuu Riiast riigiravva,
alevist tuu habeneväidse,
aja mina suust suure karva.
Ega ma'i sunni survama,
taha terri tampima —
ma vii terä veskile,
massa mati möldrile!

Sangaste. H III 9, 883 (6). 1890.

4908 E 2.

Näiokõsõ noorekõsõ,
mis teil viga mullõ tulla!
Et mul suun suurõ karva,
lõvva otsan lõigõhaina!
Ma tuu Riiast riigiravva,
alõvõst tuu habõnõväidse,
aa mina suust suurõ karva,
lõvva otsast lõigõhaina.

Sangaste. H II 5, 527 (4). 1877.

F. Tule mu karja kaitsejaks. 4909

«Neitsikene nuorukeine,
tule minu huole hoidijasta,
tule minu karja kaitsijasta,
tule minu lehma lüpsijasta,
tule minu sea süötijasta!»
«Peiukeine, poisikeine,
kie sinu huole enne hoisi,
kie sinu karja enne kaitses,
kie sinu lehmad enne lüpsi,
kie sinu siad enne süöti?»
«Ema minu huole enne hoisi,
ema minu karja enne kaitses,
ema minu lehmad enne lüpsi,
ema minu siad enne süöti.

Neitsikeine nuorukeine,
tule mulle, saa minule,
saa mulle, lubane mulle!
Tule minu sängi säädajasta,
tule minu patja peksajasta,
lina lai' lahutajasta!
Minu säng on säädamata,
linad on lahutamata.»
«Kie sinu sängi enne säädas,
kie sinu patjad enne peksas?»
«Ema minu sängi enne säädas,
ema minu patjad enne peksas.»

Lüganuse. H II 1, 636/7 (828). 1888.

G. Tule mu ukse hoidijaks.

1. 4910

«Neiukene noorekene,
tule mul usse hoidejasse,
marjavarte vaatejasse,
laudatee lahutajassa,
aidatee arutaeassa,
koatee kuulutajasse!»
«Veli, hella vellekene,
kes su usse enne hoisiv,
marjavarre enne vahtsiv,
laudatee enne lahutiv,
aidatee enne ariti,
koatee enne kuuluti —
sii sinu usse nüid ka hoidku!
Ei ma lää, ei tõute.»

Paistu. H III 6, 894 (83), 1889.

G 2. 4911

Kas sa tahad mulle tulla,
ütle mulle usinaste,
mul om aiga kasinaste!
Tule mul usse hoida'asse,
aidatii aruti'asse,
kuatii kuluti'asse!

Mul om ussen uipuaida,
keset usta kirsiaida,
rohu veeren ploomiaida,
taga tare tammeaida.

Torma. H III 9, 246 (12). 1888

H. Ma teen toa toomingase.

4912 1.

Tule mulle, tuiskarille,
sulasele suiskarille!
Ma teen toa toomingase,
peavarju pihlakase,
lakaredeli remmelgase;
kambrisse voodi kivine —
ise heidan ääre peale,
naene teise serva poole,
laps aga sünnib keskella.

Väike-Maarja. H II 11, 628 (20). 1889.

4913 H 2.

Neitsikene noorukene,
mis sa tõrgud mulle tulles,
mulle tulles, mulle olles?
Suvel mina hoian suitsu eesta,
talvel teetolmu eesta;
öössel kassun kaisusagi,
päeval hoian põuesagi.
Ma teen tua toomingase,
reiealuse teen remmelgase,
sisse toon ma siidivoodid,
välja värvitud väravad,
lee alla leemerenni,
kamberisse kaljarenni.

Kadrina. H II 10, 149 (160). 1889.

I. Pea puutub sealihasse.

4914 1.

Neiukene noorukene,
Refr.: kaasike!
miks sa kardad meile tulles?
Meie ei vii vee vedajas,
taari-ei-kannu kannejas.
Me viime suurele talule,
uhke'elle hoone'elle,
kõrge'elle katusselle.
Kui sa astud aidateeda:
pää puudub sialihassa,
jalad alta ahvenassa,
käed sul katsuvad magusad,
võtad võida, ei vähane,
katsud kala, ei kahane!

Kõpu. H III 7, 336 (3). 1889.

4915 I 2.

Näiokene noorekene,
mis sul viga mulle tulla,
mulle tulla, mulle saia?
Ehen orja, ehen härja,
ehen poisi puietooja,
ehen latse laastutooja.

tüdruku viivedaja!
Esi annad aidastagi.
Kui sa astud aidateeda —
suu putti sialihasse,
hame havi hambe'isse,
varvas viinavaadisse,
hõlma õllepoolikisse;
kepsid kellerte raduje —
huule lopsiv loomimarju,
õla sul putuv õunapuusse,
päälagi laarissegi.

Halliste. H II 5, 92 (74). 1883.

J. Tule mu külla hoidijaks.

1. 4916

Neitsikene noorekene,
mis sa tõrgud mulle tulles,
põksud põlle ette pannes?
Tule mulle, mul on külla,
tule mul külla hoidijasta,
varanduse vahtijasta!
Mul on õued õõnapused,
maad on marjavarsilised.

Palamuse. H III 8, 867 (17). 1891.

J 2. 4917

Vanapoiss, kodukuradi
tulli neiul kosja'ella:
«Neiukene noorekene,
mis sul viga mulle tulles,
mulle tulles, mulle olles,
minuga elu elädes?
Tule minu külla hoidijasse,
värava või vaatajasse,
rahakarbi kandijasse!»
Mina kuulen, kostan vastu:
«Mina, neiu noorekene,
tule ei mina sinule!
Sul on habe alla lõvva,
kurepesa kurgu alla,
pardsipesa palge'essa,
lõupesa lõua alla.
Ära sul kulub kuldaväitse,
ära sul hõõrub hõbeväitse
habeta aeate'enna,
lõvvaluida lõhku'enna!
Mina, neiu noorukene,
peigmees tuleb peagi.»

Saarde. H II 24, 844 (4). 1889.

J 3. 4918

Lähme läbi Hiiu õue!
Ei mind kuulnud Hiiu kuked,
Hiiu kuked, Hiiu koerad.
Kuulis Hiiu noorem poega,
hõikas ta üle värava,
üle tammise tänava:
«Tere, neiu nastuline,
tinarinda tillukene!
Kas tunned tuleta käia,
laterita laadateeda?

Kas sa tahad mulle tulla?
Tule minu külla hoidijassa,
rahakarbi kandijassa!»
«Ei ma taha sinule tulla!»
«Tule ikka, neiukene,
tinarinda tillukene,
kudruskaela kuulumata!
Ma seisan suvel söömata,
talvel tangu maitsemata,
aasta ilma ibata.
Aitan välja akenilta,
kannan välja kammerilta.»
«Ei tule mina sinule,
sinule, seaninale,
hobuse unenäole,
koerakoonu palge'elle!
Ila sul kirveste ihuda,
taadi taperde tasuda.»

Suure-Jaani. EÜS IV 1817/8 (319). 1907.

4919 **K. Tallis seitse täkku.**

Külapoiss olli hella venda,
vaatas minu valge särgi peale
ja minu kena keha peale,
peenikese piha peale.
Tulli minu juure jutustama,
hakkas kaela kalliste,
andis suud aga armsaste,
kätt panni õrnast õla peale.
«Külaõde, kallis lind,
kas sa lubad mulle tulla,
mulle tulla, mulle olla,
mulle jääda surmani
ja olla elu otsani?
Mis sul viga mulle tulla,
mulle tulla, mulle olla,
mulle jääda surmani
ja olla elu otsani:
tallis mul seisvad seitse täkku,
seitse tõlda talli ees.
Panen aga täkud tõlla ette,
ajan aga tõlla ukse ette,
tõstan sisse naise noore,
ajan aga hoosta, hoian naista!
Hobu jooseb ohja tõttu,
kargab kaeravaka tõttu,
nõtkub noore naise tõttu.»

Tori. H II 21, 754/5 (35). 1890.

L. Katus kanamunast.

4920 **1.**

Tule mulle tupe tõttu,
keära kirju karja tõttu!
Kui et tule tupe tõttu,
keära kirju karja tõttu —
tule mu enese tõttu!
Mis sa tõrgud mulle tullen,
mulle tullen, mulle õllen!
Mul one õvved õõnapuused,
kanamunast katuskõrrad,
siidised sigadelaadad,
hõbedased õhvalaadad,
vaskised vasikalaadad,
kuldased kunid käena,
kuldased kuni kadikad.

Kodavere. H II 4, 606/7 (88). 1887.

L 2. 4921

Mis sa kardad meile tulles,
meile tulles, meile olles,
meile, rikkasse peresse,
meile, tähtsasse talusse,
raharikka rahva hulka?
Meil on tuba tohvikirju,
nurgad nurmeristilised,
lagi laanelehe kirju,
parand pajuheina kirju.
Kuu meil paistab korstnast sisse,
pääv alta aknast sisse.
Karjaaed meil kangastest,
pinud pitkista linusta,
õueaed on õunadest,
katus kanamunadest.
Tuba täis tuttavatest,
lauda täis languksetest,
pink peenid neidusida,
parand punapoissisida.
Põllud valged viljasta,
metsad mühavad metsasta!

Lääne-Nigula. E 22428 (1). 1896.

M. Ma teen toa tuule peale. 4922

Neitsikene noorukene,
miks ep mulle mullu tulnud —
et ep mul tubada olnud?
Peaks ma toa teeksin,
kui ma sinu saaksin!
Teeksin toa tuule peäle,
elu heinakaare peäle,
maja marjavarre peäle,
koja koprulehe peäle!
Toaviiluda veeti,
seinapalkida seäti.
Tugevast ma tõstin palgid,
vägevast ma väänin vitsad.
Tulgu paigale paremad,
asemelle ausamad,
ukse kõrva kuulusemmad.

Haljala. H II 9, 358 (36). 1888.

N. Ilus õu.

1. 4923

«Õekene hellakene,
mis sa kardad meile tulles,
meile tulles, meile olles?
Meil on ilus õuekene,
kaunis kaevumäekene;
meie uksed hööveldud,
ukseläved lükatud,
meie pingid peegeldud,
meie lauad laasi karva!»
«Oleks teil küll hõbe õue,
hõbetud teie õueaed,
kullatud teie kaevukook,
pinu pitkista linust,
sõnnik sea-ju-lihast —

siiski mina sind ei taha,
sind ei taha ja sul ei tule!
Sinu ema raudakäpp —
pühib roobita süsi;
sinu naud narmasjalad —
nad pühkvad luuata tuba;
sinu vennad virtsikad —
nad käivad kotita teul.»

Lääne-Nigula. H III 12, 550 (5). 1891.

4924 **N 2.**

Noorukene neiukene,
mis sa tõrgud meile tulles,
meile tulles ja mulle olles?
Meil on kaunis kaevuke,
kaunis kaevumäeke;
meil on ilus õueke,
ilus õue-aiake;
meie õues hõbekoerad,
akna all meil haisurohud;
meie tuba toosikirju,
meie parand paberikirju;
meie toas hõbeõrred,
hõbeõrred ja kuldaparred,
kus võib kulda kuivatada,
hõbe-või-linti liigutada;
uks meil läheb uulitsele,
maantee läheb maripuuaeda;
käsiveske keerab tangu,
tuuleveske tustib jahu,
vesiveske viilib püüli;
vilja on meil veistel sööta,
odre on meil hoostel anda,
leiba lastel läkatada!

Noarootsi. H III 4, 641/2 (1). 1888.

O. Kas on kaugel kaevutee?

4925 **1.**

Neiukene nuorukene,
mis sa tõrgud mulle tulles,
singud-sangud saanessani?
Kas meie õue mudane
või on kaugel kaevutie
või on kaugel karja-aiad?

Jõhvi. H II 1, 186 (270). 1888.

4926 **O 2.**

Voiu ma Mari madala,
laene aga veike Liisukene!
Kui käisid käsud järele,
viied viinad, kuued kruusid —
mis sa kardad, mis sa kurdad
meile tulles. meile saades,
mulle, noorile mehile,
kübaralle kõrge'elle,
vammusvööle valge'elle?
Et meil kaugel karjalaadad,
vesi viie versta taga?
Külap härjad vee veevad,

ruunad tõrred tõmutavad!
Ma teen rennid reia-alla
ja teen õue uued aidad:
seinad teen sealihasta,
põrandad põrsapekista,
katuse kanalihasta,
sarikad sikusarvista!

Paide. H III 18, 38/9 (2). 1894.

P. Kas maja madal?

1. 4927

Neitsikene noorukene,
miks sina tõrgud meile tulles,
singud siie saajenasa?
Et olle majad madalad,
olgekatuksed kadalad —
sees süia nisusta leiba,
salajalla saiakakku!

Kuusalu. H II 34, 537 (133). 1892.

P 2. 4928

Neiukene noorukene,
mis sa kardad meile tulles,
meile tulles, meile olles!
Et meie pidu pisike
ja meie maja madala,
olekatus karvatu,
rooguräästased rumalad?
Vesi aga võtnud meie vil'la,
kaste katuse lautand!
Mis sa kardad meile tulles,
meile tulles, meile olles!
Et karjasmaa meil kauge'ella,
et heinamaa meil ilma taga,
et meil tänavad tallatud,
et meil õued sõtkutud?
Kari meil rikkund karjaaia,
värsid talland meil tänavad,
sõnnid sõtkund meie õue!
Meie mehed, hella meeled,
hella meeled, kulla keeled —
nad teinud sillad soode peale,
joosevate jõgede peale,
et sa ei riku riide'eida,
hukka uusi sukkasida!

Karuse. H II 2, 258 (368). 1889.

R. Ei vii veskile.

1. 4929

Neitsikene noorukene,
pärgepää ilusikene,
kirjapihta pienikene,
margakaula kaunikene!
Ära tõrgu tullessanna,
singu meile saanessanna!
Ei sinu viia veski'asta,
kääneta käsikivesta!

Minu veike veljekene —
sel on viisi veskikesta,
kuus on kullakivekesta:
üksi hõõrub õdresida,
tõine rudjub rukisida,
kolmas kauruje kahistab,
neljas nikerdab nisuja,
viies viina linnasida!

Jõhvi. H II 1, 580/1 (759). 1888.

4930 **R 2.**

Tidruku, tulge minule,
kao, tulge katekeste!
Tulge mulle tupe tõtu,
saage saksa väidse tõtu,
kirivese kihla tõtu!
Ma pane hõlbule elule:
suves suuda andamaie,
päevas päädа otsimaie!
Mina ei sunni survamaie
ega jampsi jahvamaie:
ma vii tera' veskelle,
massa mati mölderille.
Suust sind sööda, suust sind jooda,
suust sind sööda suhkurille,
peost sind päini pähkelille!

Paistu. H II 25, 1087 (2). 1889.

4931 **R 3.**

Veli, hella vellekene,
iki petit neidusida,
tahit talutütarida
küla alla kükakille,
aia alla roomakile,
suka suun, kaltsa kaalan,
hame hamaste vahela.
«Tule mulle, mul om külalt,
saa mulle, mul'u sada!
Mul om kolmi aidakesta:
üts om rühnita rügija,
tõine tambit taterida,
kolmas kiilut kesvesida!
Ma vii tera veske'ela,
massa mati mölderila,
katsa matti kangurila.
Hiiru toova, halli viiva,
kõrvi kodu keerutase,
paadi kodu painutase,
musta ruuna muidu käiva.
Ei ma sunni survamaie,
taha teri tahmamaie,
ei ma vii vikatile,
ei ma kanna kaarilani,
ei ma sihi sirbilani!»
Sai ma sulle saanu'essa,
jäi ma sulle jäänu'essa —
es vii teri veske'ile,
massa es matti mölderile,
kats sa matti kangurile!
Hiiru es too, halli es vii,
kõrvi es kodu keerutagi,
paadi es kodu painutagi,
musta ruuna muidu es käi.
Iki sundset survamaie,
tahit teri tahmimaie;
iki viisit vikatile,
iki kannit kaarilani,
iki sihksit sirbilani!
Valati mina, valati:
kas oli viksi vikatile,
kas oli kaunis kaarilani,
kas oli sirge sirbila.

Sangaste. H II 31, 677/9 (2). 1889.

S. Kolm täkku.

1. 4932

Neiukene noorekene,
mis sul viga mulle tulla,
mulle tulla, mulle jääda!
Mul om kodu kolmi täkku:
üks om siidile säetu,
tõine kullale koetu,
kolmas pantu pandelide.
Mis om siidile säetu,
see om minu liinatäkku;
mis om kullale koetu,
see om minu kerkutäkku;
mis om pantu pandelide,
see om minu teutäkku.
Saisi neiu saanunessa,
saanunessa, jäänunessa,
nakas taga küsima:
«Kos om kodu kolmi täkku?»
Neiukene noorekene,
ei ole kodu kolmi täkku!
Siga om siidile säetu,
orik kullale koetu,
kass om pantu pandelide!

Nõo. H III 10, 145. 1888.

S 2. 4933

Neitsikene noorukene,
miks sa mullu mul ei tullend!
Mul on kolmi aidakesta:
üksi niisutab nisuda,
teine raksutab rahada,
kolmas rutjub rukisida.
Tule mulle, neitsikene!
Mul on kolmida hovosta:
üks on siidila siotu,
teine laiussa linussa,
kolmas pandu pandelie.
Mis on siidila siotu,
sellega kerikus käime;
mis on laiussa linussa,
sellega kõnnin kosjateida;
mis on pandu pandeleie,
sellega käime varruteid.

Jõhvi. H II 1, 291 (433). 1888.

T 1. 4934

Vellekene noorekene,
kui läät naista võttemaie —
käit sa kümme külälävve,
sandit sada sannalävve,
pallet essä, pallet emmä,
pallet pereneitsikeista!
«Tule mulle, neiu noori,
mul om kulda kuvvetäisi,
hõbedad om hõlmatäisi,
viljä viisi kirstutäisi!
Tsiga mul sulun, tõine soolan,
kolmas kuan kokke käen!»
«Ei lää sulle, hellä velja:
sul om kurjust kuvvetäisi,
õelust om hõlmatäisi.
Susi sul sulun, tõine soolan,
kolmas kuan kokke käen!»

Otepää. H II 31, 317/8 (2). 1890.

4935 **T 2.**

«Tule mulle, neitsikene!
Mul o tare taaderista,
koda kullakopikista,
aita hal'lasta rahasta,
viirulatid vingerjista,
aluspalgid angerjista,
lagi piäle latikista!»
«Eks ma eelä teil ei käenud,
teil põlnd taregi tehtud:
siad ollid sõknud seenäd maha,
kanad kammerid pasandand!
Teil ollid põhud põrmandulle,
alla hiired hüpelesid,
piäle kassid kargalesid,
sisse rotid roomelesid!»
«Tule iki, neitsikene!
Mul o kulda põuessagi,
hõbedad ligi ihuda!»
«Vennäkene, hella vella!
Sul on täid põuessagi,
kirbud sul ligi ihuda.
Istsid vene ääre piäle,
nopsid täiu vammusista,
suuremad pistsid suhuje,
pisemäd piltsid meresse!»

Kolga-Jaani. H III 14, 728 (5). 1891.

4936 **T 3.**

«Tule aga mulle, sõssekeine,
tule aga mulle, pane aga mulle,
mul on taskus toalderida,
külemit minul killinguida,
vakk on minul vana rahada,
Tani-aegsid toalderida!»
«Taskus sinul tainaraasuksida,
lindi-kivi killakuida,
külemit sinul kiuta usse,
vakk on sul vanu maduje!»

Pöide. H II 35, 485/6 (308). 1892.

4937 **T 4.**

«Illus tüdrik, valge mamsel,
ütle mulle usinaste,
mul om aiga kasinaste:
kas sa tahad mulle tulla?
Mis sul viga mulle tulla,
mul om uibu uulitsene,
tare takan tapuaia!
Maa om täüs mul marjapuide,
tiiveere vislapuide,
saiajaho salve sisen!»
«Kos sul maidal marjaaia
vai sul hulkjal uulidse?
Tare takan tarheaia,
maa om täüs sul malgapuide,
tiiveere vitsapuide,
salve sisen üsätsejahu.»

Hargla. H II 32, 138 (130). 1888.

T 5. 4938

«Näiokene noorekene!
Astu maha aida päälta,
karga maha kambre päälta:
karga minu kaala pääle,
karga kaabuveere pääle,
seisä siidilindi pääle!»
«Veli, hellä vellekene!
Kurjus sinu kübara pääl,
kangus sinu kaala pääl,
sikkus siidilindi pääl!»
«Näiokene noorekene!
Mis sul viga mulle tulla?
Ma vii pilliile magama,
kannelel vii kammeresse!»
«Veli, hellä vellekene!
Peteliku võtta'enna,
mahe manu saie'en!
Saa ma sulle saadaves,
jää ma sulle jäädaves —
sis viid piidsale magame,
kaike'el viid kammeresse!»

Halliste. H II 5, 155/6 (24). 1883.

T 6. 4939

Neitsikene noorukene!
Ära tõrgu tullessanna,
kalju kaasa mennessanna!
Minu veli veigukene,
sie on küüris kündamaie,
ladus atra laskemaie.
Sie künnab küla kelusid,
äesteleb äärimaida,
rikub Riia pienderida.
Sie tieb sooje õnne õtrad,
mäe pääle kasvu kaurad.
Küll on vilja veljevanna:
soo vilja, jõgide vilja,
mere vilja, metsa vilja!
Küll suab süüa köögissagi,
sala süüa saunassagi,
viel enam elutoassa!

Jõhvi. H II 1, 220 (323). 1888.

T 7. 4940

«Neiukese noorekese,
ratas jooseb meil rahada,
rummu poota meil ruubelita!»
«Veli, hella vellekene,
mis sa kitad, mis sa petäd!
Teil ei ole raibetel rahada,
kõrtsikoertel kopikida:
kopik kokku kolmel poisil,
vipper kokku viiel poisil.»

Paistu. H III 6, 946 (10). 1889.

4941 **T 8.**

Näiukene noorekene,
linapõlle peenikene!
Mis sa pelgät mulle tullen,
põkut põlle köite'enna?
Küll om meesta, küll om meelta,
küll om sälga särgitäüsi,
pihta peenu hamme täüsi!
Ei nu heidu hirre alla
ega painu palgi alla!

Otepää. H II 31, 609 (74). 1890.

4942 **T 9.**

Tigane igitigine,
libekeelne linnukene!
Tullid näidu kutsumaie:
«Tulge, tulge, näiu noore,
tulge merre te mihele,
kalaranda kaasuvelle!
Meil ei tee naese midagi.
Tõusve üles hommukulla,
istve mere veere päälla,
kaeve kalade pääle,
kudas nee kala kaeve,
havi hända heitanesse,
säre siibu säädeleve!»
Läe ei merre mihele,
kala-ei-randa kaasuvelle!
Tõuse üles hommukulla —
kata meesta, kata merda,
kata kik kala meressa.
Ma läe maisemaa mihele,
kabu adrakandajale.

Tarvastu. H II 25, 770 (41). 1890.

4943 **T 10.**

«Võia, võia, sõssekene!
Mis sa kardad mule tulla?
Mul on kiudud kündemas,
mul on hallid äästamas,
varsad järge vantsimas!»
«Mis sa tühja kiiteled,
oma aega viiteled,
paljaspea end kehitled!
Ma ju keisin eile teitel:
teil põle kiutu kündemas,
teil põle halli äästamas,
varsu järge vantsimas.
Hiired olid teil igede all,
rotid olid teil roomade vahel!»

Pöide. H II 18, 197/8 (14). 1888.

4944 **T 11.**

Neiukene noorukene!
Tule mulle, ma sinule:
ma panen parsile magama,
ahju piale haudumaie,
kerisselle keeramaie!
Neiu kuulis, kostis vastu,
tanuta targaste kõneles:
«Ise võid parte pial pöörata,

hani võib ahju pial haududa,
kass võib kerissel keerata!
Ahi ei anna uuta kuube,
parred pudru pööratagi,
tanguleent ei tallitada,
rasva ei raasugi raesata!»

Torma. H II 27, 818 (22). 1888.

2332. MIKS EI MULLU TULNUD. 4945

A 1.

Neitsikene noorukene,
kirjupihta peenikene!
Miks sa mullu mul ei tulnud,
tunamullu kui tõutid,
kui käisid käsud järele,
kui mina saadin viied viinad,
viied viinad, kuued kosjad,
sajad seitsemed sanumed?

Haljala. H III 2, 311 (9). 1890.

A 2. 4946

Neiukene noorukene,
eks sa tulnud mullu mulle,
tunamullu annud aru,
kui käisid käsud järele,
sõitsid siiditsed sulased,
kalevised kannapoisid!
Kuldas olid huoste kulmud,
kardas olid huoste kõrvad,
nastas olid huoste lakad,
siidis olid huoste silmad,
sabad saksa sõlmidesse.

Lihula. H II 2, 411 (539). 1889.

B. Miks ei tulnud mullu, vaid nüüd. 4947

1.

Vennakene hellakene,
miks sa mullu meile ei tulnud,
kui jooksid jõed õluta,
metsad mõlgutid mõduda;
õuest jooksid õllesooned,
väravasta viinasooned,
mõdusooned mõisa'asta,
saiaharud akenasta?
Nüid tulid halvalla ajalla,
kevadella kehva'alla,
talvella lumesajulla.
Nüid sa riisud meie rinnad,
katkud meie kaelakonnad.
Hobu upukse ojaje,
mära mätaste vahele,
linalakka laane'eje.

Kadrina. H II 10, 116/7 (125). 1889.

4948 B 2.

Oh kuule, kuningakene,
rikas Riia härrakene!
Miks sa mullu meile ei tulnud,
tunamullu, kui ma tahtsin,
kui jooksid jõed õluta,
metsad mõlkusid mõduda?
Nüüd tulid sa halvala ajala,
sügisele räitsakuila.

Torma. E 24412 (11). 1896.

C. Oleks teinud aida hanemunast.

4949 1.

Marike murumadala,
taputilka tillukene,
angervaksa peenikene,
miks sa mullu mul ei tulnud,
kui käisid käsud järele,
viied-kuued viinakruusid,
seitsmendad saatsin ma sanumid?
Ma oleks ammu aida teinud,
aida teinud hanimunasta,
kamberi kanamunasta,
põranda paekivista,
riiulid sealihasta;
sisse seadnud siidisängid,
siidisängid, neiumängid
noorel noorikul magada,
uuel kaasal uinutada.

Palamuse. H III 8, 860 (9). 1891.

4950 C 2.

Neiukene noorekene!
Oles sa mulle mullu tullu,
toona kõrtsina kõnelnu —
ma oles sul ammu aida tennu,
aidal lae pääle lasknu;
sisse teinud siidisängid;
suve veeretas vilusse,
talvel ahju paiste'elle;
talvel kannan kauka'ena,
suvel suurätikunna.

Saarde. E 18962 (2). 1895.

4951 C 3.

Tere, armas Annekene,
Refr.: iia-ikak-ka!
minu kallis pruudikene!
Oles sa mulle mullu tullu —
ma oles sulle sängi tennu,
siidikoti sisse pandnu.
Sis oles sinnu hõlma võtnu
oma siidivesti alla.

Karula. H II 24, 264 (24). 1887—89.

C 4. 4952

Oles sina mullu, oles sina mullu mulle tullu,
ma oles tennu, ma oles tennu kambre sulle,
kambre tennu, kambre tennu kanamunest,
aida tennu, aida tennu hanimunest,
paari pääle, paari pääle pardsimunest,
katust pääle, katust pääle hõbeõlgist,
kuldakirstu, kuldakirstu aida sisse,
siidisärgi, peene põlle kirstu sisse!

Rõngu. H III 10, 421 (2). 1889.

D. Nüüd olen kurb.

1. 4953

Marike murumadala,
angerpiiga peenigene:
miks sa mullu mulle tulnud,
mul ei tulnud, mul ei olnud,
kui käisid käsud järele,
viied viinad, kuuved kosjad,
seitsmed said veel sõnumid?
Ma oleks ammu aida teinud:
aida teinud hanemunast,
kambri teinud punakivist;
sisse pannud siidisängid,
lõvendista laiad linad
noore nooriku magada,
uuve kaasa uinutella,
kalli kaasa kaisutella!
Nüüd on aega väga halba:
rahvas kurja — mina kurba,
mina muresse muljutud,
tõbevoodisse tõugatud,
leinalauale langenud,
halba hauale hangenud.

Kadrina. H I 1, 104 (10). 1888.

D 2. 4954

Maieke, minu murumadala!
Miks sa mullu mul ei tulnud,
kui käisid käsud järele,
viied viinad, kuued kosjad,
seitsmendad said sõnumid?
Ma oleks ammu aita teinud,
aita teinud hanemunast,
kambri teinud punakivist —
noore noorikulle magada,
uue kaasale uinutella!
Nüüd on aega väga halba:
rahvas kurja, mina kurba,
mina muressa muljutud,
tõbevoodisse tõugatud;
üksi elan ja igatsen,
küljeäärne mul külmetab,
seljaäärne mul härmatab,
voodiäärne on vokita,
lage see lapse hällita.
Kes mind kuuleb, kui kurvastan,
kes minu peale halastab,
peastab mure paeludesta,

igatsuse ikke alta?
Leiaksin ma neiukese,
saaksin noore naisukese —
siis ma elaks ergemine,
tallitaks kõik targemine,
rohkemine rõõmustaks,
heldemine armastaks!

Vigala. E 26086/7. 1896.

4955 **E. Nüüd kopita kodus.**

Neiukene noorekene,
miks sa mullu mulle ei tulnud,
tunamullu mulle ei suanud,
kui käisid käsud järele,
viied-kuued viinakruusid,
kahed-kolmed õllekannud?
Nüüd sa kodu kopitagu,
ahju jäärde hallitagu,
seina jäärde seenetagu,
sinna lutikad lugema,
sinna kirpa kirjutama,
memmele meelepahaksi,
taadi tahmalakkujaksi,
vennale veevedajast,
õe õue pühkijasta!

Laiuse. H III 9, 184 (31). 1888.

4956 **F. Nüüd künna välja peal.**

Paras, paras, neitsikene!
Miks sa mullu mulle ei tulnud,
tunamullu ei tulnud mulle,
kui käisid käsud järele,
viied-kuued viinakruusid,
tuhandemad õlletoobid,
sadandemad saiakakud!
Paras, paras, neitsikene!
Künna nüüd seal välja peal
adra käsipuu käessa,
pudrupütt sul põlle alla,
piimakapp sul kaendelassa!

Laiuse. H III 9, 164 (22). 1888.

4957 **G. Nüüd pead sandile minema.**

Neitsikene noorukene,
kirjupihta peenikene!
Miks sina mullu mulle ei tulnud,
kui käisivad käsud järele,
viied viinad, kuued kruusid,
sadandemad sajakukrud,
tuhanded kullatukatid?
Saa nüüd sa sandile menema,
kirjajalle, korjajalle,
lapipastli kandajale!
Kurg sul saagu kuulutajaks,
vares pidu pealtvaatajaks!
Küll sind kuulen kurtamaie,
halba elu algamaie!

Narva. H II 37, 21 (14). 1888.

H. Nüüd saad halvale talule. 4958

Paras, paras, neitsikene!
Miks sa mullu mulle ei tulnud,
tunamullu mulle saanud!
Ma oleks ammu aida teinud,
aida teinud, salved saanud,
aidad teind hanilihasta,
katusse kanamunasta,
lae laiasta kalasta,
rästa Riia rääbistesta,
viilulatid viidikista,
seinad linaseemendesta.
Sisse oles teinud ratassängi
noore nooriku magada,
uue kaasa uinutada,
vana kaasa vaigistada.
Suvel veeretand vilusse,
talve ahju paiste'elle.

Paras, paras, neitsikene!
Nüid saad sinnaje talusse,
kus on kurjad äiad-ämmad,
kus on ässa äia nimi,
kus on ärtu ämma nimi,
püha Jüri peiu nimi.
Ukse sees uherdiaugud,
salaaugud sammastessa,
kust aga vahib äia kurja,
kust aga vahib ämma võimu.
Paras, paras, neitsikene!
Nüid sa künnad välja peala,
härjad härmatand ees,
sahad savised järele.

Kolga-Jaani. H III 7, 808/9 (4). 1889.

I. Kuub oli kroonimata. 4959

«Mari mummu, Mari mammu,
Mari, mu murumadala,
miks sa mullu mul ei tulnud,
kui käisid käsud järele?»
«Kus ma sain siis sulle tulla,
minu kuub oli kroonimata,
hõbesärk oli õmblemata,
vaskivammus vaalimata!»

Simuna. EÜS V 764/5 (7). 1908.

2333. MIS SUL VIGA MULLE TULLA.

A. 4960

Neiukene noorukene,
mis sul viga meile tulles,
meile tulles, meile olles!
Meil o meri õue all,
kalameri kalda all.
Sisse meil käivad siidilaevad,
kalda alla kaubalaevad,
õue alla õunalaevad,
tua taha tubakalaevad,
mis meil tarvis — seda toome.

Tõstamaa. E 13307 (2). 1894.

4961

Mis sa kardad meile tulles,
meile tulles, meile saades?
Meil on meri õue all
ja kalajärved kalda all.

B.

Sead meil söövad siigusid,
lambad laiu latikuid,
veissed pudukalada.

Vigala. H II 2, 90 (131). 1889.

4962

C.

Neiukene noorukene,
mis sul viga mulle tulla,
mulle tulla, mulle olla,
mulle, noorele mehele,
parajale poisiksele!
Meil on meri õue alla,
kalajärve kalda alla:
sead meil söövad siigasid,
härjad häida ahvenaid,
lammad laia latikaid.
Sisse meil käivad siidilaevad,
siidilaevad, niidilaevad,
mööda käivad mütsilaevad,
kaudo käivad kalevilaevad.
Osta omal helmesida,
naeste tanunarmasida!
Ma ei sunni suure töösse:
ma panen sööti kündema,
käsikivil jahvatama,
nisurehte peksema.

Pärnu-Jaagupi. E 24889 (2). 1896.

2334. ILUS NEIU, TULE MULLE.

4963

1.

Ilus neiu, ilus neiu, uhke mamsel,
mul on aiga, mul on aiga kasinaste,
ütle ruttu, ütle ruttu usinaste:
kas sa lubad, kas sa lubad mulle tulla?
Raha puudu, raha puudu mul ei ole,
pudru puudu, pudru puudu mul ei ole,
leiva puudu, leiva puudu mul ei ole,
aja puudu, aja puudu mul ei ole!

Tarvastu. H III 21, 415/6 (6). 1894.

4964

2.

Ilus tüdruk, valge mamsel,
ütle mulle usinaste,
mul on aega kasinaste:
kas sa tahad mulle tulla,
mulle tulla, mulle olla,
mulle tulla ja tõuta,
mulle olla ja elada?
Raharikkust mul ei ole,
leivapuudust ka ei tule,
salves seisvad saiajahud,
kambris kala-anumad.

Viljandi. H III 7, 308 (11). 1889.

Läksin teeda tipilista,
rohelista, roosilista,
marjavart madalat teeda.
Läksin üksi nõmmemetsa,
nõmmemetsas üksi kaske,
kase juures üksi peiu.
«Kas sa lubad mulle tulla
viita lehma lüpsemaie,
odraleiba leikamaie?»
«Ei mina luba sulle tulla
viita lehma lüpsemaie,
odraleiba leikamaie!
Ära minu sõrmed surevad,
kuldane nuga kulubki.»
Läksin teeda tipilista,
rohelista, roosilista,
marjavart madalat teeda.
Läksin üksi nõmmemetsa,
nõmmemetsas üksi tamme,
tamme juures üksi peiu.
«Kas sa lubad mulle tulla
kuuta lehma lüpsemaie,
rukkileiba leikamaie?»
«Ei mina luba sulle tulla
kuuta lehma lüpsemaie,
rukkileiba leikamaie!
Ära minu sõrmed surevad,
kuldane nuga kulubki.»
Läksin teeda tipilista,
rohelista, roosilista,
marjavart madalat teeda.
Läksin üksi nõmmemetsa,
nõmmemetsas üksi õunap,
õunapu all üksi peiu.
«Kas sina lubad mulle tulla
kümmet lehma lüpsemaie,
nisuleiba leikamaie?»
«Küll mina luban sulle tulla
kümmet lehma lüpsemaie,
nisuleiba leikamaie!
Ei minu sõrmed suregi,
kuldane nuga ei kulugi.»

Kuusalu. KKI 8, 403/5 (289). 1948.

2336. KAUA OODATUD. 4966

Tule ärä, tuvikene,
astu, aena linnukene,
tule ärä mu toasse,
astu sa minu abisse!
Mina sinnu ammu oodi,
ammu oodi, kavva kaie.
Sina hil'läke tuleme,
mina ussin ootamaie.
Läämi katsilti kaema,
kun mi eelä eitsin olli,
kun mi toona teemi tulda,
kun mi võti võidu-leibä.
Maha meil jäevi äitse-väetse,
kalaluist jäi karbikene.

Karula. H II 24, 309 (76). 1887—89.

K. KOSJAD

4967 **2337. TULE, TALV, SAAKS KOSJA MINNA!**

Jüri jutustas minule,
Tõnis tõeste kõneles:
«Kunas sünnib kosja minna?
Sügiselt ei sünni minna,
kevadelt ei kõlba käia:
sügiselt ojad sügavad,
kevadelt on laened laiad,
laened laiad, piired pikad:
hobu uppub ojasse,
märja mätaste vahele.
Tule, talve, lumetooja,
siluta teed siledaks,
et ma saaksin omile,
keeraks võersil kosjateele!»

Viljandi. H III 7, 185 (1). 1889.

4968 **2338. SÜGISEL KOSJAD.**

Sügüse aja tuleve,
talve pilve taeva'enna.
Moni miis hoiab hobusta,
säeb kanget säälukesta —
iki meile kossu'ella,
meile suurile talule,
kõrge'elle katuselle.
Meil o ussen uibuaia,
kesset usta kirsiaia,
taga tare tapuaia,
lohu veeren loomiaia.
Meile suurile talule,
meile kõrgile katuselle,
iki meile kossu'elle!

Halliste. H II 22, 49 (4). 1887.

2339. TULE MULT LUBA KÜSIMA.

4969 **1.**

Minu hella vennakene,
kui läed naista võttemaie,
pürjekesta püüdemaie,
tule mult luba küsima!
Ma toon aidast uue kuue,
kelderist kena kübara,
laterist toon laugu täkku,
turult toon tulipunase.

Väike-Maarja. H III 12, 344 (15). 1893.

2. 4970

Hellakene vennakene,
kui lähed naista võttemaie,
sinitaime tahtemaie,
tule mult luba küsima!
Ma annan aidast uue kuue,
kelderist kena kübara,
peeningilta peiu särki,
varna pealta valge räti —
siis mine naista võttemaie,
sinitaime tahtemaie!

Kursi. H III 8, 15 (5). 1888.

2340. MINE EHITULT KOSJA. 4971

Vennakene, veermekene,
ma läen Narvast naista tooma,
Peterburgist teistapoolta!
Ära mine mehe riietega,
vana künnikübaraga!
Kipsi alla kelderisse,
astu alla aitadesse!
Võta aidast uued riided,
varna otsast valged särgid!
Siis mine Narvast naista tooma,
Peterburgist teistapoolta!
Mine läbi Lihula linna:
tiksub tinasaanike,
raksub raudavankrike,
lõu see laulab looga all,
teder teise aisa otsas,
kägu taga saanikorjas.
Tüdrukutropp tuli tõlla ette,
neiusalk aga saani taha:
«Kelle aga ilus poiss on see
ja kelle nägus pojake,
kel lõu ju laulab looga all,
teder teise aisa otsas,
kägu aga taga saanikorjas?»

Tõstamaa. H II 19, 768 (6). 1890.

2341. KOSJAHOBU SÖÖTMINE.

1. 4972

Nägin neidu kasvamaie,
tinatukka tõusemaie —
kohe ma hoosta hoidemaie,
süsimusta söötamaie,
hallile kaeru andamaie.
Hõlma all mina andsin heinad,
kamaluga viisin kaerad,
varjul ma vee vedasin.
Halli söötsin Anne tarvis,
linalakka Liisu tarvis,
kõrvi söötsin Krõeda tarvis,
musta söötsin muidu joosta.
Ei seda teadnud eide hinge
ega seda teadnud taadi hinge.

Ambla. H II 14, 475/6 (3). 1889.

4973

Nägin aga nägin, õed hellad,
nägin aga neidu kasvamada,
maast kui marja tõusevada,
sinilille sirguvada,
punapalge paisuvada.
Hakkasin hoosta hoidemaie,
varsukesta vaatamaie,
sälusääri säedelema.
Suust mina söötsi, suust mina jootsi,
suust mina söötsin suhkurida,
peu pealta pähkerida,
kamalus ma kandsin kaerad,
läbi akna andsin kaerad,

2.

läbi laudi lasksin heinad,
varjukelt vee vedasin
ilma isa teademata,
ilma ema teademata.
Sai see täkku täisi söönud,
täisi söönud, täisi joonud —
läksin täkku tantsitama.
Kus mina täkku tantsitasin —
sinna ma tantsitsin tänava;
kus ma piitsa laksutasin —
sinna laksutsin lageda;
kus ma korra keerutasin —
sinna keerutsin kiriku!

Pärnu. H II 20, 80 (21). 1889.

4974

Hirnu vastu, mu hobene,
karju vastu, kaarasööja,
tantsi vastu, tallitäkku!
Ruhimen ma pessi rokka,
kamalen ma kantsi kaaru,
läbi laudi lassin heina.

3.

Linik pandi lihi pääle,
karik kaalakõhvi pääle,
suka panti suu veerde,
hame hännarootsu pääle,
kinda panti keele pääle!

Tarvastu. H II 25, 778 (70). 1890.

4975

Hakkasin hoosta hoidema,
sälu sääri säädema:
hõlma all ma hoidsin heinad,
kamalus ma kandsin kaerad,
varjul ma vee vedasin
ilma eide teademata,
ilma taadi teademata.
Siis tõusis üles täkuke
ja kasvis kange ruunake.
Ei teda jõudnud ohjad hoida,
ohjad hoida, köied köita,
paelad pikad ju pidada.

4.

Läksin siis pruuti kosima —
sõitsin pruudi õue peale.
Sääl olid kuldsed kaukoogud,
valgest vasest väravad,
selgest tinasta tänavad.
Aasin pruudi ukse ette,
loogarõnga räästa'esse,
astsin maha apsatille,
saaparauad raksatille.
Läksin tuppa teretama,
pruuti varjult vaatama.
Pruut seal tukkus tule ääres,

pea põlide vahele.
Mina pruudilta küsima:
«Kas sa tahad mulle tulla,
mulle tulla, mulle olla,
mulle tulla surmani
ja olla eluotsani?»
Pruut jälle minulta küsima:
«Kas sul on ka seda hoosta,
mis viib minu veimevakka?»
Mina jälle pruudilta küsima:
«Kas sul on ka seda vara,
mis mu täkk ei jõua tassi,
virku looma ära viia?»

Hanila. E 32571/2 (1). 1897.

2342. EHI HOBU, SIIS TULEB NAINE.

1. 4976

Pojakene, hella vella,
kui lääd naista võttemaie,
osta siis hobu hüpiline,
saani tipi-täpiline!
Seu silmad siidi ratsul,
pane kulmud kulda ratsul,
lakka laiase rahase,
saba saksa taaderisse,
kabjad kuldakopikisse!
Siis tuleb naine sinule,
mini kuldane minule!

Põltsamaa. H I 2, 200 (39). 1889.

2. 4977

Oh te uhked noored mehed,
ostke loorid looga peale,
hõbepitsid piitsa peale,
kuldkeed kübara peale —
siis tuleb naene naerdes sulle,
siis saad naese naadikese,
teisepoole poordilise!
Hiiu tüdrukud ilusad,
Poola poisid o punased.

Märjamaa. H II 17, 24 (4). 1889.

2343. POLE KOSJAHOBUST. 4978

Eit mind käskis kosja minna,
taet mind käskis kosja minna!
Kuidas võin ma minna kosja?
Emmis mul hea hobune,
orikas mul hoitud ruuna!

Muhu. H II 6, 350 (21). 1890.

4979 **2344. SÕIDA, RATSU, NEIU KOJU!**

Pojakene, poisikene,
kui lääd sõitma kosjateeda,
võta siis hoielda hobuda,
raavitseda ratsukesta!
Söö, ratsu, sõida, ratsu,
joo, ratsu, jookse, ratsu,
kohe neidiste koduje,
punapärgade pereje,
kus need neitsid neuvad,
punapärjad palmitavad!
Üks sääl koob kuldavööda,
teine neub niidivööda,
kolmas nutab nurgassagi!

Põltsamaa. E 8319/20 (2). 1893.

4980 **2345. EHITUD HOBU SÕIDAB RIKKASSE TALLU.**

Kelle sie kena hobune,
säresapi-saanikane,
petraluine piitsukane?
Sie lähab rikkale väiksi,
hobesormukse omaksi.
kuldakiedi kumpaniksi.
Sel on lukud luoga päällä,
kuldnupud kübärä päällä,
tinalukud telgedessa,
vaskilukud valjastesssa.
Hüppä, musta, astu, halli,
karga, raudjas laugikane!
Mene sinne suuresse peresse,
karga rikkasse talusse,
kus on uurid ukse päällä,
kellad keski permandulla!
Siel on pere penningissa,
lapsed laiussa rahussa,
ued ummiskingadessa,
vennad vikkel-sukkadessa.

Kuusalu. E 45699 (1). 1903.

4981 **2346. LEIDIS SOBIVA NEIU.**

Hobu meil hakkas hüppamaie,
täkk meil tallin tantsimaie,
ruun meil raudi raksutama.
Sealt ma leidsin sihukse neiu,
mis küll sündis mu sülesse
ja mis mahtus mu maeasse,
minu küll veikse voodi sisse,
pisukese sängi sisse.

Hanila. H II 2, 503 (654). 1889.

4982 **2347. HOBUNE EI OSANUD ÄIA ÕUE.**

Oh sa rumal ruunakene,
ilma ohjata hobune!
Ei sa oskand äia õue,
äia õue, ämma õue,
õrnukeste õue aada,
piigade peres pidada!
Sõitsid sialauda sisse,
kohe koera kongi ette,

kus on mustad muisutada,
halvad neiud haisutada!
Halval neiul põle armu,
mustal muisa ei magusa.

Kurjal neiul kulliküined,
kimakal on terav keele.

Pilistvere. H II 26, 872 (2). 1889.

2348. VENNA KOSJALUGU. 4983

Oli mul ilmas kolmi venda.
Üks tegi ilmale iluda:
see tegi hõbeige'eida,
valas vaskekilpisida,
tegi aga kuldavehmerida.
Härjad pani hõbeige'esse,
värsid vaskekilpidesse,
varsad kuldavehmerisse.
Teine maalis maalisida,
kuningatel kujusida.
Kolmas oli kannuni kavala,
jalamarjuni madala,
jalatallani tasane,
jalasääreni sileda.
Hakas oma hoosta hoidemaie,
kavalaste kasvatama:
tallis söötis, tallis jootis,
talli taga ta tansitas.
Kus tema hoosta tansitelles —
sina tansitas tänava;
kus tema hoosta keerutelles —
sinna keerutas kiriku!
Tänav oli lai ja tasane,
kirik oli kõrge ja kenada.
Kes seda nägid — imetesid,
külarahvas kiitelesid:
«Seda ei ole neiud näinud,
neiud näinud, peiud kuulnud,
kes siia tänava tansitas
või siia kiriku keerutas!»
Mina kuulsin, kohe kostsin:
«See oli minu vennakene!
Hakas omal hoosta hoidemaie,
kavalaste kasvatama:
täkku tema söötis alla talli,
linalakka liiva peale;
seinapilust pistis heinad,
kamalus tema kandis kaerad,
varjult ta vee vedanud
ilma ätti teademata,
ilma eide teademata,
venna silma nägemata,
õe kõrva kuulemata.»
Sai see täkk siis täide söönud,
täide söönud, täide joonud,
hakas siis valju valmistama,
päitsid pähe panemaie.
Päitsed tegi pärletesta,
valjad valgesta vasesta,
ohjad peale hõbedasta,
sadula tegi sammetista,
rihmad alla riide'esta.
Tõi siis täku tallist välja,
linalaka laterista.
Sõitis Soome sepa juurde.
«Tere, seppa, tere, selli!
Kas on aega hoosta rauta?
Lööge minu halli raudadele,
linalakka litterile!
Ma tahan homme välja sõita:
ma heidan ennast teedekäijaks,
teedekäijaks, maade marsjaks,
raharaamatu vedajaks,
kuningale kulleriksa.»
Tuli siis tuliselt tagasi,
seadis täku sõitevale,
linalaka liudevale.
Hakas teda suale sugemaie,
vaskekammil vaalimaie,
hõbeharjal hõerumaie,
kullakammil kasimaie.
Sai ta suale soetud,

vaskekammile vaalitud,
hõbeharjale hõerutud,
kullakammile kasitud,
lakka laiale laamitud,
saba siidile seotud,
kabjad korrale kootud —
läks siis täkku sõitemaie.
Tuld siis lõivad täku turjad,
välku lõid need varsa kabjad,
säsi pildsid sälu sääred.
Sõitis üle Soome silla —
Soome silda nõtkatie,
aluspalki paugatie,
hobu alla põigatie,
kübar peassa põigatie.
Tüki sõitis Türgimaada,
poole versta Poolamaada,
viisi versta Venemaada,
sada versta Saksamaada,
tuhat versta tuule teeda.
Tuli tunni pärast tagasi,
kargas maha kapsatile,
täkku talli apsatile.
Hakas ennast ehtimaie,
hommikuda ootamaie.
Riided pani selga riibulised,
särgi särjesoome-toime,
kasuka pani kardatoime,
kuub peale kuldatoime.
Siis läks Narvast naista tooma,
Saksamaalt saksa emandat,
sininoori neitsikesta,
kes temal piirab pikad põllud
ja temal laamib laiad väljad;
ei jäta lipile liikumaie,
kõrrekesta kasvamaie,
õiekesta õõtsumaie;
isi tema künnab, händ äästab,
põll temal peksab peenarida.

Pilistvere. EÜS IV 1956/62 (16). 1907.

2349. KOLM KUPJA TÜTART.

4984

1.

Võtin Otilta hobese,
Saksa Jüri kääst sadula,
läksin Kolka kosjemaie
Kolga kubja tütterida.
Kolga kubjal kolme tütart:
üks õli Anne, eeruhända,
teene Kaie, keerukanda,
kolmas Maie, muani tarka.
Anne mulle annetie,
Kaie mulle kaabeldie.
Kaie mulle kaabeldie,
et tal katkenud käissed;
Anne mulle annetie,
et tal harvad särgi jätkud.
Need põle põlvel põldu tehnud,
elades põle heina aanud.
Mina Maie maiastasin:
Mai käib muani riide'essa,
see on tüdrik tööda vasta
kui see tamme tuulta vasta,
sarapuu sadude vasta,
lodjap laia lunda vasta.
Tal on pia pihlakane,
õlanukad õõnapuused,
käävarred vahterased,
sõrmekesed sõsterased,
reiekesed remmelgased,
kuldased kubemekarvad,
hõbedased õrrekesed,
vaskised veeväravad.
See on meestel meelta mööda,
noortel meestel nokka mööda.

Laiuse. H III 9, 173/4 (2). 1888.

2. 4985

Läksin Kolka kosjemaie
Kolga kubja tütterida.
Kolga kubjal kolmi tütart:
üks oli hüva üürihända,
teine kena keerikanda,
kolmas valju töötegija,
käikse kirjale kavala,
tanu toimele tasane.
Ei ma võtnud üürihända
ega kena keerikanda —
mina võtsin valju töötegija,
käikse kirjale kavala,
tanu toimele tasase.

Kadrina. H II 10, 114 (122). 1889.

3. 4986

Sepakene, sellikene,
tee mul tutulutukene,
vala mulle vaskepasun!
Ma tahan Koiki kosja minna.
Kubjal kolmi tütart kodus:
üks oli Anne, hiirihända,
teine Kaie, keerukanda,
kolmas tütar raudanaela.
Anna see Anne minule,
kingi Kaie keerukanda —
see, mis tütar raudanaela,
see on tütar minu pruut!

Vändra. H II 20, 707/8 (2). 1889.

2350. KOSILANE UURIB NEIU TALU. 4987

Melles siin maja madala,
roogurästasse rumala,
õlgikatusse katkenu?
Eks siin suikuja sulase,
norutaja nooremehe,
painutaja palgalise!
Ole ei suikuja sulase,
norutaja nooremehe,
painutaja palgalise —
pisut siin peremehe süüdi,
pisut perenaise süüdi:
tandsva tanuta tarena,
ilma ööda uudi'enna.
Las mu kaia, las vaadata:
kas om pengi piiman mõstu,
lavva laasin kirjutedu,
kas om uhke uibuaia,
kas om viksi visnapaia,
kas om kõrgi kõrsitse katusse?
Siin om hää äia tooli,
siin om hää ämma tooli,
pedajatse peiu pengi,
kadajatse kaasa lavva,
mesitse minia tooli.
Tarvis minna siia talule,
siia minna minias,
siia tulla tuttavas —
siin om pengi piiman mõstu,
lavva laasin kirjutedu,
siin om uhke uibuaia,
siin om viksi visnapaia,
kõrgi kõrsitse katusse!

Sangaste. H III 10, 547/8 (1). 1888.

Oi hullu ja või hullu,
mis nägin mina mullu!
Läksin peresse kosja —
perevärav oli väätis,
alt uks oli haakis;
peretütar oli kambris,
kambris ja kapis,
kapiuks oli lukus,
võti vanamoori taskus!

Ambla. H II 14, 441 (9). 1889.

2352. KOSILANE LAISAS TALUS.

4989 1.

Mul oli, mul oli, hellad vennad,
mul oli kolmi heada hoosta:
üks oli halli, teine kõrbi,
kolmas kena linalakka.
Läksin kolmega kosjajani,
aasin halli aida ette,
linalaka laada ette,
tuhkuri toa edeje.
Ise mina astsin ukse ette,
vahin aga sisse võreaugust:
tüdruk tukkus tooli peal,
vanamoor vahtis varna naal,
vanamees aeles ahju peal.
Järg mul alla annetie,
laud mul ette pannetie,
süüa mulle annetie.
Suu mul sõi ja silmad vaatsid,
silmad vaatsid viisi peale —
viis oli viisida peressa:
kerbud kõndsid, kõrred suus,
täi läks nurka, noos oli seljas.
Seal oleks rehal riisumista,
uuel luual luusimista,
hargil kokkuajamista.

Koeru. EÜS VI 1562/3 (311). 1909.

4990 2.

Tahtsin tassa kosja minna,
vaatsin ukse pulgaaugust:
tütar tukkus tulba najal,
vanamoor nurkas voki najal,
pilpad lõukas lõkendasid —
tütar tõusis siis tulba najalt,
vanamoor nurgast voki najalt,
hakkasid pilpid kustutama,
pilbaste peale kusema.

Tori. H II 21, 247 (8). 1889.

2353. KOSILASED METSAST.

1. 4991

Aru Anne, Kaste Kaie,
Mäe Manni Maiekene,
anna harja pead sugeda,
kuldakammi pead kasida!
Ma soen sula juusta,
laotellen kuldalakka.
Mul tulid kolmed kosilased:
üks oli susi, teine karu,
kolmas see ilves ilusa.
Susi toob suure külla,
karu toob kaksi kaelakonda,
ilves toob ilusa hõbeda,
rebane toob laiad ristid.

Väike-Maarja. EÜS VIII 72/3 (14). 1911.

2. 4992

Külatüdrekud, õesed,
aidake aru pidada!
Mul käisid kolmed kosilased:
üks oli susi suurest metsast,
teine karu kaugelt laanest,
kolmas konnade külasta!
Susi tõi mul suure hulga,
karu tõi kaksi taaderida,
kond tõi kuldakaelusida.
Mud'u mina läheks susilegi —
susi o suuri, pea jämeda.
Mud'u mina läheks karulegi —
karu o kõrki, kõrvad pikad.
Mud'u mina läheks konnalegi —
konnal o halva eluase:
sui ta suuresse veesse,
talvel aia hange alle.

Pärnu. H II 20, 95/6 (58). 1889.

2354. KOSILASED KODUS.

1. 4993

Magasin, Mari, mäella
sinilillede siassa,
valgelillede vahella,
kullerkupu keske'ella.
Vend tuli kooje kutsumaie:
«Tule kooje, õekene,
kodu sul käisid kolmed kosjad,
väravalla viied viinad!»
«Las aga käia, vennikene,
las aga käia teised kolmed,
teised viied vieretata!
Ei väsi väravasammas,
katke ei venna katus kokku
pidamasta peiu hoosta,
isamieste hingestimmi,
kaasanaese nastulisi.
Ei ole minust viidavada,
sinna ei maale saadavada.
Minu kuub on kroonimatta,
hõbesärk on õmblematta,
vaskivammus vaalimatta.
Las minu kuube kroonitakse,
hõbesärki õmmeldakse,
vaskivammust vaalitakse —
siis on minust viidavada
sinna maale saadavada!»

Kuusalu. H II 34, 468/9 (44). 1892.

4994 2.

Neitsikene noorukene
leikas väilala mäela,
põllupõõsaste vahella,
pea soetud, juuks piiratud,
kingakannad kirjutatud.
Kes läks koju kutsumaie?
Et see hella vennakene:
«Tule koju, mu õeke,
sul on kodus kosilased!»
«Kust need kosilased tulnud?»
«Sul on kodu viied viinad,
viied viinad, kuued kosjad,
seitsmed seda paremad:
ühed on viksid Viljandista,
teised targad Tammikusta,
kolmandad oma külasta!»
«Ma'p lähe viksi Viljandisse,
ei lähe tarka Tammikussa,
koguni oma külasse,
oma küla küürakalle,
oma pere pilgeselle,
oma valla varga'alle,
oma talu tattninale!
Ma lähen, valgepea, Vaosse,
ma lähen kena Kiltsi valda,
ma lähen priske Preedi valda,
ära lähen Änna valda,
kohe lähen Koonu valda!»

Väike-Marja. H II 11, 278/9 (40). 1889.

4995 3.

Neidu leikab väljalani,
leikab väljala määlla,
põllu põesaste tagaje,
pea soetud, juus piirdud,
kingakannad kirjutatud.
Eit läheb tüteri järele.
«Tule koju, tütar noori,
kodu käisid kosilased.»
«Kust nee käisid kosilased?»
«Lätist käisid kosilased.»
«Ei ma lähe Lätileni!
Läila süia läti leiba,
läila juua läti kalja,
läila Lätissa elada.»
Neidu leikab väljalani,
leikab väljala mäela.
Eit lääb tüteri järele.
«Tule koju, tütar noori,
kodu käisid kosilased!»
«Kust nee käisid kosilased?»
«Viisust käisid kosilased.»
«Mina lään siis Viisuleni.
Viisus süia viisu leiba,
Viisus juua viisu kalja,
Viisus viisakas elada.»

Ambla. E 15111/2 (23). 1895.

4996 4.

Läksin mina välja keibelema,
homingula huljuma,
varakulta vaatama.
Mis mina eesta leidsin?
Leidsin metsa metta täisi,
videriku viina täisi,
kadariku kalja täisi.
Võtsin toobi, sest es tunne,
võtsin teise teele minna.
Sest ma sain siis joobuneksa.

Läksin siis Unimäele,
magasin Marjamäela.
Kes mind sealt siis üles hüüdis?
Minu oma noorem venda.
«Töuse üles, sössekene!
Töuse üles, tule koju!
Sul on kodu kuied kosjad,
kuied kosjad, viinad viied,
seitsmed külasönumid,
viinapiibud pinkisissa,
öllekannud kamberissa.»
«Tule mina mitte, vennikene!
Vöta sina vitsa virsikusta,
kaserooska kaasikusta.
Vii see koose isa käde,
isa käde, ema käde.
Pekska kodunt kosjad kuied,
kosjad kuied, viinad viied,
viinapiibud pinkisista,
öllekannud kamberista.
Las mind kasva kangemaksi,
pilliroo pitkemaksi,
ölekörre körgemaksi,
tanguraasu raskemaksi!»
«Oh minu noori sössekene!
Küll sina kasvad kainelussa,
küll sa paisud patjusissa,
sirgud siidivoodi'essa.»
«Kuri aga kasvab kainelussa,
paisub pehmis patjusissa,
sirgub siidivoodi'essa!»

Pöide. H II 18, 193/5 (11). 1888.

5. 4997

Magasi mina, magasi,
magasi Maarimäele
sinelillede seana,
valge lillede vahele,
kullerkuppude keskelle.
Kes tul'l üles hüüdemaie?
Tulli esi hellä velle.
«Sõsar, noori linnukene!
Sul o kohus kodu minna,
aig o arvate majasse.
Juba kuu koa pääl,
juba ago aida pääl,
Sõgel o servi lõune'en.
Sul o kodon kuvve kosjo,
kuvve kosjo, viie viina,
sada saadikot lävele,
tuhant ratsu tulbannagi.»
«Veli, hellä vellekene,
lõika mul vitsa peosse,
kaseladva kannelesse.
Lääme alta harva mõtsa,
pää päälta pärnamõtsa,
keha keskelt keerumõtsa.
Saadam kodost kuvve kosjo,
kuvve kosjo, viie viina,
sada saadikot lävelta,
tuhant ratsu tulbastagi.
Viskam nii viina tulesse,
öllekannu katusesse,
öllelaasi lavva alla.
Tuli joogu viinatoobi,
katus joogu öllekannu,
lauda joogu viinalaasi!
Nuur ma ole noorikusse,
tühi ma ole tüdrukus,
väike väl'la viitavesse.
Õla mul ei kanna õlpi'eda,
kaal ei kanna kaalusida,
sõrm ei kanna sõrmussida,
pää ei Pärnu rättesida.
Mõista ei manna magade:
pää aja üle pähütse,
jala aja üle jalutse.
Veli, hellä vellekene,

las mu kasva katsi aastat,
venüde mud viisi aastat,
paisude mud paari aastat —
ma lää pal'lu paksepes,
suure tükü suurepes,
sugenes must sukaseppä,
kasvas kangaste kudaja.

Mul kasvas suhu suure toime,
keele pääle kilbi kirjä —
perel ma kua pikä toime,
lastel ma kua laja toime,
endäl ma esisuguse.»

Karksi. H II 5, 260/2 (47). 1883.

2355. NEIUKAUP KAMBRIS.

4998 **A 1.**

Üks mul ütles: «Hirmukene!»,
teine ütles: «Armukene!»,
kolmas ütleb: «Kuule, kuule!»,
neljas pakkus sõrmuksida,
kohe kätte kihlasida.
Mina mõistsin, kostsin vasta:
«Oh sina rumal noori meesi,
ei ole õues neiukaupa,
õues on hobusekaupa,
koerakaup on kuusikussa,
kassikaup on kaasikussa.
Neiukaup on kamberissa,
viie võttime taganna,
kuue luku kuulu'issa!»

Kuusalu. H II 34, 503 (76). 1892.

4999 **A 2.**

Söötsin halli, jootsin halli,
läksin halli sõitemaie
öö valula, kuu valula,
taevatähtede olula.
Tuli vasta neiuhulka,
neiuhulka, piigaparve.
Mina neidudelt küsima:
«Kas need neiud müidaneksi,
kaukesed kaubeldakse?»
Neidu kuulis, kostis vastu:
«Oh sina meesi rumala,
oh sina hullu noori meesi!
Õues on hoostekaupa,
tänavas on täkukaupa,
varsakaupa vainu'elle!
Piiakaupa pingi peala,
uluall on hoorakaupa,
litsikaupa lakassagi.»

Ambla. E 11786 (3). 1894.

A 3. 5000

Kuulsin metsade mühinad,
kuulsin latvade kahinad,
mõtsin hundid hulguvada,
mõtsin karud kargevada —
olli aga oma hella velle,
tulli mulle kihlu kinkimaie,
tulli pruuti pakkumaie.
Mina mõistsin, vasta kostsin,
tahtsin targaste kõnelda:
«Veli, hella vellekene,
ära kingi kihlu kuusikusse,
raha ei anna haavikusse —
kingi kihlad kellerisse,
isa põlvede eessa,
ema põlvede eessa!»

Viljandi. H I 7, 273 (41). 1895.

A 4. 5001

Kuuli ruuna robine,
kasteheinäna kabine.
Mõtli ma soe tulema,
mõtli ma hundi olema.
Oli nugis noori meesi:
pakkus mulle suisa suuda,
suisa suuda, käise kätta,
palus panti võttamaie,
kihla kinni hoidemaie.
Külapoissi, hella velle,
ei võta panti pajuna,
ei anna kätta haavikun.
Lehmakaup om lepikun,
härjakaup om kaasikun —
neiukaup om kammerena,
esä põlvede ehena,
emä põlvede ehena,
kate velle kaubeldagi.
Mul om kodun kolme kihla,
kiltre kihla kirstunagi,
kubja panti laua päälla.

Halliste. ERA II 85, 596 (11). 1935.

B. 5002

Menu õde õieke,
sinirinda reesike,
kullerkupu kroonike —
ei tema annud arus kätta,
ei tend kaupa karjasmaal!
Käe temä andis eide aitas,
kauba tegi vennä kammeris:
õed hellad seisid ees,
vennäd kõrgid seisid kõrvas,
sugu suuri sel'lä taga.

Ridala. H II 26, 224 (10). 1891.

2356. KOSILASE PILGE.

5003 1.

Sitta mees ma siiski olen,
kui ma sinna kosja lähen,
kus mind kurjast kutsutie,
sialihal söödetie,
põrsapraadi pakutie,
kanamunal kaubeldie!
Teil põle õiget tüdrukut,
teil on lehmad leivad teinud,
härjad ahju ajanud,
siad sõtkund sepikud.
Kust te seda tunnete
ehk te seda aru saate?
Härja turjalt tunneme,
lehma sarvilt leiame:
härja turi on tuhane,
lehma sarved leivased,
sia nina on sepikune.

Harju-Jaani. E 15617 (87). 1895.

5004 2.

Sita poiss ma siiski olen,
kui ma sinna kosja lähen,
kus mind kosja kutsutakse,
sealihal söödetakse,
kanamunal kaubeldakse!

Jüri. E 34414 (5). 1897.

5005 2357. KOSILASE TAGASIPÕLGAMINE.

Mis sa, udrik, otsid meile,
tuisupüks, mis tulid meile!
Üle küla kehkempüks,
valla vana vareste vaht,
odra vihk ja okas perses,
pässu pea, jalad kõverad,
suu sul nälpi, nina sul tölpi,
alumine mokk, see on sul pikk,
see su leeme limpimine,
kabustate korjamine.
Mine aga koju, komberjalga,
üle aga välja, väärusselga,
poole puusa, põlend aga perse!
Sind aga, sitta, ma ei taha!
Mõtlesin saada mõisameest,
arvasin saama aidameest —
tuli üks tubakanina,
sain ühe sarvekoputaja!

Juuru. H II 16, 370/1 (7). 1888.

2358. VAESE KOSILASE PÕLGAMINE. 5006

Peiukane, poisikane,
eilep kävid etsimässä,
tuna toitu noudemassa,
saamassa sandilta rahada,
kerjäjältä kopikaida.
Mil sina viened meiltä neidu,
taluteled meiltä tamme,
viereteled meiltä virve?

Viel on ruas ruoska otsad,
viel oled sauani savessa,
viel on tervas telje otsad;
hobu on iessä täie süödüd,
saba saevarde näritud,
korvad korbi kirjudetud.

Kuusalu. E 45700 (2). 1903.

2359. EKS KOSINUD KUNINGATÜTAR.

1. 5007

Kurat sind, Antsukene,
kurat sind kutsus kosjamaie,
palus sind viina pakkumaie!
Miks sa ei võtnud vürstitütart,
kuulanud kuningatütart,
kel on rinnas rahada,
seisab serviti hõbedat?
Mis saad minust, vaesest lapsest?
Lepaleht mul rinnassagi,
kaseoks mul kaelassagi.

Kolga-Jaani. EÜS III 630/1 (98). 1906.

2. 5008

Kui ti olet uhkõ poesi,
olet Riia raadihärrä —
mis ti vaivat vaesid latsi,
iketade imetä latsi!
Toogõ Riiast raadi naise,
kosigõ kuningatütre!
Ei ole siibu sinnä minnä,
ormusid sinnä ojuda,
Tsirgul siiba sinnä minnä,
kalal ormusõ ojuda.
Teke silla sibulista,
sillakül'le küüdslavvost,
kon ei ämme härgä sõrga,
kon ei kostu varsa kapja!

Sangaste. H II 5, 375 (12). 1877.

3. 5009

Peiukene, poisikene,
ära naera neidusida,
ära pilka piigasida,
teota jo tüterida!
Lase olla orjalapsi,
teha tööda tütarlapsi.

Orjalaps on laitemata,
tütarlaps teotamata,
suguvõsa sõimamata,
vana ema vandumata.

Sa võid saada saksa naise,
kosida kuningatütre!

Koeru. H II 13, 46 (18). 1888.

5010 2360. KINKIDEGA KOSIMA.

Nõnda ikki, hella velle,
nõnda ikki, poisi noore:
kui lääd naista võttamaie,
tibukeisi katsumaie —
pund olgu sellan pundikid,
kaitsi punda kappakida,
varnatäisi vannikuida,
mesipotti hõlma alla —
siis mine neidu naljatama,
tibukesi tülidama!

Tarvastu. E 12509/10 (10). 1894.

5011 2361. VÕTA KAASA KULLAKARP.

Peiukene, poisikene!
Kui lääd naista võttamaie,
pürjekesta püidemaie —
võta kaasa kullakarpi,
holmasse hobedakarpi!
Kui saad neidise kooje —
näita neidise isale,
näita neidise emale,
näita ennast neidiselle!
Neidise süda sulaksi
sinu kullakarbi piale,
hobedase holma piale!

Kuusalu. H II 34, 560 (161). 1892.

5012 2362. TULE MULT TEED KÜSIMA.

Veli, hella vellekene,
kude lääde kossu'ella,
nakade naista võttamaie:
tule mult teeda küskimaie!
Küll ep ma tee juhate:
minnak ära uniste usse,
tahmaste tare lävele —
uniste usse mudadse,
tahmaste tare rabane —
mine usse uhkepille,
kõnni usse kõrgepille,
kun ju huljus udusärki,
kun ju veeres vikelsukka,
kun o karsi kajukoogu,
karseb koogu kalluteje.
Küll o viksi veepangi,
veel viksep o veevedaja.
Mõtli päeva paisteveta —
paistus neiu pangivitsa;
mõtli kuu kumaveta —
kumas neiu kulbivarre;
mõtli ao haljendeved —
haljendi neiu anume.

Karksi. H III 13, 802/3 (2). 1892.

Või minu nuori vennikene!
Kui sa tahad nüüd kosja minna:
võta siis alla hallikene,
võta kõrva kõrvikene,
must võta muidu järele!
Halli seljast anna kätta,
kõrvi seljasta kõnele,
musta seljasta muidu reägi!
Kui sa suad neidu nimele,
teisepuole teatavase —
siis küsi küla tagaje,
aa sina ainite järele,
kudas külas oldanesa,
teises peres tehtanese.
Kas tuleb kangaste kudujaksi,
tinaniide niksutajaksi,
hõbesuga õerutamaie!
Aga neidu mõistis, kostis vastu:
«Mis siest kangast mul kududa!
Pistan tiuhta, tõmban mõeka,
saputan saratislauda.»
Siis võtsin neiu riele,
vaga hinge vankerile,
ramma jala ratta'ale.
Sain mina koiduksi kojuse,
vara enne valge'eda,
siis suatsin käsud külase
kõigi kokku kutsumaie.
Härg sai viidud äksa alla,
värss sai väitsella võetud,
päitsu pea sai raiutud.
Kuis siis said need pulmad peetud,
rõõmupäevad lõppenud,
siis ma tõin tel'led tubaje,
kangasjalad kamberise.
Pannin ta kangasta kuduma,
lõuvendida lõksutama.
Kudus päeva, kudus kaksi,
kopsis kolmandel mahaje.
Panni äia põlve pääle,
panni ämma põlve pääle,
äi siis kiitis, ämm siis kiitis,
hakkasid au siis andemaie,
kiitma hiada kätetööda:
«Sie on kõvaste koetud,
riste lõime löödud lõngad,
sie on muo kuldine minia,
hõbedane pojanaene.»

Muhu. H II 6, 721/3 (62). 1890.

Академия наук Эстонской ССР
Институт языка и литературы

ЭСТОНСКИЕ НАРОДНЫЕ ПЕСНИ

Антология

Том III

Выпуск 1

Под редакцией Ю. Тедре

На эстонском языке

Оформление: Э. Парис
Издательство «Ээсти Раамат»
Таллин, Пярнуское шоссе, 10.

•

Toimetaja E. Priidel
Kunstiline toimetaja P. Mudist
Tehniline toimetaja S. Kohu
Korrektor A. Langsepp

Laduda antud 10. II 1971. Trükkida antud 23. VIII 1971. Paber 70 × 90/16. Trükipaber 1 — Staicele Paberivabrik, Läti NSV. Trükipoognaid 26,75. Tingtrükipoognaid 31,30. Arvestuspoognaid 32,17. Trükiarv 7000. MB-08331. Tellimuse nr. 954. H. Heidemanni nim. trükikoda, Tartu, Ülikooli 17/19. II.

Hind rbl. 1.93

7—4—5
130—71

Rbl. 1.93

A 3.1
29820
6559282

TÜ RAAMATUKOGU
1 0300 00655928 2